

במה ללא קהל | א. פרו

במה ללא קהל | א. פרי

עיצוב עטיפה: מירי הורוביץ -קדימה!

הגהה: הארות

עימוד: נעמי מילר 02-5632644

הפקה והפצה: קולמוס הפצת ספרים 072-2441670

office@kulmus.org.il

© כל הזכויות שמורות למחברת והוצאת הספרים.

avmyzlik@gmail.com | 02-5632644

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע או לשדר בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר, כל חלק שהוא מספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט ללא אישור בכתב מהמו"ל.

הודפס בישראל

Printed in Israel

במה ללא קהל

א. פרי

פרק 1

“היזהר, ברוך, כמעט הפכת את ארגז הלימונים!” קולו של חיליק חורק בחלל, מנסה לגבור על רעש הרחוב. חיליק עומד זקוף, ידיו על מותניו, מרגיש ללא ספק שהוא השליט הבלעדי של כל האזור.

“גם כן לימונים! שתהיה לי בריא, חיליק. לזה אתה קורא לימונים? אם היית יודע איזה לימונים היו צומחים על העץ שלנו, איזה לימונים!” אדון כלפון עומד גם הוא במרכז המדרכה, לא שם לב לפקק הקטן שנוצר בגללו.

גם ככה התנועה על המדרכה בקטע הזה של הרחוב תקועה לעיתים קרובות מדי.

”זוזו, זוזו“, ברוך, העובד של חיליק, נושא בידיו כמה ארגזים של ירקות עליים בדרכו למקרר בפינת החנות.

הנוכחים מפנים לו מקום. תנועה בלתי זהירה וארגז הלימונים מתהפך.

אירוע היוצר אנדרלמוסיה נוספת על זו הקיימת.

חנות הירקות ‘השוק של חיליק’ ממוקמת במרכז הרחוב הראשי. כל תושבי השכונה נתרמים מכך. הולכי הרגל, לעומת זאת, נאלצים לעיתים קרובות לעשות את דרכם בין ארגזי ירקות המדיפים ניחוח אופייני של ירקות טריים, אדמה רטובה וטחב. גם התחבורה נתקעת לפעמים כשפורקים סחורה באמצע היום; דבר שאינו קורה בדרך כלל. הסחורה מגיעה ברוב הפעמים השכם בבוקר.

מילכה מקיפה בעיניה את הירקות בארגזים הסמוכים אליה. למרות שהירקות שבארגזים בחוץ זולים יותר, מעדיפה מילכה את הבחירה בחנות הממוזגת.

הירקות כאן מסודרים, טריים ובעלי חיי מדף ארוכים יותר.

לא רק ירקות היא פוגשת בחנות הזו, אלא גם שכנות שלא יוצא לה לדבר איתן במהלך היום. כמו את טרינדי.

טרינדי נכנסת לחנות כאשר מילכה עומדת ובוררת שעועית טריה מתוך קופסאות פלסטיק דקיקות ומכניסה לתוך שקית שקופה בעלת ידידות את המובחר ביותר. מילכה מאירה לה פנים.

טרינדי ניגשת אליה במהירות. ”מילכה, טוב שאני פוגשת אותך. אל תשאלני! נורא ואיום מה שהולך שם! חייבים לעזור להם!“

”למי? מה קרה?“

”למשפחת כהנסון. האבא השקיע בחברה של רמאים. הבטיחו

לו הרבה כסף. הוא שעבד את הדירה. בכסף של ההלוואה שילם לרשעים, לקחו את הכסף וברחו. איזה בלגן הולך שם! השווער התערב, נהיה בלגן בשלום בית. אל תשאליו."

"במה אני יכולה לעזור?" לקולה של מילכה מתגנבת נימת רחמים מודגשת.

"מה פירוש במה? הם צריכים דחוף מאה חמישים אלף שקל, בשביל ההתחלה, שיוכלו לעמוד על הרגליים."

"את רוצה שאתרום להם?" מילכה פותחת את ארנקה ושולפת מטבע של עשרה שקלים. "זה מה שאני יכולה כרגע", התנצלות קלה מורגשת בקולה. היא חושבת להמשיך הלאה, לעבר התפוחים. ירוחם, בעלה שיחיה, אוהב סלט וולדורף.

קולה של טרינדי רודף אחריה. "למה רק עשר? עדיין לא פדיתם את הצ'ק?"

"איזה צ'ק?"

"הצ'ק שקיבלתם ממפעל הפיס."

"למה שנקבל צ'ק של מפעל פיס?" היא בוהה בה לרגע, ואז צוחקת. "חלומות חולמים בלילה."

"מה את מתחמקת? כסף זה לא צחוק."

"איפה שמעת שזכינו, טרינדי?" היא מנסה להישאר רגועה.

"נו, זה ברור. כולם אומרים שזכיתם בסכום גדול. אחרת למה שמשפחת קליג תרצה לקחת את איציק שלכם לחתן?"

מילכה סוגרת את עיניה לרגע.

איזו שמועה מעניינת! מה עוד ימציאו עליהם!

”לא, טרינדי. לא זכינו בפיס. השידוך הזה מנוהל משמים. זה הכל“.

היא ממהרת לשלם על הירקות שבחרה ולצאת מהחנות. את שאר הקנייה תשלים מאוחר יותר בעזרת ה’.

למה באמת, הסכימה משפחת קליג להשתדך איתם? זכרו של ערב הוורט עולה מול עיניה. הבית המפואר, המואר בנברשות הקריסטל ששיוו לו מראה של אולם. סגנון האנשים היה מזן שלא יצא להם לפגוש עד אז. הבגדים היקרים מדי של המשתתפים. הכל היה זר בעבורם. זר ולא שייך. היא הבחינה במבוכתו של איציק ובחוסר הנוחות המסוים של ירוחם. ריבונו של עולם, למה זה להם כל... ההדר הזר הזה.

מדובר פה ביהודים ממש כמונו, הזכירה לעצמה.
למרות זאת, הבדלי המעמדות היו מודגשים וחזקים.
לא ניתן היה להתעלם מהם.

ואיציק שלה, האהוב, הוא לא כמו כולם. מתקשה יותר, מה הקשר שלו לחמיו המכובד והמנהל, לגיסים הדומיננטיים, ועכשיו היא חושבת, שאפילו לחלי הוא לא ממש מתאים. חלי מוכשרת מדי, מצאה משרת מורה בבית ספר פרטי. בטח יש לה שם פרוטקציה או משהו כזה. מה לה ולהם.

לא שהיא מקטינה מערכו של איציק שלה חלילה. איציק בחר מיוחד. לב זהב. היא חושבת שהוא יהלום נדיר בהחלט. אולם היא אמו ודעתה משוחדת ביותר. עובדה שהסביבה חושבת שרק סכום גדול, כדוגמת זכיה בלוטו, אמורה לגרום למשפחת קליג להסכים לשידוך מוזר ותמוה שכזה.

בעודה עורכת את מחשבותיה מחדש מגיעה מילכה לבניין הישן שלהם. היא עולה באנחת מה את גרם המדרגות הראשון, פוגשת פנים אל פנים את השכנה מנוחה לוין יורדת מולה.

“אה, מילכה, טוב שאני פוגשת אותך”, התנשמות נרגשת, “את לא מבינה מה הולך אצלם, דמעות, הכל שם הולך בקושי, רחמנות!”

היא שותקת לשניה, מה קורה שכולם מדברים אליה היום ברמזים? מעכלת לאיטה שזו עוד בקשת עזרה. מה לעשות שהשמועה הצמיחה לה כנפיים? ממש לא נעים! “זה לא נכון מה ששמעת, מצטערת, זוהי רק שמועה”.

“השמועה בכלל לא נכונה? חוה אפלבוים הייתה מוכנה להבטיח לי שזה נכון!” משתאה מנוחה. “נו, בטח, איך זה יכול להיות נכון, למה שאיציק שלכם יתארס עם הבת של קליג מהסמינר”, היא מלמלת כמו לעצמה וממשיכה לרדת במדרגות. “רציתי לבקש שתדברי עם המחותנים לעתיד על כלילה אופנהיימר. שיכניסו אותה לסמינר. מה יש, בחורה טובה היא. את בטח מכירה אותה, המשפחה הזו שגרה ליד המכולת של מזור. אבל ברור שזו שמועה טיפשית. מעניין מי המציא כזה דבר?!”

מנוחה חולפת על פניה ומוסיפה לרדת, בעוד מילכה קוראת אחריה: “זה כן נכון, התכוונתי שלא נכון שזכינו בלוטו!”

מנוחה נעצרת: “מה כן נכון ומה לא נכון? מי דיבר על לוטו בכלל?”

מילכה נאנחת בתסכול, איזה מצב מביך! כל השמועות שמסתובבות סביבם מאז דבר השידוך התפרסם באמת מוגזמות.

במספר מילים, במהירות, מסבירה שכן - איציק מאורס לבת של המנהל של הסמינר. השמועה השניה לא נכונה. אה... לא שמעת

אותה? אז זהו, אם תוכלי תפרסמי שלא זכינו. בעצם, אל תפרסמי. אם תשמעי את השמועה תגידי שלא זכינו. אנחנו לא שולחים טפסים של הגרלות פיס באופן עקרוני. וכלילה אופנהיימר? אני אבדוק. אם הסמינר היה שלנו היא הייתה מזמן בפנים. את יודעת איך זה מחותנים. לא נעים, נראה מה כן אפשר לעשות.

נכנסת לבית מותשת כולה, בוחנת אותו במבט חדש, במבט של המחוננת: חנה קליג. בית נקי, את זה מיד רואים. נוצץ כמו ראי. הכל במקום, אין חפצים מפוזרים. יחד עם זאת הבית פשוט מאוד. ספות חומות, נוחות ופרקטיות. נורות פלורסנט סטנדרטיות. שולחן אליפסה, משמש אותם מזה עשרים וחמש שנה. מפה בהירה, עליה שעוונית. וילונות רקומים, ספריה מלאה בספרי קודש. מה המחוננת הייתה חושבת למראה הבית?

היא לא מצליחה להיכנס לראשה של גברת קליג הנכבדה, כשם שלא הצליחה לנחש מה גרם לה ולבעלה המנהל להסכים לשידוך הזה.

“ולמה אנחנו הסכמנו?” נפלטת השאלה מפיה בקול רם.

“מה? דיברת אלי?” בעלה מרים את מבטו מעם הכורסה, שם עיין בספר הלכה. למילכה צר להפריע לו.

“לא, שאלתי את עצמי למה הסכמנו לשידוך הזה”, אומרת מילכה ומספרת לו בקצרה את מה שעברה בהליכה תמימה אחת לחנות הירקות.

ירוחם, שלא במפתיע, פורץ בצחוק קצר.

“זה באמת לא מובן”, ירוחם אומר כמתנצל על צחוקו, “אנחנו הסכמנו כי רצינו לראות את איציק מאושר. וחשבנו שהשידוך

יגרום לו להצליח יותר בחייו. לא יכולנו לסרב. הסתנוורנו", מוסיף בגילוי לב.

"זה מצב לא מציאותי. תחשוב, המנהל קליג הנכבד סירב לקבל את עדינה'לה שלנו לסמינר שלו, אבל להשתדך איתנו הוא מסכים. איך אתה מסביר את זה?" אומרת מילכה כמו לעצמה.

"חשבתי שהשידוך הזה משהו מיוחד בהתחלה, וכעת יש לי הרגשה שהוא רק נוצץ וזה הכל", היא מוסיפה תוך כדי העברת מטלית יבשה על המדף של הטלפון.

"לא כל הנוצץ זהב הוא", ממשיך ירוחם את קו המחשבה.

"ייתכן שזה כן זהב, רק שאנחנו לא מצליחים לקלוט את הטוב הזה", מוסיפה מילכה, עיניה עוקבות אחר עכביש חרוץ המסתבך בקוריו מתחת למדף הטלפון.

"ימים יגידו", ירוחם חושב בקול לעצמו ושב לעיין בספר ההלכה הפתוח.

'נקווה שחלי תוכיח את עצמה', המחשבה מנחמת את מילכה מעט, 'ואז נדע שהכל היה שווה'.

לרגעים אחדים הרגישה כמו שוויגער אמיתית.

פרק 2

אם יש צרות של עשירים, הרי שימי רביעי של חנה קליג נכללים בהם.

יום רביעי זהו היום החופשי שלה, ומטבע הדברים הוא אמור להיות יום שכולו קודש לבית ולמשפחה. וכאן מתחילה התמודדות.

הבית מנוהל על הצד הטוב ביותר בידי אווה העוזרת, שבאה מדי בוקר לשעתיים של עבודה זריזה ויעילה, ואת ארוחת הצהריים נהגה חנה להכין מאז ומתמיד בלילה.

הבית שקט ומסודר, וחנה הרגישה שהבוקר עובר לאט מדי.

שלמה, בעלה, הוא זה שהציע לה לצאת להתנדב בימי רביעי בבית אבות הסמוך לביתם. חנה קיבלה בחשש מסוים את הצעתו. ומאז - יום רביעי, הגם שהוא לא יום אהוב עליה במיוחד - מסביר

לה פנים מדי פעם. במיוחד אחרי שהחלה להבין את התועלת הרבה שהיא מפיקה מהביקור השבועי במעון ההורים "שיבה טובה".

דבר ראשון היא לומדת אצל הקשישות חכמת החיים עשירה, כזו שבשום פקולטה לא לומדים. התחושה שהיא תורמת לזולת ובמיוחד לקשישות שחייהן לא היו קלים ממלאת אותה.

הקשישות מספרות לה בין השאר סיפורים על החיים מפעם, שמעניקים לה מבט נוסף, בעל משמעות, על מאורעות, על אנשים, וגורמים לה לחוש שהיום החופשי שלה מועיל לא פחות מעבודתה כיועצת בית ספר.

אותו יום רביעי יצאה חנה מוקדם יותר מהרגיל. גב' צביה כצנלסון ביקשה ממנה בשבוע שעבר להקדים. האוויר של הבוקר נעים יותר, וצביה רוצה שהיא תצא איתה לסיבוב קצר בחוץ.

צביה יושבת על כיסא הגלגלים כמו מלכה על כיסא מלכות. כולה משדרת הדר וסמכות. חנה נמשכת לדמותה הטובה.

"תקשיבי, חנה, מה ששמעתי מהבת שלי". קולה האיטי של צביה מחייב את חנה לנהוג בסבלנות.

"כן, אני מקשיבה".

"את שומעת? איזה אדם מכובד, מנהל, הבת שלו סגרה וורט עם בחור כזה לא משהו, לא יודע ללמוד. הנכד שלי לומד איתו בישיבה. ישיבה טובה. אולי בגלל זה לקחו אותו. היום לא מסתכלים על הבחור אם הוא למדן או לא, מסתכלים על הישיבה. ישיבה טובה? השידוך טוב. ככה זה היום אמרה הבת שלי".

חנה מחייכת. "שידוכים זה משמים, צביה, נכון? איך היה פעם? אותו דבר. העיקר עוד בית קם בישראל".

צביה מהנהנת בכובד ראש: "כמה שאת חכמה, חנה. כמה".

אחר הצהריים מספרת חנה בחיוך לחלי על השיחה עם צביה. "תראי כמה נהדר שהבת שלה מספרת לה על מאורעות שונים ומשונים. יש דברים שלא כתובים בעיתון, והם מוסיפים עניין לחיים. הקשישות שאיתן אני נפגשת נוהגות גם להשוות בין מה שהיה נהוג בעבר לבין מה שהיום. זה מעניין ומוסיף פרספק..."

"היא אמרה לך שמות, אמא?" חלי חשה מתח קל.

"שמות? של מי?"

"של החתן הזה, מסיפור ההוא".

"לא, היא אמרה משהו על בת של מנהל", חיוכה של חנה נעלם,

"קרה משהו, חלי? רוצה לשתות?"

"לא, לא משנה אמא, אני חייבת לענות לטלפון", הטלפון של

חלי לא מנגן, היא נכנסת לחדרה ופונה לחלון.

עוברים ושבים מעטים חולפים שם למטה, ברחוב, יש מהם המביטים לכיוון הבית שלהם. האמנם? גם אליהם הגיעו השמועות?

והיא כל העת שומעת ברקע התלחשויות, למשל היום

בהשתלמות, ריחפו ברקע דיבורים על איציק, החתן שלה.

נכון, היא יודעת שהשידוך הזה תמוה לאוזני האנשים החושבים שהכל צריך להתנהל לפי הספר. גם למל השדכנית הביעה תמיהה לנוכח האמירה שלה, של חלי, שהדבר היחיד שחשוב לה הוא שלחתן שלה יהיו מידות טובות ובעיקר שיהיה עניו.

למל ניסתה להזיז אותה מהחלטתה. נו, בטח, למל לא התמודדה

מעולם עם אח בכור כמו ירמי, שנהג להציף אותה בביקורת ובמילות לעג.

הבקשה שלה שהחתן יהיה עניו ובעל לב טוב ומעבר לכך לא משנה לה הייתה תמוהה גם באוזני הוריה. הם סמכו עליה. למזלה, גם הבריורים העלו אינפורמציה טובה, מעולה אפילו.

רק לאחר הוורט הבינה שמהו השתבש.

היא לא טיפשה, חלי, והדיבורים ברקע, הגם שלא הופנו אליה, נשמעו ונקלטו לאט לאט.

וכעת - אמא שלה והסיפור של צביה הקשישה. האם באמת אמה לא הבינה? או שמא היא לא רוצה להבין? ברור שהכוונה לאיציק!

מול עיניה ניצבת דמותו של איציק, כמו שהוא, בבגדיו הפשוטים מאוד, פשוטים מדי. נראה שהוא ה ת א מ ץ שהופעתו תשדר צניעות, הסתפקות ופשטות מופלגת. הילוכו אמנם זקוף וקומתו תמירה, אך מבטו מושפל תדיר.

מנגד, זה אותו איציק שעניו נצצו לעיתים קרובות, במיוחד כששמע סיפור מעניין או וורט מוצלח. והוא, וזה העיקר, שונה כל כך מירמי.

ירמי, האח המבריק והחכם, גדל לבחור חריף לשון וביקורת. חלי שנאה ביקורת, והלעג השנון והקוצני רדף אחריה לכל מקום. כולם, קטנים וגדולים, נחשבו בעיניו לפחות ממנו. פחות חכמים, פחות מבינים. חלי סבלה לא מעט מיחסו המתנשא והמזלזל.

כך התגבשה בה השאיפה שבעלה יהיה בעל אופי סבלן, שלא יחשיב את עצמו ליותר מכולם ושלא ידרוך על הסובבים אותו. וכך הוצע לה השידוך הבלתי אפשרי הזה. שעד עכשיו חשבה

שהוא דווקא מתאים ומושלם, אך עם הזמן והשמועות המרחפות באוויר, הבינה שיש משהו שחמק ממנה וממשפחתה.

אפשר לומר שהיא מצאה באיציק את כל מה שאין בירמי.

ירמי אוהב אופנה ומותגים, איציק לבוש בפשטות מרובה.

ירמי כריזמטי ואוהב לדבר, איציק שתקן ולא מדבר הרבה.

ירמי רוצה שהכל יתנהל בצורה מושלמת, לעומתו איציק לא עושה סיפור משום דבר.

ירמי... ואיציק... שני הפכים. וזה מה שמצא חן בעיניה עד עתה.

גם הוריה שמכו עליה, ביררו מעט בישיבה, מעט אצל החברים. כולם נתנו אינפורמציה מצוינת. היא שכנעה אותם שהיא יודעת מה שהיא רוצה, הביאה כדוגמה את השידוך של ירמי, שלמרות כל הברורים הסתבר שלא היה נלקח מלכתחילה; אמרה שהיא רוצה חיים אחרים, פשוטים יותר.

האם היה חכם מצידה לראות את ירמי בכל שלבי השידוך, ולשמוח שמצאה את ההפך ממנו? האם לא הייתה צריכה להשקיע בדרישות ריאליות יותר. הרי היא זו חלי, וירמי זה ירמי, למה נתנה לדמותו להיכנס ככה להחלטות שלה?

מבעד לחלון השקוף ולתריסיו, בוחנת חלי את הרחוב. אנשים שונים ומשונים פוסעים בו, ממהרים למחוז חפצם. אין אחד זהה לרעהו, לכל אדם יש הדרך שלו.

גם איציק - גם הוא לא זהה לאיש. והיא לא צריכה שהוא יהיה פיקח בצורה יוצאת דופן, או בעל שם טוב במיוחד. היא לא חיפשה משפחה מיוחסת וגם לא שיהיה ה'שפיץ'. היא צריכה בעל שיתאים לה.

וזה מה שאיציק.

וזה מה שחשוב.

אמה נכנסת לחדרה, מדליקה את האור תוך כדי. באמת מעט חשוך פה. "את חושבת שצביה התכוונה לאיציק?" היא שואלת ישירות.

"אני בטוחה", אומרת חלי, "וזה לא כל כך חשוב. זה כבר לא חשוב".

"העיקר שהוא יכבד אותך, ואת תכבדי אותו, ויהיו לכם חיים מאושרים ביחד", חנה מחייכת. חלי אינה יכולה לשער שהמשפט הזה הוא פרי מאמץ ועבודה עצמית של שנים.

חנה של פעם, הייתה נאבקת על השם הטוב של המשפחה. חנה של היום היא דמות סבלנית ומתחשבת.

עניין של גיל ושל חכמת חיים, אותה למדה בין השאר במעון הורים 'שיבה טובה'.

פרק 3

רבים הם האומרים שחדרו של ירמי במשרד הפרסום "ריקובס ריקושט" הוא המפואר ביותר בקומפלקס המשרדים במגדלי אלמגור. הם גם טוענים שירמי הביא את המעצבים הטובים ביותר, ולא נח ולא שקט עד שהללו השביעו את רצונו במלואו, והמשרד, מכיל את שיא הדקורציה והנוחות, קם והיה.

יותר מכל דואג ירמי שחדרו יהיה מתוחזק היטב. פעמיים ביום הוא מקפיד לפנות את השולחן. לפי דעתו, אותה הוא אומר בכל הזדמנות, חדרו של מנהל משרד צריך להישאר מסודר כמו בקטלוג, ולא משנה כמה עבודה יש לו וכמה הוא עסוק וטרוד.

מלבד שני מחשבים וקלסר, מותיר ירמי על שולחנו שני חפצים היקרים לליבו. את שעון החול ואת המנגנון הפועל על ידי מגנט.

שעון החול תופס את מרב תשומת הלב של הנכנסים לחדר. הוא גדול, מגושם ועושה רושם עתיק למדי. בנוסף, העובדה שהוא עומד לצד מנגנון מגנטי שנע ללא הרף, מוסיפה משמעות לקסם שהמנגנון יוצר סביבו.

הנוכחות של שעון החול, סמל העולם הישן, לצדו של המנגנון המסמל טכנולוגיה וחדשנות - מהווים עבורו מקור נכבד להשראה ומגשימים את רצונו שהחדר יעשה רושם מקורי ומעניין.

ירמי נכנס לעבודה כחודש אחרי נשואיו. חמיו, גדליהו ריקובס, סמך עליו והפקיד בידי סמכויות רבות. צוות המשרד נרתם לסייע לעובד החדש ולהסביר את אופן התנהלות המקום, אך התברר מיד שאין בכך צורך. ירמי נלחם ללמוד בכוחות עצמו. יכולותיו האנליטיות עזרו לו להבריק רעיונות שהוכיחו את עצמם. בד בבד, למד את יסודות המקצוע באופן יסודי. אט אט התקדם בעבודה והגיע לעמדת מנהל קריאטיב, זה האחראי על הצוות שמנסח את הפרסומות ובוחן אם המסר עובר בהירות. זו הייתה עבודה מתגמלת ומספקת, אך גם קשה ותובענית.

ההתמודדות העיקרית לא נבעה דווקא מהצורך להיות יצירתי, אלא מעצם העובדה שעם הזמן התברר לו, שבמשרד הפרסום יש עובדים ותיקים שלא רואים בעין יפה את התקדמותו המהירה יחסית לעמדת המנהל רק בגלל קרבה משפחתית.

הללו ראו בו אדם חסר ידע מספק ובמיוחד חסר ניסיון. הוא חש באוויר את חוסר האמון שלהם כלפיו ורצה להוכיח להם שהוא יכול ומסוגל. האווירה התחרותית הולידה בתוכה גם תחושות כישלון, וירמי נאלץ לטעום את טעמה המר של האכזבה.

הפעמים הראשונות שבהן חש את תחושת הכישלון היו

צרוכות בטעם מר ומתסכל. אילו רק יכול היה שובר משהו, צועק או פורק את כעסו על משהו. לעיתים קרובות איבד שליטה על עצמו והתבטא בצורה לא מחושבת כלפי אנשי הצוות שלו, והם חשו שהם שק חבטות בשבילו.

חמיו, המנהל הראשי והבעלים של משרד הפרסום, הביא לו במתנה שעון חול יוקרתי.

”בכל פעם שאתה כועס תהפוך את השעון ותמתין עד שאחרון הגרגרים יורד. בזמן הזה תחשוב מחשבות חיוביות”, יעץ לו.

אילו היה זה מישהו אחר, היה ירמי מסרב לקבל מתנה שכזו, ואפילו נעלב מעצם הרעיון, אבל חמיו ידע להפעיל את יכולות השיווק המזהירות שלו ולגרום לו לחוש אסיר תודה על המתנה. עם הזמן נוכח לראות שמדובר ברעיון מבריק. עצם העובדה שיכול להטיח את השעון לצד השני ולראות את הגרגרים נושרים לאיטם היה פסק זמן מרענן, מרגיע ולא שגרתי.

אמנם את הרעיון לחשוב חיובי לא ביצע - לא כל עצה ששמע מיהר ליישם - אך שעון החול עזר לו גם בזמנים לחוצים פחות. יש משהו קסום ביכולת הזו להפוך את הזמן למשהו מוחשי וחולף.

כעת חש ירמי תערובת של רגשות.

הרחוב, לפחות זה שהוא נמצא בו, מלא בהתלחשויות סביב גיסו לעתיד. אנשים אמנם נזהרים לא לדבר לשון הרע, לגודל המזל הטוב, אך עדיין ישנם אלו שמתירים לעצמם לדבר על פי היתרים שונים ומשונים, וזה מוציא אותו מדעתו.

הרי חלי, למרות הכל, יכלה לזכות בשידוך הגון יותר. לפחות למראית עין. גם אם נניח שהשאיפות של חלי הן לזכות בבעל

שמזכיר את הבן השלישי מההגדה, היא יכלה למצוא בחור כזה ממשפחה יותר מתאימה.

מצד שני לא מן הנמנע שחלי רוצה לנהל את הבית. ומהבחינה הזו זה אכן יכול להתאים, איציק נראה טיפוס נוח למדי.

רק למה, למה, למה היא הייתה צריכה שגם המשפחה תהיה חסרת כל מעמד? למה לא מצאה שידוך נחשב יותר?

ירמי דופק על השולחן בחזקה, גורם למנגנון המגנטי על שולחנו לנוע במהירות רבה יותר.

נקישה קלה על הדלת עונה לו בתגובה. "כן, מי שם?" הוא שואל בקול חסר סבלנות.

הדלת נפתחת בידי לוי המזכיר. "כבודו צריך עזרה? עברתי כאן ושמעתי משהו נופל".

"לא, לוי, ותעשה טובה, אל תדחוף את האף לעניינים שלא קשורים אליך". הבעת פניו של לוי אומרת שהוא רוצה לעוף מהעבודה הזו וכמה שיותר מהר.

"טוב, אם אתה צריך משהו אני כאן", לוי סוגר את הדלת, וירמי מתרומם מכורסת המנהלים המסתובבת.

הוא ניגש לחלון, מסיט את התריסים לצד בתנועה מהירה, נותן לקרני שמש מסנוורות להאיר את המשרד לרגע בבוהק מסנוור.

הוא לא קולט עדיין איך ייתכן שממשפחה כזו שבה האבא מתפרנס ממכירת חפצים ישנים, האמא עקרת בית פשוטה, הם מתגוררים בדירת שלושה חדרים בשיכונים, לא מכירים צורה של מותג, או להבדיל צורה של ספר, איך זה נכנס בנה למשפחה כמו שלוו?

רק לחלי מתאים לעולל כזה דבר למשפחתם!
 ירמי חש אובד עצות. הוא משחרר את התריסים, והללו שוב
 מאפילים על החדר. ועל הלב.
 אילו רק יכול היה לשנות משהו במצב שנוצר.
 אין לו בדל של רעיון.

•

'הייתי אמור עכשיו להיות מאושר ושמח', חושב לעצמו איציק
 הרקוביץ בעודו פוסע על השביל המוביל מהשיבה לכיוון הסופר
 הסמוך, שממוקם מרחק חמש דקות משם. 'סך הכל השידוך
 שזכיתי בו יותר ממושלם. יש שם הכל, תורה ויכולת כלכלית, כבוד
 ושם טוב. באמת הייתי אמור להיות שמח ולחוש בעננים. בתכל'ס,
 אני מרגיש תקוע עמוק בתסביך רציני. ההרגשה אומרת לי שיש פה
 משהו לא ברור'. הוא חש עצבני, מתוח, לא שמח. בתוך ליבו ידע
 שלא כך אמור להרגיש חתן.

המדרכה שעליה צעד הייתה ריקה, בכביש הסמוך נסעו
 מכוניות ספורות בהפרשי זמן ניכרים. היה לו מלוא הזמן לחשוב
 לעצמו. והוא אכן חשב. מתי הכל התחיל? נראה לו שבוורת. כולם
 באו נרגשים ולבושי מחלצות. רק הוא ומשפחתו נראו זרים ולא
 שייכים לשמחה... בהתחלה לא חש חוסר נעימות, מאז ומתמיד
 ביגוד וחיצוניות לא תפסו מעמד כלשהו במשפחתו. בגדים הם לא
 עניין לגברים. כך חשב אז.

ואז, בתוך כל ההתרגשות, נכנס ירמי לבית. נוצרה סביבו
 התקהלות, כיאה לאח הבכור, ואיציק חש מיד רתיעה ברורה
 למראהו. היה זה לבושו האופנתי עד הפריט הקטן ביותר; מבטיו
 הממושכים והלא ברורים. היה נראה כאילו הוא רוצה לבלוע אותו

חי. איציק חש לידו קטן קטן ולא נחשב. וזו הייתה רק ההתחלה. ירמי התחיל לשוחח איתו, שאל אותו שאלות בלימוד. למרות לבושו המודרני, שהעניק לו רושם שטחי, התגלה ירמי כאדם חריף ומפולפל, תלמיד חכם של ממש. איציק התקשה לענות לו על שאלותיו, עד שחמיו לעתיד חילץ אותו ממבוכתו. זה היה מביש.

די! גער בעצמו.

הוא הגיע לסופר, רכש קופסת טונה ולחמניה לארוחת הערב. בישיבה מגישים היום בערב אוכל חלבי, והוא בשרי מהצהריים כשקפץ לבית לטעום מהאוכל הטעים של אמא.

בדרך חזרה הוסיף לחשוב על מה שקרה בוורט מאוחר יותר. גיסו לעתיד הנשוי לאחותה של חלי הגיע. הוא השתלב יפה בנוף המשפחתי. חמיו, הרב קליג, לחץ לו יד בחמימות והציג אותו בהתלהבות לפני כולם.

“החתן שלי, הרב אברהם צבי שוורץ. כבר בגילו הצעיר הוא מיישיב בישיבה!” אמר בהדגשה, לא שם לב שכל מילה שלו מפילה את ליבו של החתן החדש יותר ויותר. החיזור על פניו של איציק העמיק כשירמי נרכן אליו והתעניין מה חושב החתן החדש לעשות אחרי החתונה.

“ללמוד בכלל, כמו כולם”, מלמל לעברו סמוק כולו.

איציק לא רוצה להיזכר בהמשך, אך זה קופץ מול עיניו, כמו לזעג לו על מאמציו להתנהג כבת יענה. כן, הוא לא מסוגל לשכוח איך ירמי עטה על פניו הבעה מתחסדת ובעודו מגלגל את עיניו לכיוון הנברשת המרכזית שהפיצה אור זוהר במיוחד - אמר בקלילות עוקצנית ושקטה, באופן שהגיע רק לאוזניו של המיועד: “מעניין מאוד באיזה כולל תלמד...”

זו הייתה אמירה מרושעת, והתזמון שבו נאמרה הפכה אותה למשמעותית במיוחד. מספר שניות נדרשו לו להבין מה רוצה ירמי לומר. וכשהבין נרתע לאחור, נשם נשימה עמוקה, נותן לרגש הפגיעה שחש להכות בו בעוצמה, ואז שחרר את האוויר לאט לאט, מניח לו להתפוגג לאיטו.

מאז הוא חתן, וכולם שמחים סביבו. רק הוא חש קטן ולא שווה. ממש לא שווה.

איציק מוצא עצמו לפעמים חושב על רבי עקיבא.

בגיל ארבעים. לא יודע צורה של אות. מתמודד עם קשיי פרנסה. עם ההבנה שאשתו נטשה עושר ומשפחה בשביל תורתו. צריך ללמוד עם הקטנים א' ב'.

איזו בושה. איזה כוח רצון.

איציק רוצה ללמוד מרבי עקיבא. להתמיד. להצליח. להתקדם.

אבל הוא לא רבי עקיבא.

הוא איציק.

הוא נשען על הסטנדר, מתנדנד קלות ומנסה להבין את הכתוב. היום הוא לומד לבד. החברותא שלו, הכט, נסע הביתה מסיבה לא ברורה ואיציק יודע שהיום אין לו למה לצפות, הלימוד שלו לא יתקדם. ללמוד בכוחות עצמו זה כמעט בלתי אפשרי עבורו, כמו הר גבוה ומייגע שצריך הרבה כוח רצון כדי לטפס עליו. והוא, אין לו מספיק רצון להבין עד כמה הוא לא מבין. אולי בשיעור שימסור המשגיח הוא יצליח יותר.

איציק יודע שזה לא מובן מאליו להימנות כתלמיד מן המניין בישיבה המובחרת שבה הוא לומד. כבר ידוע לכולם שהוא התקבל בזכות דוד שלו, אלימלך.

דוד אלימלך הוא משגיח בישיבה-קטנה של תורת-חכמה. במסירות יוצאת דופן עזר לו להתמודד עם הקשיים הרבים שהופיעו בהתחלה. בלימודים בעיקר אך גם בצד החברתי. הוא ראה בכל צעד איך יד ההשגחה מסדרת לו שליחים טובים.

לישיבה הגדולה שהיא כעין המשך לישיבה הקטנה התקבל ללא בעיות. אולי מפני שהצוות נוכח לראות שהוא בחר טוב והגון, ירא שמים ונעים הליכות שאינו מייצר בעיות למרות קשייו.

באחת מהפגישות הראשונות שלהם סיפר לחלי בתמימות מסוימת, שהוא לא יודע ללמוד כמו שצריך. היא ראתה זאת כענווה מצידו ואמרה שהצוות בישיבה דווקא אמר להוריה שהוא לא החסיר מעולם שיעור, והוא נמצא בסדרים מתחילתם ועד לסופם.

זמן מה מאוחר יותר, אחרי החתונה, תתעניין חלי איך הצליח להישאר בכל הסדרים למרות הקושי ללמוד.

”בזכות דוד שלי אלימלך”, יענה לה, ”הוא זה שלקח אותי לשיחה בשיעור א’ בישיבה קטנה. הוא אמר לי שלמרות שאני מתקשה להגיע לתוצאות טובות במבחנים של הישיבה, יש ללימוד משמעות שלא קשורה לתוצאה. הוא התכוון לעצם הלימוד. כי אם אני לומד ומשתדל, אז אני זוכה להיות ככל לומדי התורה גם אם לא קיבלתי ציון נחשב במבחן.

המילים שלו נחרטו בי כי הוא האמין במה שאמר. זו הייתה השיטה החינוכית שלו.”

”הי, הרקוביץ, רוצים אותך בטלפון”, ניגש אליו כץ, טופח על

שכמו בדידות. הוא התרומם וניגש במהירות אל פינת הטלפונים הציבוריים.

שתי שפופרות תלויות באוויר. באיזו מהן רוצים אותו? הוא ניגש לשפופרת הקרובה. "את מי רציתם?" הוא שואל בזהירות.

"את איציק הרקוביץ", משיב קול מבוגר ואיטי.

"מדבר".

מזווית העין הבחין בבחור משיעור ב' ניגש לטלפון הנוסף.

"שלום לך, רבי איציק", הקול נעשה חמים ונעים.

"מדבר הסבא של כלילה אופנהיימר. מה שלומך, איציק?"

"ברוך ה' בסדר". זה נוהג מקובל שמבררים אצל בחורים מאורסים על חבריהם.

"אני רוצה לבקש ממך עזרה קטנה".

עזרה קטנה? באיזה עניין? זה מתחיל לסקרן.

"שתדע לך שמדובר בתלמידה טובה וחרוצה. לא ברור למה לא קיבלו אותה לסמינר", אומר האיש, "האמן לי, אנחנו דואגים מאוד. בצער גדול. שמעתי שאתה החתן החדש במשפחה. שמעתי שאתה אדם טוב. אולי תסייע לנו, תדבר שם בשבילנו".

איציק שותק למספר שניות, נותן לדברים להתיישב על ליבו.

זה מפתיע, אך גם מתקבל על הדעת. אם הסב שדואג למקום הלימוד של הנכדה, שמע שהחתן החדש של מנהל הסמינר אליו היא רוצה להתקבל לומד ב"תורת חכמה", למה שלא יפנה אליו?

"יש לך דף ועט? תרשום, תרשום את הפרטים", דוחק בו האיש

המבוגר.

“אני רושם את הפרטים”, זה לא קולו שלו, זה קול מכני כזה, קפוא. מבלי משים, דמותו של ירמי עולה לנגד עיניו. הוא ללא ספק היה טורק את הטלפון ולא טורח לענות אפילו.

ולירמי יש השפעה גדולה יותר שם, במשפחה. לא כמו שלו.

הוא חושק שפתיים בכוח ורושם בכתב מהיר ולא מסודר.

מאוחר יקנה מעטפה מבוילת, וישלח בדואר את הפרטים בתוספת דברי השבח של הסבא.

את שם השולח, ישאיר אנונימי.

פרק 4

הבית קריר ונעים כמו בכל יום. ירמי, שנכנס מעט מאוחר, לא שם לב למוזיקה שמתנגנת בחלל הבית ויוצרת בו אווירה נעימה. הוא גם לא שם לב לריח הטוב של הפוקצ'ה שעלה מהמטבח. עיניו בחרו להבחין במשחקים הספורים המפוזרים על הרצפה ליד הכניסה, ובשמיכה של דודיק המונחת על הספה, לצד ספר מנגן וכדור ספוג גדול. למה אי אפשר להניח כל דבר במקום? למה?

”שלום”, אומר מתוך הרגל.

הוא דרוך ומוכן לקרב בלתי ידוע. מזל שדודיק לא מסתובב לו עכשיו על הרצפה. אין לו סבלנות אפילו אליו.

”שלום, ירמי”, ציפי מזהה את סבר הפנים הזועף והקפדן. היא רגילה לראות אותו לא מרוצה לעיתים קרובות. הפעם זה נראה גרוע יותר.

“קרה משהו?” היא לא ממתינה למענה: “רוצה מילקשייק קר?”
“כן למה לא”, בעצם, למה כן. הרי השתייה הקרה לא תעודד
אותו.

ירמי משליך את החליפה האפורה הבהירה לכיוון מתלה
החליפות, מתיר את העניבה הסגולה וזורק אותה אחריה. היא
נאחזת ברישול מסוכן, מתנדנדת לרגעים ספורים, ואז נופלת. אף
אחד לא ניגש להרים אותה.

לרגעים מספר חולפת בראשו המחשבה, מה אכפת לי מחלי?
זה לא החיים שלי, אלו הבחירות של חלי. הוא ממחר לנער את
המחשבות מעליו. כאח הבכור חש אחריות על המשפחה כולה.

מוטרד ניגש לפינת הישיבה במבוא ליד הפתח מול המטבח
ומתיישב על הכורסה המחופה בקטיפה אדומה. לציפי יש חוש
טעם אנין, והוא אף פעם לא הבין איך הקטיפה האדומה מסתדרת
עם הבית המעוצב בעיצוב מודרני וחדשני.

אני רוצה פינה שתקרין חמימות ונוסטלגיה, אמרה ציפי בזמן
התכנון, בתוך כל העיצוב הניטראלי - שיצר אווירה קרה למדי.

כעת חש שהפינה הקטנה שהכילה מספר כורסאות מחופות
קטיפה אדומה, שולחן נמוך זהוב בעל רגליים מעוצבות, נורות
שהשתלשלו ונראו כעששיות עתיקות, משרה עליו תחושה חיובית
במקצת.

חיוך מריר עולה על פניו כהוא חושב על חלי ואיציק. להם - לא
תהיה פינה כזו בבית. הם יתגוררו בדירה סטנדרטית ומטה, ביחידת
דיור או אולי בשיכונים, חושב ירמי בעוקצנות קלה.

“מה קרה? למה אתה נסער?” שואלת ציפי ומניחה על השולחן
המעוצב כוס גבוהה המכילה מילקשייק שוקו-בננה.

איך זה שהיא לא מבינה שאם הוא נכנס לבית במצב רוח לוחמני עדיף שלא תדבר ולא תשאל שאלות. והיא עוד רוצה שילך לטיפול רגשי. מה יש פה לטפל? אם היא תדע לשים את עצמה בצד ופחות להתערב הבית שלהם יהיה יותר רגוע. הוא משתדל להסתיר את כעסו לשמע השאלה.

“אני חושב שצריך למצוא דרך מכובדת ולהודיע שהשידוך לא צריך לצאת אל הפועל”, אומר לבסוף.

“איזה שידוך?”

“שכחת? השידוך של חלי”.

“חלי? מה הקשר שלך לשידוך שלה? כבר דיברנו שאתה לא מתערב לאף אחד, גם אם משהו לא מוצא חן בעיניך”.

ירמי מרגיש שציפי לא מבינה שום דבר. ומכיוון שציפי חכמה בדרך כלל, אז היא ודאי לא רוצה להבין. היא תמיד נגדו, מאז החתונה, רק סותרת את דבריו, מתווכחת. ורוצה שהוא יבליג. כמה אפשר?

“מה פירוש? היא אחותי”.

“דווקא בגלל שהיא אחותך אין לך לגיטימציה להתערב. אלו החיים שלה, וזכותה לנהל אותם כהבנתה”.

ירמי מחליט לדבר. יהיו דעותיה של ציפי מה שיהיו. הוא לא יכול לשמור יותר את המילים לעצמו: “בושות. זה מה שזה! פונים אלי אנשים, אפילו קולגות מהעבודה. כל מי שקינא בי אי פעם או רוצה להוריד אותי מהמקום הטוב שבו אני נמצא רוכב על הגל הזה. אנשים שואלים בתמימות, לפעמים בכוונה. מה נראה לך

כמה אפשר לסבול את זה? ואני עוד בניתי לי מעמד אריסטוקטוני נהדר”.

”אריסטוקרטי”, מתקנת אותו ציפי. ”ואני לא רואה בעיה שאתה במעמד גבוה ואחותך ובעלה במעמד קצת נמוך. כבר דיברנו על זה. איזו בעיה יכולה לצאת מזה?”

”בעיה שאנשים מקנים באנשים כמוני ומוצאים הזדמנויות להפיל אותם. זאת הבעיה. את יודעת מה הבדיחות שרצות במשרד? פרסומות לעסקים של המחותן החדש שלנו! את יודעת שכבר רצים אצלנו סלוגנים של פרסומת לאלטע זאכן, את שומעת מה זה??? אל טע זא כן!!!”

”לא הבנתי מי החליט שהמקצוע של אבא של איציק זה אלטע זאכן? הוא למיטב ידיעתי קונה ומוכר דברים ישנים! עבודה מרתקת ביותר! סך הכל שמעתי שהרב הרקוביץ התלוצץ על העניין בוורט, הוא אמר שאין לו בעיה להביא לזוג הצעיר הריטים מהעסק שלו. כולם צחקו שם יחד איתו!”

”לי התחשק דווקא לבכות!” אומר ירמי בלי שמץ של חיוך.

ציפי חושבת רגע והרעיון שעולה בדעתה מפתיע. היא מקווה שהוא יעזור לירמי ויסיח את מחשבתו מהכיוון השלילי אליו לקח את כל עניין האירוסין.

”אולי תנסה למתג אותו?”

”את מי?”

”את הגיס החדש שלך. אתה יודע, היום הולך מיתוג מחדש וכאלה דברים”.

“איציק הרקוביץ הוא לא מוצר שצריך מיתוג”, ירמי גומע את הלגימה האחרונה ומניח את כוס המילקשייק על השולחן.
 “נו, באמת. גם אנשי ציבור עוברים מיתוג”, אומרת ציפי, “זה לא עניין למוצר זה או אחר”.

“מה למתג? את המקצוע של אבא שלו? להכריז שהמקצוע הבא זה אלטע זאכן? לשכנע אנשים שאין כמו לגור בשיכונים? או אולי לצאת במסע פרסומי לחולצות-ללא-מותג שהוא לובש?”
 “קודם כל, אין עבודה שמבזה את בעליה, במיוחד שאלטע זאכן זה מקצוע שכמעט לא קיים! אבא של איציק קונה ומוכר עתיקות ויש הבדל גדול בין השניים!” אומרת ציפי, משתדלת לא להגביה את קולה. “דבר שני, דירה בשיכונים יכולה להיות מסודרת ונקיה ונעימה בלי קשר לפאר. מי אמר שדירות מפוארות מביאות אושר?”

“הכל טוב ויפה, אבל להשתדך איתם? זה סיפור אחר!”

“טוב, אתה צודק, חלי באמת עשתה טעות כשהסכימה לשידוך הזה, זה באמת לא מסתדר ולא קשור בכלל”, מסכימה ציפי סוף סוף עם דבריו.

חיוך עולה על פניו של ירמי. חיוך של ניצחון. ציפי נושמת לרווחה. כשירמי מגיע למצב רוח זועף היא מרגישה מצוקה של ממש. “בכל מקרה, תשתדל להוריד פרופיל בכל הקשור לשידוך של חלי. זה לא מעניינך ורק חסר לך, שבנוסף לכל השמועות שמסתובבות ברחוב תסתובב שמועה נוספת: ירמי מנסה להרוס לאחותו את השידוך!”

משפט זה מתקבל על ליבו של ירמי, מכל המשפטים שנאמרו בשיחה זו.

•

”רק שלא יהיו ויכוחים ומריבות“, שחה חנה לבעלה בדאגה לאחר שירמי הודיע שהם מתכוננים לבוא לעשות אצלם שבת.

יום שישי הוא יום של בישולי השבת, השלמת קניות, ולעיתים גם מתקבלות הזמנות ברגע האחרון מאורחים שרוצים להגיע.

חנה גמישה בנושא. מה זה בשבילה להוסיף עוד תפוחי אדמה, עוף, בשר או מים למרק? להפשיר עוד חלה? זה לא סיפור גדול במיוחד. מה גם שהאורחים תמיד מגיעים עם משהו ביד. ולפעמים יותר ממהווה.

ביום שישי בבוקר ביקש ירמי לבוא לשבת. לאחרונה חנה חשה במתח הרב השורר בין ירמי לחלי והחליטה להשתדל ולמנוע מפגשים משפחתיים טעונים לפחות עד אחרי החתונה.

ירמי אמנם זנח את תכניותיו ולא התערב באופן מוצהר בשידוך של חלי, אך לבלום את פיו לגמרי לא יכול. וחנה נאלצת לגייס הרבה סבלנות, להוכיח לחלי שהמצב כלל אינו גרוע, שהגישה של ירמי אינה נכונה, לפחות בנושא הזה, ושהחתן שלה, איציק הרקוביץ, מצוין מכל כיוון אפשרי.

אך כעת, ירמי אומר שהם מגיעים, וחנה מוצאת את עצמה מייחלת בליבה שהכל יעבור בטוב ולא יהיו מריבות או חילופי דברים מהסוג שגורר ויכוח.

היא חשה שחלי הכלה צריכה להתמודד עם כל כך הרבה דיבורים, והייתה לה הרגשה שחלי לא מספרת לה הכל.

ברחוב מסתובבות שמועות שונות, או שמא זו הייתה רק

התחושה שיצרו אותה אנשים המתפרנסים מכל מה שלא נראה ונשמע כסטנדרטי.

והשידוך המדובר מעורר סקרנות ודיבורים לא מעטים.

סמוך לשבת הם מגיעים, ירמי וציפי ודודיק הקטן שלמד לזחול רק לאחרונה. ברגשות מעורבים היא מקבלת אותם. שמחה לראות את ירמי ומשפחתו הצעירה ובה בעת מבט נוסף מראה לה שלא הכל מושלם.

ירמי אינו מחייך כמעט. סבר פניו זעוף. הוא גם זה שצריך להעלות לבד את המזוודות והעגלה, מסרב להצעות עזרה מצידם של אחיו, וגם זה לא מוצא חן בעיני חנה. 'די', היא נוזפת בעצמה, 'הם זוג צעיר, בתחילת דרכם, מספיק עם דאגה מיותרת וחיפוש בעיות'.

ציפי הכלה שהיא כל כך מעריכה היום מגיעה מבית שונה בתכלית מביתם של הקליגים. ממש בתחילת ההיכרות איתה ועם משפחתה התגבבו לליבה של חנה חששות רבים. בהמשך היא גם חשבה שציפי היא זו שגרמה לירמי להתחיל לעבוד במשרד הפרסום.

זמן רב ארך לה להשתחרר מהמחשבות. אני צריכה פחות לחשוב מה היה אילו, להתמקד במה שכן אפשר להועיל, שיננה לעצמה.

למרבה הפלא ככל שעבר הזמן ובירמי חל שינוי מסוים - ציפי היא זו שהתקרבה לקו הזהה לזה הנהוג בביתה של חמותה.

לשבת הביאה ציפי עוגת גלידה ופטיפור פרווה, לקינוח אחרי הסעודה. חנה מודה לה מקרב לב, מבקשת מאילי שתעזור לה

להתמקם בחדר, ומזמינה אותם למטבח לטעום מקוגל התפוחים שהכינה.

כל אותה עת היא משתדלת להעביר נושא ולא להתקרב למוקש ששמו החתונה של חלי.

היא מצליחה בכך עד אחרי סעודת הערב.

בעלה, הרב שלמה קליג, הולך לבית המדרש ללמוד עם שני בניו. הוא מבקש מירמי ומיששכר בן השבע עשרה להתלוות אליו, ירמי אומר שהוא ילמד מאוחר יותר בבית ושכי אומר שיצטרף אליו.

ציפי והיא, חנה, משוחחות בניחותא על מתכונים, על ניקיונות ועוד שאר נושאים קלילים; שכי שקוע בקריאת ספר מתח שיצא לאחרונה; ירמי מספר לדינה ולאילי סיפורים על העבודה המאוד מעניינת שהייתה לו השבוע, וחלי מעיינת בעלון שבועי בפרשת שבוע, מאזינה לסירוגין לשיחתן של גיסתה ואמה ולסיפוריו של ירמי.

”באחד מימות השבוע הגיע אלי לפגישה במשרד יהודי מסורתי בגיל שלי בערך”, מספר ירמי בקול רם יותר מהרגיל, גורם לציפי ולאמו להפסיק את שיחתן ולהאזין לו, “אולי אתן לא יודעות אך בימי ילדותי, לפני עשר-חמש עשרה שנים התגוררו בשכונה שלנו מספר משפחות דתיות. חובשי כיפה סרוגה. היינו מתווכחים עם הילדים שלהם לעיתים קרובות בענייני השקפה ואפילו פוליטיקה. למרות גילנו הצעיר, היינו ילדים חכמים והבנו ממש כמו מבוגרים. בעיקר אהבנו לשחק איתם כדור ועוד משחקים.

בקיצור, היה ילד אחד שאליו התחברתי במיוחד. קראו לו רם שכטר. לאבא של רם הייתה חנות נעליים קטנה במרכז העיר.

לחנות קראו 'נעלי שכטר'. זו הייתה חנות מאובקת וחשוכה. למרות זאת אהבנו ללכת לקנות אצלו נעליים, בעיקר בגלל הבלון שהיינו מקבלים על כל קנייה. טוביה שכטר, האבא, היה גם נותן לנו טופי ושוקולד. בקיצר - חגיגה שלמה. הם עברו דירה מזמן, והקשר נותק.

אז לא תאמינו - מי שבא אלי למשרד היה רם שכטר! ארך לי זמן לזהות אותו. כל כך התרגשנו. שעה שלמה ישבנו והעלינו זיכרונות. מה התברר? שהחנות של אביו התפתחה עם השנים לרשת שלמה שנקראת 'שכטר נעלי מותגים'. החנויות שלהם פרוסות בכל הארץ. רבים מלקוחותיהם חרדים והם רוצים לצאת במסע פרסום אצלנו במגזר. התחייבתי לו כמובן על פרסום מושלם שיענה לצרכים שלו. בעודנו מסכמים את עיקרי הדרישות שלהם נקש אצלי במשרד בחור משיבת 'תורת חכמה' - הישיבה של איציק!"

פרק 5

”לוי לא היה באזור באותה שעה כך שהבחור נכנס באין מפריע. לא עצרתי אותו ולא אמרתי לו כלום. מה יכולתי לעשות? הוא כבר נכנס פנימה. שאלתי אותו מה הוא רוצה. הוא ביקש שאעזור לת”ת של הישיבה בשיתופי פעולה עם העסקים הרלוונטיים שאיתם אני עובד, כמו רשת ‘שילובים’ שהם לקוחות חזקים שלנו. הופתעתי לשמוע שהוא לומד בישיבה המצוינת של איציק. ככה יכולתי קצת לשאול ולהתעניין אצלו על החתן שנכנס למשפחתנו. את שומעת, חלי? בטח תרצי לשמוע דרישת שלום מהחתן המהולל”, אומר ירמי לפתע בפנותו לחלי.

חלי הכינה את עצמה מראש להערות שיבואו בוודאי מצידו של ירמי. ”זה לא מעניין אותי איזו דרישת שלום ומה אתה רוצה לומר, ובבקשה תמשיך את הסיפור שסיפרת עד עכשיו“.

”למה? דווקא הבחור אמר דברים טובים. למה שידבר עליו רע?
הוא חבר שלו וגם רם שכטר היה באזור. שמעתי עליו רק דברים
טובים”, מניף ירמי את ידו בביטול ומנמיך את קולו כדי להשיג
הקשבה מקסימלית: ”אבל השמועות אומרות שאיזיק לא חכם
במיוחד. היית מאמינה?! והוא נכנס למשפחת קליג הידועים
כחכמים מופלגים!”

חלי לא נותרת חייבת, ”אף אחד כאן לא חכם מופלג. זה נשמע
שאתה מנסה לתאר את חכמי חלם.”

דינה ואילי צוחקות.

”נו טוב, אולי הגזמתי. אבל תדעי שהיית צריכה לחשוב פעמיים
לפני שהסכמת לשידוך הזה. מה אתה אומר, יששכר? נכון אני
צודק?”

”כן, בוודאי, ירמי. אתה צודק תמיד”, יששכר באמצע מרדף
מרתק של מני אחרי כנופיית הזהב השחור במנהטן, הוא עונה כדי
לצאת ידי חובה.

אמו שמאזינה כל העת לחילופי הדברים קוראת בתקיפות:
”ירמי, די! איך לי כוח לוויכוחים האלו! לא באתם השבת כדי לריב!
הדיבורים הללו פשוט לא מתאימים. איזיק החתן הוא בחור צדיק
וישר ממשפחה פשוטה וטובה. איזו נחת עוד אפשר לדרוש? תודה
לה' על הכל!”

ירמי מחפש אישור אצל מישוהו. למה רק הוא מרגיש חוסר
נעימות עם השידוך הזה?

ציפי שותקת, והאופן שבו מפרש את שתיקתה גורם לירמי
לחוש שהוא לא חכם במיוחד.

הוא עצמו לא מבין מה קרה לו פתאום. הרי השידוך הוא עובדה מוגמרת, והוא לא בור או לא יודע ספר. יש לשבח את החתן באוזני הכלה! מדוע ולמה הוא עושה הכל להפריע לשמחתה?

'זה לא אני, האשמה בחלי. מה פתאום היא עשתה צעד שכזה? למה הסכימה לשידוך בכלל? הנה, לרינה לא התערבתי בכלל. להיפך, עד היום אני מעריך את בעלה אברהם צבי!' הוא חושב לעצמו.

"רק תניחי לי לומר משהו לירמי, אמא", אומרת חלי במרירות - ניכר שהתגובה ממש חשובה לה: "אתה מוכן לספר לנו כעת את המשל של הצב והארנב?"

ירמי שמח על שהצליח להוציא את חלי משלוותה. הוא רוצה לענות אך לאחר רגע נמלך בדעתו ולא אמר דבר.

"תרשו לי לספר בקצרה", אומרת חלי, "הארנב נולד עם יכולות לרוץ מהר, הוא זריז מאוד, הצב איטי מאוד ואת זה כולם יודעים. פעם התגאה הארנב על הצב: אני רץ מהר ממך, בוא נתחרה ביננו! זו הייתה מראש תחרות לא הוגנת. הצב הסכים, ובתחרות, השקיע את כל מרצו ואילו הארנב הרשה לעצמו לנוח באומרו שממילא אין לצב סיכוי - בקפיצה קלה הוא ישיג אותו. מה שקרה בסופו של דבר זה - מי יודע? מי רוצה לענות?"

"הצב ניצח", מכריזה דינה מיד.

"סיפור מוכר", אומר ירמי בביטול, עיניו מתרוצצות לכל כיוון וסומק קל עולה בפניו.

"מה הנמשל?" יששכר רווה נחת מכל רגע.

"בחיים שלנו אנחנו מתמודדים בזירות שונות. יש מהיר ויש

איטי, כל אחד והמסלול השונה שלו... בעצם, הנמשל לא משנה". חלי יודעת להיזהר ולא לחצות את הקו האדום, שנראה לפתע מאיים. אם הוויכוח יתקדם מי יוכל עצור אותו?

חנה אומרת בייאוש מסוים:

"די! אתם מאכזבים אותי מאוד. חלי, לא מתאים לך לדבר ככה! ירמי, לא הבנתי מה יוצא לך מדיבורים כאלה?"

ירמי משתעל קלות ולאחר רגע של שתיקה רק מוסיף: "המשל לא מתאים לענייננו כי אני ואיציק לא בתחרות, וגם לא נתחרה לעולם. המשל רוצה להוכיח שמי שמתעקש ומתמיד מצליח למרות כל הסיכויים. יש בזה אמת מסוימת, ואני מאחל לאיציק בהצלחה".

נו, טוב. אם ירמי רוצה להיות בעל המילה האחרונה בשיחה לא מוצלחת זו, שיערב לו.

חלי מחליטה שהיא מתעלמת מירמי מכאן והלאה ומציעה לדינה ולאילי להצטרף אליה לסיבוב קצר. ציפי מבקשת שייקחו איתן את דודיק והן נענות לבקשתה.

במוצאי שבת לפני שמשפחת קליג הצעירה יוצאת לדרכה קוראת ציפי לחלי למרפסת. "ירמי רוצה לבקש ממך סליחה".

ירמי עומד כמי שדרוך ונכון לקרב, מבטו מופנה לכיוון נוף הלילה והאורות שמבליחים את החשיכה, אורותיהן של המכוניות הבודדות שזחלו שם למטה: "לא הייתי צריך לדבר ככה", הוא אומר, "סליחה, חלי. אני מאחל לך מזל טוב. שתהיה לכם הצלחה בהכל ושיהיה בשעה טובה".

"תודה, ירמי", אומרת חלי. מצוקתה של ציפי ברורה והיא רוצה לומר לה שהיא לא צריכה לחוש גרוע כל כך מאמירותיו של ירמי, אך המילים שלה לבסוף מכוונות לירמי:

“אני אשתדל להבין אותך. יהיה לי קל יותר לסלוח אם תבין ותפנים שלמרות שקל יותר להעריך בן אדם לפי נתוניו החיצוניים, הרי שזו הערכה שטחית ולא אמיתית. איציק הוא בעלי לעתיד כי כך גזרה ההשגחה העליונה. אני מעריכה את האישיות שלו וזה כולל את החסרונות. שמעתי על הכתוב 'בורא נפשות רבות וחסרונן'. שיש לה' מטרה בכך שבריותיו לא מושלמות”.

ירמי מגביה את קולו, וחלי חוששת שכל הרחוב שומע את דבריו: “אין לי בעיה להעריך את איציק הרקוביץ מכאן ועד הודעה חדשה. רק לא הבנתי למה כל הבושות האלו שגרמת לי”.

“אם נתחשב בדעת הסביבה יותר מדי לא נחיה באמת, ירמי. הסביבה נועדה לשרת אותנו ולא אנחנו אותה. ותאמין לי שכל אחד עסוק בעצמו ולא בנו. זה רק רושם מוטעה לחשוב שאנחנו במרכז העניינים”.

“לא צריך להתווכח”, מבקשת ציפי, “הסליחה נאמרה לא כדי לעורר ויכוח חדש. לכל אחד יש את הדעות שלו וזכותו להתנהל על פיהן כל עוד זה לא פוגע בשני”.

“אבל זה כן פוגע”, כך ירמי וחלי במקהלה.

“לפחות בדבר אחד יש הסכמה ביניכם”, אומרת ציפי בצנינות קלה.

“שוב, מזל טוב והצלחה בכל אשר תפנו!” אומר ירמי בקול יבש.

“תודה ובהצלחה גם לכם”.

“אמן”, עונים ציפי וירמי.

והמררחב הפתוח מחזיר הד קלוש “אמן”.

פרק 6

בשלהי חודש סיוון מתקיימת חתונתם של חלי ואיציק.

במלוא האופק מתפרש לו רק קיץ ארוך וחמסיני.

הצעתם של ההורים קליג מפתיעה ומעוררת גל נוסף של התעניינות אצל המכרים. לא ירמי וגם לא רינה זכו לה, וזה נראה בהתחלה כהדהוד נוסף לגל השמועות שסובב את השידוך כל העת. מדי שנה נהגו רב שלמה וחנה קליג לטוס לשוויץ בחופש הגדול, הם שכרו דירת נופש בדאבוס ונהנו מאוויר הרים צלול ומנופים עוצרי נשימה.

השנה מוזמנים להצטרף אליהם איציק וחלי.

המתנה אינה מובנת מאליה, והזוג המאושר יודע להודות

ולהעריך עד בלי גבול, שכן למרות התדמית של הקליגים והעושר הרב שהפגינו, עם השנים הלכה וירדה רמת הכנסתם.

את עיקר הכנסותיה הרוויחה המשפחה המורחבת מהשכרת בניין דירות שקיבלה בירושה מהסב. הבניין היה במקום מרכזי ומבוקש בירושלים, והשכירות הגבוהה שקיבלו אפשרה להם לחסוך סכומים ניכרים ולהתפרנס בכבוד.

רק שעם הזמן הדירות התיישנו ונדרש לשפץ אותן, מה שגרם להוצאות מיותרות ולחוסר בהכנסות, שכן מרבית הדירות היו ריקות בזמן השיפוצים. הקושי הכלכלי לא ניכר היה ביום יום, אך בהחלט היה עליהם לחשב יותר את ההוצאות.

ההורים קליג והזוג הצעיר מבלים את רוב בין הזמנים בשוויץ, הם שבים לארץ לקראת סיום בין הזמנים, וכמו משמים מקבל איציק הודעה שיש לו כולל: ישיבת "תורת חכמה" בה למד פתחה השנה כולל בוקר.

הכולל מתנהל לעת עתה במסגרת בוקר בלבד, ורוב האברכים ממשיכים ללמוד כולל-צהריים שנועד לאברכים מצוינים בלבד. לחפש כולל ללימודי הצהריים זו משימה מייגעת במיוחד. אחרי החגים מוצא את עצמו איציק לומד כולל בוקר, ללא מקום לימודים נוסף.

זה צפוי. ואיציק לא שוכח לשמוח שיש לו לפחות מקום למודים בבוקר בחברה טובה, איכותית, ועל שזכה שאבי ברכיאל הוא החברותא שלו. איציק לא יכול לדמיין מה היה קורה אילו כל זה לא היה מסתדר על הצד הטוב ביותר.

הוא מודה לה' על מזלו הטוב.

•

מירה נכנסת ליחידת הדיור הזעירה באנחה מודגשת. היא לא מבינה בשום אופן מה מחזיק אותם כאן, בכוח הזה, כמו שהגדירה את החדר-המחולק-לשניים אותו שכרו במחיר מפולפל.

היא לא רוצה להתלונן, רוצה לשמוח בחלקה. היא זכתה; בעלה אבי תלמיד חכם ויודע ספר. יש לו מידות טובות ומעלות רבות שאמורות להעניק לה תחושת אושר על הזכות שנפלה בחלקה.

היא משתדלת לא לרטון ולא להתלונן, למרות זאת הולכת תחושת המרירות וגואה בליבה.

עד מתי תתנהל ככה במקום הצר הזה שנקרא בית? דמעות תסכול עולות בעיניה פעמים רבות, במיוחד שהעבודה שמצאה לעת עתה היא לשעות מעטות ביותר, ואת רוב זמנה היא נאלצת לבלות בבית. אילו היה באפשרותה הייתה הולכת לבית הוריה מבוקר ועד לילה. אבל הוריה מתגוררים בשכונה אחרת השוכנת במרחק גדול יחסית. חמותה אמנם מתגוררת בשכונתם, אבל לבוא אליה לביקור זה רק ביחד עם אבי, וגם זה רק לאחר שהודיעו מראש על הביקור. הקשר עם החמות, אחרי הכל, מעט שונה מהקשר לאמא.

צלצול הטלפון שגרת. הדוברת דווקא לא.

“מירה ברכיאן? שלום, מדברת דינה מרצבאך.”

“שלום הרבנית מרצבאך”, אומרת מירה בהתרגשות.

“מה שלומך?” הרבנית מרצבאך לא ממתינה לתשובה אלא מדברת בשטף, “רצייתי להציע לך את ההצעה שבעלי הרב הציג לפני בעלך. עדיין לא ניתנה תשובה משום מה. זו עבודת קודש של ממש, מטעם קרן מרקוביץ. מדובר בקהילה מקסימה ואיכותית,

מרחק לא רב מהמרכז, שמעת על מושב אקליפטוס? מדובר מקום פסטורלי, יש שם תחבורה מסודרת, אתם מקבלים מקום מגורים ומשכורת מתאימה. בעלך יישאר במסגרת הכולל בבוקר ואחר הצהריים. רק פה הוא ישלב בלימוד שלו לימוד עם נוער מתחזק. את יודעת, לפעמים בגילאי העשרה יש נערים שעוברים משברים, אז הרב מאיר מרצבאך בן דוד של בעלי פתח במושב ישיבה. בערב הוא יכין נערים לבר מצווה. פעמיים בשבוע יצא למשימות חיזוק וקירוב רחוקים, את - מירה'לה - תעבדי בתור מורה מחנכת. יש שם ביישוב הסמוך כיתות מקסימות שמחכות למורה כמוך, מירה! מה דעתך? כמובן עליכם להתייעץ ולהגיע להחלטה משותפת!

“תודה, הרבנית”, מצטרדת מירה, ההצעה ממש מפתיעה אותה, ומה שהיא מבינה מדבריה של הרבנית נשמע לא מציאותי כלל. לאחר מכן, היא מבינה שיש כאן סעיף שדורש הסבר נוסף. היא ממתנת מעט את התרגשותה: “הרבנית אומרת שבעלי כבר יודע על ההצעה? מדוע לא שאל אותי?”

“זהו, תבררי אצלו. בעלי אומר שהוא דווקא שמח מאוד עם ההצעה ואמר שהיא ממש במקום, וגם ככה אתם לא עומדים בהוצאה של השכירות והכל. אבל אחר כך, הוא החל קצת להתחמק ולא מוכן לתת תשובה ברורה. אולי תבררי אצלו. תשתדלי בלי לחץ, בסדר? פניתי אלייך כי חשבתי שאת זו שמתנגדת. אבל אם את מוכנה אז למה שתהיה בעיה?”

בארוחת הערב אבי שיבח את האוכל ואמר שהוא יוצא מן הכלל. מירה חושבת שעל הארוחה, שכוללת חביתה וסלט - והיא סטנדרטית לחלוטין, מיותר להחמיא כל כך. אבל זה הנוהג של אבי, להודות ולהחמיא על כל דבר. והמחמאה אכן משרה אווירה נעימה.

“הרבנית מרצבאך התקשרה וביקשה לדעת תשובה”, היא אומרת לפתע.

אבי מתקשה לרגעים לבלוע את האוכל, שיעול פורץ מגרונו.
“הרבנית מה...?”

“תיזהר, אל תילחץ”, מבקשת מירה, “בקשר למה שהרב מרצבאך ביקש...”

“אה, כן”, אבי נאנת, “זה רעיון נפלא ממש. אנחנו יכולים לתרום שם המון ובטח גם הם יתרמו לנו לא מעט... רק שזה לא יכול לצאת לפועל...”

“למה? אתה לא רוצה לגור רחוק מאמא שלך?” נדרכת מירה.

“לא זה העניין”, אומר אבי. תמיד אמרו לו שיחסי כלה חמות זה משהו זהיר ושביר. עד היום לא ראה בעיות מיוחדות. להיפך, אמא שלו מהללת את מירה וגם מירה מחבבת את חמותה, למה דבר ראשון האשם נופל על אמו?

“זה לא קשור בכלל למשפחה שלי. בכלל בכלל”, מדגיש.

“אז מה?”

“זה משהו לא לפרסום. מדובר בחברותא שלי. אני לא יכול להשאיר אותו לבד.”

“של הבוקר או של אחר הצהריים?”

אבי נאנח. בבית שלו, מול הוריו, ניהל שמירה קפדנית על מידור נוסח השב"כ. הוא אינו אוהב לשתף ואוהב פרטיות מוחלטת. מול מירה, זה שונה. הוא צריך לספר ולשתף. אין לו ברירה.

“של הבוקר.”

“אה... איציק הרקוביץ? למה אתה לא יכול לעזוב אותו?”

“את יודעת את השם שלו, אם אספר לך אכשל בלשון הרע!”

“נו, כולם יודעים את הסיפור! אני מכירה את אשתו מהסמינר!
היא מצאה עבודה מצוינת, הלוואי עלי! כולם יודעים שהוא
מתקשה ללמוד.”

“נו, אז אם את יודעת למה את שואלת?” רוטן אבי קלות. דמותו
של איציק עלתה מול עיניו. ככה רואים אותו כולם - מתקשה
ללמוד.

והוא בכלל לא רק מתקשה. הוא מתחשב ושואף להיות בסדר.
הוא מתייגע, ומשתדל, ושמח בחלקו. יש לו מידות טובות, סבלנות
ומאור פנים לכל אדם. הוא איציק. כמה חבל שזה מה שכולם
יודעים וחושבים עליו.

“סתם, רק רציתי להיות בטוחה שאני מבינה את הסיבה. אתה
רוצה לומר לי שבגלל החברותא שלך אתה מוכן להפסיד הצעה
שיכולה לשנות לנו את החיים? אפשר לחסוך שם כסף לדירה,
לבנות את עצמנו כמו שתמיד שאפנו, להשפיע מהיכולת שה' חנן
אותנו לסביבה! אבי, אני חושבת שאתה מגזים!”

התיאבון סר מאבי, הוא מזיז את הצלחת למרכז השולחן, אולי
כדי להביע מחאה שקטה: “אם אני עוזב זו תהיה סוף דרכו של
איציק כולל! את יודעת את משמעות הדברים? גם ככה אין לו
כולל אחר הצהריים!”

מירה שותקת לרגע, דמעות מבצבצות בעיניה. “זה לא פשוט
כל המצב הזה. אני יודעת שאין לנו אפשרות לחסוך כסף לדירה.
השכירות זוללת לנו הכל. ועכשיו שיש תקווה. הרבנית מרצבאך
אמרה. לא נשמע לה?”

אבי מנסה לענות: "אבל... איציק. הוא צריך שאלמד איתו. קשה לו, את לא יכולה להבין אותי?"

מירה לא עונה מיד. לבסוף, כשהיא מדברת, דבריה נשמעים לאבי נסערים: "לחברותא שלך יש דירה! ולמשפחת קליג יש קשרים, הוא יכול להסתדר בחיים! זה אנחנו שלא רצינו להכביד על ההורים, אני מתמודדת בכוח הזה יום יום, אתה בכולל כל היום ולא שם לב למה שאני עוברת!"

אבי מופתע מכמות המרירות שמבצבצת מבין המילים.

"בסדר. אני אתייעץ עם הרב מרצבאך", הוא אומר לבסוף, "סך הכל הוא ממתין כבר שבוע לתשובה ממני. אספר לו את ההתלבטות שלי, ונראה מה תהיה התשובה".

"טוב", מסכימה מירה, "רק אל תישכח לספר לו מה דעתי ואיך שאני מתמודדת בדיר הזה".

"לזוג צעיר זו דירה מושלמת", אמר אבי, "לא הבנתי את הכינויים: כוך, דיר... סך הכל היחידה מתאימה מאוד".

"בכל מקרה, תשאל את הרב ותגיד שזה עניין של שלום בית", מוסיפה מירה במהירות. הם צריכים לתפוס את ההצעה בשתי ידיים.

זו ההשתדלות שלהם.

פרק 7

מושב אקליפטוס, מרכז הארץ

יריעת הברזנט הירוק מתוחה היטב, מהודקת על ידי אזיקונים וחוטי ברזל למוטות אותם חיבר לאדמה מבעוד מועד. בועז אוחז בידיו קאטר ודואג לסלק שאריות מיותרות של חוטי ברזל. הוא סוקר את הגדר המאולתרת בשביעות רצון.

מכשיר הקשר שלו מתעורר לפתע: "כאן רועי מהתצפית שלום. ציפור חדשה הופיעה. כנראה מדובר בחופזי זהוב". בועז נדרך. איזו בשורה. חופזי זהוב מגיע לאזור?

"כאן בועז. אני מגיע. לאן בדיוק?"

"צפון השמורה, ליד האגם".

בועז שומט את הקאטר אל האדמה התחוחה וממהר להיכנס

לבית דרך הדלת האחורית. הוא סוגר אותה אחריו היטב, עובר דרך חדרו של גפן; סוקר בחוסר שביעות רצון את בן הזקונים יושב מול המחשב וגבו אליו, "אני יוצא, כנראה חופזי זהוב. רוצה להצטרף?"

"מה?" עמום עונה לו.

בועז שב על שאלתו.

"זה בסדר. אני עסוק עכשיו".

עסוק. עסוק.

בועז חורק שיניים. "העולם יפה, ואתה מול המחשב. מה יוצא לך מזה?" הוא פולט בזעם אין אונים לגבו של גפן.

גפן אינו עונה אפילו.

בועז מממהר אל דלת הכניסה, פותח את הדלתות הכפולות. אחת מהן משמשת כרשת הגנה מיתושים והאחרת דלת סורגים.

החצר ציורית כמו כל הסביבה. בועז אינו מבחין בכך הציור העומד בצד ובתמי האוחזת מכחול. הוא טרוד בים של מחשבות מדאיגות. ההערה של תמי מנערת אותו מהרהוריו:

"תיזהר. הצבע על הספסל לא התייבש עדיין. לאן?"

"לשמורה. יש סיכוי שחופזי זהוב נצפתה".

"איך היא הגיעה לאזור?"

"הגיעה, עובדה".

בועז מסיר את כיסוי ההגנה מעל הטרקטורון ומכין אותו לנסיעה. "הציור ממש יפה, כמו תמיד". הוא מחווה את דעתו בלי שהעיף לעברו מבט. תמי מכירה בזה שתחום האומנות, במיוחד

הציור, מעניין אותו כמו היבול של צוקר משנה שעברה. הוא פשוט מעריך את העובדה שהיא מצאה תעסוקה הולמת.

למרות זאת, ההתייחסות שלו מייקרת את הציור בעיניה. לא להאמין שהיצירה הזו מעשי ידיה. "ציירתי את הבית והחצר. לא ידעתי שהבית שלנו כל כך מיוחד", היא אומרת בכנות.

"ככה זה. לפעמים רק לאחר שמתבוננים יודעים להעריך", פילוסופיה דווקא בועז אוהב. שפמו האפור מרטט קלות וזוויות עיניו מוארות בצחוק כבוש כשהוא מצביע על חרק מזדמן: "הנה, הביטי כמה נהדר הג'וק הזה". תמי משתדלת לא להביע דעתה בקול. מקק קטן פוסע באיטיות משוחררת.

"נו, טוב, בטבע לא אכפת לי לפגוש גם זיקית, למשל", ממלמלת לעצמה, נזכרת בהיסטריה שפקדה אותה לפני שבוע כשהבחינה בזיקית צבעונית ליד מדף המיניאטורות מול הכניסה לביתם.

בועז רק מבקש: "אני חוזר עוד מעט. רק תדאגי על גפן. שישתה, יאכל, יצא לחצר. כל הזמן מחשב מחשב. כמה אפשר? מה עם חברים? למה שלא יצא קצת לחקור את העולם?" אלו המשפטים הקבועים של בועז.

הוא יוצא לדרך בנהימה רעשנית, ותמי מוצאת את עצמה עוקבת אחרי החיים הרוחשים על האדמה. נמלים גדולות סוחבות גרגרים גדולים עוד יותר; חיפושיות מתרוצצות, קרני שמש מפוזות עליהן. הציור שעליו עמלה שעות ארוכות מאבד מקסמו לפתע. רק גפן שלה מולה, איך הוא איבד את יצר החיים.

מעניין איך זה שעם נעם הכל היה פשוט יותר. נו, טוב, זה כמובן הדור. נעם גדלה בדור אחר.

אבל גם בדור הזה, החדש, יש אנשים שלא מחוברים למחשב.

למשל נעם עובדת בקליניקה בבני ברק, והיא סיפרה לה על הצדיקים שאין אצלם מחשב. יש להם חיים שונים, בטוח אמיתיים ומלאים יותר. תמי מוצאת את עצמה מקנאה בדרך חיים הזו לפעמים.

היא עוקבת במבטה אחר חיפושית אחת זעירה. החיפושית יוצאת מהשיירה ופונה לכיוון אחר. תמי חשה דאגה. לאן היא חושבת ללכת? ולמה? מה עובר לה בראש? קרני השמש משקרות לה שיש דרך זוהרת יותר. הציור הבא יכיל בתוכו שיירה של חיפושיות ואחת כמו זו, מחפשת.

•

בועז שב כעבור שעה. שמח ומלא חוויות. פניו מתכרכמות כשהוא מבין שלא השתנה דבר בבית במהלך הזמן שבו שהה בתצפית.

חדרו של גפן אפלולי למחצה. גפן שקוע במסך המחשב, שקית ריקה למחצה של חטיף ובקבוק קטן של שתייה מתוקה.

”גפן, בוא איתי החוצה. נהדר בחוץ. איזה רוח, יופי של סתיו. אולי נראה נחליאלי“.

גפן לא מביט אליו אפילו: ”אני לא יכול, אני עסוק“.

”מה אתה כל כך עסוק?“ בועז מתיישב לצידו, תוהה.

גפן אינו עונה.

’הוא לא מסוגל להתנתק. איך זה קרה ולמה’, חושב בועז לעצמו.

”בוא נצא החוצה רק קצת“, הוא מתחנן. איך זה שצריך לשכנע

מישהו לצאת לשאוף אוויר.

כשהוא היה ילד, אמא שלו הייתה צריכה להתחנן אליו לחזור לבית. כל היום היה במושב. משחק, מתעניין, לומד, מביט.

מרגיש את העולם.

בועז מביט באי אמון על מסך המחשב.

אז זהו?

וגפן הרי ילד סקרן ונבון, מזכיר לו מאוד את הסבא שלו, שנהג להכין יין מובחר מגפן היין ששתל בגינת ביתו. יין, בו נהגו להשתמש באירועים חגיגיים ולתת באמצעותו שבח לבורא יתברך.

בועז מושך בכתפיו. גפן יוצא איתו עכשיו לחצר ויהי מה.

הוא ניגש למפסק הראשי, ומוריד את השלטר. "הפסקת חשמל", הוא מכריז.

"לא!!!! מה פתאום הפסקת חשמל! תתקשר לחברת חשמל מיד!" קולות הזעקה הנשמעים מחדרו של גפן מוגזמים מכל כיוון שיסתכל עליהם.

"בוא נשב קצת בחוץ, נדבר", מציע בועז.

בחצר הם צופים בציפורים נודדות. הן ממלאות את השמים בציוצים מרהיבים ובמופעי ראווה סוחפים. להקות להקות מכל המינים והסוגים. בקרבת המושב ישנו אגם מים ושמורת טבע קטנה, והציפורים מוצאות מקום לנוח.

"וואו, איזה יופי, רק יצאת התחיל המופע המרהיב הזה", אומרת תמי לגפן.

עיניו של גפן מרותקות.

”זה בגלל שעוד מעט לילה“, הוא מפגין ידענות, ”בערב הציפורים אפילו שרות“.

”יש ציפורים שנודדות בלילה, למשל סוגים מסוימים של ציפורי שיר, הפרוש המצוי, דוחל“. בועז בקיא בשמות ציפורים.
 ”ספר לנו על חופזי זהוב“, תמי אומרת. שמח לה בלב שהמשפחה ביחד.

בועז נוטל תפוז בוסר ירוק למדי ומצמיד אותו לאפו, נושם עמוקות ומתחיל לקלף: ”אז ככה, הגעתי לשמורה. היו שם כבר מספר תצפיתנים ו...“

גפן מאזין בהתעניינות גוברת. בדיוק החברים שלו דיברו היום על ציפור בשם 'חוחית'. יש אנשים שמוכנים לשלם עליה כסף רב. מעניין מה אביו יודע על זה.

”חוחית היא ציפור מוגנת על פי החוק. אסור לצוד אותה. הבעיה שהכסף הרב שמוכנים לשלם עליה גורם לאנשים לא ישרים לצוד אותה על ידי פיתיונות“.

סקרנותו של גפן מתעוררת מיד. ”איך אפשר לצוד אותה?“ הוא שואל במתח קל.

”אה... זה לא העניין. מה שחשוב זה לדעת שהמקום של ציפורים זה בחופש. בורא עולם לא לחינם נתן להן כנפיים. ציפור צריכה לעוף, לקנן, להיות חלק מלהקה. ציפור לא צריכה להיות כלואה בתוך כלוב. היא נולדה להיות בת חורין“.

”אתה מדבר כמו רב“, אומרת תמי.

”אולי רב עם אנשים“, צוחק בועז. מביט אל האופק. ”ובינינו, גפן,

גם אנחנו נולדנו בני חורין. הבעיה שאנחנו שוכחים את זה לפעמים
ומכניסים את עצמנו בכוח לכלוב קטן. איך אפשר להשתחרר?
גפן מיטיב את הכיפה הצבעונית לראשו: "תתקשר לחברת
חשמל?"

פרק 8

מילכה הזמינה אותם לבוא להתארח בשבת הקרובה. איציק כבר הכין אותה שההזמנה לשבת הקרובה בדרך. ולמרות זאת חלי חשה התלבטות וחשש מהרגע שהם החליטו לענות בחיוב להזמנה.

ההרקוביצים נראו לה מרוחקים ולא מתעניינים. הם לא התקשרו כמעט והיא לא ידעה מאיזו סיבה. האם מפני שהם לא רוצים קשר קרוב איתם או שהם לא רוצים להפריע?

האם הם שמחים לארח או שזה מכביד? למה הם לא מתעניינים כמעט? המחשבות צלפו בה ללא רחמים והופיעו דווקא ברגעים הלחוצים של אריזת החפצים במזוודה גדולה והתלבטות מה להביא: מתנה או מאפה מעשי ידיה.

היא לא באמת מכירה אותם. אורח החיים שלהם לא ברור לה

עדיין. התקופה של האירוסין והחתונה חלפה מהר מדי; בשבת חתן הם נפגשו והיה באמת שמח כמו ששבת כזו צריכה להיות, אבל ההמולה הייתה רבה והם לא הספיקו להכיר באמת; ואז הגיעה הטיסה לשוויץ והטיולים שערכו שם. הכל היה רחוק מדי מעולמם של ההרקוביצים, ממש כרחוק מזרח ממערב. ועכשיו, עם החזרה למסלול והשגרה הברוכה הגיעה ההזמנה והביאה איתה ציפייה מתוחה.

מכיוון שכל כך דאגה ותכננה - הפתעתה הייתה מושלמת.

ביום שישי הם הגיעו ארבע שעות לפני כניסת השבת, גוררים מזוודה גדולה ומרעישה. היא נכנסה בעקבות איציק שהפך לפתע, כבמטה קסם, לפתוח ומשוחחר יותר. הבית היה חגיגי ושטוף באור מיוחד. ריח של שבת עמד באוויר.

האווירה הייתה בעיניה נעימה. חלי מצאה את עצמה מתפעלת. במיוחד בגלל הפשטות והכנות שנראה שהן חלק בלתי נפרד מההווי בביתם של ההרקוביצים.

הדירה הקטנה לא הפריעה לה כלל. בעיקר בגלל רוחב הלב והיחס הטוב מצד כל בני הבית.

ובליל שבת זמירות השבת היו מעין עולם הבא, האוכל היה משובח, ודברי התורה היו מרוממים מאוד.

'מעניין מה ירמי היה אומר לו היה מגיע לכאן', עלה בחלי הרהורון קטן, אותו היא מיהרה להדוף.

מה מעניין ירמי עכשיו? למה הוא והתגובות שלו צפות בכל פעם?

ירמי בוודאי היה ציני כרגיל. הוא היה לועג על הבית הקטן, ואת האווירה הקסומה לא היה מעריך.

ירמי זה ירמי, ולא שייך להכניס אותו לכל אירוע שקשור לאיציק.

בסעודה של הבוקר בין הסלטים לטשולנט סיפרה עדינה'לה שיש לה שתי חברות שהיו חצי שנה בבית בגלל שלא קיבלו אותן לאף סמינר. חלי לא חשבה שהיא אמורה לענות. אבל עדינה'לה החליטה לשאול אותה ישירות:

“תגידי, למה כולם אומרים שאין למנהלים של הסמינרים לב?”

חלי הייתה בטוחה שהיא אינה שומעת טוב.

“אולי יש להם לב, אבל זה לב של אבן”, אמר חזקי בן העשר, לא שם לב למבטי האזהרה של הוריו.

“הסיפורים של הבנות שלא התקבלו ממש קורעים את הלב של כולם”, הוסיפה אהובי בקול מאשים.

חלי שתקה.

היא רצתה שאיציק יענה, אבל איציק שתק גם הוא. כולם שתקו. זה מה שכולם פה חושבים? שאין לאבא שלה לב? שיש לו לב של אבן? איך אפשר לומר את זה עליו?

הייתה זו מילכה שהצילה את המצב: “זה לא קשור לחלי, העניין הזה של הסמינר. למה להכניס לפה עניין שלא שייך?”

“זה כן שייך. אם לאבא שלי היה סמינר הייתי משכנעת, ממש מתחננת אליו שיקבל את כל הבנות לסמינר”, טענה אהובי.

“ואז הבנות היו לומדות ברחוב, כי לא היה להן מקום”, אמר

ירוחם בקוצר רוח מסוים, "יש מצבים מורכבים שמכל זווית שלא תסתכל עליהם כולם צודקים וכל הדעות נכונות".

איציק הוסיף: "פעם היה סמינר אחד שקיבל את כולם וקיבל וקיבל את כולם, ואתם יודעים מה קרה בסוף?"
"מה?"

"שכולם עזבו כי הוא קיבל את כולם", איציק רצה להחזיר את האווירה הטובה ששררה עד עכשיו. מה שאכן הצליח בצורה כמעט מלאה. חיוכים הופיעו על פני כולם.

חלי נשמה לרווחה. היא לא הודיעה מראש, וגם לא היה למי, אבל היא לא מוכנה שברדיוס הקרוב אליה יתנהלו דיבורים על שאבא שלה מנהל שנוי במחלוקת.

אולי המשפחה של איציק אינה מוכנה להבין, אבל כל העניין הזה אינו קשור אליה. אבא שלה מנהל סמינר לא בחסד אלא בזכות. הוא לא רצה לקבל את הניהול בכלל. היא זוכרת איך אח שלו, דוד אפרים, התחנן אליו לקבל את הניהול מידי, איך הם התייעצו עם רבנים ועסקנים ותכננו את הכל באופן שלא תצא תקלה מתחת ידם. מה משפחת הרקוביץ מבינה? למה הם בכלל מתערבים? כל הבנות שלא מתקבלות זה באשמתו? יש עוד סמינרים בעולם!

אחרי הסעודה ניגש איציק למטבח לפרוס אבטיח לפרוסות נאות. בפירת הישיבה בסלון העמידה חלי פנים כשקועה בעלון צבעוני, לא מצליחה להתרכז אפילו במילה אחת. מחשבות מרירות הוסיפו ועלו בה: מה הם חושבים לעצמם? איך הם מרשים לילדים שלהם לדבר ככה? נכון שילדים זה ילדים והם מדברים בלי מחשבה. אבל זה לא קשור, אסור להם לדבר ככה על אבא שלה!

עדינה התיישבה על הספה לצידה. ממתינה שתתייחס אליה.
חלי התעלמה ממנה.

“אמ... חלי... את שומעת?”

“כן, עדינה”. היא לא יכולה להמשיך להתעלם אחרי הפניה
הישירה.

“אולי לא הייתי צריכה לדבר על זה בסעודה. אמא שלי אומרת
שאולי פגעתי בך. אבל זה ממש מפריע. את יודעת איזה מסע
עברתי עד שקיבלו אותי לסמינר? לא מספיק שזו תקופה של אי
ודאות. אבל למה זה חייב להיות ככה?”

חלי שתקה לרגע. עדינה מדברת בכנות. היא לא רוצה לפגוע.
לא כל מילה שאומרים לה אמורה להרגיז כל כך.

“מה את היית מציעה? אבא שלך אמר משהו חכם, אי אפשר
לקבל את כולם. אין מקום זה אין מקום”.

“זה ממש נורא שסמינרים מתחלקים לשווים יותר ושווים
פחות. לפעמים סמינרים טובים לא מקבלים בת מסוימת כי היא
ברמה לא מספיק טובה. איך הם קובעים מי יותר ומי פחות? מי נותן
להם את הכוח להחליט מי יותר טוב, ולמה?”

“קודם כל הציבור נותן להם את הכוח הזה, דבר שני זה לא עניין
של טוב יותר או פחות, זה עניין של התאמה”.

המבט שנתנה בה עדינה היה מאשים וכאוב כשהיא אמרה: “אל
תספרי לי סיפורים. אמא שלי אומרת שאת לא אשמה וגם אבא
שלך לא. כי כולם יודעים שלא הוא מחליט את מי לקבל. אבל אם
יש מצב שפוגע בבנות, ולא פועלים לשנות אותו, אז כולם אשמים”.

עדינה נשמעת חכמה מאוד וגם כועסת מאוד. איציק מתקרב עם האבטיח. איזה יפה הוא סידר את זה!

חלי רוצה לצאת משם מיד, לחזור לבית או לפחות לצאת. העיקר לא להיות שם. אבל היא מספיק נבונה כדי לדעת שהיא זו שאמורה לשתוק ולהעביר.

היא מברכת על האבטיח בכוונה, ומביטה על נקודה עלומה בקיר. האבטיח ממש לא טעים, זהו סוף העונה שלו. הוא ספוגי וכמעט לא מתוק. למרות זאת היא לא מעירה דבר, ממשיכה לאכול ומתעלמת מעדינה המצפה לתשובה.

בהמשך השבת היא מרגישה את המבטים של עדינה ואהובי עוינים במקצת, היא לא הייתה בטוחה, ייתכן שזו סתם הרגשה מוטעית.

בכל מקרה, במוצאי שבת, היא שמחה לשוב לבית הקטן והחמים שלה.

לבית שבו היא מחליטה איך לדבר ובאיזה סגנון.
למבצר הפרטי שלה ושל איציק.

•

חלי כבר ירדה את מרבית המדרגות ואיציק מתעכב מעט בגלל המזוודה. בחדר המדרגות החשוך הוא נתקל במוטי רבינון.

מוטי, חבר ילדות מהבניין, נשען על המעקה ובידו האחת סיגריה. האור הקלוש של הירח מסתנן מבעד לחלון קטן אטום, מאיר את הסביבה החשוכה במעט.

איציק מגיש למוטי את היד ללחיצה.

“מה נשמע?” הוא שואל. מוטי מביט בו בריחוק מסוים, סוקר אותו מכף רגל ועד ראש.

איציק מתעלם ומחייך למוטי חיוך זוהר: “תבוא לבקר, מוטי, אתה יודע איפה אני גר? לא רחוק. אתה עם האופניים החשמליים שלך זה עשר דקות נסיעה בערך”.

“תודה, איציק, אולי יום אחד אני אבוא”, עונה מוטי באדישות ומצית את הסיגריה. איציק משתעל עוד לפני שמוטי נושף את העשן לחלל האטום.

“תכבה את הסיגריה”, הוא מבקש, “אין פה אוורור”.

מוטי מושך בכתפיו ומצביע לעבר ריבועים קטנים בצידי קיר חדר המדרגות הישן: “זה אוורור מספיק”, הוא עונה ומכבה בכל זאת את הסיגריה.

“מה הולך? איך החיים?” שואל מוטי.

“בסדר, ברוך ה’. אני לומד בכלל. אתה יודע, קצת קשה. אתה מכיר את הבעיה שלי ללמוד”, עונה איציק.

“כן, יפה לך שהסתדרת. אני לא מוצא שידוך, לא מוצא עבודה. ככה תקוע עם העצבים של אבא שלי”.

איציק מכיר את הסיפור. הוא ומוטי היו חברים טובים. כעת הוא מסודר בחיים ומוטי לא. איזה עולם.

“טוב, אשתי מחכה לי למטה, תן לי את המספר שלך אולי אנסה למצוא לך שידוך, או עבודה”. איציק מדבר מהר. מרגיש שהוא צריך להתנצל.

מוטי אינו ממהר לשום מקום. “קיבלת שידוך פצצה”, הוא אומר, “אף אחד בשכונה לא האמין שתזכה לכזה דבר”.

איציק שותק. "תבוא לבקר", הוא אומר לבסוף.

"מה מספר הטלפון שלך?"

הם נפרדים. ואיציק, מעט מכווץ לתוך עצמו, יורד לכיוונה של חלי. הוא מקווה שהיא לא הקשיבה לשיחה. הבעת פניה לא ברורה והוא לא מצליח לנחש אם שמעה או לא.

לא נעים לו כל כך. אבל זו השכונה שלו, אלו חבריו. זה המקום שממנו גדל והגיע למה שהוא היום.

פרק 9

מושב אקליפטוס, מרכז הארץ

את המפגש השבועי לנשות המושב היא מארגנת כבר מספר שנים במתנ"ס אותו הקימה המועצה בחסות אחת החברות הגדולות במשק.

"מגיע לנו מפגש מאחד", אמרה לעצמה אז, לפני מספר שנים, אמרה וגם עשתה.

פעם בחודש יש גם פאנל מרתק של מספר דמויות שקשורות לנושא אקטואלי שעל הפרק.

בועז גאה בתמי על היוזמה הזו שלה.

"העולם מתקדם בזכות אנשים שיש להם יוזמה ורעיון והם

מפתחים אותם", הוא מהמהם מתחת לשפמו בכל פעם שיש מפגש שכזה.

תמי מחייכת בסלחנות. יש לבועז הרבה משפטים קבועים שאותם הוא נוהג לומר בכל הזדמנות מתאימה ושוכח שכבר אמר אותם.

בועז, לעומתה, לא צריך לארגן שום מפגש. בכל פעם שהוא רוצה לראות חברים, לשמוע מה חדש או להטעין את עצמו, הוא הולך לבית הכנסת.

בית הכנסת של המושב נמצא במרכזו, בנוי מאבן ירושלמית ובעל חלונות גבוהים שמהם אפשר לראות את השמים. בית הכנסת מפואר ומטופח בידיים אוהבות.

הם, אנשי המושב, מעט רחוקים והרבה קרובים. יהודים פשוטים. אנשי עמל, חקלאים, רפתנים ובעלי לולים.

ביזע רב הם עמלים כדי להוציא את פרנסתם, ובנוסף לתחושת השליחות שלהם כעובדי האדמה בארץ הטובה, הם משתדלים להישמע להוראות של הרבנים.

אנשי המושב שומרים את מה שהם יודעים ומכבדים את המסורת. ובבית הכנסת מתקיים שיעור בענייני הלכה מדי שבוע וכולם מקפידים להשתתף בו.

ובשמחת תורה, מי שלא ראה את העיניים הנוצצות של המתפללים המפוזזים בשירים: "מפי ק-ל, מפי ק-ל יבורך עם ישראל", מי שלא ראה את הקפיצות שלהם בשיר "אדיר כבודו, הוד והדר", לא הבין את העוצמה של אהבת התורה הקיימת ביהודים פשוטים אלו.

כעת, במדרגות מחוץ לבית הכנסת נוצרה התקהלות קטנה. "שמעתם מה קורה בבניין המועצה הישן ובבתים הנטושים מסביב?" אברום מכריז בקול רם, כולם מקשיבים בעניין.

נו, בטח, אברום חבר מועצה. כל מידע שהוא אומר מבוסס לחלוטין.

בניין המועצה הקודם די מרוחק משאר בתי המושב החדשים. גם הבתים הנטושים לא עניינו יותר מדי אף אחד.

"שיפצו את הבתים, איזה יופי של דירות. ואת בניין המועצה הישן חידשו והפכו לפנימייה. עומדת להיפתח שם ישיבה".

שתיקה קלה השתררה ואז בליל של קולות נשמע.

"ישיבה? אני לא מאמין!" חצק'ל קורא בקול גדול. הוא מאמין בהחלט. ההכרזה היא רק בשביל הדרמטיות, שכן מדובר פה בנושא מעורר התפעלות.

"איזו ישיבה? של הדוסיים?" מתן צוחק לעצמו.

"אני אביא להם בכל יום ביצים טריות בלי נדר, מעשר!" מצהיר מסעוד, פותח פתח לקריאות שהוא בעקבות ההצהרה.

"אני אביא להם מוצרי חלב", קורא הרפתן לני.

"ואני אביא להם פירות טריים ישר מהשדה!" שמח גדליה לבשר.

בועז מאזין בפליאה לחילופי הדברים.

כמה מהר מחליט כל אחד מה יביא.

הוא אינו קולט. אינו קולט עדיין את הזכות שנפלה בחלקם.

מה הסיכוי שמכל המושבים שבעולם, דווקא במושב אקליפטוס תקום ישיבה קדושה, שלומדים בה תורה?

אין סיכוי. אלא אם כן הוא יאמין שהריקודים שהם רוקדים בשמחת התורה, והבקשות שלהם והתפילות לזכות לחלק בה, הם אלו שבזכותם הגיע הטוב הזה למושב.

אברום ממשיך לפתע:

“שכחתי לומר לכם, שמדובר בישיבה לנערים מתמודדים”.

“מה זאת אומרת מתמודדים?” הפעם היה זה בועז ששאל, בפליאה. מול עיניו מופיע גפן. גם הוא מתמודד.

“הכוונה לנערים שקשה להם ללמוד”.

“אה, זה קשה שקשה, מסכנים”, ממלמל לני.

“ממש ככה. לא תמיד זה קל ללמוד. תדעו שלפעמים צריך לעבוד קשה כדי להבין. אני יודע מניסיון”, אומר חצק'ל.

“לא תמיד. לפעמים הם מתעצלים פשוט, או רוצים חיים קלים יותר”, גדליה נשמע מריר.

“גם עצלות זה קושי. נולדנו לעבוד ואם מישהו מתעצל זה לא כי הוא רע, זה כי קשה לו”, מתנצח לני.

וכבר מתפתחת לה שיחה ביניהם. שיחה על קשיים, על התגברות, על הצלחה, על כישלון.

אילו סופר היה מקשיב לשיחתם, הוא היה יכול לכתוב ספר עב כרס מרתק מדברי החכמה הפשוטים הללו.

אילו פסיכולוג היה מאזין להם, הוא היה מוסיף לעצמו ידע

שלא למד בלימודי התואר בפסיכולוגיה, מתוך הדברים שהשמיעו אנשי העמל המכירים את הקושי מהשטח.

אבל לא פסיכולוג היה שם וגם לא סופר.

אז רק נספר לכם שהמפגש שהתפזר לאיטו הכיל בתוכו החלטה חגיגית של תושבי אקליפטוס להירתם ולעזור.

הם ארגנו בינתיים משלחת מכובדת שתגיע לישיבה ותברך אותם בברכת "ברוכים הבאים".

•

הטלפון מצלצל זמן רב. חלי לא שומעת את הצלצול. המיקסר עובד בעוצמה רעשנית. וכשהיא מנמיכה את העוצמה, צלצול הטלפון בדיוק מפסיק. היא מסובבת את החוגה של המיקסר למצב 'כיבוי' כדי לבדוק מי זה היה, ובדיוק הטלפון שב ומצלצל.

"מדברת רינה. מה נשמע?"

"ברוך ה' מצוין".

"תקשיבי, אני חושבת שכדאי לעשות לאמא מסיבת הפתעה. יש לה יום הולדת שבוע הבא".

"אנחנו לא עושים ימי הולדת. מה יום מיומיים?" המיקסר ממתין על השיש בסבלנות, חלי חוששת לגורל הקצפת. מקסימום תקציף שוב. היא משתדלת לשמור על ריכוז.

"במשפחה של חמותי נוהגות כל בנות המשפחה להתאסף בכל יום הולדת. הן לא עושות סתם יום הולדת עם בלונים ושיירים וכל זה. מדובר באירוע בעל משמעות".

"מה למשל", חלי שואלת ביראת כבוד. חמותה של רינה היא

מחנכת חשובה וגם כתבה סדרת ספרי חובה לכל מחנכת: 'ניגון הלבבות' שמה של הסדרה. היא בהחלט דמות שכדאי לשאוב ממנה השראה.

"אמנם אין אצלה יום הולדת בהפתעה כי כולן כבר יודעות שאמור להיות מפגש משפחתי. מכינים תכנית ערכית, מפרישים חלה, נותנים לכלת יום ההולדת לשאת דרשה קצרה... זה מאחד את המשפחה. חשבתי שכדאי לעשות לאמא מסיבה כזו. מגיע לה נחת!"

"רעיון טוב".

"כן. דיברתי כבר עם ציפי, היא לקחה מספר תפקידים".

"למשל?"

"עיצוב השולחן, כיבוד, כולל עוגה מיוחדת, הכנת בצק להפרשת חלה".

"נראה שלא נותר לנו מה לעשות?"

"דווקא כן. אני רוצה להכין מצגת בליווי תמונות. לחמותי יש מקרן, אולי אשאל אותו ממנה. חשבתי גם לערוך תכנית סביב התפקיד המרכזי של אמא בחיינו. מה את אומרת?"

"נשמע נפלא. מה התפקיד של דינה ואילי?"

"דינה תיקח את אמא לסיבוב באותו יום כדי שיכנסו בהפתעה ברגע הנכון. ואילי? אפשר אולי לשלוח אותה לעזור לציפי בהכנות?"

"כן, זה רעיון טוב ונראה לי שגם אני אציע לה עזרה".

"מצוין. אני סומכת עלייך".

חלי חוזרת למתכון של העוגה.

אך לא. במקום לקרוא נודדות מחשבותיה אל רינה. רינה אחותה הגדולה ממנה בשנה. גם היא אחות של ירמי. איך באמת רינה הגיבה להערות שלו? האם זה השפיע עליה בצורה זו או אחרת?

היא לא זוכרת כל כך. סך הכל, אדם מרוכז בעצמו.

אבל מקרה אחד היא כן זוכרת.

זה היה בכיתה ט'. רינה הדפיסה את דף השער לעבודה שעשתה בגאוגרפיה. דף שער מושקע ומיוחד עם גרפיקה מעניינת.

"נכון יפה?" שאלה את כולם בסעודת מלווה מלכה חגיגית.

ירמי הגיב ראשון. "נראה עבודה של מפגרים", אמר ובעיניו זיק מוכר.

רינה לא ענתה מיד. חלי זוכרת איך היא התקוממה בעבורה. היא ראתה שאף אחד אינו מגיב לירמי, ורצתה לענות לו אבל חששה מהתגובה החריפה שתקבל.

אף אחד לא דיבר, וזה הכעיס את חלי. מה פתאום כולם חוששים מירמי? מי הוא בכלל? אבל אז רינה הגיבה באופן לא צפוי: "אתם יודעים, נכנסתי שבוע שעבר לבית. ראיתי את השידה בכניסה מסודרת מאוד יפה. שאלתי מי אחראי לסדר ואמא אמרה שירמי סידר ומיין את כל המסמכים שם! כל הכבוד לך, ירמי. מי שייכנס יראה שידה ולא הר של מסמכים".

"אה, שטויות, זה כלום", אמר ירמי בחיוך.

"לא. זה לא כלום. ממש יפה. עכשיו יותר נעים להיכנס לבית".

ואז שאלה רינה שוב: "איך זה?"

התגובות שקיבלה היו מפרגנות מאוד. וירמי לא הוסיף לדבר.
זה מעורר מחשבה, ואיך זה שלא שמה לב לכך עד עכשיו.

פרק 10

הקערה הכתומה, זו שקנה ב'הכל בשתיים', מונחת על השיש, בתוכה כף עץ אותה צירף לקנייה באותה הזדמנות.

ליד שולחן המטבח יושבים דינה, אילי, שימי ותולי, אורחיהם הצעירים. משפחת שוורץ, המחותנים, משיאים היום את בתם, וההורים קליג נסעו לחתונה.

חלי יושבת וכותבת על דפי טיוטה בוחן בחשבון למחר, היא רוצה לבחון את רמת הידיעות של תלמידות כיתת החינוך שלה. אחיה עוקבים בעיניים מוקסמות אחרי איציק המערבב מספר חומרים בקערה הכתומה לכדי תערובת דלילה למדי.

מצב רוחו של איציק מרומם והוא משוחרר ועליז, כלל לא מזכיר את החתן איציק של לפני החתונה. כעת הוא אברך, עוסק

בתורה בחצי מהיום ובחצי השני עוזר בבית, יש לו שיעור מדי ערב אותו הוא לא מפסיד, והוא נשוי באושר.

החששות שליוו אותו לפני החתונה נעלמו כולם. המשפחה של חלי, למרות הרושם של ההתחלה, מתגלה כמשפחה נעימה ומקבלת. החברותא מקדם אותו בלימוד בהתחשבות וברגישות. הכל נפלא ממש.

התחביב של איציק, הבישול, יוצא לאור מדי ערב, אז הוא מכין ארוחות פשוטות וטעימות. לפעמים הוא מנסה להכין ארוחות מורכבות מעט יותר, שפעם מצליחות ופעם פחות, אבל תמיד - אכילות.

“הוקוס פוקוס, בלי קוקוס ארבע ביצים ומים שמשפריצים”, הוא מכריז בקול חגיגי את החרוז שנראה שחרז באותו רגע, תוך כדי ערבול של ביצים ומים. החיוכים שעונים לו בתגובה מעודדים אותו להמשיך

“אברה כדברה, הקמח לקערה, מלח וערבוב במחבת הסיבוב, להקפיץ לתקרה ולתפוס בחזרה!”

“וואו, אתה ממש משורר!” אומרת חלי בחוסר אמון. איציק מחייך לעצמו בצניעות אופיינית: “הזכויות שמורות לאמא שלי, זה הפזמון שלה כשהיא מכינה פנקייק!”

“והיא באמת מקפיצה את הפנקייק כדי להפוך אותם?” שואל תולי בתמימות.

“לא, זה רק בשיר, מה שכן, אני כן מקפיץ אותם!” איציק תופס את המחבת ומעיף את הפנקייק לגובה, תוך כדי שהוא מכונן את המחבת ותופס את הפנקייק ברגע הנכון.

כולם עוקבים מרותקים. "אתה ממש נראה קוסם", אומרת דינה בהתלהבות. "ומה תעשה בפנקייק שידבקו לתקרה?" שואל שימי.

"הם לא ידבקו לתקרה", מבטיח איציק. ומוסיף בשקט, כמו לעצמו: "ואם זה יקרה ירמי האחרון שצריך לשמוע על זה".

ובעוד אחיה מציירים פרצופי סירופ שוקולד על הפנקייקים בצלחות חד פעמיות, חלי מנסה להבין. משהו בקולו של איציק מצביע על זה שהוא פגוע. הוא נהיה רציני ומכונס בעצמו.

האם יש משהו שירמי עשה לך? היא רוצה לשאול. איציק כנראה מרגיש מושפל ממשהו.

ואת זה - היא יכולה להבין.

הפנקייק יצא מלוח מדי, נראה שאיציק פיזר מלח בכמות נדיבה, או שמא זו המליחות הזו שמעקצצת לה בגרון ומזכירה לה שאיציק ליד ירמי נראה עלוב מדי.

הוא צריך לחדש את הבגדים שלו, אולי זה יעלה לו את הביטחון בעצמו, בטוחה חלי.

ומאוחר יותר, אחרי שהילדים יוצאים להורים שמחכים להם למטה, היא מנסה לומר לאיציק שהוא צריך לקנות לעצמו בגדים בחנות היוקרתית 'שילובים'.

"כל המשפחה שלי קונה שם וגם עושים להם הנחות מיוחדות, כי הם לקוחות של משרד הפרסום של ריקובס", היא מסבירה את הצעתה.

אבל איציק מתנגד. "אני אדם פשוט, ולא מחפש לשנות כלום", הוא מסביר.

הוא מתקדם לעבר המרפסת הקטנה, בה נמצא כיסא נוח ישן

שהותירו בעלי הדירה הקודמים. חלי מבחינה לפתע עד כמה הבגדים שלו ישנים ומרופטים, דהויים מאוד, והסיבים היוצאים מהם מוכיחים שהם מאיכות ירודה. עד עתה לא עשתה מכך עניין, אבל עכשיו זה מזדקר לה לפתע מול העיניים. גם כיפתו מקומטת קמעה; הילוכו איטי ולא אכפתי.

“איציק”, היא קוראת אחריו, חשה בכעס שמטפס בה.

על מה אני כועסת?

אני רוצה שיהיה מודע לעצמו, למה שנדרש ממנו. לאיך הוא נראה בעיני הסביבה. הוא לא סתם איציק הרקוביץ אלמוני. הוא שייך למשפחת קליג!

“כן?” שואל איציק בלי להסתובב.

“בעשרים לחודש, עוד שבוע בערך, יורדת המשכנתא. צריך להשיג אלפיים שקל!”

“נו?”

“הכולל של הבוקר משלם מעט מדי, המשכורת שלי מספיקה בקושי להוצאות היומיות, כדאי לך למצוא לאחר הצהריים תעסוקה נוספת.”

איציק אינו עונה, הוא פותח את דלת המרפסת. רוח קרה נכנסת לסלון, הוא יוצא למרפסת וסוגר את הדלת במהירות.

גם הוא כועס. למה כל הקניות שחלי עושה? כל יום היא שבה לבית עם שקיות בגדלים שונים. חלקם מכילים דברים נצרכים, כמו מוצרי מזון, אך רובם מכילים סתם קשקושים, דברי נוי לבית, בגדים, חומרי יצירה לבית הספר. האם מחזירים לה בבית הספר על ההוצאות המיותרות האלו?

הוא לא העיר לה, הבין שאם היא קונה אז היא צריכה, מי הוא שיכול להתנגד? הרי היא זו שמרוויחה את הכסף! אך לנוכח הדרישה החד-משמעית הוא מרגיש תחושה לא טובה ובלתי מרוצה.

מאיפה ישתכר? איך ישיג כסף? היא לא ידעת את המלחמות שיש לו יום יום עם הלימוד בכולל? כולם נהנים מהלימוד ורק הוא מתקשה ונלחם.

למה להקשות עליו יותר?

היה קר בחוץ, אך איציק ביכר להישאר שם, במרפסת, מביט אל הנוף החשוך ושקוע במחשבות ובדאגות.

“גפן נפל מעץ גבוה”, בועז מקבל שיחת טלפון בהולה. ויחד עם זה שליבו הולם בפראות הוא שם לב שקולו של חצק'ל, מבושר הבשורה, רגוע ולא לחוץ כלל. הוא חש הקלה.

מתפלא לראות שהוא שמח פתאום, שמח באמת.

שמח שגפן מטפס על עצים, שמח שגפן עזב את המחשב לשעות מספר, שהטכנולוגיה פחות מעניינת אותו והנה הוא מטפס, יוצא אל הטבע. מרגיש את העולם פועם. הגיע הזמן.

אבל בערב, כשהוא יושב עם גפן המגובס בידו וברגלו לשיחה, הוא דווקא כועס.

“אני וחברים מהכיתה תכננו ללכוד חוחיות”, מספר גפן, מביט לעבר נקודה עלומה. הוא מעדיף לא לדבר, אבל כשנפל מהעץ נפל עימו ציוד ללכידת ציפורי השיר, ביניהם הקלטה של חוחית וכלוב. הם תכננו להשמיע את ההקלטה על העצים, החוחיות שומעות את ההקלטה ומגיעות, וכך הן נלכדות.

הציוד נמסר לבועז שהבין מיד את משמעותו.
כך שלצד הדאגה לגפן, לא ידע לאן הוא מוליך את הבושה.
הוא, בועז, צפר ולוחם על הגנת הטבע בכל נפשו, צריך לעמוד
מול אנשי המושב ולהבין שהם ראו את האמת.
הוא לא הצליח לחנך את גפן.

הוא נכשל.

אחר כך באו רגשות נוספים. הוא הבין שלא בו האשם, גפן
התחבר לחברים לא מתאימים. ויחד עם זאת הוא רוצה לדעת מי
גרר את מי להרפתקה ולמה, מה הם רוצים להשיג בזה.
"משעמם לנו. וגם רצינו להרוויח כסף", גפן צעיר כל כך, עוד
מעט יחגוג בר מצווה. מה לו ולרווח כספי.

בועז לא מבין.

"מה חסר לך, גפן? יש לך הכל, אני חושב".

גפן מביט בו ושותק.

"זה לא אני", הוא אומר לבסוף, "הם שכנעו אותי. ואל תשאל
בבקשה מי שכנע, אני לא יכול לומר לך. לא רוצה ללכת יותר
ללימודים. לא רוצה. וכואב לי, די, אין לי כוח לשאלות, קח אותי
לחדר שלי".

בועז שותק. תלמי דאגה ממלאים את מצחו. הוא איש של עמל,
של אמת ושל יושר.

למה, למה הכניס את הטכנולוגיה הזו לבית. מה היה חסר להם
בלי זה.

גפן מעביר את הזמן ואת כל מה שיכול היה לעשות, מול יצור טכנולוגי חסר ממשות וחסר יכולות.

מדובר בסך הכל בפלסטיק, זכוכית, ותוכן שכל כך מושך אותו. למה, מה יוצא לו מזה?

מספר שנים קודם:

"הצלחנו, הצלחנו!" ג'ונסון נכנס לחדר בסערה, בידו פיסת דף קטנה, חיוך רחב מרוח על פניו, ממלא את עיניו בזוהר. למתבונן מהצד נראה ג'ונסון כסטודנט רגיל, ממושקף, רזה ושקדן למדי.

אף אחד לא יודע שג'ונסון וידידיו המבוגרים יותר דיק ובוב פתחו מעבדה סודית שנקראת "הרס".

"מה הצלחנו?" בוב מרים את עיניו מהמסך המרצד. מבט קודר ניבט מהן.

"הנה, תשמעו", ג'ונסון מקריא בקול מהדף שבידיו:

"רציתי לצאת

מהדבר הזה

שמשתלט

רציתי להיות

משוחרר

רציתי לחיות

באמת".

דיק פוקח עיניים לרווחה: "מה זה הדבר הזה? מי כתב את הקשקושי אטריות ברוטב פטריות הזה?"

"סיפרתי לכם שהבאתי את המשחק שפיתחתם לכמה חבר'ה. הם לא יכולים להפסיק לשחק. אני עוקב אחריהם כבר שבוע. היום ראיתי את המשפטים האלה אצל אחד מהם, הוא כתב אותם על דף והדביק על השולחן שלו, המסכן".

"מסכן, מסכן אתה קורא לו". בוב נוחר בבזו וגומע בשתי לגימות פחית משקה אנרגיה.

"חבר'ה, בואו נתחיל עם האקשן! יש לנו פצצה עולמית ביד, אנחנו הולכים להרוס את העולם! סוף סוף יש מטרה להרס! קדימה!"

תוך דקות ספורות לא נותר זכר לסדר היחסי שהיה בחדר. הם משתוללים, זורקים חפצים באוויר, הופכים כיסאות.

"הווירוסים, הסוסים הטרויאנים ותולעי המחשב שמפתחים המתחרים הם כלום! אנחנו לא נהרוס את המחשבים! אנחנו נהרוס את המוח של האדם! יהוה! זועק בוב בגרון ניחר בעודו מנופף בבקבוק 'פינלנדיה'.

"תירגע, בוב", קולו של דיק צונן לפתע. הוא מרים כיסא מהרצפה, מתיישב ומניח רגל על רגל, מבטו רציני וחשוך.

"לא כל האוכלוסייה בעולם צורכת משחקים דיגיטליים. אנחנו צריכים כלי יותר חזק. משהו שישתלט על כולם. הם כבר לא יוכלו לפתח אנטי, הם יהיו גמורים. הם יהיו בידיים שלנו כי זה יגרום להם לצורך. יהיה חלק מהם".

"אתה עם הדרישות שלך", בוב פותח את בקבוק הוודקה

ושותה ישירות מהבקבוק לגימה ארוכה, הוא מעווה את פניו וממשיך לשתות.

"די, מספיק בוב, תתרכז. אני לא צריך חגיגות עכשיו! נחגוג רק אחרי שהמשימה תושלם!" מתחנן דיק.

"אתה צריך לפה את פיוטר", אומר ג'ונסון שעוקב בסבלנות אחרי דו-השיח בין השניים.

"הוא ז'יס פיוטר?" שואל דיק.

"פיוטר הוא סטודנט שנה שנייה בפסיכולוגיה. הוא יכול לעזור לנו במשימה להרוס את העולם."

"איך?"

"אם המטרה שלך היא לשלוט על המוח של האנשים לזה צריך מישהו שמכיר ויודע מה יעזור לשלוט!"

"הוא אדם שאפשר לסמוך עליו?"

"כן, בוודאי. הוא חבר טוב שלי. מכיר אותו כמו את כף ידי, הוא לא יאכזב אותך."

.

פיוטר עוזר להם להבין את מנגנוני ההגנה של האדם.

ותוך מספר חודשים אוכלוסיות שלמות בעולם הולכות שבי אחרי התוכנות שהם מפתחים.

מדובר בתוכנות ידידותיות וישרות, ואנשים בלי מחשבה מתחילים להשתמש בהן, מתכנתים מתחילים לעשות שימוש בידע שהם מפיצים בלי יכולת להבין שמדובר בתוכנות זדוניות שמטרתן להשתלט על הזמן ועל הרצונות שלהם. התוכנות לעיתים הולכות

רחוק מדי. הן הופכות את האדם לרובוט בידי הטכנולוגיה, למנותק
זמן ורגש.

•

עם יד ורגל מגובסות גפן מרגיש שבלתי אפשרי להמשיך. אילו
לפחות רגליו היו בריאות אז היד המגובסת הייתה נסבלת יותר. הוא
מנסה לתפקד איכשהו ומרגיש אומלל מאוד.

דיכאון ועצב משתלטים עליו.

הוא מביט מבעד לחלון הפתוח למחצה בשמים המעוננים,
בציפורים העפות בחופשיות, וחש שהדכדוך אופף אותו מכל כיוון.

אביו נכנס לחדרו, גורר כיסא גלגלים מקופל.

הוא פותח את הכיסא ועוזר לגפן להתמקם עליו בנוחות.

“נצא לסיבוב”, הוא קובע, לא שואל.

גפן אינו עונה.

הם מסתובבים בין שבילי המושב, ובוועז מתיישב על ספסל עץ
צבוע בירוק זית.

הוא מוציא מכיסו דף גדול מקופל, עט, ומחפש פיסת עץ יציבה
להניח עליה את הדף ולרשום.

“בוא נחשוב, גפן, מה הנזק וההפסד שנגרם מהמחשב, וכיצד
תוכל לצאת ממנו לחיים של חירות”.

ניכר שאביו חשב רבות לפני שהתחיל לשוחח עם גפן על
הנושא.

הוא אומר בקול רם ורושם תוך כדי:

המסך פוגע בראייה,
התקשרות עם אנשים לא מוכרים זה עניין מסוכן,
לא כדאי להתרגל להישען על פידבק חברתי,
הלימוד לא יכול להיכנס למוח מוצף,
זה לא ממלא זמן, אלא מבזבז אותו.
בועז מוסיף וכותב הצעות כיצד יוכל למלא את זמנו בלי מחשב.
הוא מוסר לו את הדף.
"תדביק מסביב את הסמיילי שדודה עדינה שלחה לך ותניח את
הדף ליד המחשב, בכל פעם שאתה רוצה להפעיל אותו, תעיין בדף
הזה ותחליט".
הם שבים בצוותא.
תקווה קלה מזדחלת ללבו של בועז. גפן מנפץ אותה כשהוא
אומר: "אני אעשה את זה, אבל אין לי משהו אחר טוב יותר".

פרק 11

חלי מתעכבת על הבוחן של שלומית בן עמי. הציון שלה חלש מאוד, צר לה לכתוב כזה ציון.

היא מתלבטת למשך רגעים ארוכים. לא מסוגלת לכתוב ציון. מחליטה לבסוף להשאיר את המבחן בלעדיו. רק מוסיפה: "כל הכבוד על המאמץ, אני מצפה ממך ליותר!"

יותר ממה? לזה אין לה תשובה.

למחרת, בשעת חלון היא קוראת אליה את שלומית.

בוחנת אותה בחשבון, בכתיבה, בשליפת מילים.

הכתיבה לא מסודרת, יש לה אותיות עקומות ושגיאות רבות, בחשבון היא לא מצליחה לפתור תרגילים בסיסיים, בשליפת מילים איטית מאוד.

קריאה? היא מנסה לתת לשלומית לקרוא טקסט שמתאים לגילה. שלומית קוראת לאט, לא מסתדרת עם רצף הקריאה.

“את יודעת את שמות האותיות?”

“כן”. שלומית יודעת את האותיות היטב, לא זו הבעיה, ברוך ה’.

“חבל שלא למדתי הוראה מתקנת”, מצטערת חלי, ובאותו רגע גומלת בלבה ההחלטה להשתלם בהוראה מתקנת.

אבל זה גם דורש כסף. כל דבר כסף.

“טוב, שלומיתי, אני כותבת לאמא מכתב. תני לה אותו היום,

בסדר?”

חלי נותנת לשלומית שי - חבילת צבעים קטנה, וכך, מצוידת במכתב ובתשומת לב שבה שלומית לכיתה בחיך.

אחר הצהריים מתקשרת אליה אמא של שלומית:

“שלום, המורה חלי, קודם רציתי לומר תודה על ההשקעה ועל תשומת הלב!” היא מציינת, “דבר שני, רק שהמורה תדע; כמעט מדי שנה אני לוקחת את ילדי לבדיקת ראייה, יש לנו משקפיים בסבסוד מהביטוח, והיא רואה מצוין! היא אינה צריכה משקפיים.”

“יופי, את אמא אחראית”, אומרת חלי, “אני רוצה לומר לך ששלומית תלמידה טובה וגם החברות אוהבות אותה מאוד.”

“תודה, המורה, גם שלומית אומרת על המורה דברים טובים!”

חלי מתלבטת איך לומר את הדברים שרצתה להשמיע. “בטח את מודעת לקושי הלימודי של שלומית? יש פער ניכר בין ההתקדמות שלה לזו של הכיתה! מרבית הסיכויים שהיא צריכה

כיתה מקדמת. הפנו אותך פעם לוועדת השמה? זה יכול לכוון אותנו מאוד!"

"כן, אני יודעת ששלומית שלי מתקשה", אומרת אמא של שלומית בקול נחרץ מדי, "וזה בסדר שהיא כזו. לכולנו יש קושי בתחום מסוים וחוזק בתחום אחר! תארי לך, המורה, שכולם היו נולדים עם יכולות שוות, איזה עולם היה לנו? שלומית מתקשה מאוד בלימודים, אבל זה לא מה שחשוב בחיים!"

אם זה לא חשוב? חלי דוממת לרגע. מארגנת את מחשבותיה מחדש. היא לא ציפתה לכזו תגובה:

"כמובן, כמובן, את אמא סבלנית ומתחשבת, הלוואי שכולך היו כמוך", היא בררה את מילותיה, "רק חשבי בבקשה מה מרגישה ילדה בחברה של בנות, שכולן מקשיבות, מבינות ובגלל זה נהנות ללמוד את החומר שמתאים לרמה שלהן, ורק היא לא מבינה! האם היא לא תרגיש שונה, ובעלת ערך ירוד?"

אמא של שלומית שותקת רגע ארוך, והמורה חלי חוששת שמא פגעה בה במילים הישירות. לבסוף תגובתה מעניינת ובלתי צפויה. היא עונה: "אני יודעת שזה עשוי לגרום לרגשי תסכול ונחיתות. במיוחד בשיטה החינוכית של היום! תקשיבי לי, המורה, כמעט מדי שנה מגיעה איזו דמות חינוכית שאומרת לי על הילדים שלי שהם צריכים כיתה מקדמת או חינוך מיוחד. אני ממש מתנגדת לשיטה הזו! למה כולכם רק מסתכלים על הצד הלימודי? אם כבר בית ספר, שידאגו לפתח בכל ילד את הנקודות החזקות שבו ולא יחפשו מה לא בסדר וידביקו לו תווית של לא יודע ללמוד לכל החיים!"

אמא של שלומית נסערת ממשפט למשפט, "למה להחליט שכולם צריכים להבין אותו דבר, ללמוד באותה רמה? למה לא

לחנך אותם עד כמה הם מיוחדים ומצליחנים בדרך שלהם? עם הנתונים שלהם? יש גבוה ויש נמוך, יש כישרוני בדבר מסוים ויש בדבר אחר, יש בעל הבנה מהירה ויש רגיש, כל אדם הוא יצירה מיוחדת. איך הם יכירו את הערך העצמי אם מטפטים להן מקטנות שהם 'מיוחדים'?! בושה וחרפה, זה מה שזה! אצלי כל ילד מיוחד ומתנה. גם הקושי זה מתנה, המורה, ותפסיקו לשלוח את הילדות לכיתה מקדמת. למה שלא תפתחו כיתה מקדמת נימוסים לילדות חצופות? כיתה מקדמת התנהגות לבנות שלא מתנהגות יפה? סליחה, המורה, שאני ככה מדברת אבל זה יושב לי על הלב וזה חשוב לי!! למה לא להדגיש את הדברים הטובים? האם בית ספר זה רק למטרת לימוד? אם כך אז זה חבל כי ללמוד אפשר גם בבית! בית ספר צריך להיות מקום שמגדל בני אדם ולא פרופסורים!"

אוקי, יש לה עסק עם אמא בעלת דעה עצמאית. חלי מתחייכת קלות בליבה. היא רוצה לשאול משהו אבל אמא של שלומית ממשיכה לדבר: "אני לא למדתי בשום פקולטה ללימודי חינוך או משהו כזה, ותקשיבי לי איך אני מעצימה את הילדים שלי: אני עוקבת אחרי ההתנהגות שלהם, לוקחת ממנה נקודות טובות, וכל כמה ימים מחבקת אותם חזק ואומרת להם את המעלות שלהם. רוצה דוגמה? בבקשה: למשל לילד שאסף צעצועים, התחצף וביקש סליחה, אני אומרת שהוא בעל יוזמה וכושר מנהיגות, והוא גם בעל תשובה וזה יותר חשוב מלהיות צדיק. אני ממש מחפשת בהם דברים שיחזקו אותם מבפנים".

חלי לא עונה מיד. גם אמא של שלומית שותקת במפתיע, נותנת למורה אפשרות לחשוב על דבריה.

"אני מבינה מה שאמרת, זה בהחלט משהו ששווה לחשוב עליו! בינתיים, מה את מציעה לעשות?"

”קודם כל תודה על האכפתיות, דבר שני אשמח אם המורה תיתן לשלומית מטלות לימודיות קלות יותר שיתאימו לרמה שלה, אני מצידי אשב איתה יותר אחרי הצהריים!” מסכמת אמא של שלומית את השיחה.

חלי מהורהרת כל אותו אחר צהריים. דבריה של אמא של שלומית מחלחלים אט אט לתוך תודעתה.

צריך להעצים את הסובבים, לא יזיק לאיציק להכיר בנקודות הטובות שלו.

ייתכן שהוא לא מודע להן. היא, בתור צופה מהצד, מכירה במיוחדות שלו. אבל הוא חווה כל הזמן אכזבות.

האם הוא יודע עד כמה הוא עצום בעיניה?

בארוחת הערב אומרת לו חלי: ”אתה ממש מיוחד, איציק. הדרך בה אתה משתדל ולומד, ואיך שאתה לא מתלונן על שום דבר, גם כשקשה אתה יודע להעריך את הטוב, אני כל הזמן לומדת ממך להתגבר ולהשתפר.”

”אולי זה נכון באמת, לא יודע”, איציק לא נראה שמח לשמוע את שבחיו. מה לא אמרה בסדר? ”ברור לי שחצי יום שלי הולך על כלום, לא מצאתי כולל ואני לא טוב בשום דבר.”

”אתה יודע לבשל”, מזכירה חלי, ”וזה לא מובן מאליו! האוכל שלך מאוד טעים!”

”אז אולי אוכל להיות שף!” מציע איציק.

”לא עד כדי כך! אני לא רואה אותך מתפקד וחולש על כל הלחץ הזה של קייטרינג!”

”נו, זה מה שאמרתי, אני לא מצליח בכלום!”

“אתה יודע לסדר את הבית, לכבס!”

“את רוצה שאהיה עוזרת בית?” שואל איציק, חיוך שובב מפציע בעיניו. העבודות של הבית הפכו לנחלתו הבלעדית. הוא משתדל לא לתת לחלי תחושה שהיא לא שמה לב שבית צריך אחזקה שוטפת. ולא נראה שחלי מבינה שיש כאן משהו מיוחד. בבית שלו - אבא שלו לא נוהג לעבוד אפילו חצי ממה שהוא עוזר. “לא התכוונתי לכך! רק תחשוב על המעלות שלך רגע! ירמי לא יודע לשטוף כוס!”

“אולי ירמי לא רוצה לשטוף כוס”, מדגיש איציק, “ירמי הוא גאון מהלך, הוא מצליח בכל דבר!”

“אנחנו לא משווים בינך לבין ירמי”, אומרת חלי, “וממש לא הייתי רוצה לחשוב מה היה קורה לו היית כמו ירמי!”

חלי לא רוצה שהוא יחוש שהוא לא טוב באף תחום. מה פתאום. אם הוא היה מביט על עצמו באמת הוא היה מבין איזו אישיות עצומה מסתתרת לה מאחורי כל תחפושת ה'כלומניק' שעטה על עצמו. היא מגישה לו דף ועפרון: “תצייר, אולי יש לך כשרון ציור יוצא דופן?”

“מה זה, בוחן של כישרונות?”

“משהו כזה, אני רוצה שתכיר במעלות שלך!”

“אוקי”, איציק מצייר לפי הוראתה של חלי נוף, ים, בית. אוי לא, ממש לא, חושבת חלי, זה לא בכיוון של כישרון לציור.

“אם כבר את רוצה לדעת מה הכישרון שלי, אז תדעי שאני יודע לרקוד”.

“לרקוד?? נו בטח, כל אחד יודע לרקוד”, היא מגיבה בלי לחשוב.

”מה פתאום, תתפלאי שיש אנשים שגרועים מאוד בריקוד, או לא יודעים כלל”, מתנגד איציק ולא יודע מדוע. ”הייתי מראה לך איזה יפה אני רוקד אבל זה יפריע לשכנים בשעה כזו.”

אין לו באמת שום רצון לרקוד.

”נכון”. לא ברור לה איזו פרנסה יכול להרוויח רקדן, ואם יש מקצוע כזה בכלל.

”אני גם יודע לעשות פנטומימה. את יודעת מה זה פנטומימה, נכון?”

הנהון קל, ולא מעניין אותה לראות את איציק מציג תנועות ללא קול.

”אולי אתה יודע לשיר?” שואלת חלי

”את רוצה שאשיר? אני שר בסעודות שבת”, איציק נראה עצבני פתאום.

”התכוונתי לשיר כמו זמר”, חלי מרגישה מטופשת בעיני עצמה. איציק באמת שר יפה. אבל מה רצתה, שיעסוק במוסיקה? מוסיקה זה משהו שנובע מהפנימיות שלך.

”לא יודע, לא מוצא חן בעיני כל החיפוש הזה אחר כישרונות שלא קיימים! היום ראיתי כמה עבודות בעלון, מחר אתקשר ואברר איזו מהן רלוונטית עבורי.”

”אני מקווה עבודות קודש, לא סתם?” שואלת חלי בתקווה.

איציק צוחק, למרות שבלב שלו הוא עצוב מאוד: ”דרוש מטפל לקשיש אחר הצהריים, דרוש איש תחזוקה למרכז מסחרי, כאלה דברים!”

חלי שותקת לרגע קצר, "העבודה אצל קשיש דווקא בסדר! רק תדע שתצטרך לקחת כמה קשישים כדי להגיע למשכורת טובה! אבל עובד אחזקה? אתה יודע שאתה החתן של קליג! מה יגידו עלינו? תעשה בושות למשפחה שלנו!"

איציק יכול להיעלב, אבל הוא מרגיש שהכוונות של חלי טובות וכנות: "אני רוצה להביא פרנסה, ולא מעניין אותי מה יגידו. ואם זה חשוב לך, אולי אמצא עבודה באיזה מקום מרוחק, בשכונה שלא מכירים בה אותי?!"

לא, לא, לא, רוצה חלי לומר. אבל נקישה חפוזתה על הדלת גרמה לה למהר לפתוח את הדלת. השכנה מבקשת שתקפוץ לבית שלה לחמש דקות, היא חייבת לצאת לכמה רגעים לתחנה לקבל חבילה, והתינוקת שלה נרדמה.

חלי יוצאת לבית של השכנה, ואיציק נותר על הכיסא, בוחש בספל התה שלו ללא מטרה מוגדרת.

חלי ביקשה ממנו לשיר, מה רצתה שיהיה, זמר?

חיוך נבון עולה על פניו. הוא עוצם את עיניו והתחיל לשיר. תחילה בקול נמוך, אחר כך בקול גבוה יותר ויותר.

"נפשי, נפשי חמדה... חמדה בצל ידיך אוי, לדעת אוי, לדעת..." הוא מדמה את עצמו עומד מול קהל מריע, אנשים עומדים על רגליהם, מוחאים כפיים, משמיעים קריאות קצובות: "איציק, איציק, איציק". חלי יושבת ביציע מאושרת ומקבלת מחמאות בתודה, ירמי מלחשש לאנשים בסביבה: מדובר בגיס שלי! איך הוא?

קולו עולה בלי משים, הוא נעמד ושר, בעיניים עצומות. שקוע בחלומו המתוק. מסיים את השיר, ועובר לשיר אחר: "אם היו בני

אדם מרגישים, את מתיקות וערבות את מתיקות וערבות של התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה...“ קולו עולה יותר ויותר, מבעד לחלום הוא שומע קול מציאותי מאוד, נדהם: “איפה אתה חושב שאתה?”

הוא פוקח את עיניו באחת וענה בלי לחשוב: “בבנייני האומה”.

“מה? כל הבניין שומע אותך, אתה עושה בושות!”

הוא חוזר למציאות הלא נעימה בבת אחת.

“מצטער, ביקשת שאשיר, אז שרתי!” הוא נבוך מאוד.

“זה בסדר שאתה שר! רק פעם הבאה תשיר יותר בשקט,

בסדר? זה היה נשמע כאילו אתה בהופעה מול קהל!”

“בסדר, אין בעיה, פעם הבאה אשיר יותר בשקט”, ממלמל

לעצמו איציק ובליבו משלים: ‘פעם הבאה לא אשיר כלל’.

פרק 12

למרות רצונה של חלי, הולך איציק למרכז המסחרי, לברר על עבודה עבירו. הוא צריך כסף לשלם למשכנתא, והכבוד... נו, באמת.

במרכז המסחרי אומרים שהוא לא מתאים.

“למה?” הוא רוצה לשאול אך שותק. בליבו חושב: בטח לא מצאתי חן בעיניהם. רגשות שליליים הופכים בליבו לדגים טורפים, שוחים להנאתם בתוך ים של רגשי נחיתות.

‘אני לא בסדר, אנשים לא אוהבים אותי’, חושב הוא לעצמו.

העבודה אצל הקשיש דווקא הייתה פנויה אך השעות לא התאימו, שעות הבוקר היו על חשבון הלימוד בכולל. איציק לא יודע עדיין שהחברותא שלו, אבי ברכיאן, עומד לעבור דירה בקרוב. הרב אמר להם לעבור, ולאבי לא היה די אומץ לספר לאיציק שהוא עוזב עוד מעט. הוא דחה את זה עוד ועוד.

הלימוד בחברותא עם אבי ברכיאן מאיר עיניים כל פעם מחדש. איציק מעדיף לא לחשוב שהוא פרויקט החסד של אבי, אלא חש נוח יותר להאמין שגם אבי נהנה מהלימוד איתו.

מדי פעם היה אבי מסביר לו איפה לשנן, ואז היה משלים את הלימוד של עצמו או מצטרף לוויכוח של חברותא אחרת. איציק השתדל לא להכביד עליו יתר על המידה, והיה אסיר תודה. בליבו חש שאם אבי לא היה הוא לא היה מחזיק בכולל אפילו דקה.

באותו יום ניגש כרגיל לפינת הקפה להכין לו קפה ולאבי תה. זו עבורו הפסקה נחוצה. שלא כמו תמיד, מופיע אבי לצידו בפינת הקפה.

“רציתי לומר לך כמה דברים”, אבי נראה מבולבל ונבוך, שלא כרגיל.

“כולי אוזן”, איציק שופך בזהירות שתי כפיות סוכר לכוס הימנית, של אבי. לעצמו שם כפית וחצי.

“זה... משהו שקשור לדירה שלנו... המ... אתה יודע שאנחנו גרים ביחידת דיור קטנה מאוד. קטנה מדי. אנחנו מתקשים להתמודד עם זה. זאת אומרת, לאשתי קשה מאוד. אני... מה אכפת לי, אתה יודע...”

איציק מהנהן בהבנה. ריח עז של קפה ממלא את נחיריו בניחוח מעורר. הרי לך בעיות, חושב בגיחוך קל, ומתפלא על תחושת הקנאה שמופיעה בליבו.

אבי ברכיאן בחור מבריק כישרוני ובעל חסד, בעיקר הוא בחור רגיל לחלוטין. אין ממנו הפתעות לטוב ולמוטב. גם אשתו רגילה מאוד. אבא שלה לא מנהל רב רושם, משפחתה לא מפורסמת.

כמה מעורר קנאה.

אבי לא צריך לחוש לא מוערך, או גרוע מזה - חסר תועלת כלשהי. אשתו לא דורשת ממנו להיות מה שהוא לא יכול להיות מעולם. הוא לא דורש מעצמו, כי הוא כבר שם, במקום נוח וטוב.

רגע, מה אבי מדבר שם?

...“לא ידעתי איך לומר לך את זה עד עכשיו. אני מקווה שאתה מבין אותי?”

“כן, אני מבין. אתה החבר הכי טוב שלי, העיקר שאנחנו לומדים כל יום ביחד”, ממלמל איציק בתגובה, מקווה שענה לעניין.

איציק באמת לא מבין?! אבי חש נדהם.

“לא הבנת אותי, ברגע שנעבור מכאן, לא נוכל להמשיך ללמוד יחד. תצטרך למצוא חברותא אחר.”

“אתה? עוזב? למה?” שואל איציק נדהם.

“הסברתי לך, הבית קטן מאוד”, מדגיש אבי את המילה ‘מאוד’ “זה הגיע למצב של בעיה בשלום בית. קשה לאשתי מאוד. קשה לה לגור בצפיפות. אנחנו צריכים לעבור לעיר אחרת, הציעו לי שם משרה תורנית, כולל טוב, ומה שחשוב לאשתי - דיור בחינם. כך נוכל לחסוך ולקנות דירה. מבין, איציק? תאמין לי שלא רציתי לעזוב אותך. הלימוד איתך חשוב לי ביותר!”

“לאן אתה עובר?” אבי שמח שאיציק שואל, זה מראה שהוא מקבל יפה את ההודעה.

“למושב אקליפטוס. זה קרוב למרכז. יש שם ישיבה לנערים עם קשיי למידה”, אבי נושך את שפתיו לאחר שאמר את המילים הללו, בוחן את תגובתו של איציק.

איציק מחייך אליו, ואומר לו בהצלחה.

כל אותו היום הוא משתדל להתאושש מההבנה שאבי עוזב אותו לטובת מגורים במקום אחר. אבי לא חייב לי כלום, הוא משנן לעצמו, זכותו לגור היכן שירצה או היכן שהוא צריך.

הוא לא מבין מדוע אך התחושה שהוא חש, למרות ההבנה הזו שאבי לא חייב ללמוד איתו לעד, מרה מאוד.

אבי עוזב לאחר יומיים. התברר שהוא המתין ממש לרגע האחרון. איציק חש חוסר יציבות. הלימוד בצורה הזו בלתי אפשרי עבורו. ראש הכולל מצרף אותו לחברות קיימות, זה לא מחזיק מעמד. איציק חש שהלימוד כבד ולא ברור דיו. הכל קשה ומר. איציק חש שזה לא יחזיק מעמד הרבה זמן.

חלי מלווה אותו בתפילה ובתקווה. היא יודעת שאם איציק לא יחזיק מעמד בכולל - המצב יהיה לא פשוט כלל.

שבוע אחרי עזיבתו של אבי ברכיאן, עוזב גם איציק את הכולל. לשבת הקרובה מוזמנים איציק וחלי לקליג. ביום חמישי מבקש גם ירמי להגיע, וחנה שמחה. היא שמה לב שירמי לאחרונה נהיה סבלן יותר. דווקא יהיה נחמד, היא אומרת לחלי, ירמי השתנה, לטובה.

נונו, חלי מסופקת ברמת השינוי אצל ירמי. אבל כשאיציק מגיע לבית בצהרי יום חמישי, היא מבינה שמשוהו משתבש. "אני לא הולך יותר לכולל. זהו, הלימוד כבר לא מה שהיה, ניסיתי, באמת! חבל שאין כולל מיוחד לאנשים שקשה להם ללמוד!"

חלי חשה שהשמים סוגרים עליה מכל כיוון. מה פתאום. איציק יכול לחשוב ככה. הוא יכול להמשיך, כמו שהיה עד עכשיו.

עד כדי כך משפיעה עליו עזיבתו של אבי? היא מנסה לחשוב על מוצא מהמצב שנוצר. "זה גרוע מאוד", היא מסיקה לאחר מחשבה, "אי אפשר שירמי יהיה אתנו בשבת. למי יש כוח לוויכוחים עכשיו!"

אין לה ברירה. איציק חש עצוב ומדוכא והיציאה ממש הכרחית.

ההורים קליג מקבלים אותם בחמימות רבה. חנה מחבבת מאוד את החתן העניו והבלתי מתנשא. בליבה היא אומרת לעצמה שזהו החתן המתאים ביותר. ממש כפתור ופרח.

ירמי וציפי מגיעים מספר דקות לפני הצפירה. ירמי נראה כועס ועצבני. "ציפי לא הספיקה לכבס לי את החולצה של שבת!! הייתי צריך להפוך את הבית למצוא משהו, בסוף כיבסתי חולצה ביד וגיהצתי אותה איכשהו", מתלונן בקול רם, לא שם לב לציפי המסמיקה.

"נו, נו, זה קורה לכולם", אומרת חנה וקורצת לעבר ציפי, רוצה לפייס אותה מעט. חלי נדה לעצמה בהזדהות. ירמי מגזים לכל הדעות.

"זה בסדר, ירמי צודק", אומרת ציפי בחיוך, "הכביסה הלבנה חמקה מהרדאר שלי הפעם. זה קורה".

"באמת צריך לשים לב יותר", רוטן ירמי, "לא נורא, מכל דבר לומדים".

"לא היה קורה כלום אם היית לובש חולצה של יום חול", מוצאת חלי את עצמה מעירה, בהתרסה. "את האמת? לאיציק אין בכלל כזה דבר חולצות מיוחדות לשבת, והוא מסתדר עם זה מצוין!"

ירמי שותק רגע ארוך ואז אומר: "לכן הוא נראה ככה!"

"מי?"

”מה מי? איציק. ככה זה כשאין חולצות מיוחדות לשבת, בטח אין גם עניבה מיוחדת לשבת. והחליפה? שייכת לימי הביניים, בטח שהוא יראה כמו קבצן!” סגנון דיבורו של ירמי הופך לנמהר.

חלי מצטערת על הדברים שאמרה. למה הייתה צריכה להתערב? בוויכוח עם ירמי הוא תמיד יאמר את המילה האחרונה ולא משנה אם היא צודקת או לא.

ירמי ממשיך לדבר, עיניו בורקות בזעם: ”גם שמעתי שהעיפו אותו מהכולל. ככה זה, מי שלא משקיע בבגדים שלו לא משקיע בלימוד, לא מביא פרנסה. ככה זה“.

”לא העיפו אותו, הוא יצא לבד“, אומרת חלי בקול רועד. לאחר רגע נוזפת בעצמה, למה לי לרעוד מירמי? הוא מדבר לכולם לא יפה, משפיל ודורך על יבלות כואבות. הוא הלא בסדר, ולא איציק, שמשדל כל כך.

היא אוזרת אומץ: ”מה הבעיה ללכת לקנות בגדים יוקרתיים? איציק ככה רוצה וצריך לכבד אותו!“

ירמי פותח את פיו לענות, אך ציפי מבקשת ממנו שיביא את המזוודה לחדר האורחים ובכך מסתיים לו הוויכוח הקטן הזה.

לאחר סעודת הערב, יוצאות בנות משפחת קליג לסיבוב קצר. חלי צועדת ליד ציפי, משתדלת לשמור מרחק מהשאר. היא רוצה לתפוס איתה שיחה בארבע עיניים וחשה שהגיעה ההזדמנות לכך: ”שתדעי שלירמי יש לב זהב, למרות הכל“, מוצאת את עצמה אומרת, להפתעתה.

ציפי לא עונה מיד, שוקלת מה לענות, חלי ממשיכה: ”כן, כן, יש לו לב טוב ורוחם. אני לא אשכח סיפור שקרה בימי ילדותי, אספתי אז מדבקות לאלבום. אם את זוכרת המדבקות עלו אז יקר יותר

ממה שהן היום. ואז איזו חברה רבה איתי והעיפה את האלבוים לתוך שלולית. חלק מהמדבקות נהרסו. כל כך בכיתי! באתי לבית בוכה. יותר כאב לי היחס של החברה מאשר המדבקות. לא יכולתי לבטא את זה וסיפרתי על המדבקות שהתקלקלו.

ירמי היה אז בכיתה א' או ב' או ג', לא זוכרת במדויק. הוא ניגש לקופת החיסכון שלו והוציא את כל הסכום שאסף שם, ניגש לאמא שלי וביקש רשות ללכת איתי לחנות לקנות לי מדבקות. את תחושת האושר אני זוכרת עד היום. ירמי דמות משמעותית מאוד בחיים שלי, היא מוסיפה, "רק חבל שעם הזמן הוא שינה את סגנון הדיבור שלו. זה הפריע לי מאוד. ועכשיו אני רואה שגם כך הוא פוגע בלי חשבון". חלי משתתקת. היא באמת לא יודעת אם טוב עשתה שדיברה כך.

ציפי לא עונה מיד. היא שוקלת רגע את דבריה ואז אומרת: "מבחינתי זה דווקא בסדר שהוא כזה".

"זאת אומרת...? למה את מתכוונת?"

"אני מתכוונת שלמרות שירמי מעיר הערות בלי לחשוב פעמיים, הוא לא עושה את זה מתוך כוונה לפגוע, כך נראה לי לפחות. הוא פשוט מתקשה לשמור את הכעס בלב. יש לי מזל שאני מכירה בערך של עצמי, כך שלפעמים ההערות שלו מועילות להזכיר לי מי אני ומה אני. לפעמים, כשאני מרגישה לא מצליחה להתמודד עם הפגיעה, אני מלמדת את עצמי איך לשרוד. ולפעמים משתדלת להודיע בתקיפות אך בכבוד הראוי שלא מתאים לדבר אלי ככה".

"אבל מה פתאום שיתני לו לרמוס לך את הכבוד שלך? תחזירי לו לפחות, שירגיש מה שאת מרגישה. אין סיבה שתשפילי את עצמך ככה". חלי באמת אינה מבינה.

”ומה יצא לי מזה אם אכעס בחזרה? יש אנשים שהם כמו אריה. אם מכבדים אותם הם מלאי הדר ומלכותיים, ואם משפילים אותם הם הופכים לטורפים“.

”בינתיים ירמי לא נראה מלכותי, הוא נראה טורף גם כשמכבדים אותו“. המשל של ציפי מוצא חן בעיני חלי.

”אני לא נותנת להשפיל אותי. אני מעצימה את עצמי מבפנים. ואת צריכה להבין, חלי, שלכל אדם יש חסרונות, מקומות שבהם הוא חלש או לא מושלם. אני קיבלתי בעל עם אופי מסוים ועלי לדעת שעם זה עלי להתמודד“.

”זה קשה, אני לא הייתי מצליחה“, אומרת חלי.

”נכון, כי לך יש התמודדויות שונות. לכל אחד ה' נותן כוחות. צריך למצוא אותם בתוכנו“.

אני? גם לי יש התמודדות? חלי שותקת. חושבת. נכון, המשכנתא נוגסת להם את רוב המשכורת שלה, וכעת איציק בלי כולל, ללא עבודה.

ציפי לא שמה לב למחשבות שלה. היא ממשיכה: ”תגידי, חלי, לאיציק יש באמת הצעות עבודה? פשוט חשבתי על משהו לפני שבת. עכשיו שבת ואני לא רוצה לדבר דיבורי חול, נראה לי שיש לי הצעת עבודה מצוינת בשבילו. נדבר על זה במוצאי שבת, בסדר?“

במוצאי שבת הן לא מספיקות לדבר על זה. יש רעש, וכולם מתארגנים, וזה נשכח. אך ביום ראשון בבוקר, כשחלי הייתה בעבודה ואיציק היה באמצע להכין ארוחת צהריים מעניינת במיוחד, מצלצל הטלפון ומביא איתו עבודה חדשה לאיציק.

פרק 13

על הקו חמיו של ירמי, בעל משרד הפרסום הפופולארי ריקובס ריקושט: גדליהו ריקובס.

”שלום לך, איציק. מדבר גדליהו. אתה זוכר אותי? באתי לחתונה שלך, ולשבע ברכות שנערך באולם ליד הבית של רב שלוימה”.
”שלום וברכה”, איציק מנסה להסוות את ההפתעה שחש.

”העניין שלשמו אני מתקשר הוא שאני מחפש ממלא מקום למזכיר של משרד הפרסום. יש לי כמה מועמדים טובים, ואני חושב לקבל אחד מהם. אך הבת שלי, ציפי, טוענת שהעבודה מתאימה לך ועדיף לעבוד עם משפחה. אין לי בעיה לתת לך את העבודה. מדובר במשרה נחשקת ביותר, עבודה קלה ומכובדת, משכורת מצוינת. גם לא צריך הכשרה מיוחדת. אני מכניס עוד מזכיר במקום לוי, מה

שאני צריך ממך זה עבודות משרדיות פשוטות, תיאום פגישות, בקרת איכות, כאלה דברים. אתה יכול גם להתקדם מהר מאוד. אני שם עין על כל עובד ומצ'פר בהתאם. מה אתה אומר?"

גדליהו שותק לרגע, נותן לאיציק שהות לענות. איציק מבין מהר מאוד: "אתה מתכוון שאני אעבוד במשרד של ירמי?!"
"כן, כן, במשרד של ירמי", קולו של ריקובס עולה.

"אני... המ... צריך לחשוב על זה, להתייעץ עם אשתי. איך אפשר לחזור אליך לענות תשובה?"

"תענה כבר תשובה לירמי, זה בסדר", עונה גדליהו בחביבות, "הוא למעיישה זה שמנהל בפועל את המשרד".

השפופרת הונחה בנקישה. איציק רוצה לענות 'לא' באופן מיידי, אך חש שכאות הכרת הטוב על ההצעה הנדיבה, יחכה עם זה מעט.

חלי לא מסכימה אפילו לחשוב וההצעה מכניסה אותה לסערת רגשות.

"איך ציפי יכולה לעולל לנו כזה דבר?" היא אומרת, "איך? איך היא לא מבינה שאם תעבוד לצד ירמי זה יהיה צעד שיגרור ריב וכעס?"

היא לא יכולה להבליג ומתקשרת נסערת לציפי.

"אני לא מבינה למה להציע הצעת עבודה כזו? האם לא ברור לך שאיציק לא מתאים לעבוד עם ירמי? את יכולה לשער בכלל כמה צער זה יגרום? מאיפה הבאת את הרעיון הזה?? חשבתי שאת דווקא רוצה לעזור לנו!"

ציפי נכנסת לעמדת התגוננות: "מה פתאום שתחשבי שזו

הצעה לא טובה? מדובר בעבודה טובה מאוד! אני לא יכולה להתחייב שהכל יהיה מושלם, אך ירמי באמת משתדל לאחרונה להיות מתחשב יותר. וחוץ מזה בכל עבודה איציק עשוי לפגוש כל מיני סוגי אנשים. דבר שלישי מדובר במשכורת מכובדת מאוד, שעות גמישות, אפשרות קידום. סביבה שומרת מצוות, את יודעת שיש במקום שיעור יומי לעובדים? כל יום מגיע רב קבוע ומוסר שיעור בדף היומי. חבל לפספס עבודה כזו!”

הטענות של ציפי נכונות, יש צדק רב בדבריה בעיקר משום שהם נאמרים בדאגה כנה.

חלי מחליטה שלא יהיה הוגן לדחות את ההצעה הנדיבה.

נותר רק לקבל את הסכמתו של איציק.

עם היכנסו של איציק לעבודה, חש ירמי שהעניינים יוצאים מכלל שליטה. מדי בוקר מגיע הגיס למשרד בהופעה לא מכובדת. הוא מגיע רכוב על אופניים, מפזר חיוכים, מברך את כל העובדים בברכת בוקר טוב ומראה נכונות מוגזמת לרצות את כולם. אילו איציק לא היה קשור אליו בקשר משפחתי קרוב כל כך, היה הוא ראשון הלועגים עליו, במיוחד מאחורי גבו. אך מה לעשות שהוא - ירמי המכובד והאריסטוקרטי, ידוע לכולם כגיסו?

למרבה הפלא, הסתגלותו של איציק בעבודה הינה ללא בעיות. ואפילו להפך, הוא משתלב מצוין ומתקבל בחמימות רבה על ידי כולם. לאחר שדשו ודיברו כל כך הרבה על הגיס הלא יוצלח של ירמי, חשים כנראה צורך לתקן את הדיבורים המיותרים, או שמא רוצים בסקרנותם להתקרב אל הגיס המפורסם - שלא לטובה - ולתהות על קנקנו של זה. כך או כך, היחס שמקבל איציק הוא יחס

של אח"מ. ירמי מצידו משתדל לא לדבר איתו כלל ובוודאי שלא לפגוע בו. להפך, בחברת אנשי המשרד חש חוסר נעימות ללעוג על איציק. סך הכל הוא נתפס כחלק ממשפחתו ועליו לשמור על כבודו.

עם זאת, ירמי משתדל למעט להיראות בחברתו של איציק. הופעתו הפשוטה ונוכחותו המכבידה גורמות לו להשתדל ככל האפשר לא להימצא בחברתו של הגיס שלא מביא לו מדי הרבה כבוד.

הוא אינו מבין בשום אופן מה גרם לחמיו לקבל את איציק לעבודה הזו. אחרי הכל, מדובר באדם בלתי מנוסה, שצריך ללמד אותו הכל מהתחלה. חוץ מזה, הרי את מקומו של לוי המזכיר תפס טלנבוים. אז לשם מה צריך את איציק?

הוא אינו אומר דבר. בכל מה שקשור להחלטות של חמיו בקשר למשרד הפרסום, אין לו זכות להתערב.

שבועיים חולפים מאז. איציק לומד את תפקידו היטב. הוא צריך לתאם פגישות, לסדר את היומן בכל יום, לעבור על התזכירים שכתבו אנשי המשרד, ולסווג אותם לפי רמת חשיבות. מדובר בתפקיד נחוץ ומאתגר, ואיציק משתדל לעמוד בו בכבוד.

לפעמים, כשאינו מבין משהו, הוא מדפיס את העמוד ושואל את דעתה של חלי. הברק שב לעיניו של איציק שהחל לחוש בעל עשייה.

אנשים רבים נכנסים ויוצאים את משרד הפרסום. אלו בעלי עסקים שבאים לסגור על חבילות פרסום. אם כי בעלי החברות הגדולות לא מבקרים במשרד הפרסום. אנשי המשרד הם אלו

שמבקרים אצלם. 'הכל עניין של סדר גודל', הסביר לו מנטל, עובד בכיר במשרד שמשתדל לקרב את איציק ולעזור לו כמה שיותר.

האנשים הבאים ויוצאים מסקרנים את איציק מאוד. הוא לומד מסגנון הלבוש שלהם, מאופן הילוכם ואופן דיבורם, הרבה על הרצון הזה, הנמצא בלב כל אדם, להיות בעמדה של משפיע. הוא, איציק, לא חש כל רצון שכזה. להפך, טוב לו בחוסר העניין שסביבו ובמקום שתפס לעצמו.

מדי בוקר, כשהוא מברך את ירמי בברכת 'בוקר טוב' עונה לו ירמי בקוצר רוח נרגז. איציק מבין אותו. הוא מתבייש בי, חושב לעצמו. וחש רחמים בעיקר על ירמי.

את עמדת המחשב שלו קישט איציק על פי בקשתה של חלי בגאדג'טים שקנתה לו. היא רצתה שהוא יעשה רושם של אדם יצירתי ומעניין. מה שאכן הצליח. העובדים מתעניינים בדמוי-מטיל הזהב המונח על שולחנו, שתפקידו משקולת לנייר, באיש עם כובע שהיה בעצם פח שולחני, במנורת הפלמינגו, בלוח המטרה המגנטי ובעוד מספר פריטים שיוצרים רושם מעניין למדי.

רק ירמי מבקש ממנו להעיף אותם מהשולחן שכן הם מפריעים לעבודה. איציק נכנע לו ללא קרב. הוא הבוס. והוא איציק, בסך הכל עובד זוטר. הוא מניח את הפריטים במגירה, ומשתדל להיות הכי בסדר שאפשר.

כעבור שבועיים וחצי של עבודה מלחיצה, מבלבלת ומלאה במבטים כפולי משמעות, ברצון כנה לעזור, בגיחוך נסתר ועוד אי אילו מאורעות שרק בני אנוש מסוגלים ליצור, רואה איציק זיק מחוץ בעיניו של ירמי. הוא אפילו עונה לברכת ה"בוקר טוב" שלו בנחת ובחיוך.

האם החיוך ערמומי משהו? איציק אינו יכול לדעת.

בהתחלה הוא חושב שהוא רק מדמיין. מה לירמי ולחיוך? ועוד כלפיו? למרות זאת הוא חש בהמשך היום בתקווה אופטימית שהכל מסתדר, וירמי מתחיל להעריך אותו ואת עבודתו המסורה.

'אולי אפילו עשיתי משהו מיוחד, אולי הוא קיבל דרישות שלום טובות על העבודה שלי', חושב איציק וחש שמצב רוחו משתפר מרגע לרגע.

הוא לא חושב לרגע שירמי מתכנן עבורו תפקיד חדש.

גם כשירמי אומר לו בקול רשמי: "בוא איתי, איציק, יש לנו עניינים חשובים לסדר", הוא אינו חושב דבר.

"לאן?" הוא כמעט שואל אך שותק. במחיצתו של ירמי מרגיש הוא משום מה שאינו יכול להפיק הגה.

הוא מתחיל לסגור תיקיות, לארגן את השולחן לקראת יציאה, אך ירמי אומר לו בקול נדיב ומחויך: "עזוב, איצקה, חיים יטפל בזה".

חיים, אחד העובדים, טופח על שכמו בעידוד וניגש לעמדת העבודה שלו, מארגן במקומו. איציק פונה בעקבות ירמי, תוהה משהו. מזווית עינו מבחין שברוך גינת, שתחום התמחותו עיצוב ותדמית, וליאור שקדי הגרפיקאי שהוא גם צלם מקצועי, מתלווים אליהם.

סימני שאלה רבים ממלאים אותו אך הוא אינו אומר דבר.

כעבור נסיעה קצרה מחנה ירמי את הרכב ומורה להם לרדת. הם נכנסים כולם לחנות היוקרתית "שילובים" שלמיטב ידיעתו של איציק היא חנות אחת מתוך רשת של חנויות בגדים.

"תביא לו חליפה של רודי מקאנו, למידה שלו, בצבע שחור

פסים אפור, עניבה בורדו, חולצת חפתים, את החפתים האלה", מצביע ירמי לעבר חפתים מוזהבים עם זכוכית שמכילה בתוכה יהלומים זעירים. המוכר נחפז למלא את מבוקשו של ירמי.

ירמי מגיש לו את כל הכבודה: "תיכנס לתא המדידה, עשה את זה זריז", הוא מורה לו בקול סמכותי. איציק מציית.

כעבור מספר רגעים יוצא מתא המדידה בחור צעיר ומרשים, קומתו זקופה ועיניו חסרות הבעה. השרוולים לא מסודרים לו, והוא גם לא מסתדר עם החפתים. המוכר נחפז לסייע לו.

כיפה חדשה, כחולה, מונחת על קודקודו. ירמי סוקר אותו בשביעות רצון. "איך זה?" הוא שואל את העובדים שעומדים בצד, סוקרים את המראה בסקרנות או בחיוך נסתר.

"בסדר, לא רע, הייתי מחליף את העניבה לירוק, זה יתאים יותר", אומר ברוך גינת לאחר דפדוף מהיר בקטלוג צבעי-העניבות שמונח על הדלפק. המוכר ממהר להגיש להם בלי שיבקשו מספר עניבות בצבע ירוק, לבחירה.

העניבה מוחלפת עד מהרה. ירמי רומז לצלם שמיהר לצלם מספר תמונות, איציק רוצה להתנגד, אך לא מבין למה עליו להתנגד, מה הולך פה. 'תשאל, איציק', דוחק בעצמו.

ירמי, כמו חושש משאלות, מדבר בקול רם. "איפה בעל הרשת, ברק? תקרא לו", אומר למוכר.

"הוא יצא למספר רגעים", עונה המוכר.

"אמור לו שירמי ממשרד הפרסום מחכה לו", אומר ירמי.

המוכר ממהר להתקשר לבעל החנות. כעבור זמן קצר מופיע בחנות המהודרת והיוקרתית הבעלים של הרשת, ארלה ברק.

בניגוד לחנותו שמוכרת ביגוד יוקרתי ויקר, ארלה הינו בעל הופעה ספרטנית. לא יכולת לשער שהוא בעל עסק כה גדול של אופנה.

“מה נשמע?” הוא לוחץ את ידו של ירמי ושל שאר הנוכחים.

אחר נפנה לסקור את איציק. “יפה מאוד!” הוא מציין בהתפעלות, “לא יכולתי לבחור מישהו מתאים יותר! כל הכבוד על הבחירה. ירמי, אתה תותח!”

איציק מרגיש שהעניין הולך ונעשה יותר ויותר לא נעים.

“אולי נצא לסיבוב של צילום תמונות בנופים בעלי קונוטציה אורבנית”, אומר ירמי בקול בוטח משפט עם מילים לא מובנות.

“אני חושב שרקעים של חופש ונופש יתאימו יותר”, מחווה ברוך דעה, “זה יכניס אווירה של שחרור, הלקוחות יתחברו. נופש תמיד מדבר לרגש”.

“אפשר לשלב”, מציע הצלם ומצלם תמונה נוספת.

איציק חש תערובת של רגשות. בלבול, כעס על עצמו. רצון להגיב. מה הולך כאן.

“אני רוצה להבין, בשביל מה לצלם אותי עם הבגדים האלו? אני בדרך לפרסום?” הוא מחייב את עצמו לשאול, משתדל להישמע משועשע, ולא להראות לחוץ כמו שהוא מרגיש.

כולם מביטים בו כאילו הוא בובת ראווה שהתחילה לדבר. מבטם כמו אומר: לא חשבנו שאתה יודע לדבר.

“רגע, אני רוצה להבין, זה רציני כל העניין? לא סיפרת לו לשם מה הוא הגיע הנה?” נוזף ארלה בירמי. בקולו סימן שאלה.

ירמי מסמיק בכעס או במבוכה. או בשניהם יחד.

“אין מה לספר, למה שלא יבין?” מושך בכתפיו. הוא לוקח את איציק הצידה, מעיף מבט קצר לנוכחים ומדבר במהירות: “תקשיב לי היטב, איציק, החלטנו במשרד שאתה מתאים ביותר לענות על בקשתו של ברק ולייצג את הרשת ‘שילובים’ במסע הפרסום הקרוב שלה. אתה תהיה הדמות הייצוגית של העסק. תמונותיך תלוונה את החנות בכל מקום. לא יכולנו למצוא דמות מתאימה יותר.

תחשוב על זה, תקבל בגדים חינם, ייעוץ תדמיתי וייצוגי על חשבוננו, תהיה דמות פופולארית ומפורסמת! כל המעלות בתפקיד אחד!” השתיקה ששררה מתארכת, ירמי נאלץ למהר ולומר: “מובן שתמשיך לעבוד במשרד הפרסום, אך זה כבר לא יעניין אותך כל כך, שכן להיות דמות שמגלמת מותג כל כך אהוב ומפורסם, זה משהו ענק! תחשוב על זה!”

איציק שותק המום כולו. מעכל את המלל הרב שנאמר כאן. מביט בראי בדמות המוכרת והזרה עד כאב - דמותו שלו.

“אני- צריך- להבין”, הוא אומר את המילים לאט, בורר אותן בזהירות. אבל אז, הדיבור שלו הופך למהיר וקולו עולה ומגיע כמעט לצעקה. מבעד לעיניו הסגורות למחצה נראים לו הנוכחים לפתע מתרחקים מעט ומשדרים חוסר עניין: “איך חשבת שאקבל את התפקיד הזה, אני לא מבין? אני לא רוצה להיות בפרסומת, מה פתאום! לא רוצה בכלל. מה נראה לך...?” הוא מצביע לעבר הדמות הלא מוכרת שנשקפת למולו, בראי. “חשבת שאני מחפש פרסום וכבוד? ממש לא!” בדברים נחרצים אלו, שניכר שיצאו מהלב, נכנס הוא אל תא ההלבשה למספר רגעים ויוצא עם בגדיו הישנים והופעתו הפשוטה.

ירמי פוסע מספר צעדים לאחור וסומק עולה על פניו. איציק משתדל להביט לצד אחר.

אם אסור להביט בפני רשע, לזה בדיוק הכוונה, הוא חושב בהתרסה. מעולם לא ידע שהוא יכול לדבר בצורה כזו, מול קהל כזה של מאזינים, ועוד לצאת מזה בשלום.

ירמי מוציא אותו משיווי משקלו לגמרי.

בעל הרשת, ארלה ברק, נראה קפוא למספר רגעים. הוא ננער עד מהרה. "אתה ממש בסדר", הוא אומר בהטעמה וטופח על שכמו בידידותיות. איציק לא מבין אם הוא מתכוון באמת למה שהוא אומר, למרות זאת חש שהוא מחבב אותו מיד. יש בו משהו שמכבד אותו כאדם, ולא משנה מיהו ומה הוא.

ירמי, סמוק כולו, בקושי בולם את פיו. שאר הנוכחים משתדלים לא לנוע, האווירה המשתררת כבדה וסמיכה.

"אני מבין שהיה פה אי הבנה גדול", מנהל החנות, ברק, מחליט לקחת אחריות על האירוע הלא נעים.

"הרעיון שלכם, בגדול, מוצא חן בעיני, מאוד מאוד מוצא חן. אך אני מכבד את הרצון שלך לא להיות מפורסם, זה לגיטימי ומובן", הוא אומר לאיציק ופונה לירמי כעבור רגע: "ופעם הבאה תברר טוב טוב ותסכם מראש עם מי שאתה מביא שהוא בהחלט מעוניין לקבל את התפקיד", כך הוא מכריז בידידותיות מופגנת.

הם עומדים לצאת מהחנות, אך ארלה ברק ניגש לכל אחד מהם ומניח בידו שובר קנייה בסך 500 שקלים לרכישה ברשת 'שילובים'.

איש מהם מלבד המוכר לא מבחין שאיציק מקבל ארבעה שוברים כאלה, בסך כולל של אלפיים שקלים.

פרק 14

סחוט ועצבני פוסע איציק הלוך ושוב ברחבי הבית, שעה אחרי שיצאו מחנות שילובים.

הוא משחזר בעיני רוחו את שהתרחש כשפסעו לעבר הרכב.

ירמי הפגין את כעסו בקול, אנשי הצוות של המשרד הפגינו את כעסם בשקט (הוא לא יכול היה לשער שהם לא כועסים עליו אלא על ירמי).

כשעמד לעלות לרכב, אמר לו ירמי בפנים סמוקות שהוא מוזמן להגיע למשרד בכוחות עצמו.

איציק חש מושפל, אך גם רווחה מסוימת התגנבה לליבו: רק זה חסר לו כעת - לשהות בחברתם של אנשים שכועסים עליו מסיבות שאינן תלויות בו.

הוא מיהר להתקשר לחלי שייעצה לו לחזור לבית ולא ללכת לעבודה, עד שיתבהרו העניינים.

הבית שקידם אותו היה שקט ולא מסודר במיוחד. מסתבר שהעבודה שלו במשרד גוזלת ממנו אנרגיות רבות, והוא לא שם לב עד עתה שהבית לא מתפקד כמעט. כנראה אורך לחלי זמן לשים לב שסידור הבית, שהיה עד כה נחלתו הפרטית, די מקרטע לאחרונה. באנחה התיישב על הספה ושקע במחשבות שמילאו את מוחו בצפיפות נוראה.

לאחר מספר דקות שבהן התאושש לאיטו התרומם והחל לפסוע הלוך ושוב, חש בסערה המטפסת ועולה בו.

'עזבתי את השיעור הקבוע שלי בערב בתירוץ שאני לומד שיעור הדף היומי במשרד הפרסום. זו לא סיבה מספיק טובה לעזוב שיעור קבוע. סך הכל עד היום למדתי בכולל בוקר והוספתי שיעור ערב. ככה זה. אז מה אם אני שקוע בעבודה המטורללת הזאת. התורה קודמת להכל. היא בונה אותי מבפנים', מחשבות שונות התרוצצו במוחו.

האכזבה שחש בגלל התייחסותם של אנשי המשרד, ובראשם ירמי גיסו, גורמת לו לחשבון נפש. לעיתים קרובות נוהג הוא לשבת עם עצמו ולבחון במה הוא צריך להשתפר.

החיפושים הללו עושים לו בדרך כלל טוב. הוא מבין שזו הדרך הנכונה להתקדם ולעשות עבודה פנימית אמיתית עם עצמו ועם החיים שלו. אך כעת - חש ריקנות וחוסר סיפוק.

די!!!

הוא נעצר מול החלון, מביט אל השמים ואל השמש המשתקפת

קלושות מבעד למסך האפור שכיסה אותם. לאחר רגע שב לפסוע הלוך ושוב ברחבי הסלון הענק. הוא מתחיל להתפלל לה'. משוחח אתו במילים שלו, מספר לו על אכזבתו, על התחושה שהוא לא בסדר, למרות שאינו מבין מדוע.

אם כבר, ירמי אמור לחוש שהוא לא בסדר ולא הוא.

למרות זאת משום מה חש שהיום לא נהג כשורה.

ואז לפתע, עם התפילה והרצון לקבל מענה על התחושה המטרידה הזו, הוא מבין מה הסיבה שגורמת לו לחוש שהוא לא בסדר:

בחנות 'שילובים' היו רגעים שבהם חשב על ירמי שהוא אדם רשע בעל מידות גרועות שחושב רק על האינטרסים שלו, בעוד שלעומתו הוא, איציק, בעל יתרון מובהק על פניו: הוא הרבה יותר חושב ומתחשב בזולת.

האם זה אומר שהוא, איציק, גאוותן? האם זה אומר שהוא לא מעריך את ירמי למרות שהיה רוצה שיעריכו אותו?

איציק חונך מילדות לכבד כל אדם, בלי קשר למעשים שלו. כל יהודי ראוי לכבוד, לימד אותו אביו בכל הזדמנות. וגם כל בריה של ה' ראויה ליחס מכבד.

אבל זהו. הוא אינו מסוגל יותר. כמה הוא יכול לספוג ולהעביר, ואיך, איך למען ה' הוא צריך להעריך את ירמי אם הוא מתקשה להעריך את עצמו?

האם הוא צריך לשאוף להגיע לכזו שלמות?

והאם הוא בסדר בזה שהוא מתנגד ללבוש בגדים רגילים, מסודרים? מה זה אומר עליו?

המחשבות הסוערות גורמות לו להתפרקות פנימית. הוא תופס את ראשו בשתי ידיו ופוסע הלוך ושוב בצעדים מהירים יותר ויותר. למה, למה היה צריך להתחתן עם חלי, ולעמוד מול עצמו בצורה כזו מכוערת?

האם לא יכלו הוריו להתעקש ולמצוא שידוך נורמלי יותר? אז, לא היה צריך להגיע למחשבות הללו, להתלבט ככה. להרגיש פעם ברום העולם ופעם בתחתיתו.

אז, היה חי את החיים שלו ברוגע, בשלווה. מה לו ולכל התסביך הזה?

צלצול רם מכיוון הטלפון החזיר אותו למציאות.

היה זה אריה ממחלקת אסטרטגיה. הוא דיבר איתו בידדותיות ופיזור מחמאות כנות. במיוחד הדגיש את העובדה שסומכים עליו במשרד ולא היו מחליפים את עבודתו בשום פנים ואופן.

אחר כך התקשרו חיים וברוך גינת, ליאור ושלוימה. כולם באו אליו בבקשה לא לשים לב, כל אחד דיבר איתו בשפה שונה אך המסר היה זהה. אוהבים אותך למרות הכל.

איציק חש תחושת רווחה. יש לו חברים, אנשים מתעניינים בו. הוא חשוב ונחוץ בעבודה הלא ברורה הזו.

וכשחלי הגיעה לבית, המתין לה בית מאורגן היטב, מכונה שמכבסת את הבגדים בקול חרישי, ריח עז של מנקה רצפות מרענן וארוחה טעימה שניחוחה מילא את כל הבניין.

בארוחת ערב מתאר ירמי בפרוטרוט באוזני ציפי את התנהלות התמוהה של איציק בחנות 'שילובים'.

לציפי לא מובן למה הוא לא הודיע לאיציק מראש על תכניותיו. גם ירמי לא מבין למה איציק מסרב להיות כוכב תקשורת: "כמה אנשים שואפים להגיע למקום הזה שרציתי לתת לאיציק על מגש של כסף. מה רע בלקבל בגדים יוקרתיים בחינם? להיראות כמו בן אדם? לשרד לסביבה שאתה שווה ומרגיש את השווי שלך? מה רע?"

"אתה כנראה לא קלטת את איציק עדיין", אומרת ציפי, "איך שזה נראה הוא בוודאי לא מחפש להיות כוכב. הוא לא רוצה להיות מפורסם. היית צריך לגשת אליו ולדבר איתו בשפה שלו".

"שזה אומר?"

"זה אומר שאיציק נראה לי מעדיף לתרום מעצמו. אם היית מציג את התועלת שהמשרד יפיק ממנו, יש סיכוי שהוא היה מסכים. אם לא בשביל עצמו, אז בשביל הסובב אותו".

ירמי מקיש בכף על הצלחת בקצב מהיר, "למה שירצה לגרום לסביבה תועלת? מה יוצא לו מזה?"

"אולי תחושה של 'אני מביא תועלת, יש בי משהו טוב'. רוב בני האדם שואפים להיות שם, אם הם לא מדי שקועים בעצמם".

ירמי חושב לרגע, כעס חורץ פסים במצחו. "את רוצה לומר שאני מדי שקוע בעצמי?"

"לא. מה שאני רוצה לומר הוא שלכל אחד רצונות שונים".

"טוב, נראה, אני אחשוב על זה", אומר ירמי לבסוף.

גם איציק מספר לחלי בהרחבה את מה שעולל לו ירמי.

חלי רואה בסיפור הזדמנות לדבר שוב על הנושא שפעם אחת, כשעלה לדיון, הסתיים בוויכוח מר. היא לא רוצה לוותר הפעם על ההזדמנות.

“צריך להבין שאם אדם לובש מכובד, מכבדים אותו. תחשוב מה ירמי מרגיש כשיום יום גיסו מגיע לעבודה בהופעה בלתי הולמת.”
“מה רע ביי?” מתנגד איציק, “אני לבוש רגיל, כמו כל אחד, ולא מבין למה ירמי צריך להתעניין בי תמיד, אני לא קשור אליו בכלל!”
“אתה הגיס שלו.”

“אני יכול גם להיות אח שלו. מה זה קשור? חוץ מזה היית צריכה לראות אילו בגדים לבש בעל רשת ‘שילובים’! זה היה ממש בלויי סחבות! וכולם כיבדו אותו כל כך! למה הוא כן ואני לא?”
“אני רוצה להבין מה אתה רוצה לומר”, מצוקתה של חלי ברורה,
“אבל נראה לי שלפני החתונה היית נראה יותר מסודר ממה שאתה עכשיו, זה נראה כאילו אתה רוצה להתריס משהו כלפי מישהו!”
“אני רוצה שירמי יבין, שהחיצוניות זה לא דבר חשוב כל כך!”

“הוא לא יבין את זה באמצעותך, זה בטוח”, חלי לא רוצה לכעוס. “עם כל הרצון שלך, תדע שלהופעה יש אמירה. אני בתור מאמנת יודעת שלכל בגד שלובשים יש מטרה. מה אתה רוצה לבטא בבגדים הישנים האלה?” היא אומרת את המילים בזהירות, מבינה שעלתה על מוקש. הבגדים של איציק נראים בעיניה אכן ישנים מאוד, היא לא מבינה את הצורך הנואש שלו להתעקש ללבוש אותם ולא להשתמש בחדשים שקנו לו הוריו לחתונה. היא ניסתה פעם לקנות לו חולצות אך הוא כעס ללא אומר ודברים. והיא מאוד לא רוצה להרגיז אותו.

“אני לא רוצה לבטא כלום, כלום”, מרים איציק את קולו, “ותפסיקי את והמשפחה שלך עם כל הירידות שלכם! זה אני, איציק, ואני לא יודע ללמוד, לא יודע להתלבש יפה, לא יודע כלום מהחיים שלי, בסדר? זה אני וזה מה שיש!”

חלי נרתעת. מעולם לא נשמעו צעקות מהבית שלהם.

והיא לא רוצה לריב, לא מוכנה להיכנס למשבצת של ריב ואשמה. היא תעשה הכל כדי לשנות את הנושא. בבית שלה לא צריכים לצעוק. לא צריכים לחוש מצוקה.

בית זה מקום שבו כל אחד צריך לחוש משוחרר ואהוב.

“אני יוצאת לסופר לקנות כמה מצרכים, רוצה לבוא איתי?”
אומרת כנזכרת.

“לא, תודה, יש לי עוד מעט שיעור”, עונה איציק בזעף.

חלי ממחרת לצאת, מסתירה דמעות שהתעקשו להופיע.

איציק נותר בבית, בחברת מחשבותיו.

אם זה חשוב לחלי, למה להתעקש כל כך? הרי אין פה משהו שהוא נגד הערכים שלו! ויש לו שוברים מבעל רשת שילובים.

מבט מהיר לשעון מורה לו שהשעה שש וחצי. החנות עדיין פתוחה. הוא ניגש למגירה שבה הניח את השוברים, לקח אותם ורכב על האופניים החשמליים שלו בדרך לעיר.

בחנות שילובים היה מוכר אחר, לא זה של הבוקר.

הוא לוקח חמש חולצות מאיכות טובה, כמו שיש לרוב חבריו בכלל, רוכש חליפה ושלושה זוגות מכנסיים.

כמו בתזמון יוצא אליו ארלה ברק, ומושיט לו יד ללחיצה.

איציק, נבוך, מחייך חיוך רחב.

“אני שמח שאתה משתמש בשוברים, חששתי שתעביר אותם למישהו אחר”, אומר לו בעל החנות בשמחה, מוסיף לו שתי כיפות חדשות ועניבה אחת, מעוטרת בפרחים. “תתחדש!”

איציק מניח את השקיות בארגז האופניים, חושב רגע ומרגיש שהוא חייב לעצמו משהו קטן:

ניגש לרוכל הקבוע שהייתה לו בסטה קטנה לא הרחק מ'שילובים' - ממנו היה נוהג לקנות חולצות בעשר שקל, וקונה שתיים מהן.

לא רוצה לקפח את פרנסתו של הרוכל הוותיק, ולא רוצה להפסיד כל כך מהר את עולמו הישן, האהוב.

פרק 15

הוא מגיע לבית לאחר שקשר את האופניים היטב בשני מנעולים. מניח את השקיות הכסופות עם הלוגו היוקרתית, הסגול, על הספה, רוצה שחלי תראה אותן מיד בבואה. הצצה קלה בשעון מלמדת אותו שהשעה שבע וחצי. השיעור לקראת סופו.

התסכול מציף אותו. גם היום לא ילך לשיעור, אחרי שהבטיח לעצמו, אמר גם לחלי.

ועוד לא הוסיף 'בלי נדר'.

'אני חייב ללכת לשיעור עכשיו, לא משנה לאיזה שיעור', הוא אומר לעצמו וקם ממקומו, ניגש לעלון השכונתי. לעיתים מתפרסמים בו שיעורים והרצאות, אולי ימצא בו משהו מתאים, לעכשיו?

דפדוף מהיר אינו מוליד תוצאות. בדפדוף השני הוא נתקל בדף שיעורים יומי לבית המדרש 'אמרי דעת'. יש פה מספר שיעורים. בית המדרש נמצא בקצה השני של השכונה, אבל יש לו אופניים, ועוד חדשים. זה לא כרוך במאמץ כלל. האם יש שכר גלגלים? נו, הוא הרי לא עושה את זה בשביל שכר. אוכל מפירותיהם בעולם הזה.

בבית המדרש המואר יושבים כמה עשרות לומדים, ליבו של איציק נצבט. אם רק יכול היה ללמוד כמוהם. למרות הקושי הבלתי אפשרי, הוא מתגעגע. אחד הלומדים מתרומם לפינת התה. קר היום. איציק ניגש אליו ושואל באיזו שעה יתחיל השיעור.

הלומד מפנה אותו לחדר צדדי שם מתקיימים השיעורים לבעלי בתים, איציק פונה לשם, מגלגל את הכינוי החדש, בעל בית. החדר קטן ומסויד בלבן טרי ובוהק, יש בו מספר כונניות ספרים, כיסאות פלסטיק, ואיש אחד, מזוקן, הנקרא הרב שמעון חלים.

איציק מתיישב על כיסא פנוי, מביט סביבו בסקרנות. יושבים שם אנשים שלא קשורים זה לזה מבחינת המראה החיצוני; שניים חסידים, מספר בחורים שומרי מצוות, אברך מבוגר, מספר אנשים שמכונים בעלי בתים, יש מהם חובשי כיפה סרוגה בגדלים שונים. כולם יושבים ומאזינים.

הרב מפסיק את דבריו ופונה לאיציק: "אתה חדש כאן? איך קוראים לך?"

"איציק הרקוביץ".

”ברוך הבא לך, ידידנו רב איציק. אני הרב שמעון חלים. ואני מברך אותך על שהצטרפת לשיעור. ברשותכם בקצרה אסביר לך על מה אנו מדברים בשיעור הנוכחי“.

”אין צורך, הרב יכול להמשיך“, איציק חש שהוא רוצה להתגמד ולהיעלם מהכיסא.

מאוד לא נעים לו והוא לא אוהב להיות במרכז העניינים. הרב קולט את מבוכתו.

”טוב, ידידי, בקצרה. ממש בקצרה. אנחנו פה בשיעור מחלקים את השיחה לשניים. קודם מדברים קצת על תיקון המידות, אחר כך פונים ללימוד מעמיק יותר מתוך הגמרא, בצורה שווה לכל נפש. עד כאן מובן?“

איציק מהנהן, למרות שהוא לא מבין כל כך.

מעולם לא היה בשיעור כזה.

הפנייה האישית של הרב, הנוכחים שחלקם יושבים עם ספרים פתוחים, חלקם עם כלי כתיבה, והיה אחד שהגדיל לעשות והסריט את הרב. נו, טוב.

איציק מתעניין במה שקורה כאן. חש בסקרנות ורצון להבין מה הולך פה.

”...הזכרתי לחברים כאן בשיעור שכל יום אנחנו אומרים בתפילה 'לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר כבגלוי וכו'". דרשו על זה גדולי המוסר: שקודם צריך להיות אדם, ורק אחרי זה אפשר להיות ירא שמים בסתר ורק אחרי זה בגלוי.

להיות אדם! מה זה בדיוק אדם? מי זה אני? מי זה אתה? איך אפשר להגדיר איך אתה נהיה אדם? אלא, ידידי, צריך להבין שכל

אדם הוא עולם מלא. לא במובן הפשטני של המילה, אלא במובן האמיתי.

בכל אחד יש מים, אדמה, אש ורוח. זה הבסיס. אם נתבונן ברעיון לעומק נבחין שכל אדם מכיל בתוכו את כל מה שיש בעולם שסביבנו. שמים, שבילים, נהרות וסערות, כבישים ללא מוצא שתוקעים אותנו, הרים ועמקים, חומות בנויות וחזקות וסדקים שנוצרים בהן לפעמים. קרח, וחום, חושך ואור. בכל אחד יש עולם, כולל ירושלים אחת מקודשת וייחודית. עד כאן הכל מובן?"

איציק עוצם את עיניו, מדמיין את כדור הארץ פועם בתוכו, מתגלגל ללא הרף. מכיל בתוכו עולם.

"הכל ברור?" שואל שוב הרב חלים, מחייב את איציק לענות.

איציק מהנהן, עיניו נוצצות בהבנה מסוקרנת. הרב פונה לשאר הנוכחים, מרעים בקול חם ולבבי: "ואין עולם אחד כעולם של חברו. לכל אחד יש מעלות וחסרונות בדברים שונים. כל אחד בפני עצמו. כל עולם זה משהו עצום, ייחודי ומיוחד בתכלית".

איציק מתנשם בשקט. איזה יופי לחשוב על עצמך בתור עולם.

וגם מוטי רבינון עולם. יש לו שליחות בפני עצמו. וכל מה שהוא עובר, מוטי, וכל מה שהוא קיבל וגם מה שלא הם כדי לגרום לו למלאות את התפקיד שלו כמו שצריך. וגם אבי ברכיאן עולם ייחודי, ומה שהוא עזר לו וגם מה שלא, זה חלק מהתפקיד שלו ככל הנראה.

וגם... כל אחד מרכיב את פסיפס הבריאה, אבל כל אחד גם ייחודי ועולמי בפני עצמו. כמה טוב לתפוס את המציאות בצורה כזו.

”ואם אתה עולם“, עובר הרב חלים לניגון של גמרא, ”אז למה שתקנא בעולמו של חברך? הרי מה שיש בו - יש בך, רק שעליך לחפש ולהשתדל ולמצוא את הייעוד של עולמך הפרטי בעולמו הכללי של הקב“ה.

ואם אתה העולם, נפגש עם יהודי, שהוא גם עולם, איך תוכל שלא לכבד אותו? את יציר כפיו של הבורא, חלק אלוק ממעל.

ואם אתה עולם - אז למה תרגיש שאתה לא שווה?

ואם אתה עולם, הרי אתה יכול לכבד את עצמך מאוד! להרגיש בכל ליבך כמה אתה יצירה נדירה, מיוחדת. בפני עצמה, בלי קשר למשהו או למישהו אחר.

מתי מתחילות הבעיות? כשהחומות בעולם הפרטי שלנו נסדקות או לא בנויות בצורה יציבה. הכוונה לחומות ששומרות עלינו מהעולם החיצוני. צריך לבנות את החומות. לבנות את אברהם העברי בתוכי. עברי אנוכי. אני מהעבר האחד וכולם מהעבר השני.

תעריך את עצמך, גם על הדברים הקטנים כביכול. זה הבסיס שלך כאדם, לראות נקודות חיוביות בך עצמך. איך אפשר להעריך את עצמך? על ידי שתחפש את הטוב בכל דבר. בכל מעשה שלך, כל כוונה טובה, כל פעולה לכיוון הרצוי זה משהו עצום! תעריך את העולם שאתה“.

”יפה מאוד“, עולה מלמול מתוך הקהלה הקטן.

”בהרצאה הבאה נרחיב יותר, בעזרתו יתברך“, אומר הרב חלים בלבביות, ”הבה נעבור לחלק השני של ההרצאה. מי שאוחז גמרא שיפתח אותה בדף...“

איציק מנסה לבדוק אצל היושב לצידו איזה גמרא הוא אוחז, הלה ממחר לצרף אותו בחפץ לב לספר שבידו.

האותיות קטנות, ואיציק התקשה לעקוב מתוך הספר, למרות זאת הסבריו הקולחים של הרב הם כמו מים חיים לנפש צמאה.

שמחה ממלאת את ליבו בדרך חזרה הביתה, הוא רוכב על אופניו בזהירות אופיינית, ומפזם לעצמו לחן עליז שהמציא באותו רגע. רוחו מרוממת כפי שלא הייתה זמן רב.

כי כשאתה יודע מי אתה, מודע לכוח שבך, ומבין שאתה עולם, שום דבר לא יוכל להמעיט בערכך באותו רגע.

אפילו לא ירמי שהוא, לפי דבריו של הרב, גם עולם.
עולם שונה.

•

הפעם חושב ירמי פעמיים לפני שהוא פונה לאיציק. סך הכל, הוא צריך לתכנן היטב את מילות השכנוע ולהבין איך לשכנע את איציק.

הוא מכין כוס קפה חזק, מקווה שאיציק אוהב קפה, ומופתע לגלות שאפילו פרט בסיסי כל כך הוא לא יודע על גיסו החדש.

איציק שקוע בעבודתו ולא שם לב אליו.

יש לו רצון עז להצליח, מבין ירמי.

הוא נוקש בחוזקה על השולחן, עיניו של איציק נפקחות בפליאה. "כן, מה רצית?" הוא שואל לבסוף.

ירמי מניח את כוס הקפה הריחני מול איציק ואומר לו: "זה בשבילך".

איציק מופתע, מנסה להבין על מה ולמה זכה להתייחסות כה נדיבה. הוא מודה בשפה רפה.

“רציתי לומר לך כמה דברים”, אומר ירמי. ומתפלא על עצמו. איזה מצב מפתיע! מי היה חושב שהוא ירצה לשוחח עם איציק, ועוד על מה?

“אין בעיה, להביא לך כיסא?” איציק ללא גינונים ניגש לפינת עבודה סמוכה וגורר כיסא. ירמי מסרב ונותר לעמוד.

“מה רצית?” איציק עומד גם. קומתו גבוהה יותר משל ירמי, אבל ירמי משדר נוכחות חזקה, ואיציק משתדל לכופף את גוו מעט כדי שפער הגובה לא יורגש.

“רציתי לומר לך כמה דברים חשובים, איציק. תאמין לי שמה שאני אומר לך זו אמת. אין לי אינטרס לשקר”, אומר ירמי ומחייך, מנסה לשדר אמון ונינוחות.

“אני מוכן לשמוע. בבקשה. עדיף שתשב”. איציק מצביע על הכיסא שהביא לו. ירמי נכנע ומתיישב.

הסיטואציה לא נוחה לו. הוא רוצה להיות אחרי השיחה הזו. “אתה כבר שלושה שבועות בעבודה במשרד הפרסום. אינני טועה, נכון?”

“נראה לי שכן, משהו כזה.”

“טוב, אתה יודע שבעקרון עשינו לך טובה שקיבלנו אותך לעבודה. אין לך ניסיון ולא הכשרה, לקבל עובד כמותך זו השקעה שצריכה להצדיק את עצמה”, כך ירמי.

איציק מביט בו בבלבול מסוים. אילו מין דיבורים אלו? הוא מעלה מול עיניו את דברי הרב חלים: כל אדם הוא עולם.

'עומד מולי עולם', חושב איציק, 'עולם שאני לא מבין, לא מצליח לפענח את סגנונו, שונה מאוד, לפעמים העולם הזה שובר לי את החומות. אבל בכל זאת זהו עולם. ואני צריך לכבד אותו.'

חיוך חביב מפציע על פניו: "תודה, ירמי, באמת מאוד נדיב מצידך להכניס מישהו כמוני לא מנוסה לעבודה".

אבל גם אני עולם, ממשיך איציק לחשוב, עולם שלם, לא מנוסה אולי, אבל מלא בדברים טובים שייחודיים רק לי.

"כן, נכון", ממלמל ירמי ולפתע לא נראה בטוח בעצמו כל כך. "תשמע, איציק, דווקא בגלל שגם אתה וגם אני מבינים כמה אתה צריך להכיר טובה למשרד שקיבל אותך, חשוב לי שתיקח את התפקיד לכבד בפרסומות של 'שילובים'. זה חשוב לכולנו. אתה צריך להבין שתרומתך למשרד תהיה משמעותית מאוד אם תקבל עליך את התפקיד". ירמי מחנן את קולו, ואיציק פוקח עיניים נדהמות.

לראות את ירמי בעמדת מתחנן, זה למעלה מהשגתו. הוא חש בתחושת רחמים הזוחלת אל ליבו, מאיימת לשבור בו את החומה שאותה הבטיח לעצמו לבנות.

חמלה היא מצרך יקר, רק לא כשהיא באה לחמוס ממך את הקדוש והיקר בו אתה מאמין.

איציק חושק שפתיים שוקע במחשבות. לא 'אם' אלא 'איך', איך הוא מסרב בצורה שלא תפגע בירמי.

"אני אחשוב על זה", הוא עונה לאחר מספר שניות של מחשבה, "עלי גם להתייעץ עם חלי. היום בערב אענה לך תשובה".

ירמי חוגג ניצחון קטן.

“לא היום בערב, יש לך שעה לחשוב”.

“טוב, עוד שעה תקבל תשובה”, עונה איציק ומחייך חיוך נוסף, רחב, לעולם שמולו. הוא מתרווח לאחור וירמי מרגיש, לראשונה, שמולו יושב אדם עם עוצמה מסוימת.

זה חדש לו.

“הגעתי לדרך בלי מוצא”, מדבר איציק לעצמו בשקט, “הרב אמר שכל אדם הוא עולם אמיתי. מה עושה מי שמגיע לדרך בלי מוצא רכוב על אופניים, למשל? יוצא משם לאט ובזהירות ופונה לדרך אחרת. לאן עלי לפנות? מסובך!”

הוא עוצם עיניים וחושב. אם עלי לפנות אחורה, לאן? מה עלי לעשות?

אפשר לפנות לארלה ברק.

הוא אינו מהסס, משיג את מספר הטלפון של רשת שילובים, ומבקש לדבר עם ארלה ברק.

במספר מילים הוא מסביר לו את הבעיה.

איציק של אתמול לא היה מעז לדבר ככה עם בעל רשת גדולה כל כך.

איציק של היום מסוגל. הוא עולם, עולם עוצמתי, וחזק. ולא משנה כמה קטן הוא, ולא נחשב. זה לא משנה בכלל.

ארלה מבטיח לטפל בזה, כמובן הוא לא יספר שאיציק פנה אליו בעניין, והכל יסתדר.

פרק 16

בצהריים מגיע איציק מעט מאוחר לבית. השיחה עם ירמי והטיפול בה הייתה על חשבון העבודה, והוא נשאר להשלים מספר עניינים חשובים שאותם לא רצה לדחות.

בבית ממתינה לו על השולחן ארוחה שכללה נקניקיות פרווה מופשרות במים רותחים ואורז עשוי במיקרוגל. ובצלחת קטנה, לתוספת, עגבניות שרי חצויות, צנוניות פרוסות דק לצד רוטב ויניגרט קנוי. בשביל חלי זו ארוחה מושלמת, אך איציק נרתע מהאוכל. הוא אינו אומר דבר. אלא יושב לאכול, מוסיף לנקניקיות קטשופ וחרדל.

בבית שלו, אצל אמו המנוסה, לא מגישים ארוחות מהירות בכלל. הכל שם מושקע יותר. אין אצלם נקניק פושר. אם כבר

מילכה, אמו, טורחת בהכנת בורקס נקניק לצד פירה בתוספת רוטב ביתי טעים.

אמא שלו מלכה במטבח, ואילו אשתו מעדיפה ארוחות קלות פרווה כדי לא להפסיד את הנס קפה של שעה ארבע. ככה זה, ולא נראה לו מתאים לבקש ארוחות כמו שהוא מעדיף.

הוא אוכל בדממה, רואה את החולצות שקנה מקופלות בערימה, בדרכן לארון.

החולצות לבנות מדי, לטעמו. והוא מרגיש שלא נאה ללבוש אותן ככה.

“האוכל ממש טעים”, הוא משבח, מה שנכון נכון. אולי זה לא מה שהוא מעדיף לאכול, אבל חלי השקיעה וטרחה ואין סיבה לא להחמיא ולהשרות אווירה חיובית בבית.

חלי מחייכת, ומשבחת את טעמו בבחירת הבגדים.

איציק אינו חושב לפני שהוא אומר במהירות: “לפני שאני לובש את החולצות, אני רוצה לכבס אותן”.

“מה?? למה? סוג הבד מציק לך ללא כביסה?”

“זה דווקא נראה סוג בד נוח... אבל הצבע... לא ידע לא נראה לי ללבוש חולצות לבנות בוהקות, אני רוצה ללבוש אחרי כביסה. שיקבלו צבע פחות לבן”.

חלי מעכלת את הדברים, תוהה אם לצחוק או להתרגז. היא בוחרת בלהתרגז.

“מה? הגזמת! באמת הגזמת! מה זה הדבר הטיפשי הזה! ללבוש בכוונה בגדים לא חדשים. עוד מעט תגיד שאתה רוצה לזרוק את החליפה לרצפה, שתקבל מעט אבק. אני לא מבינה אותך!”

איציק גם אינו מבין את עצמו.

”אני לא רוצה ... לא ידע, לבן בוחק ובגדים חדשים, לא נעים לי להסתובב ככה“.

”כולם פה לובשים ככה. אני רוצה להבין מאיפה המחשבות האלה“.

”גם אני רוצה להבין, זוהי התחושה שלי“, מודה איציק בחצי פה.

”ועזבי, את מי מעניין בכלל איך אני נראה? אני עושה ולובש מה שנוח לי, ואם זה לא מתנגש עם ההלכה, אז מה רע?“

חלי מושכת בכתפיה ואינה עונה. איציק כבר מתחרט על הדברים שאמר. הוא באמת אינו מבין, מאז נישואיו מדי הרבה שיחות מתנהלות על בגדים ומראה חיצוני.

הוא אומר את מחשבותיו בקול, חלי עונה: ”אם היית נראה רגיל וסטנדרטי אז באמת לא היינו משוחחים על זה, כל הבעיה שאתה מחפש להיות שונה ומוזר. זו הבעיה“.

נו, טוב, איציק משתכנע ואינו מכבס את החולצות. אולי באמת הוא צריך להתרגל לבגדים החדשים. הרי אין בזה שום דבר רע. הוא הרי יכול להשתנות.

במיוחד אם כל הזמן מסתובבים ויכוחים סביב זה.

•

”אנחנו צריכים להרוויח כסף“, אומר רן לאמיר.

הם יושבים במשרד של רן, מעלים עשן מנרגיליה ריחנית.

“זו לא בעיה כל כך גדולה, אני יזם ענק”, אומר אמיר נושף ענן מסולסל.

“אז יאלה, תן רעיון”, רן עוקב במבט משועמם אחרי העשן המתפוגג לאיטו בתקרה.

“הייתי הולך על הציבור החרדי”, פולט אמיר ללא מחשבה.

“הולך על מה?”

“סתם, לא ידע, חשבתי ששם נמצא כסף גדול. הם קונים הרבה. גם אם הם לא רוצים הם צריכים לקנות. אולי נמכור להם משהו”.

“אני לא מזלזל אפפ'ם ברעיונות שנזרקים ככה לאוויר. בוא תנסה לפתח יותר את הרעיון שלך, מה נמכור להם?”

“אם הייתי יודע, הייתי אומר”, שניהם שוקעים במחשבות.

“מה דעתך לעשות להם איזה הצגה, משהו כזה?”

“רעיון טוב, רק שצריך מציג דתי עם תוכן מתאים. אתה בטח מבין שלא כל תוכן ורעיון מתאים להם”.

“נו, איפה נשיג להם הצגה של דתיים”, רוטן רן.

“בוא נחפש רעיון אחר, יאללה סתם נתקענו”.

“לא, לא! עד שאני לא ממצה את הרעיון הזה אני לא מחפש רעיון אחר. בוא נחשוב. יש לי שכן שעושה קסמים ופנטומימה, בוא נחליט שאנחנו מציעים לו להופיע. נבקש ממנו להתאים את התוכן לקהל הדתי. נעשה פרסומות. אתה מכיר את ירון לימוני? הוא יש לו אולם באזור חרדי, בטח יעשה לנו מחיר טוב. גם הקוסם ייקח לנו אחוזים. ככה לא נסכן את הכסף שלנו, איך אני?”

“חלומות כולם חולמים”, אמיר נושף את העשן ישר לפרצופו

של רן, ממחיש את דעתו לשמע תיאוריו המלבבים, "אתה צריך לשלם להגברה, צריך לשלם לפרסומות. מה נראה לך, זה הולך ברגל? לא פשוט ולא בטוח שיבואו צופים".

"נו, נו, זה לא נקרא סיכון כספי גדול כל כך", אומר רן. "אם נרוויח, נרוויח בגדול, אם נפסיד, נדאג שנפסיד בקטן, מה יש לנו להפסיד?"

וכבר יושבים השניים ומתכננים את ההופעה הקרובה שתהיה הטריגר לשורה של הופעות מכניסות שיבואו בעקבותיה.

פרק 17

מושב אקליפטוס

בבית הכנסת, בשבת, זרקו סוכריות ג'לי רכות מעזרת נשים. זו תקנה חדשה של נחום הגבאי, לאחר שבאחת הפעמים סוכריה קשה פגעה במצחו של אחד המתפללים.

”מהיום זורקים רק סוכריות ג'לי רכות. ובסוד תדעו שהן יותר טעימות”, קבע הגבאי האכפתי.

ואכן, הסוכריות החדשות היו אטרקציה של ממש עבור הילדים. בועז אוסף מספר סוכריות שנחו לצידו, על השולחן ובכיסאות הסמוכים. באותם רגעים הוא קולט שעוד מספר חודשים יש לגפן בר מצווה.

והוא עדיין לא קנה לו תפילין, לא לימד אותו טעמים. איך לא חשב על זה עד עכשיו, ואיך הוא יתארגן בפרק הזמן שנותר?

גם הפציעה ביד וברגל הופכות את הסיפור כולו למורכב יותר. האם גפן יחלים עד אז? אולי הוא יצטרך קביים?

הקביים יכולות להיכנס לשימוש מדי פעם, עם תמיכה מהסובבים, הבעיה שגפן מסרב להתאמץ. הוא בוחר את הנוחות על פני התמודדות עם קושי ואכזבה.

אולי אם יתכננו יחד את בר המצווה הוא יסכים.

בועז נאנח קלות לעצמו.

יש לו רצונות רבים כל כך מגפן. הוא רוצה לרוות ממנו נחת.

רוצה שאחרי הבר מצווה גפן יבוא מדי שבת לתפילה. יחד איתו.

הוא רוצה שגפן יתפלל, ישמע שיעור בפרשת שבוע, ירגיש מחובר למסורת.

לבועז יש ניסיון חיים פשוט של איש עמל. הוא יודע שהזמנים היחידים שבהם חש אושר אמיתי היו כשעשה עם עצמו משהו.

הוא היה רוצה להעביר לגפן את החכמה שצבר במהלך שנות חייו, אך גפן נמצא בעולם משלו. עולם צעיר, מרוחק, שונה.

•

בבוקרו של יום ראשון, במכולת של אנקורי מבחין בועז בקצה של חוטים משתפלים ליד מקרר הגבינות. הוא נחפז לראות את הפלא החדש, עומד פנים מול פנים מול צעיר חבוש כיפה שחורה ועטוי טלית, בידיו תיק תפילין.

“שלום, ברוך הבא למושב, אתה שייך לישיבה?” שואל בועז בקול נלהב ורועם.

אבי ברכיאן מחייך חיוך רחב בתגובה.

“כן, אני מהצוות”.

“איזה יופי. אני שמח”, אומר בועז בקול גדול. “מה שתקנה, רבינו, אני משלם”.

“לא צריך, זה בסדר”, אבי חש חוסר נעימות מסוים.

“טוב, תשמע, אני צריך לדבר עם כבודו. מתי אפשר?”

“באיזה עניין?” אבי שולף גבינה חמש אחוז מהמדף, בועז נוטל גבינה צהובה תשעה אחוזי שומן.

“בעניין הבר מצווה של גפן, הבן שלי. הוא עם גבס וצריך עזרה. רציתי לשאול איפה קונים תפילין, מי יכול ללמד אותו טעמים”.

“תפילין - אני יכול לתת לכבודו מספר טלפון של סופר סת”ם. ללמד טעמים? אני יכול. בשמחה. בשביל זה אני כאן בין השאר”.

“איך נשלחת אלי, ישר מהשמים”, שמח בועז.

“בשמחה, ממש מכל הלב”, אומר אבי כמו לעצמו. בליבו חושב לראשונה שטוב עשו שעברו למושב אקליפטוס.

גם פה יש לו שליחות.

•

“הרב”, איציק מגיע מוקדם לשיעור הפעם. רוצה תפוס את הרב לשיחה ישירה יותר. הרב שמעון חלים עיין בספר בחדרון שבו מתקיים בשיעור, ממתין שמשותפי השיעור יתאספו. “הרב, יש לי לכבודו שאלה”.

”כן, איציק“, חיוכו של הרב מאיר וטוב.

”אני מרגיש שאני לא עושה כלום עם החיים שלי, שאני סתם תקוע. יש לי הרגשה שאני סתם אדם חסר תועלת. זה כמו בור שחור שלפעמים מתעורר בי ואומר לי שאני כלום. תדע, כבוד הרב, שאני קשה הבנה ולא יודע ללמוד. אבל לפעמים אני מרגיש שגם אם הייתי גאון ויודע ללמוד, גם אז לא הייתי מרגיש סיפוק בעצמי. זה כמו תולעת כזאת שמכרסמת בי בשקט ונותנת לי להרגיש בכל איברי שאני כלום! וכמה שאני מזכיר לעצמי שאני עולם, זה עוזר מעט אבל אחר כך חוזר לי ההרגשה הזו, שאני לא שווה. מה אני יכול לעשות?“

הרב מחדד את זקנו בידיו בתנועה מהורהרת: ”אני חושב שכל אחד נופל לפעמים להרגשה כזו. אתה מרגיש נפילה שכזו כל הזמן?“

”כן, כן“, מהנהן איציק. כמה טוב שהוא מדבר עם דמות כל כך מבינה כמו הרב חלים!

”בוא איתי, אני רוצה להראות לך מישהו“, הם ניגשים לפינת החדר, יושב שם יהודי לא מבוגר במיוחד, כפוף מעט מעל חומש.
”הרב רוני?“ פונה אליו הרב חלים.

”סלח לי שאני מפריע לך. אני רוצה שתכיר את רב איציק.“
האיש הנקרא הרב רוני מרים את עיניו, מחייך חיוך מאיר וחמים.
”נעים מאוד, הרב איציק, במה אני יכול לעזור, כבוד הרב?“
”רציתי לשאול אם כבודו יכול לקבוע לימוד עם איציק.“
”לימוד? אני לא יודע ללמוד, כבוד הרב.“

”נו, במה שכבודו יודע. אולי חומש עם רש”י, או נביא. לימוד משותף“.

רוני נעמד, קומתו נמוכה משניהם וחיכוכו לבבי וקורן ונותן לך הרגשה שאתה עולם שווה במיוחד.

”בשמחה, בשמחה“. וכאן רוני מתחיל להתעניין באיזיק ומדבר אתו מילות חיזוק. מילים פשוטות של יהודי פשוט.

”אני מנקה רחובות“, אומר רוני לפתע. ”אנשים שואלים אותי למה לי העבודה הזו, ואני אומר להם שזו העבודה הטובה ביותר. קודם כל אני כל היום מטייל, נושם אוויר צח ולא צריך להתמודד באיזה משרד עם מחשב וכל מיני מכשירים טכנולוגיים משעממים, דבר שני עושה פעילות גופנית, מתכופף, יש לי מכון כושר חינם, דבר שלישי אני מנקה את הרחובות של ארצנו הקדושה, סוג של עבודת קודש“.

איזיק צוחק בקול משועשע, עיניו של הרב חלים מהבהבות בחיוך והוא אומר: ”שמעתי מפי הרב שלי שכל אדם מחפש עונג, והוא בוחר, גם אם לא במודע, ממה ליהנות. הצדיק בוחר ליהנות מדברים רוחניים והפחות צדיק מדברים גשמיים. אם ניקח את הדוגמה של רבי רוני לעולם הרוחני, הרי שאתה יכול לבחור ליהנות מתפילה ומלימוד. הכל עניין של שאיפה ורצון“.

הם קובעים ללמוד ביום שני אחרי תפילת ערבית, והרב ואיזיק שבים למקום שבו שוחחו לפני כן.

”איך הוא, רוני?“ שואל הרב חלים בחיוך.

איזיק מהנהן. ”משהו מיוחד“.

”אתה מבין שהוא מנקה רחובות?“

”כן, הוא אמר מקודם שזה מה שהוא עושה“, איציק שוקע במחשבות.

”רוני חווה השפלות לעיתים. אתה יודע מה מחזיק אותו? המחשבות. המחשבות הטובות שהוא חושב. כל דבר לא נעים הוא הופך למשהו נפלא ורצוי.“

”אה“, איציק לא יודע מה לומר.

”והוא שמח, יהודי שמח.“

”אני לא מכיר כאלה הרבה“, מודה איציק, ”ואת האמת, כבוד הרב, אני מקנא בו. אני כל כך רוצה להגיע למקום הזה בו אני שמח בעצמי, חושב חיובי. אני מקנא במנקה רחובות. הרב מבין אותי?“

הרב שותק רגע ארוך ומשפיל את עיניו לספר המוסר אותו מחזיק בידיו.

לאחר רגע הוא מיישר את מבטו לנקודה עלומה בקיר ממול:
”אני אחשוב על זה, איציק. זו לא נקודה קלה, מה שהעלית פה. אני אחשוב על זה, אברר אצל מביני דבר. ואשוב אליך עם תשובה בעזרת ה“.

החדר מתמלא אט אט באנשים, השיעור מתחיל.

בסיומו, ניגש איציק אל כיוון היציאה. קולו של הרב חלים רודף אותו: ”איציק?“

”כן, הרב?“

איציק מפלס דרך לכיוון הרב, אנשים נותנים לו לעבור, חלקם עומדים במרחק מה. גם להם יש מילה או שתיים להחליף עם כבוד הרב.

הרב מביט בו בעיניים טובות: "אמנם אני אשתדל למצוא לך מענה. אבל אני רוצה לומר לך שהחיים הם התשובה הטובה ביותר. כל יום שעובר אתה תלמד עוד קצת. החיים זה כמו בית ספר. והזמן הוא המורה הטוב ביותר. תזכור ואל תשכח, איציק, להקשיב ללב שלך?"

איציק מהנהן בכובד ראש.

"כן, הרב, אני אזכור להקשיב ללב שלי".

פרק 18

יששכר עושה סיום מסכת! זו הייתה הודעה משמחת ומפתיעה.

יששכר מילא את שעות הפנאי שלו בקריאת ספרים, בעיקר ספרי מתח ופעולה. הוא לא נהג ללמוד באופן עצמאי אלא הסתפק בלימוד הקבוע בישיבה. אף אחד לא הבין מה קרה לבחור, אולי שיחה של המשגיח, אולי סתם ככה החליט לתפוס את עצמו בידיים, או שמא החברים השפיעו עליו בדרך זו או אחרת.

סיום המסכת המתוכנן היה הפתעה מרנינה שעברה בין כל בני המשפחה.

חנה הכינה סעודה כיד המלך, וכל בני המשפחה הוזמנו לארוחת ערב משפחתית.

איציק וחלי מגיעים מעט באיחור. הגברים ישבו סביב השולחן

הערוך, שרו שירים והעלו נושאים שונים לדיון, בעיקר נושאים תורניים. חנה ושאר בנות המשפחה ערכו לעצמן שולחן בחדר הסמוך.

אברהם צבי יושב לצד חמיו רב שלוימה ויששכר יושב מולו, ירמי לציידו. לצד ירמי יושבים הדודים נחום ובערל ומהצד ממול יושב השכן של קליג, לצד בנו הקטן. כל הכיסאות המרכזיים תפוסים, ואיציק מתיישב בקצה השולחן בין חיימי ליוסקה שעדיין לא חגגו בר מצווה ומרגיש עלוב מאוד.

החולצה החדשה שלבש גורמת לו לחוש מגוחך ולהרגיש את העיניים של כולם מתעניינות בשינוי שחל בו. הוא לא שם לב שאיש אינו מתעניין בו, שכולם עסוקים במסיבה עצמה, ושהוא יושב במקום לא מואר במיוחד, מה שלא שם אותו בפוקוס.

תחושתו עגומה מאוד.

הוא מרגיש שכל מה שיעשה או לא יעשה הוא עדיין לא יהיה מרוצה מעצמו, כל מה שילבש לא יעלה לו את הדימוי העצמי, ובכלל, גם אם הוא עולם, הרי שהוא עולם קטן ולא שווה כלל.

המסובים שמחים ושרים. איציק אוהב שירים, אך כעת הוא מרגיש שהשירה דופקת לו בראש כמו פטישונים קטנים ומרגיזים. בום בום בום, הדפיקות הקצובות על השולחן רק גורמות לו לחוש רע יותר. מסביב, חמיו רב שלוימה נראה שמח במיוחד, יששכר קורן וירמי מעיף מבט לא ברור לכיוונו של איציק. איציק יכול לפרש את המבט כרצונו והוא בוחר לפרש אותו הכי גרוע שאפשר. ובכלל, מה הוא עושה כאן במסיבה לא לו?

הוא רוצה כבר לחזור הביתה.

אברהם צבי ברגישות מתרומם וניגש אליו: "בוא שב במקומי,

אני כבר ישבתי שם מספיק". איציק מסרב בכל תוקף, אברהם צבי מתעקש, ואיציק חש שפניו בוערות מסומק ובושה.

הוא מתיישב בעל כורחו במקומו של אברהם צבי, חש במרכז העניינים שלא בטובתו.

ירמי שם לב לחולצתו החדשה. "אני רואה שחלי הצליחה ללמד אותך ללבוש בגדים נורמליים", הוא אומר לאיציק ומביט לכיוון הנוכחים לראות איך הם מגיבים לחוש ההומור שגילה.

איציק ממתין שמישהו יענה לירמי כאיוולתו, ישיב את כבודו האבוד, אך ההתעלמות מצד המסובים המשקיעים את ראשם בצלחת גורמת לו למצוקה ממשית. האם ייתכן שאין לו מליץ יושר אחד?

די!! יש גבול לכל תעלול. אם אין אני לי מי לי, ואיציק מחליט שיש בו די כוחות להתמודד עם מילים מרושעות נוסח ירמי.

הוא מוזג לצלחתו בורקס קר ושופך עליו רוטב פטריות קר לא פחות. הבורקס לא טעים לו, אבל לפחות הוא מתעלם מירמי במופגן.

חמיו שואל אותו איך בעבודה, הוא עונה שמצוין, מספר על השיעור שהוא הולך אליו מדי ערב, לא מצוין בכוונה את שמו של הרב. משבח את טעמו הערב של הבורקס ומקווה שזה לא נחשב שקר.

לאחר מספר דקות הוא מעיף מבט אל השעון ומתנצל בקול שהשיעור הקבוע אוטוטו מתחיל.

"אני חייב לצאת, שלא יהיה ביטול תורה", הוא מכריז בקול שקט, מתנצל. מבטו עובר על הנוכחים בסלון הענק.

נכון שכל אחד פה עולם שלם, אבל כל עוד הם לא רואים את העולם שבו, הוא רואה אותם כמשפחה לא לו. וצר לו על חלי.

הוא לא אדם מפגר, שצריך שיסדרו לו עבודה אצל חמיו של ירמי, הוא לא אדם מסכן, שצריך שיצחקו על חשבונו ועוד להכיר להם טובה על שהסכימו לקבלו למשפחתם. הוא אדם בפני עצמו, ושיפסיקו כבר לרדוף אותו.

לחיצת יד איתנה לחמיו, ברכות ליששכר, נפנוף יד לאברהם צבי, התעלמות מירמי ומשאר המשתתפים. עיניה של חלי מביטות בו בדאגה.

הוא יוצא במהירות, עולה על האופניים ומרגיש סוף סוף יותר טוב.

איזו אווירה לא נעימה הייתה שם. וכמה נעים להיות בחוץ, באוויר של הקב"ה. משב רוח קר מכה בפניו וגעגוע זוחל בליבו לאמו הטובה, לאווירה החמימה והמקבלת בבית הוריו.

הוא דוהר לעבר בית המדרש, מבטיח לעצמו בליבו ביקור בבית הוריו בזמן הקרוב.

•

ה'סיום' מסתיים מאוחר. אברהם צבי נוהג לדלג בדרך כלל על שלב הקינוחים והפיצוחים. הפעם הוא חורג ממנהגו ונשאר עד שאחרון המשתתפים עוזב.

הוא ניגש לחמיו: "אני יכול לדבר איתכם?"

רב שלמה נראה עייף, חיוך מרוצה מרצד בפניו. "כן, אברהם

צבי, מה יש לך לחדש לי?" הוא שואל בחביבות מופגנת ומוביל את חתנו הצעיר והמבטיח אל פינת הישיבה.

"זה... זה בעניין איציק", בורר אברהם צבי את המילים בזהירות.
"כן? מה בעניינו?" שואל רב שלמה.

אברהם צבי מתלבט. זה בסדר לדבר? אולי לא כדאי? האם הוא ניגש ממניעים טהורים? האם המילים שלו לא יגרמו נזק?
הוא מחליט לדבר בכל זאת.

"איציק נראה לי מעט... מוטרד. אולי עדיין לא מרגיש חלק מהמשפחה? אולי הוא מרגיש זר?"

רב שלמה חושב מעט. ייתכן. הוא לא שם לב. כל כך שמח היה ולא שם לב לתחושותיו של חתנו הצעיר. אולי יש משהו במה שאברהם צבי אומר.

"מה אתה מציע?"

"אולי נארגן לו מסיבה, יום הולדת, משהו כזה?" במשפחה של אברהם צבי נהוג לחגוג המון מסיבות לכולם. כמעט בכל יום יש חגיגה אחרת וכל אחד מקבל שם תשומת לב בשפע, הוא חושב שזה מה שיגרום לאיציק להיכנס יותר למשפחה.

"מסיבה? יום הולדת?" רב שלמה תוהה מעט ומעיף מבט אל השעון.

"תברר מתי התאריך של יום ההולדת שלו. למה לא? זה יכול באמת לשמח את החתן הצעיר שלנו". רב שלמה מתרומם ולוחץ את ידו של חתנו טוב הלב. "תעדכן אותי מה החלטת לעשות".

אברהם צבי מהנהגן בראשו בכובד ראש גמור ומחליט לקחת את הנושא ברצינות.

•

איציק עוצר ליד בית המדרש וקושר את האופניים היטב לגדר הסמוכה.

דיבורים קולניים נשמעים לצידו, הוא מפנה מבט לעברם. הם יושבים שם חברה שמכונים 'נוער נושר' במעילי עור, בשכפ"צים או בקפוצ'ונים, חלקם בוהים במסכים, חלקם בוהים באוויר ולועסים מסטיק, חלקם מדברים בקול רם מדי.

והוא שם, עסוק בקשירת האופניים היטב.

"זה בסדר, אתה לא חייב לקשור, אנחנו נשמור לך עליהם, אתה הולך למעיריב?" אומר לו אחד מהם וזיק של שעשוע מופיע בעיניו.

איציק שותק. אילו לא היה לו את דוד אלימלך, מי היה מבטיח לו שהוא לא היה מגיע לשם? הוא בחור ערכי אז הוא לא היה עושה שטויות, אולי הוא היה כמו הנער הזה שם, בפינה, שיושב עם בקבוק ספרייט ביד ובוהה באוויר. חושב. גם הוא אוהב לחשוב.

"כן, כן, תשאיר את האופניים לא קשורים, מה, 'תה לא סומך עלינו?" שואל אותו אחד עם מעיל עור דהוי, נעליים פרומות וכובע מצחיה ענק - למרות שעכשיו חורף ועוד מעט לילה.

איציק חש לחות חשודה בעיניו. הוא חומל עליהם. איש אינו יודע למה הם הגיעו למקום הזה, אבל הם מתמודדים, וגם הוא מתמודד, והוא מבין אותם, ומזדהה איתם מאוד.

“אני סומך עליכם”, שומע את עצמו מגיב, “אבל אני אתעכב קצת בפנים, כמה זמן אתם פה?”

“אתה הולך לעשות שטייגן?” שואל אחד בציניות. או שמא בכאב? איציק לא נעלב.

“יש שם שיעור. רוצים להיכנס?”

הם מחליפים מבטים: “לא, מ'פיתום. אנחנו נשמור לך על האופניים ויהיה לנו שכר שאנחנו עוזרים לך ללמוד תורה”, עונה אחד מהם, צוחק צחוק רם.

איציק לא יודע אם הם ייקחו לו את האופניים או ישמרו עליהם, הוא מעדיף להאמין שהם ישמרו לו, בכל מקרה מה ימנע מהם להביא כלי פריצה ולקחת לו אותם?

הוא משאיר את האופניים לא נעולים, מודה להם מאוד, וניגש לעבר הכניסה.

בצד, על גבי לוח המודעות מופיע שלט ענק המקדם את פניו בוורוד זוהר: “טדי הקוסם מגיע לשכונה!” ולמטה, בקטן יותר: “מופע קסמים ופנטומימה”. הוא מתעכב, מעיין בכתוב. יש הופעה של קוסם פה בשכונה, איזה יופי, אילו היה לו ילד בגיל המתאים, הוא היה הולך לשם, ללא ספק.

מה כתוב כאן, למטה? דרוש קוסם ופנטומימאי למופעים הבאים. תשלום גבוה. הוא מוציא את הנייד, ורושם את המספר של רן. קוסם הוא לא, אבל אולי פנטומימאי יספיק.

הדבר גוזל ממנו זמן מסוים, וכשהוא מגיע לחדר הקטן והמסויד בלבן שבו היה השיעור הקודם, השיעור כבר מסתיים והרב שמעון

חלים עומד סמוך לפתח, עונה לשאלות פרטיות של משתתפי השיעור.

הרב מסיים לענות ורוצה לצאת, הוא מבחין באיציק. "מה שלומך, הרב איציק? אני עדיין חושב על השאלה ששאלת אותי. יש לי עוד כמה בירורים לעשות, אני רוצה לבנות על זה שיעור, אם ירצה ה'".

לבנות שיעור על השאלה שלו? היא עד כדי כך חשובה? איציק מסמיק מעט ואומר לרב: "היה לנו סיום מסכת במשפחה, הפסדתי את השיעור".

הרב טופח על כתפו: "חבל, ידידי. לא נורא, תזכור שגם השתתפות בסיום מסכת היא מצווה".

"יש לי שאלה לכבוד הרב".

"כן ידידי, שאל".

"יש לי גיס שאומר לי מילים שפוגעות בי. מה עלי לעשות?"

הרב חושב רגע, ומסמן לאיציק לבוא בעקבותיו לכיוון היציאה, מדבר איתו תוך כדי הליכה: "קודם כל, תזכיר לעצמך שהבעיה אינה בך אלא בו, אם אתה בסדר אין סיבה שתיתן למילים לא נכונות לפגוע בך! דבר שני, ידידי הצעיר, איך אתה מתייחס לעצמך? זו השאלה האמיתית שאתה צריך לשאול את עצמך".

"איך אני מתייחס לעצמי? למה כבודו מתכוון?"

"שאלתי אם אתה לא עושה לעצמך מה שגיסך עושה לך. האם אתה לא מטפח לעצמך מחשבות שליליות?"

"לא יודע", איציק מושך בכתפיו.

“אז שים לב, יש בנו קול טוב שמעודד, מרגיע ומנחם, ויש בנו קול רע שמשפיל, מזכיר לנו כמה אנו רעים ומחפש אותנו על שטויות. לאיזה קול אתה שומע? האם לטוב שמבין שאתה בסדר? או לרע שגורם לך להרגיש שאתה קטן, בעוד אתה בחור מוצלח?? אתה צריך להעריך את עצמך, אתה עולם.”

“עולם קטן אולי”, ממלמל איציק ונושך את שפתיו בחרטה.

“אתה עולם. וגם אם אתה מרגיש קטן, תחשוב שיש בקרבנו רגש שדואג להוריד לנו את האמון בעצמנו כל הזמן. אל תביא לגאווה העצמית הזו להרוס אותך! תחשוב טוב-”

“יהיה טוב!”

“מצוין, ידידי, וזו עבודה. כל החיים זו עבודה. לחשוב טוב, על עצמנו ועל כל מה שמסביב. לתת למחשבות חיוביות לבנות ארמון מתוך חוסר הבהירות שאיתו הגענו לעולם. אני מאחל לך בהצלחה. וכעת - אני חייב למהר, מחכים לי!”

ובחוץ, הנערים שנראה שהגיעו לידי תגרה קולנית בזמן שאיציק נכנס לבית מדרש, מפסיקים להתגושש ומתקבצים סביבם.

הרב חלים מצביע עליהם בגאווה: “הם חיכו לי בסבלנות, מה?”

“והם שמרו לי על האופניים”, אומר איציק ומרגיש שהוא אוהב את הרב, את הנערים, ואפילו את עצמו.

פרק 19

למרות שיום ההולדת של איציק יהיה רק בסוף חודש כסלו וכעת רק תחילתו, מחליטים אברהם צבי ורב שלמה שזה אפשרי לערוך לו את המסיבה כעת. "העיקר זה תשומת הלב וההרגשה שהוא חשוב ואהוב", אמר רב שלמה.

אברהם צבי תכנן את האירוע מתחילתו עד סופו. הוא דיבר עם אבא של איציק ועם הדודים נחום ובערל. הזמין את ירמי וקבע מה יהיה בתכנית.

הכל היה מתוכנן לפרטי פרטים, ונותר רק להזמין את חתן האירוע.

אברהם צבי התלבט אם לערוך את יום ההולדת בהפתעה או להודיע לגיסו. לא כולם אוהבים הפתעות.

הוא החליט לתת לחמיו רב שלמה את ההכרעה.

איציק מטפס במדרגות בעייפות מסוימת. בידי אוחו הוא אריזת קרטון גדולה שמכילה עוגה שחלי אפתה ושלחה בידי לתת להוריה. הוא לא מבין על מה ולמה ולמרות זאת עושה את המוטל עליו ללא שאלות.

ידו הפנויה נוקשת מספר פעמים קצובות, הוא ממתין שנייה או שתיים, מצלצל בפעמון קלות ו-הדלת נפתחת בידי חמיו רב שלמה.

איציק מגיש לו את אריזת הקרטון, ממלמל משהו ורוצה ללכת. רב שלמה קורא לו: "בא תיכנס, איציק, תשתה משהו".

איציק נענה להזמנה. הוא נכנס פנימה. רב שלמה מוליך אותו לסלון בחגיגות מסוימת.

הי, מה זה פה? מי כל האנשים שיושבים פה? ומה זו השירה שנשמעת כאן בסלון?

"סימן טוב ומזל טוב וסימן טוב וסימן טוב". הוא מביט לכל הכיוונים, רוצה לקלוט מי מבין הפנים המחויכות שייך למי.

ירמי, ודוד בערל אח של חמיו, ודוד נחום האח הנוסף, הי ומי זה? אבא שלו? וחזקי אחיו? מה הולך כאן?

הוא ניגש לאביו ומחבק אותו. "אבא, מה הולך כאן?" הוא לא מצליח להתרגש, מרוב הפתעה.

"מסיבת יום הולדת", מצהיר אליו יששכר שנראה נרגש לא פחות ממנו. גם אברהם צבי פה.

"למי מסיבת יום הולדת?" שואל איציק בחיוך, מנחש את התשובה.

“לך, איציק, מזל טוב”, חמיו רב שלמה קורן משמחה, הוא ניגש אליו ולוחץ לו את היד בלבביות.

“יום הולדת ל? זה יוצא עוד שבועיים בערך”, איציק זורח מאושר. איזו השקעה! הסלון מלא בבלונים, יש פה גם מספר בלוני הליום. השולחן ערוך. וכולם פה לכבודו!

אחד אחד ניגשים אליו כל המשתתפים ולוחצים את ידו, טופחים על שכמו או סתם ככה מברכים אותו בברכות משעשעות.

העוגה שחלי שלחה מונחת במרכז השולחן.

אז גם חלי ידעה על המזימה...

איציק חש אהוב כפי שלא חש זמן רב. כולם פה בשבילו, כולם חוגגים איתו, כולם אוהבים אותו.

אברהם צבי נעמד ונושא מספר מילים שהכין, דבריו כולם סובבו סביב שמו המלא של איציק - יצחק. הוא חורז חרוזים, אומר וורטים יפים שקשורים אליו.

לאחר מכן מדבר ירמי. דבריו מלוטשים בברק מיוחד. ירמי יודע לדבר יפה ומרתק וכולם מתמוגגים.

כל אחד נקרא לומר מספר מילים בשבח חתן המסיבה. ואיציק מסמיק מנחת.

איציק נקרא לדבר אחרון.

הוא מודה על המסיבה, מספר שלא ידע דבר, ואומר ששימחו אותו מאוד ...ו... זהו. אין לו מה להוסיף.

הוא מתיישב ליד אביו בטבעיות בעוד פניו מעלות סומק עז.

אבא שלו מחייך אליו ואומר שהופתע מההזמנה.

”יום הולדת... לחתן בגיל שלך... נו, שיהיה“, צוחק אליו בחיבה. איציק מתחיל לשוחח איתו. הרבה זמן לא נפגשו. חזקי יושב לצידם ומקשיב בעניין לשיחתם. מזווית העין קולט איציק התרחשות מעניינת.

חמיו, אברהם צבי, ירמי ויתר הנוכחים רוקדים במעגל לצלילי שירים שיששכר משמיע מרמקול קטן נייד.

הם נראים שמחים במסיבה הקטנה, בלי קשר אליו. 'המסיבה לא בשבילי באמת', חושב איציק, 'הם בוודאי רצו לחגוג ולעשות מפגש משפחתי עליו ואני הייתי תרוץ מצוין'. המחשבה לא נעימה לאיציק, אולם הוא ממשיך לחשוב: 'רואים שחמי אוהב יותר את אברהם צבי ואת ירמי. בוודאי הוא לא מבין איך נתקעתי לו פתאום במשפחה. הנה, אפילו הכיבוד ביום ההולדת שלי לא מתקרב לכיבוד שהגישו במסיבת סיום מסכת של יששכר. שם השקיעו באמת ופה יש כמה חטיפים ועוגה שחלי הכינה. מזל שהיא חשבה על זה, אחרת גם עוגה לא הייתה פה'. מצב רוחו של איציק הלך וירד פלאים.

'הם חוגגים להם שם, ואני ואבא שלי בצד, בכלל לא חושבים שגם אנחנו צריכים לרקוד!' המחשבות מייסרות אותו ממש, והוא עוצם את העיניים כדי להפסיק לראות את החוגגים בשמחתם.

הי, מה זה פה? מישהו מושך אותו מהספה. אברהם צבי עומד מולו ומושך אותו ואת אביו לרקוד ביחד איתם.

איציק מחייך וצוחק, אך בלב, המחשבות ממשיכות להכות בו בגלים. 'אברהם צבי מרחם עלי, גם בסיום מסכת הוא התנהג אלי יפה. הם לא מבינים שאני אדם, הם חושבים שאני סתם יצור מסכן שצריך לרחם עליו!' המחשבות ממשיכות להכות באיציק. הוא

מרגיש שכל מצב רוחו נהרס. הוא כל כך רוצה לצאת מהמצב הזה, לחזור להרגיש טוב עם המסיבה ולא יודע איך.

איך, איך נגרר למצב הזה בו מחשבותיו הן אלו שגוררות אותו למצב רוח שחור וקודר? והרב חלים אמר לא לתת למחשבות השליליות להיכנס ללב ולהשתלט עליו. איך הוא נותן להן בשמחה פתח, מכניס לעצמו מחשבות מקטינות כל הזמן.

זהו, אין לו תקווה. אפילו במסיבת יום הולדת שחוגגים לו הוא לא מסוגל לשמוח. יש לו סחרחורת לפתע. בטח מהתרגשות, אבל לא רק. המחשבות המבלבלות גורמות לו למיחושים פיזיים של ממש.

הוא ניגש לכיור ורוחץ את פניו היטב, נותן לעצמו כמה רגעי חסד.

המים המרעננים גורמים למחשבה שלו להפוך לצלולה יותר. הוא נזכר ברב חלים שאמר שצריך לחשוב טוב ומחליט להפוך את המחשבות שלו לטובות, סקרן לראות את התוצאה.

הם אוהבים אותי, הוא אומר לעצמו ושב למסיבה השמחה שעוד מעט מסתיימת.

עוטה חיוך זוהר על פניו.

כל אחד פה חשב עלי, הגיע במיוחד בשבילי. אפילו ירמי הכין נאום קצר והוא לא ירד עלי אפילו פעם אחת.

אברהם צבי ממש השקיע, וטוב שלא הכינו סעודה, כי זו לא סעודת מצווה אלא רק יום הולדת.

איך כולם אוהבים אותי!

עם המחשבות הטובות שחוגגות איתו את המסיבה איציק חש יותר טוב. יותר שמח.

טוב לו לפתע. ומשמעות חדשה נכנסת לדברים של הרב חלים.

תחשוב טוב - תרגיש טוב.

•

“את יודעת, יש לי תחושה שזכינו בחתן מיוחד מאוד”, אומר רב שלמה בסיום המסיבה.

“אתה מתכוון לאברהם צבי?” שואלת חנה עורמת ערימת בצל בסלסילת מתכת קטנה מתנדנדת.

“אברהם צבי כבודו במקומו מונח, את יודעת איך אני מעריך אותו”, מסכים רב שלמה, “אבל אני מתכוון לאיציק”.

חנה שותקת לרגע, רוצה לעכל את דבריו. עד היום שמעה דברי שבח בעיקר על אברהם צבי. לשמוע את בעלה מחמיא לאיציק? נו נו, יש הפתעות בחיים.

“איציק? כן, הוא באמת בחור טוב”, מסכימה לבסוף. בצל קטן מתגלגל מהערימה ברחבי השיש, והיא נחפזת להשיב אותו. נראה שיש פה מדי הרבה בצלים, אולי תכין תבשיל עם בצל ותאפשר לערימה להיות יותר יציבה.

“איזה מידות טובות יש לבחור, איזו דרך ארץ, ענווה. הבחור ממש קורן מידות טובות”, רב שלמה נשמע גאה מאוד, “לא היינו יכולים למצוא חתן טוב יותר”.

“הוא לא לומד בכולל כמו שחלי רצתה”, מזכירה חנה.

קמט חוצה את מצחו של רב שלמה. “נכון, הוא לא לומד בכולל, אבל רואים שהוא בן תורה. יש לו הליכות של בן תורה וצדיק. הוא לא נראה הולך בטל”, אומר לבסוף לאחר מחשבה.

”וחוץ מזה, אני אומר לך שיום אחד הוא יחזור לכולל“.

”אמן“, עונה חנה, ”ונקווה שגם ירמי יחזור“.

”תפילה של אם זה משהו גדול. בדיוק השבוע מסרתי על זה הרצאה באסיפת הורים בסמינר. בניתי את ההרצאה על שני שלבים: קודם סיפרתי כמה סיפורים ואחר כך...” רב שלמה ממשיך ומפרט. חנה מהנהנת, חלק מהדברים ידועים לה, אבל תמיד טוב לחזור ולשמוע פעם נוספת.

בליבה היא מרגישה שטוב עשתה שלימדה את עצמה להביט בעין חיובית.

.

פינת העבודה בה איציק עובד נמצאת במקום אסטרטגי וקרובה למדי למשרדו של ירמי. יש ביניהם מספר כסאות מרופדים, שולחן קטן עמוס במגזינים ובחבורות, עציץ גדול ומרשים ועמדת מחשב קטנה ולא מדי שימושית. במקביל למשרד נמצאת עמדת המזכיר בה יושב טלנבויים המזכיר החדש והיעיל. הוא זה שמפקח על הנכנסים והיוצאים, הוא זה שמחליט מי ייכנס ומי יישאר בחוץ.

איציק יכול לראות מפינת העבודה שלו את דלת חדרו של ירמי הצבועה בלבן מנוצנץ, ואת טלנבויים המזכיר הנמצא בעמדה, מקבל את פני הבאים.

איציק לא מתעניין לאחרונה בנכנסים בשערי משרד הפרסום, בעיקר משום שהוא עסוק בעבודתו, וכן מכיוון שתנועת הנכנסים והיוצאים די חדגונית ולא מעוררת תשומת לב.

אותו בוקר זה היה שונה.

האיש שנכנס מוכר לאיציק היטב אך הוא מתקשה להיזכר

מהיכן. הוא נראה נסער למדי, בפסיעות רחבות ומהירות כמי שמכיר את המקום היטב, הוא פונה לעבר חדרו של ירמי. איציק עוקב אחריו מבלי משים, משהו בליבו מאותת שיש כאן התרחשות חריגה. ואכן, הוא אינו טועה.

טלנבויס נצפה מתרומם במהירות ועוצר אותו, חוסם לו את המעבר.

“לאן אתה צריך?” שואל טלנבויס בקול רם.

האיש נעצר ומביט בו בקוצר רוח: “אני צריך לדבר עם ירמי בדחיפות”.

טלנבויס אינו מתרשם: “התקשרת אתמול והודעת לי שירמי לא מקבל השבוע קהל. העברתי לו את הבקשה שלך והוא סירב לקבל אותה. האם זה ברור?”

הטון היה קשוח ואיציק חש חוסר נעימות משווע. ככה מדברים לאנשים? בלי לשים לב, הוא מתרומם ומתקרב מעט, בוחן את האיש. מהיכן הוא מוכר לו?

האיש מבחין במבטיו ושואל: “משהו לא בסדר?”

“לא, רק אני רוצה להיזכר מהיכן אני מכיר אותך”, איציק ישר כרגיל, לא מבחין שרוב בני האדם מעדיפים לעמוד מאחורי מילים ולטשטש פרטים. הוא איש של אמת, ואולי לכן קשה לו כל כך להסתדר עם לבוש מוקפד ומהודר, המשדר לו זיוף.

טלנבויס מביט בו במבט קשוח: “מה אתה מתערב, איציק? יש הוראה מירמי לא להכניס איש למשרד!”

איציק לא שמע על הוראה שכזו, וגם הבין שזה לא מדויק. אנשים כל העת נכנסים ויוצאים. אפשר להבין שההוראה חלה על

האיש המסכן העומד למולם, מבט חסר אונים בעיניו והוא נראה אומלל כל כך.

“אתה נראה לי מוכר. מעניין מאיפה?” ממלמל איציק ורוצה לחזור לעבודתו, קולו של האיש רודף אחריו: “אני מוטי הר טוב הבעלים של בית הדפוס ‘צבע הטבע’, מכיר? הייתי פה לפני כחודש”.

איציק נעצר ואינו מצליח לזוז. אם הוא מכיר?!

התמונה עולה לנגד עיניו בבהירות. בימים הראשונים שלו במשרד נכנס לפה מוטי מלווה בשני עוזרים צמודים, בטלפונים שצלצלו ללא הרף בכיסיו. טלפונים, שלא טרח כלל לענות להם, משאיר לתא הקולי לענות במקומו.

הוא זוכר איך ירמי רץ לעברו, קיבל אותו ביחס של אח”מ. זה היה חריג אבל מובן, האיש היה אחד הלקוחות המרכזיים של משרד הפרסום.

“אני זוכר”, הוא מחייך להר טוב לאחר שחזר לעצמו. “ברוך הבא למשרד, למה ירמי לא יכול לקבל אותך?”

טלנבוים שולח לעבר איציק מבט חמור שאמר לו לקחת את הרגליים ולהסתלק משם. איציק מתעלם ונשאר לעמוד, רוצה להבין את המתרחש. מוטי הר טוב ממחר להשיב, נראה שהוא שמח לקבל יחס אנושי ולא מתנכר: “אני צריך טובה מירמי שיעכב את הפקדת הצ’קים שנתתי לו, ויעשה לי סיבוב נוסף של פרסומות בהקפה עד שיתבהרו העניינים. נקלעתי לקשיים בתזרים המזומנים, זה קורה בכל עסק, לא יודע למה ירמי מחליט שאני על סף פשיטת רגל. הוא מסרב לענות, וברגע שהוא שמע מה אני רוצה

ממנו הוא מתחמק ממני שוב ושוב! זה לא יחס זה!" האיש נראה מותש ומעורר רחמים. איציק לא מצליח לעמוד מנגד.

"שב, ידידי, אביא לך מים מהקולר", הוא אומר בקול רם, מתעלם מעיניו הרושפות של טלנבויים.

טלנבויים הולך איתו לפינת השתייה, צופה בו מוזג מים לכוס חד-פעמית, ולוחש לו בקול מבשר רע: "למה אתה פועל נגד האינטרס של המשרד? ירמי לא מעונין שהר טוב הזה יישאר במשרד אפילו רגע! אתה מוזמן לחזור לעבודה שלך".

איציק מבין בדיוק את דבריו של טלנבויים, הוא רואה את הלחץ ולא מרגיש נוח עם זה. מצפונו אינו מניח לו להשאיר ככה יהודי ללא עזרה. אבל הוא לא הבוס כאן, והתפקיד להחליט למי לעזור ומתי נמצא בידיים של טלנבויים.

הוא מגיש את הכוס לטלנבויים ומבקש: "רק תן לו לשתות, בסדר? אני חוזר לעבודה שלי".

מפינת העבודה הוא צופה איך טלנבויים ממתין שנייה עד שהר טוב יסיים את השתייה, ואחר כך מורה לו באדיבות לעבר הדלת.

היחס המתנכר לאדם שרק לפני פחות מחודש התקבל כאן בכבוד מלכים מציק לאיציק, והוא מחליט לעשות מעשה.

הוא מוציא נייר ממו מהמתקן, משרבט שם את שמו של גדליהו ריקובס, את מספר הטלפון שלו ואת תפקידו, וניגש לעבר הדלת במהירות.

מוטי הר טוב כבר בצד השני, מוחה זיעה ממצחו ונראה חסר אונים.

”קח, בפתק כתוב לך מי יכול לעזור לך, ירמי לא האחראי כאן”,
אומר איציק ומגיש לו את הדף הוורוד.

הוא שוכח שבמשרד של ירמי רואים במסך את כל מצלמות
האבטחה.

וכן, שירמי עוקב אחר העזרה שהוא מגיש למוטי הר טוב בזעם
גובר.

פרק 20

מילות התודה של מוטי מלוות אותו כשהוא שב למשרד. הוא לא יודע מה מצפה לו.

ירמי עומד ליד עמדת המזכיר, תנועות ידיו הנסערות מספרות שקרה משהו ואיציק מקווה שזה לא קשור אליו. משהו בתוכו מתכווץ בלי לדעת מדוע.

הוא שב לעבודתו, בלבו ניגון מיוחד המופיע כשעושים משהו טוב.

הוא עסוק כל כך ולא מבחין בירמי המתקרב. רק את הטון הכועס הוא שומע, מספר על סופה שמתקרבת: "מה זה היה, איציק המזכיר?" הוא קופץ ממקומו, מבוהל כולו. אילו היה עונש מאסר לאנשים שבאים בהפתעה ומבהילים אותך, הוא לא היה מתנגד לתת לירמי את העונש המקסימלי, ללא חנינה באמצע.

מרוב פחד, הוא אינו מצליח לענות.

“איך העזת להתערב בעניינים של המשרד? איך יכולת לגרום לכזה נזק? מה חשבת כשהתערבת?”

“אני... רציתי... לעזור... ליהודי שצריך עזרה...”

“מצטער שלא תוכל לעזור לעצמך יותר, יהודי שצריך עזרה מהיום והלאה”, הכעס נוטף מפיו של ירמי בגלים ארסיים ובטון ציני ולועג. איציק מתכווץ בכיסאו.

“איך לך יותר דריסת רגל פה! אתה מפוטר!” מוסיף ירמי, קולו מתייצב כעבור רגע והוא אומר בזעף: “עד היום העסקנו אותך פה בתור פרויקט חסד של ריקובס. אנחנו לא צריכים אותך פה, הבנת?” איציק מהנהן בלי רצונו, עובדים מתחילים להתאסף סביב. כולם יודעים שהוא פעל מאחורי גבו של ירמי. כולם חושבים שהוא צריך לעוף מפה. העיניים שלהם מספרות את זה לאיציק.

פרויקט החסד של ריקובס נאנח, קם ממקומו ואוסף את חפציו לתיק הגב האפור שלו. את הגאדג'טים שחלי קנתה לו משאיר במגירה - לא רוצה להיות מגוחך בעיניהם יותר ממה שהינו.

ירמי עוקב אחריו ומלווה אותו מחוץ למשרד. בחוץ הוא מתרה בו: “מילה אתה לא אומר שפיטרתי אותך! אתה רק אומר שאתה זה שהתפטרת ושהעבודה קשה לך מדי, אני לא רוצה לשמוע שהפרת את ההסכם הזה! הבנת?”

איציק מהנהן בבלבול ופותח את המנועול הממוספר, עולה על האופניים ודוהר קדימה - אל החופש הכפוי הזה.

בבית הוא רוצה לחוש נעלב, מושפל או חרד או עצוב. להפתעתו, כלום מאלו הוא לא חש. האם זה מפני שהרגשות שלו קהו? האם הוא מרגיש שלא היה בסדר? זה הגיע לו? זה לטובתו?

הוא לא יודע. הוא לא מרגיש כלום.

איזה מסך יורד לו על המחשבות ומחייב אותו לשכוח את ירמי,
את העבודה שלא התאימה לו מלכתחילה, את המשרד.

הוא יוצא מהבית ומתחיל ללכת ברגל.

הולך והולך בלי לדעת לאן. אולי שעה פסע כך ללא מטרה
אותה הגדיר מראש. ההליכה עושה לו טוב. למרות זאת עדיין אינו
יודע איך יספר לחלי שהחליט להתפטר. הוא יודע שהטענות שלה
יהיו צודקות מאוד, שלא יהיה לו פשוט בכלל. הוא מחליט לא
לספר כלום.

איכשהו, ההחלטה לשמור את הפיטורין בסוד מיטיבה איתו
יותר. בלי שהתכוון, הוא מוצא את עצמו עומד מול הבניין הישן
של בית הוריו.

בדמעות עייפות בעיניים הוא מטפס במדרגות המוכרות
והאהובות. ניחוח קל, מוכר, של חדר המדרגות הישן, מכה באפו,
מעורב בריח של בית.

אמו בבית וגם אביו.

הם מקבלים אותו בברכה, לא שואלים כלום. איציק שמח בכך.
רק לקבלה כזו הוא זקוק. קבלה נטולת ביקורת, ומלאת אהבה
והערצה סמויה.

רק בזכותם הוא מחפש את דרכו בחיים, מאמין שיהיה טוב
יותר, למרות שההווה קודר ומלא בסימני שאלה.

אמו שואלת אותו איך הם מסתדרים, הוא אומר שמצוין. אביו
נראה מתוח מעט. ואיציק מתחיל להרגיש לחוץ מעט.

“קרה משהו?” הוא שואל. אבא שלו עם כוס קפה מעלה אדים.

איציק זוכר שאבא שלו שותה קפה רק בבוקר או בזמנים לחוצים. עוד סימן שמשהו לא תקין קורה והוא לא יודע מהו. ריח הקפה מסחרר אותו לפתע במיוחד כי יש בבית עוד משהו לא ברור, מתח קל ובלתי מורגש.

אמו קמה להגיש לו משהו לטעום, בלי לברר מה ירצה לאכול. היא קמה כדי שלא יראה את סבר פניה. ליבו הולם במהירות.

“קרה משהו, אבא? ספר לי”, איציק בחור רגיש וטוב לב. היציבות של בית הוריו חשובה לו יותר ממה שהוא מוכן להודות אפילו בינו לבין עצמו.

אבא שלו נאנח אנחה ומחייך חיוך טוב.

“חמיך התקשר אלי אתמול”.

“הרב קליג?”

“כן”.

“מה הוא רצה?” תרחישים רבים מתרוצצים לו בראש. מה יכול הרב קליג לרצות מאבא שלו.

“אתה זוכר בוודאי, כשקניתם את הדירה התחייבנו כל אחד על שלישי מהדירה, כך שתוכלו לקחת משכנתא שלישי על מהערך?”

“כן”, הוא זוכר משהו דומה, מעולם לא הטריח את עצמו לברר יתר על המידה איך הם הגיעו לדירה. הוא יודע שהרב קליג התחייב, שאבא שלו התחייב, שהם לקחו משכנתא. מה כל אחד וכמה הוא לא ידע.

“טוב, אמנם היה לי חסכון שצברתי לך אך זה לא הספיק. למזלי בדיוק קניתי תכולה של דירה עם רהיטים ישנים ויפים מאוד. תכננתי לשפץ אותם, קצת לצבוע, ולמכור את הרהיטים בסכום

נאה מאוד. לפעמים יש בתוך הרהיטים תכולה נוספת יקרה ואני זוכה בה, שכן ההסכם הוא שאני קונה גם את התכולה ולא משנה אם היא יקרה מאוד או לא שווה מאומה.

היורשים שמהם אני קונה את הרהיטים שמחים שיש מישהו שמפנה להם את התכולה ועוד משלם להם עליה, ואני עושה את הכסף שלי.

הקיצר, התכולה של הדירה הבטיחה לי תמורה נאה. היה לי גם קונה עשיר אחד שפנה אלי בבקשה להשיג לו ריהוט עתיק. התמונות שהצגתי לו מצאו חן בעיניו, וכך יכולתי להבטיח לרב קליג את השליש של הדירה בעיניים עצומות.

בינתיים העברתי של הרהיטים לחנותו של חנו, זה שיש לו חנות יד שנייה, אתה מכיר אותו, נכון? הוא חצי שותף שלי“.

איציק מקשיב ברוב קשב. אמו מניחה לפניו צלחת עם עוגיות שוקו וניל וניגשת לכיוון החלון הגדול בקצה הסלון, מביטה בעדו, מאזינה גם היא להמשך התיאור.

”אז תוך כדי צביעה ושיפוץ יסודי של הרהיטים מסתבר לי שחלקם מתפוררים והם לא ראויים לשיפוץ ולשימוש נוסף. זאת אומרת שהרווחים שחשבתי שאקבל תמורתם לא יגיעו במלואם. והרב קליג ששילם בינתיים את החלק החסר מההתחייבות שלי התקשר אתמול וביקש את הכסף. הוא צריך אותו בדחיפות ואני לא יודע מה לעשות, אני מנסה לגייס את הכסף, קצת לחוץ אבל לא נורא, העיקר שהבן שלי מסתדר ומאושר“.

ירוחם מחייך ומביט אל עבר איציק בעידוד. איציק אינו עונה. הוא דוחס לפיו עוד ועוד מהעוגיות של אמא. לא מרגיש את הטעם, לא יודע מה הוא אוכל בכלל. מחשבותיו דוהרות לכל כיוון.

אז עכשיו, בנוסף לזה שהוא לא לומד, לא עובד, לא מצליח בכלום, עכשיו גם אבא שלו לא מצליח לכסות את ההלוואה שלקח מהרב קליג כדי לקנות לו דירה.

איזה חתן מוצלח יש לרב קליג.

אבא שלו מביט לעבר התקרה: "מי שיכול לעזור זה רק ריבוננו של עולם. הוא נתן אתכם, יהלומים שצריך לדאוג להם, אז הוא גם יעזור הלאה, נכון, איציק?"

איציק מביט גם כן למעלה: "נכון, אבא".

פרק 21

די, מה זה הדכדוך הזה?

אולי מדובר בדיכאון?

התחושה המרה לא עוזבת אותו. היא מסובבת אותו מכל כיוון, מזכירה לו שהוא כבר שבוע בלי עבודה, בלי לספר לחלי, בלי לשתף אף אחד. הוא לא רוצה ללכת לשיעור הקבוע של הרב חלים, הוא לא רוצה לחשוב. מתחשק לו לברוח, רק שהוא יודע שהוא לא יכול.

התחושה הזו סוגרת אותו מכל כיוון והוא חש נואש לגמרי.

מדי בוקר הוא יוצא בשעה הקבועה. חלי חושבת שהוא יוצא לעבודה. היא לא מתארת לעצמה שהוא לא.

הוא עולה על אופניו ורוכב לקצה השכונה. יש שם תצפית

לנוף ממול, נוף של הרים רחוקים ועמק שמוביל אליהם. רוח חזקה נושבת ומכה בפניו והוא עומד, מביט על העמק.

עומד וחושב.

לפעמים הוא יושב על הספסל שהעירייה התקינה לאנשים כמותו, שצריכים את הזמן לעצמם.

אותו חורף דל במטרים, ימי החמה רבים יותר מהימים הרטובים. ימים סוערים אין כמעט בכלל. למרות זאת, העננים באים והולכים בשמים והם משחקים משחק מרהיב עם השמש.

המראה המרומם והעמוק של הנוף המשנה את צבעו ואת צורתו בכל שעה מוליך אותו שבי, מזכיר לו שיש חיים גם אם הכל נראה שחור וללא תקווה.

למרות זאת, העגמימות שולטת עליו. במיוחד מכיוון שאינו יכול להבין איך הוא מספר לחלי שהוא ללא עבודה.

הוא גם לא מבין איך הוא לא מספר.

כך הוא לבד, עם עצמו, מול הנוף. מתכנן תכניות ומרגיש מה שאף אחד לא רוצה לחוש: שהוא חסר תועלת, שהוא כלומניק, שלא יוצא ממנו דבר טוב. והוא לא יוצלח, שנכנס למשפחה של מצליחנים, והם מחפשים אותו בסיבוב, כדי להשפיל אותו יותר ויותר.

זה קודר, עצוב, וחסר תקווה לחלוטין.

אותו בוקר העננים שהתקדרו בשמים הפכו עד מהרה לרועשים וכבדים במיוחד. העולם כולו נצבע באפור קודר וחסר חיות. נפש חיה לא נראתה ברחוב.

בתצפית 'שלו' נשבו רוחות שמסוגלות להעיף כל דבר כמעט.
הוא לא מנסה להתקרב לשם.

אז הוא רוכב על האופניים ברחוב השקט, מאזין ללילה של
הרוח המכה באוזניו ללא הפוגה וגורמת לו למצוקה של ממש.

הוא מגיע לבית המדרש ועומד מול הפתח. כל כך חמים ונעים
שם בפנים. ואין לו מקום אחר ללכת אליו. לבית הוא לא יכול
להיכנס. חושש שחלי תחזור מוקדם מהעבודה. ואסור לה לדעת
שהוא בלי תעסוקה הולמת, וללא פרנסה.

ואיתני הטבע, הם כולם עושים יד אחת נגדו. הוא לא יכול
להישאר עוד רגע קט בחוץ. אז הוא קושר את האופניים, נועל
אותם בקוד הממוספר, ונכנס לבית המדרש בצעדים זהירים.

מה התיקון שלו פה, בעולם הזה, אם נבצר ממנו להבין את
מילות הגמרא? אם המחשבות בורחות לו באמצע, הכתב מתבלבל
לו.

והוא רוצה כל כך.

אולי זה מה שהוא צריך, כל חייו להיות רדוף, על ידי עצמו ועל
ידי אחרים. אולי זה התיקון שלו בעולם, לא להצליח, לחוש מסכן
וחסר אונים, אדם שאין בו תועלת והוא סתם מזיק לסביבה ומפריע
לה לחיות את חייה באושר.

ואולי לא.

אולי הוא צריך להילחם, לראות קרניים של תקווה. להודות. על
כל דבר - קטן וגדול שקיבל במתנה גמורה, בלי לחוות את החיסרון
המציק שלו. פשוט לחשוב חיובי, כמו שהרב חלים אמר.

לעבוד על מחשבות חיוביות, על שמחה כל הזמן.

ולהמשיך לחפש. להמשיך להיות כנה עם עצמו.

דקות ארוכות הוא עומד מול הלומדים, כמאובן. חושב עמוקות ומנסה להרגיש טוב עם עצמו.

ואז זה בא פתאום. לרגעים ספורים חש טוב עם עצמו.

הוא ניגש את הסטנדר הקרוב. מונח שם חומש. למה שלא יקרא ממנו בפשטות?

הוא יודע לקרוא, והאותיות גדולות ומאירות עיניים, ולא חייבים לאמץ את השכל ואת ההבנה.

אפשר רק לקרוא. ולהרגיש מחובר לתורה. כמה פשוט.

הוא פותח את החומש וקורא לאט, וממשיך לקרוא.

עם כתב רש"י הוא פחות מסתדר. אבל לא כל הפירושים כתובים בכתב רש"י. אז הוא יכול לקרוא פירוש, ואולי להכין דבר תורה לשולחן השבת.

איזה יופי, הלוואי שיזכור את זה. לאחרונה עם כל הלחץ הזיכרון שלו גם לא משהו.

הגשם יורד בחוץ בקילוחים דקים ונמרצים, אבל בתוך הלב שלו הוא מואר ושמת. הוא שוכח מחלי, מירמי, מגדליהו, ומשלמה קליג. כולם נמצאים מחוץ לעולם שלו עכשיו.

האם לזה התכוון הרב חלים כשאמר שצריך להתחבר לעולם האמיתי, הפנימי שלך?

אם כן, אז הוא מצליח!

אולי לרגעים ספורים, ועוד מעט הכל יגוז ויעלם והוא שוב יעמוד חסר כל מול עיני הסביבה השופטת אותו, לטובה או לרעה.

אבל כרגע הוא מתחבר לעצמו באמת, מתחבר לתורה, מתחבר להשם.

איזה אושר!

כעבור שעה של קריאה ולימוד הוא מתעיף, נוזף בעצמו בליבו על שהוא מתעיף כל כך מהר, ומנסה להסביר ולתרץ שזה גם נחשב.

גם שעה של לימוד זה משהו.

במיוחד שהוא לבד, לבד.

•

באותם רגעים הייתה חלי מוטרדת ודואגת.

הטלפון של איציק לא זמין מהבוקר. היא התקשרה למשרד הפרסום והופתעה לשמוע שאיציק התפטר לפני שבוע.

חלי חשה בהלה לא מוסברת וסגרה את הטלפון בלי לומר דבר, היא ביקשה מהמנהלת רשות להשתחרר שעה מוקדם יותר והגיעה לבית, שהיה לא מסודר באופן מיוחד. ככה זה, היא סמכה על איציק ואיציק כבר שבוע מנותק מכל מה שקורה.

היא שמה לב לפתע שעל הספה ערבוביה של בגדים לא מקופלים, הרצפה לא מטואטאת ועל השולחן מונחים חפצים, כלים וניירות.

היא גם יכולה לסדר, סך הכל זה התפקיד שלה, ואם איציק לקח את התפקיד בהתנדבות, זה לא אומר שהיא אמורה להתנער מאחריות.

בעודה מסדרת את הבית הוסיפו המחשבות לסחרר אותה.

איציק אדם מיוחד וצדיק, ללא ספק. יש לו מידות נעלות ויראת שמים אמיתית. הדבר הזה לא מובן מאליו. איציק עדיין שאף להיות יודע ספר, אם לא תלמיד חכם של ממש.

מחשבה זו הפתיעה אותה והרחיבה את ליבה.

לפני שהתקבל לעבודה במשרדו של ירמי שאלה אותו למה הוא לא יוזמתי יותר, פועל ועושה דברים.

הפסיביות שלו הרגיזה אותה כל כך.

“אני מחכה להשם”, הייתה התשובה שנאמרה בטבעיות.

חלי הייתה מופתעת: “מחכה ל-מה?”

“להשם”, אילו התשובה הייתה נאמרת מפי אדם אחר, הייתה

חלי חושבת שהוא סתם צבוע, או מתחמק, או לא יציב.

אבל איציק אמר את זה. ואיציק אדם תמים וישר, ולא אומר דברים סתם. אז היא רק שאלה בסבלנות: “מה זה אומר לחכות להשם?”

“לא יודע”, ענה במשיכת כתף, מייחל שתשכח את המילים

שפלט בלי מחשבה.

היא לא הסכימה לקבל את התשובה. “תחשוב טוב למה התכוונת, אני רוצה להבין יותר”, בקשתה הייתה כנה ואמיתית. ואיציק חשב רגעים מספר. מה זה אומר מצפה לה? למה הוא מחכה? לפעמים, מתוך שעמום מוחלט, כי הוא יודע שאין שום דבר בעולם הרוחני שמספק לו סיפוק ורגש שהוא בסדר. אז למה הוא מחכה, בעצם?

“אני מחכה, מחכה שבורא עולם ינחה אותי מה תפקידי בעולם,

מה עלי לעשות, למה נבראתי.”

“ולמה שהוא ינחה אותך?” שאלה חלי.

“כמו שהוא מנחה את כולם”.

“הוא לא מנחה, כולם מחפשים, ומוצאים”, הסבירה חלי כמו שמשבירים לילד קטן.

“אז גם אני מחפש, את רואה שאני מחפש, לא? ואני גם מחכה”.

חלי הרגישה שזכתה.

“אולי בורא עולם רוצה שתהיה יהודי פשוט, תעבוד אותו בתמימות. אולי זה התפקיד שלך?!” אמרה באי רצון לבסוף.

“אם ככה זה מה שאני עכשיו, נכון? ואני עדיין מחכה”.

השיחה הייתה מעניינת, ומביכה מעט. חלי מצאה את עצמה שואלת את עצמה אם גם היא מחכה לה’.

בתוך כל העומס שמונח על כתפיה. סך הכל להיות מחנכת ואחראית על הפעילויות בבית הספר זה תפקיד שדורש הרבה זמן ומשאבים.

האם גם היא מחכה?

היא לא יודעת למה, אבל המחשבה הזו מסקרנת אותה.

ואחר כך, כשאיציק התקבל לעבודה במשרד הפרסום, שאלה אותו חלי: “עכשיו מצאת את התפקיד שלך? אתה כבר לא מחכה להשם?”

“לא בטוח אם זה התפקיד שמיועד לי ואני מודה להשם על העבודה. אבל אני ממשיך לחכות”.

“למה???” רצתה חלי לצעוק אך היא שאלה בקול רגיל. המומה.

מעולם לא חשבה שתתייחס באורך רוח לדיבורים מהסוג הזה. אבל היא כן. מקשיבה, ורוצה להבין.

“כי אני חושב שה' רוצה שנמשיך לחשוב עליו, כל הזמן. ולחכות לו”.

“לחכות לגאולה, אתה מתכוון?”

איציק נראה מותש, למרות זאת הוא ממשיך במאמץ מסוים: “כן, משהו בסגנון של 'שיויתי ה' לנגדי תמיד”.

“אה, חבל, היית מסביר את זה בהתחלה. זה חשוב מאוד 'שיויתי ה' לנגדי תמיד'. דווקא הסברתי לתלמידות שלי כמה פירושים מעניינים על הפסוק הזה...”

ולאחר שהיא אומרת אחד מהם היא מרגישה שאיציק לא מבין בפירושים אולי, אבל הוא חי את זה באמת.

והיא מבינה בעצם שהוא כן מוצא את ה' בחיפוש שלו.

וזה מה שהופך אותו למה שהוא.

רק חבל שהוא לא מבין את זה ולא מרוצה מעצמו.

אבל כעת, באמצע עבודות הבית לא מרגישה חלי כל הערצה לאיציק על המוסריות שלו, על השאיפה לצדק ולשלמות פנימית.

רק כעס גדול מפעפע בה. כעס איום ונורא.

כי איציק, למרות כל השאיפה שלו וההתקדמות והרצון ומה שהוא - הוא גם התפטר שבוע שעבר מהעבודה המכניסה והיציבה שהייתה לו, והוא זורק אותם שוב לקלחת של תשלומי המשכנתא. ואם לא די בכך הרי שהיא הסתמכה על הכסף הזה ושילמה

באשראי תשלומים דחויים שעכשיו לועגים לה מרחוק: חכי, אנחנו מצפים לך בסיבוב.

ואם לא די בכך, הוא גם לא סיפר לה ששבוע הוא בלי עבודה ולא שיתף אותה ברצון שלו להתפטר. ואם בהתחלה עולה בה דאגה עמומה, הרי ככל שהיא חושבת יותר ויותר הדאגה הופכת לכעס.

כי לא משנה הסיבה - אסור היה לו לנהוג ככה!

והכעס הזה הוא שגורם לה לקבל את איציק בטענות ובפחד מהעתיד.

ואיציק מתכווץ יותר לתוך עצמו, מרגיש יותר ויותר שהוא גרוע כל כך, ושלא יכול להיות מצב גרוע יותר.

והוא לא יודע כמה הוא טועה.

פרק 22

לתפילת מנחה יוצא איציק מוקדם. הוא לא רוצה להיות בבית הקודר והמאשים.

הרחוב שטוף באור רך של קרני שמש רטובות, לפני שקיעתן, והוא מהלך בין השלוליות הצלולות, שהסובב אותן משתקף בתוכן כמו אגמים קטנים באמצע הרחוב.

רוח קרה, קפואה כמעט, מכה בפניו, והוא נושם עמוקות את האוויר הקר והצלול. מעניק לעצמו כמה רגעי חסד.

בתוכו פנימה סערה שלמה, והוא עצבני ומפוחד וחסר אונים.

הוא יוצא מתפילת ערבית ומחייג למספר מהמודעה: דרוש קוסם. בכוונתו להציע את עצמו כפנטומימאי.

בצלצול השני הוא שומע קול עצבני, רועם: "כן, מי זה? אם אתה לא קוסם אל תתקשר אלי עכשיו!"

"אני כן קוסם, זאת אומרת, אני פנטומימאי!" מתקן את עצמו, הדובר שומע רק את חצי המשפט הראשון: "שמעת, אמיר? מצאתי קוסם!"

"סוף סוף", נשמע קולו של ההוא המתקרא אמיר מהעבר השני של הקו.

הטלפון עובר מיד ליד.

"שלום, מדבר אמיר".

"ולי קוראים איציק".

"התקשרת בדיוק בזמן, איציק. אנחנו זקוקים לקוסם בדחיפות! טדי הקוסם לא יכול להגיע, ראית מה זה? הוא ביטל ברגע האחרון! ומחר ההופעה!"

"אה, מחר?"

"כן, מחר. אל תשאל באיזה לחץ היינו, עשינו טלפונים לכל העולם ולא השגנו קוסם".

"אני יותר פנטומימאי מאשר קוסם", מסביר איציק בקול חלש, ליבו דופק במהירות.

"מצוין, אנחנו צריכים גם פנטומימאי. ההופעה מחר בשכונת בית וגן. באולם הדקל, מכיר?"

"אני מכיר את השכונה".

"סבבה. אז מחר אתה שם. תבוא שעתיים לפני הזמן, אני רוצה לראות איך אתה מופיע לפני ההופעה".

“מה זאת אומרת שעתיים לפני הזמן? באיזו שעה?”

“בארבע אחר הצהריים תהיה שם. ואל תדאג, נשלם לך יפה, גם על זה שאתה מגיע ככה ברגע האחרון! כל הכבוד, איציק הקוסם. הצלת אותנו.”

“הפנטומימאי”, הוא מתקן במהירות.

“אה, נכון הקוסם והפנטומימאי”, מסיים אמיר את השיחה בחגיגות.

איציק לוחץ על 'אנד' ועולה לבית מהורהר כולו.

זה יותר מדי בשבילו. מילא פנטומימאי אפשר לקרוא לו - אבל קוסם?

איך הבן אדם הזה - אמיר - מתעקש לקרוא לו קוסם, ואיך הוא מעמיד אותו על טעותו?

למחרת ניגש איציק לחנות צעצועים ליד הבית. הוא קונה מזוודה של קסמים, בחמישים ושבעה שקלים, וכובע של קוסמים. גלימה יש לו בבית, מפורים של שנה שעברה.

הוא מנסה להתאמן על הקסמים שבמזוודה. זה קשה. ההוראות מורכבות, כתובות בכתב קטן ודורשות מאמץ מצידו. האביזרים גם הם קטנים. הוא מצליח להבין טכניקה של שני קסמים, ומקווה שזה יספק את אמיר.

בשלוש הוא יוצא מהבית. ברבע לארבע הוא מגיע לאולם.

מדובר במקום רציני וגדול. יש שם כיסאות מרופדים, ואיציק מבין שהאנשים שמגיעים משלמים די ביוקר עבור ההופעה של הקוסם.

לא כך תיאר לעצמו את העניינים.

בעצם - לא תיאר לעצמו בכלל מה יקרה. הוא לא חשב. וזה מה שקורה כשלא חושבים לפני מה שעושים.

איציק נאנח, רצה לברוח ולחזור על עקבותיו וידע שהוא לא יכול, לא אחרי שהביא להם לבקשתם מספר טלפון נוסף לגיבוי, את מספר הטלפון של חלי, ולא אחרי שהבטיח להם שהוא מגיע. אם הוא לא יבוא, הם יתקעו לגמרי.

מאיפה הם ישיגו קוסם המוכן לבוא בהתראה של שעתיים מהמופע.

הוא נכנס פנימה בצעדים חוששים. אמיר והשותף שלו רן יושבים במשרד של המנהל וממתינים לו תוך כדי עישון בשרשרת. הם נראים לו מעט מפחידים, אלימים כמעט. הוא נרתע ומתפלל באלם קול שהכל יעבור בשלום.

"אני יותר פנטומימאי מאשר קוסם", הוא מתחיל ואומר בקול רך ושקט. מרגיש קטן ולא שווה בכלל. רק לו, לאיציק ביש המזל, יכולות להיות נפילות מהסוג הזה.

רק הוא נדפק תמיד.

הוא, בהססנות שלו, בצורה בה הוא מתנהג, חושב, מתנהל.

רק הוא.

והחיים שלו זה בגללו. מפני שהוא לא רק מתקשה בלימודים, הוא מתקשה לקרוא את המפה החברתית, מתקשה לדעת מה לדבר מה לומר מה לבצע, מה לעשות ומה לא לעשות.

זה הוא, האשם הבלעדי לכל הטעויות שלו, ושלא יספרו לו סיפורים שהוא עולם, והוא כן יכול ולא רוצה.

כי זה ההפך, הוא כן רוצה ולא יכול.

כל המחשבות הללו עפות לו בראש, בשעה שהוא מחייך חיוך טיפשי לגמרי ואומר: "אני מבין שאתם רוצים לראות דוגמה מהמופע".

"אנחנו רוצים לראות את כל המופע", אומר רן.

ואיציק מבין שהוא בצרות.

הוא מתחיל להופיע מתוך תקווה שהם לא מאיימים כמו שהם נראים - ומסיים כעבור רבע שעה, נתקל בפניהם החתומות של שני השותפים, ובמבטו המנצנץ בבדיחות של בעל האולם.

"זה נראה לכם בסדר?" הוא שואל רק כדי לשבור את השתיקה שהלכה והתארכה.

"יותר גרוע מזה לא יכול להיות", קובע רן בזעם, דופק בחזקה על השולחן.

איציק נרתע בחשש.

השותף שלו, אמיר, מחרה-מחזיק אחריו: "שני קסמים מטופשים? זה מה שהבאת לנו? מופע פנטומימה של רבע שעה? אתה נורמלי?"

"אני... אם תרצו... יכול למשוך את הפנטומימה יותר זמן", מגמגם איציק.

"נבטל את המופע", אומר אמיר.

”כבר אתמול אמרתי לך לבטל, כשלא מצאנו קוסם”, מאשים רן.

”ואז זה היה עולה לנו פחות. כל הפרסום הזה של היום עלה סכום לא קטן, אז התקשר הרמאי הזה ואמר שהוא קוסם”, מתלונן אמיר, מביט באופן מאשים למדי לעברו של איציק.

איציק לא עונה. הם נראים כועסים והוא לא רוצה לחטוף את כל הכעס שלהם.

”הי, אתם לא יכולים לבטל ככה”, מתערב בעל האולם, ”שעה לפני המופע? תצטרכו לשלם לי על האולם לא דמי ביטול אלא תשלום מלא. זה כבר לא נקרא ביטול!”

איציק שומע, וזיעה קרה שוטפת אותו, במיוחד אחרי שאמיר ורן אומרים: ”את התשלום הזה ישלם לך הקוסם המתחזה הזה - איציק”.

הוא? איציק? קוסם מתחזה? איך, איך הצליח להסתבך ככה? לאן הגיע? מאיפה יביא להם את הכסף?

”אני... אין לי כסף. אני... בלי עבודה, בלי פרנסה, תרחמו עלי”, הוא מתחנן.

”נרחם על עצמנו קודם”, משיב אמיר בקשיחות בעוד רן מחשב: ”חמשת אלפים שקל על האולם, הגברה ופרסום - נעגל לך לחמשת אלפים נוספים, סך הכל עשר אלף שקל במזומן! אני רוצה את הכסף ברגע זה!”

”אני... אין לי, כבר אמרתי”, מגמגם איציק.

”תוסיף גם את הרווחים שהיינו מרוויחים אם הוא לא היה הורס לנו את התוכניות”, מוסיף אמיר בזדוניות.

“עשרים אלף”, משיב רן מיד, “עשרים אלף שקל במזומן תן עכשיו!”

“גם צ’ק יהיה בסדר”, מוסיף אמיר.

בעל האולם מחמיץ פנים במורת רוח. “אני מוותר לך על התשלום”, הוא אומר בנדיבות. יש לו זקן ארוך וכובע קסקט מבד דהוי על ראשו. איציק מלמל לעברו תודה בקול מרוחק, מבוהל.

בעל האולם יוצא מהמשרד, איציק מביט אחריו בצער כאילו קיווה שהוא יציע לכסות את כל הדרישות הכספיות של שני הברנשים.

רן ואמיר מתירים לעצמם להיות בוטים יותר לאחר צאתו של בעל האולם.

הם עטים עליו, לוחצים אותו לקיר, ומאיימים שיבקשו מבני משפחתו את הכסף אם לא ישלם מיד, איום שמפחיד אותו יותר מהכל.

“אני אעשה הכל לשלם לכם”, ממלמל איציק, “אפילו אם תרצו, אלך לקבץ נדבות”.

הם שותקים לרגע, מעכלים את הרעיון. “לאסוף כספים? זה פתרון מצוין”, אומר אמיר, איציק חושב לנשום לרווחה, אבל אז צוחק רן צחוק מלגלג: “בטח, שיאסוף לנו מדלת לדלת כסף ואחר כך יבוא אלינו עם חמישים שקל כל יום? מה אנחנו בשבילך? אנחנו אנשים רציניים, רוצים את הכסף עכשיו!!!”

איציק מתחיל לבכות. “אני אעשה הכל לתת לכם את כל הכסף שאתם רוצים”, הוא לא אומר בכוונה “שמגיע לכם” מבחינתו, הם סתם מגזימים בדרישה שלהם.

“אני אחתום לכם על שטר חוב. תנו לי ללכת הביתה.”

“מה פתאום שטר חוב”, כועס אמיר.

איציק מביט על ראשיהם גלויי הראש. איכשהו הוא בטוח שאם הייתה מתנוססת שם כיפה, הם היו מתחשבים יותר, מבינים יותר. ישרים יותר.

אבל גם הוא בא אליהם שלא ביושר, נתן להם להבין שהוא אחד שיכול להרים להם מופע. והוא לא.

הוא נאנח, עוצם עיניים ונותן לרגשות בוז-עצמיים להלום בו בחוזקה. במה הוא יותר טוב מהם? הם רוצים להתפרנס, וגם הוא.

הם פועלים ללא רחמים, הוא פועל ללא מחשבה.

לא לחינם נקלע למצב הזה.

זה מגיע לו ביושר, והוא חייב למצוא מוצא מתקבל על הדעת שיניח את דעתם של שני הברנשים הלא-מדי מתחשבים שמולו.

“אתם צודקים, באמת לא הייתי בסדר!” הוא אומר פתאום.

הם משתתקים ובוחנים אותו בעיון, למדוד את רצינות כוונותיו.

“אני צריך לשלם, מה שתרצו אני מוכן. רק אל תערבו את המשפחה שלי, במיוחד לא את אשתי. גם ככה אני מסובך עם הפרנסה. אבל גם אל תערבו את הורי. מגיע להם נחת ממני, באמת, ואין להם כסף. אז זה לא יעזור כלום.” הוא מסיים לדבר ומשתתק.

אמיר ורן מתיישבים בחזרה על הכיסאות, הם נראים רגועים יותר. דבריו פעלו את הפעולה הרצויה מבחינתו.

הוא מבין שעצם העובדה שהוא מסכים עימם שהוא לא בסדר
וצריך לשלם כסף - מרגיעה אותם לעת עתה.

”טוב, אני שמח שהגעת למסקנה הזו“, אומר אמיר ומחייך.
הוא לא נראה מאיים כלל. להפך, איציק שם לב שהחיוך מרכז את
התווים המאיימים ויוצר אווירה טובה יותר.

”בוא נחשוב. אנחנו תוך שבוע צריכים את הכסף. אבל לא ניתן
לך לצאת ככה סתם. תחשוב איך אתה מגייס את הסכום, תיתן לי
הוכחות, ואתה משוחרר“.

איציק רוצה להציע לו לתת רעיון אבל שותק. הוא צריך
לחשוב... לחשוב...

מוחו עובד במהירות.

לבקש מחמיו? בדיחה עצובה.

לבקש מחמיו של ירמי? רעיון לא רע, יש לגדליהו ריקובס
אפשרויות כלכליות בלתי מוגבלות ולב רחב, רק שהוא פוחד
להסתבך. בכל זאת, מדובר במשפחה ממש קרובה. ואין לו ביטחון
שירמי לא ישמע על זה... לא בא בחשבון.

מהוריו? רק השבוע התוודע למצבם. העובדה שאביו לחוץ
כלכלית בגין חתונתו לא מסיבה לו קורת רוח בלשון המעטה. הוא
ממש לא רוצה להלחיץ אותם.

מה עושים, ריבוננו של עולם.

רגע, רגע, לחשוב בהיגיון. אם אדם צריך כסף בפתע פתאום מה
הוא עושה?

לוקח הלוואה!

אבל גם כאן הסיפור יכול להתפוצץ לו בפרצוף, והלוואות צריך להחזיר!

איזה מצב מסובך!

הוא חושב וחושב וחושב.

השעון מתקתק באיטיות, הוא שולח מבט לעבר שני השותפים שממתינים לתשובה מצידו ולא יודע מה לענות להם.

עוד מעט סבלנותם תגיע לקיצה ואז מה? מה הדבר הכי גרוע שיכול לצאת מהם?

אם הם מערבים את המשפחה, זו תהיה אי נעימות גדולה, ענקית, בושות נוראיות. אבל הוא כבר מורגל בבושות. מקסימום יבינו כולם שאיזיק הסתבך ושהוא ממש ממש לא שווה. כעת גם הרב חלים לא יוכל לומר שמדובר בעולם גדול ושווה.

אבל הם יכולים לסבך אותו יותר, לעשות לו משפט, לתבוע אותו בעשרות אלפי שקלים. איזיק נלחץ יותר ויותר, זיעה קרה שוטפת אותו. הם יכולים לשלוח אותו לכלא. מה הוא עושה, לאן הוא בורח?

מבלי משים שפתיו מתחילות למלמל פרקי תהילים בלחש מהיר.

בעל האולם מר לימוני נכנס לחדר. "נו, מה קורה? הסתדר הכל?"

"מה פתאום, הבנאדם לא מוכן לשלם לנו, נראה מה נעשה לו, אולי משפט, נתבע אותו תביעה ייצוגית של כל הקהל שלא זכה בהופעה בגללו", אמיר מושך את המילים לאט. איזיק נלחץ לגמרי.

מר לימוני מתיישב על כסאו השחור, המסתובב ודופק על

השולחן בחוזה: "תפסיק עם זה, השתגעית? איך אתה מדבר? מה אתה חושב, זו מדינת חוק, מקסימום הוא יתבע אותך על ההתעמרות הזו".

"אל תדאג, אנחנו מעורבים חזק, יש לנו עורכי דין מהשורה הראשונה, הוא ישלם כפול ומכופל. איך כתוב בתורה? תשלומי כפל, נכון? תשלומי כפל הוא ישלם לנו".

"אתה זוכר שאתה חייב לי כסף", מר ירון לימוני מכריז לפתע לכיוונו של רן.

"נו?"

"גם אני אתבע אותך. איך שאתם מתנהגים אני אנהג כלפיכם, מסכן הבחור, שחררו אותו".

"אנחנו רוצים כסף", אומר אמיר. "נקודה. הוא משלם? הוא משוחרר".

איציק מאזין לחילופי הדברים. נע בין ייאוש לתקווה, רפיון ידיים לעידוד.

"יש לי רעיון", הוא אומר לפתע, אוזר את כל האומץ העומד לרשותו.

"דבר, אנחנו מקשיבים".

"אני אטוס לאמריקה, יש שם הרבה עשירים, אגייס כסף ותוך שבוע אתן לכם את הסכום".

"מה זה השטויות האלו?" אמיר מאדים כמו עגבניה באמצע הקיץ. רן למרבה הפלא נשאר רגוע.

"זה לא רעיון גרוע כל כך".

“זה אפילו רעיון מצויין”, מר לימוני מכריז, “אבל אתה צריך ויזה
ודרכון. יש לך?”

“יש לי דרכון”, ממלמל איציק.

“אז אמריקה יורדת מהפרק. אולי אירופה. תקשיבו, אמיר ורן,
תשלחו אותו לחו”ל והוא יאסוף לכם כסף. כרטיס הטיסה עלי, אני
מוריד אותו מהחוב שלכם.”

אחד מעובדי האולם נכנס פנימה בריצה: “אנשים מתחילים
להגיע, מה לומר להם?”

“מה לומר??” שואל אמיר. מתוסכל ורושף כעס. המצב הולך
ונעשה יותר ויותר לא נעים.

“מה חשבתי לעצמי?” מייסר איציק את עצמו, “איך חשבתי
להופיע על במה? לא למדתי, לא הכנתי כלום, מעולם לא התנסיתי
בכך. מה חשבתי לעצמי? שמעכשיו לעכשיו אפשר להצליח, בלי
לעבוד, בלי לתכנן? איזה חסר דעת אני!”

רן ממשיך להיות רגוע: “תשמע אמיר, תצא לקהל שמגיע,
ותגיד להם שהקוסם שבר את היד והצלחנו להשיג מופע פנטומימה
באורך של חצי שעה במקום הקוסם. תגבה מהם מחיר של חצי
כרטיס. מי שרוצה שייכנס, מי שלא לא. אי אפשר להחזיר אנשים
הביתה, זה לא הוגן!”

מי שמדבר כאן על יושר. איציק רוצה לראות את רן מחייך
כאילו אמר בדיחה טובה. אך הוא דווקא נשאר רציני למרבה הפלא.
“אוקיי, ואתה בינתיים תסכם עם הבחור על התשלום. אל
תוותר לו.”

אז אני אמור גם להופיע, וגם לשלם. יופי של עבודה.

איציק מתוסכל ועצבני. זמן רב לא חש ככה.

עשרים ילדים משתתפים בהצגת היחיד שלו, בה הוא מנסה לתת את המיטב. בסיומה, לאחר חצי שעה, נראים אמיר ורן משועשעים. הוא מקווה לטוב.

”היית לא רע, במיוחד בהתחשב בזה שזו הפעם הראשונה שאתה מופיע“, מנדב אמיר מחמאה קטנה. איציק לא מאפשר לעצמו לשמוח לנוכח המילים הטובות, ממתין במתח להמשך הדברים: ”תשמע, לימוני שכנע אותנו, הוא משלם על הכרטיס שלך, שאלנו ידידים שמבינים בכאלו עניינים. אתה תטוס מחר לאנגליה. אתה יודע איפה זה?“ נידב בדיחה קלה. רן גיחך, איציק לא.

”סוכן הנסיעות שלנו הנפיק לך כרטיס, יש לך דרכון בתוקף, נכון?“
 ”כן“.

”סבבה. מחר נבוא נאסוף אותך מאיפה שתרצה, ניקח אותך לבן גוריון. באנגליה ימתינו לך שני חברים שלי. לאחד קוראים תום ולשני סטיב. דיברתי עם תום כשהיית בהופעה, הוא אמר שבשמחה יעזור לי. הם חברים שלי מהימים שעבדתי במסעדה בלונדון, לפני עשר שנים. אתה שומע, רן? איזה קטעים הלך שם, הם היו גונבים ואני הייתי מחפה עליהם, עד שבעל המסעדה תפס אותנו... הצלחנו להשתחרר מעונש רק בגלל שאיימנו עליו שנספר לרשות המיסים שהוא מעלים מס“. אמיר נזכר בחיוך, עיניו בורקות בנוסטלגיה. איציק מביט בו במבט עוין.

ככה זה כשאיין לך מצפון ושכל. איין שכל - איין דאגות.

”הם דתיים? שומרים מצוות?“ הוא שואל לבסוף בטיפשות. רוב

הסיכויים שהם לא יהודים בכלל. תום וסטיב נשמע שזה שמות של גויים.

”בטח, בטח, שומרים הכל, יש להם כיפות ואולי גם חוטים כאלו כמו שיש לך. הם צדיקים”.

נימת הקול של אמיר רצינית להפליא. איציק מנסה להבין אם הוא מדבר בצחוק או ברצינות, ולא מצליח. העובדה הזו מצטרפת לזה שהוא עייף וסחוט מהמאורעות האחרונים והוא רוצה הביתה עכשיו.

”בסדר, אסע לאן שתרצו. אאסוף לכם כסף”, הוא ממלמל בעיניים עצומות למחצה.

”לא חשבנו שלא. וכעת בבקשה תן את תעודת הזהות שלך כערבון”, מבקש אמיר. איציק לא יכול לסרב. זהו, הם עכשיו שולטים עליו.

זה אולי חלום? בשביל חלום זה דווקא בסדר. הוא מאוד מקווה שזה לא אמיתי. אבל זה לא חלום, זו מציאות מתסכלת, כבדה ומכבידה.

מר לימוני מתקרב לכיוון שלהם ומחייך אליו בעידוד: ”הכל יהיה בסדר, ידידי, בוא אקפיץ אותך לבית”.

בבית השקט יש על השולחן פתק מחלי בו כתוב שהיא ניסתה להתקשר אליו והוא לא ענה לה, והיא יצאה לבית הוריה, ושפעם הבאה יודיע שהוא הולך כי היא רצתה שגם הוא יבוא לבקר אותם.

הוא קורס על המיטה בבגדיו, מבין באיחור שהוא צריך לספר לחלי שהוא נאלץ לטוס.

ואין לו מושג מה לומר לה ואיך לצאת מזה בסדר.

הוא שוקע בשינה טרופה.

•

חלי יושבת במרפסת הגדולה בביתם של הוריה. כבר חושך בחוץ. חשוך וקר. היא מביטה את עבר קו האופק. הנוף מלא באורות מרצדים רחוקים. מתי כבר יבוא האור לחייה? מתי תרגיש היא שהגיעה אל המנוחה ואל הנחלה?

האם כל הימים היא צריכה רק להמתין ולחכות לשלווה שתגיע? היא מבחינה בצל המשתקף ומתקרב מבעד הדלתות הגדולות המפרידות בין המרפסת לבין הבית. וילון נאה מחפה על הדלתות. וילון - דרכו היא רואה את הצל הופך לדמות מזוהה יותר יותר, עד שהיא רואה שזו אמה המתקרבת אל הדלת עם שתי כוסות תה האחוזות בזהירות בידיה. חלי נחפזת לדלת לפתוח ולאפשר לה לצאת בנוחות אל המרפסת.

“תודה על התה”, מודה חלי בחוסר נעימות. היא יודעת שלפי הלכות כיבוד הורים היא אינה אמורה לתת לאמה לשרת אותה. אבל ככה זה. מסירות של הורים.

“מה נשמע, חלי? איך בעבודה? איך איציק?” קר בחוץ מאוד. אפילו כוס התה אינה מצליחה להפיג את הקור. חנה מצטמררת “בואי ניכנס”, היא מבקשת.

הן שבות לסלון. “הכל בסדר, אמא. בעצם לא הכל בסדר, את יודעת שאיציק עזב את העבודה במשרד הפרסום?”

“יופי, שייכנס לכולל חזרה. מההתחלה לא אהבתי שהוא עובד שם”, שמחה חנה.

“מה יופי? הוא לא מדבר כמעט מאז. אולי במשבר. מה נראה

לו? אם משהו מפריע לו אז שידבר! אני לא מסוגלת יותר". דמעות פורצות מעיניה, היא משתדלת להתגבר עליהן.

חנה חושבת מעט. ייתכן שקרה שם משהו בעבודה. היא ניגשת לכיוון הטלפון: "אולי נתקשר לירמי ונשאל אותו מה קרה בעבודה. אולי מישהו פגע באיזיק באיזו שהיא צורה. מילא לעזוב את העבודה. אבל גם להיות במשבר? בטח זה לא סתם". חלי אינה עונה. על כיוון כזה לא חשבה. אולי מישהו פגע באיזיק? מה כבר יכול להיות? אם כבר אז זה בטח ירמי שפגע בו. אבל גם אם כן, אז שיספר! עד עכשיו הם התמודדו ביחד.

היא אינה מתנגדת שאמה תטלפן לירמי. אדרבה, שירמי יעמוד פעם אחת פנים מול פנים ויראה למה גורמת ההתנהגות הזו שלו.

"ירמי? זו אני, אמא. מה נשמע?"

"אנחנו ברוך ה'. הכל בסדר. תקשיב לי, ירמי. יש לי שאלה. הבנתי שאיזיק עזב את משרד הפרסום. אולי אתה יודע פרטים נוספים? איזיק בסוג של משבר וחלי לא יודעת מה לעשות".

חלי עוקבת אחר ההבעות המתחלפות של אמה בשעה שהיא מאזינה לתשובה של ירמי.

"אה... מעניין... טוב, אם זה המצב נראה מה אפשר לעשות. מה שלום ציפי? מה שלום דודיק?"

"יופי, מצוין, תמסור ד"ש. כל טוב".

חנה סוגרת את הטלפון. בעיניה ניכרת עייפות רבה. חלי נחרדת בלוח. אמא שלה התבגרה כל כך! האם זה בגלל הסיפור של איציק?
 "הוא אומר שהוא עצמו לא מבין מה קרה שם. איציק נפגע מאיזה עובד שצעק עליו, משהו כזה, ועזב בלי להודיע כמעט".
 חלי שותקת, מנסה לעכל את המידע החדש ומבינה שהוא לא קידם אותה אפילו בצעד קטן.

•

איציק מתעורר לבוקר חורפי שטוף שמש.
 חלי כבר יצאה לעבודה. על השולחן, באותו דף שבו כתבה לו שהיא יצאה להוריה, הוסיפה עוד שורה בטוש מודגש: "אנחנו צריכים לדבר על מה שקרה, יום טוב!"
 לרגעים מספר הוא חש את ליבו הולם במהירות. מה שקרה? היא יודעת על שהתחזה לקוסם? לאחר רגע נרגע. סביר להניח שחלי רוצה לדבר על הפיטורין שלו.
 הוא רוצה לספר לה על ירמי, על האיומים שלו. חבל שלא עשה את זה קודם. עכשיו זה מאוחר מדי. יש לו טיסה היום. והוא לא טס לבלות או ליהנות מהעולם.
 ויש לו תפילה, לפני הכל.
 הוא יוצא לתפילה, מרגיש את השמש החמימה ורואה את הרחוב נוצץ מעט מהמטר האחרון שירד בוודאי לא מזמן. מה מזג האוויר באנגליה? ככה לטוס מהיום להיום בלי לדעת לאן הוא מגיע ומה מצופה ממנו.
 אילו חיים קשים נפלו בחלקו...

התפילה שלו בוקעת בוודאי רקיעים. ליבו שבור כל כך, והוא חש עצמו במקום נמוך מאוד. איך הגיע לכאן? ולמה?

מה לא בסדר בהתנהלות שלו עד עכשיו? הכל משמים, בוודאי שהכל משמים והכל לטובה.

אבל קשה לו והוא לא יודע מה עושים ולמי פונים.

הוא מגיע לבית וממתין לשיחת טלפון מאמיר.

תוך כדי המתנה הוא מסדר בתיק גב אפור חפצים שהוא חושב שיצטרך באנגליה.

אין לו כסף ביד והוא מתלבט מה לעשות. הוא צריך כסף, לא יכול להסתמך על אנשים זרים. הוא חייב שיהיה איתו מעט כסף.

הוא יודע איפה יש מזומן בבית. מעולם לא ניגש למעטפה שבה חלי מניחה את הכסף.

כמה יש שם? חמש מאות. הוא מרגיש כמי שנוגע ברכוש לא לו בשעה שהוא נוטל את הכסף, מתלבט, ומחזיר מאתיים.

שלוש מאות שקל יספיקו לו.

וכדאי לו למהר לצ'יינג אם הוא רוצה להמיר את הכסף הישראלי לכסף אנגלי.

הוא מתכוון לצאת, צלצול טלפון מהנייד, ליבו מחסיר פעימה.

“אני מגיע לאסוף אותך עוד חצי שעה. איפה תחכה לי?”

הוא נותן את הכתובת של הרחוב שבו נמצא הצ'יינג, מכין לעצמו סנדוויץ' במהירות, לא שוכח את הדרכון ואת תעודת הזהות.

דקה לפני שהוא יוצא מהבית הוא ניגש אל הדף שבו כתבה לו

חלי את שתי התכתובות האחרונות. הוא הופך אותו לצדו השני
וכותב במהירות מספר מילים חפוזות.
הוא מקווה שהיא תבין גם מה שלא נכתב.

פרק 23

מזל שהוא כבר טס פעם אחת ויודע איך זה, אחרת הייתה מצטרפת לו חוויה נוספת, חדשה, ולא בנסיבות משמחות.

גם ככה הוא מוצף מדי, מבולבל מדי, ומסכן כל כך.

רגשות שונים מכים בו, והמרכזי שבהם זה מצוקה ממשית שהוא חש.

ואין לו יכולת להרגיע את עצמו, בכלום. רק תרחישי אכזבה ופחד מלווים אותו.

לצידו, נוחר בחור גדל גוף ברעש גדול ומביך. איציק מעיף אליו מבט בוחן. חש רחמים, ומתפלא שהוא מצליח לרחם על אדם נוסף מלבד הוא עצמו. הבחור, כמו חש במבטו, פוקח עיניים.

איציק ממחר להסיט את עיניו הצידה. הבחור, לא חושב

פעמיים: "שלום, איך קוראים לך?" הוא שואל בקול רועם ומחייך חיוך מוזר במקצת. איציק מתקשה להגדיר מה משונה בחיוך של הבחור. הוא מחייך בחזרה בלבביות: "שמי איציק, איך קוראים לך?"

"לי קוראים יוסק הקיוסק. איזה צירוף מקרים!" מתפעל הבחור.

"למה צירוף מקרים?" מתעניין איציק.

"כי לשנינו יש שמות מחומש בראשית", מתלהב הבחור, ואיציק מבין שהוא יושב ליד בחור מקורי ומעניין במיוחד.

"למה יוסק הקיוסק? איזה שם זה?" הוא שואל, כי אין לו משהו אחר להגיד.

"אם לא היית שואל הייתי עונה לך לבד. יוסק זה כינוי חיבה, וקיוסק זה החרוז שיצא. מדהים, נכון?"

"מאוד יפה", שמח איציק וחש שנעים לו מאוד בחברתו של יוסק.

"למה אתה טס?" הוא שואל את יוסק.

"שתי סיבות לדבר: א' כי אני צריך לטפל בשיניים שלי. 'תה שם לב? יש לי שתי שיניים תותבות כאן למעלה. זה עקום כי לא שמתי את זה בהתחלה לצערי. היה לי קשה להתרגל לשיניים האלו. דוד שלי גר באנגליה והוא רופא שיניים שעוסק בשתלים. אני טס אליו שיחבר לי שיניים חדשות.

ב' אני מחפש שידוך. אני בחור בן עשרים ושבע ולא מוצא שידוך. אולי באנגליה נמצא החצי שלי, מי יודע?"

"מחשבות נכונות", איציק עוצם את עיניו. אילו אנשים מסכנים יש בעולם. הינה יוסק הזה, גם השיניים שלו ככה, גם לא מוצא שידוך, גם קוראים לו קיוסק, באמת מסכן.

אם לו, לאיציק, היו הבעיות של יוסק?

סך הכל, יש לו על מה להודות ולשמות. הוא נשוי, יש לו דירה, לאשתו יש עבודה, יש לו שיניים מושלמות... יש לו שם יפה, איזה יופי.

והוא טס עכשיו לחו"ל, עתיד לראות עולם.

חיים מושלמים.

הוא לא מבין למה במקום לחוש ציני ומרגיז, עולות לו דמעות לעיניים -

דמעות של תודה. הוא לא מודה מספיק על כל הטוב שיש לו, רק מתלונן כל הזמן. נכון שיש לו קשיים רבים, נכון שהוא מסכן ולא יוצלח, נכון שאין לו קרן אור והכל קודר.

אבל יש לו כל כך הרבה על מה לומר תודה. ואם רק יתחיל למנות ולספור את כל הטוב שה' גומל איתו כל רגע וכל דקה אז הוא לא יסיים גם בעוד מאה שנה, ועד בכלל.

כמה טוב, כמה!!!

הוא נעשה רגשן. הטלטלות שהוא עובר גורמות לו לחוש יותר לעומק, להבין יותר את השני.

זה טוב? זה רע? האם יצא לו משהו טוב מזה אי פעם?

"ואתה - למה אתה טס לאנגליה?" שואל אותו יוסק.

"אה... אני? אספר לך יותר מאוחר, אני עייף עכשיו", איציק מחייך אליו בידידות, ועוצם את עיניו, מתפלל בסתר ליבו שהכל ילך כשורה. ותום וסטיב, או מי שלא יהיו שני האנשים שמחכים לו, באמת שומרי מצוות ואנשים הגונים מאוד.

•

על השיש נחים בשורה מוצרים שאילי מוציאה בזה אחר זה מהמקרר. חנה בוחנת אותם אחד אחד. מה צריך לזרוק, מה יכול להישאר, לגבי מספר מוצרים היא מתלבטת. למשל צנצנת הסילאן הזו. מאז סוכות היא כאן. אז ניסתה להכין עוגה עם סילאן. העוגה לא הצליחה במיוחד והסילאן נשאר במקרר כמה חודשים טובים. למה לה לשמור במקרר עד הניקיון של פסח? לא עדיף להוציא אותו עכשיו?

כל שבוע בעת סידור המקרר היא מתלבטת מחדש. גם האבקה הזו של האינסטנט פודינג גורמת לה להתלבט. היא פתוחה די הרבה זמן. הבעיה שהיא לא משתמשת בפודינג לעוגות, ודינה ואילי לא בודקות במקרר כשהן אופות עוגה אלא פותחות כל פעם חבילה חדשה. והחבילה הזו נותרה במקרר ללא שימוש כבר זמן רב. עודנה מתלבטת, צלצול פעמון ארוך ומטריד ממלא את כל הבית.

“אילי, גשי לפתוח”, מבקשת חנה.

אילי מניחה ברישול בקבוק מיץ ענבים על קצה השיש. הבקבוק אינו חושב פעמים, נופל ומתנפץ בקול רעש גדול.

“אה... אני...” פיה של אילי נפער בתדהמה.

“גשי, גשי לפתוח”, מזרזת אותה חנה, שכן צלצול הפעמון לא חדל לרגע.

שוללית גדולה של מיץ ענבים הולכת ומתפשטת ברחבי המטבח, אליו כושלת חלי בקול יבבה דק.

חנה עומדת נדהמת, מבטה נע בין המהפכה במטבח לחלי הבוכיה.

“מה קרה, חלי?” היא שואלת לבסוף.

“הוא... הוא ברח...” ברח? מי ברח? חנה מנסה לעכל את דבריה של חלי.

“תסבירי לי הכל בבקשה. לאט וברור. את מתכוונת לאיציק? לאן ברח ולמה שיברח?”

אילי עומדת ומתבוננת בדממה במתרחש. חנה מתעשתת עד מהרה.

“נקי פה את הבלגן, טוב, אילי? רק תיזהרי מהזכוכיות. אני הולכת לדבר עם חלי במקום שקט יותר.”

אילי מבוהלת מעט. סיפורים כאלה יכולים להתרחש רק בספרים. מה הקשר למשפחה שלהם? היא אוספת בזהירות את הזכוכיות באמצעות המגב לכף אשפה עם מוט. עוד מעט תשפוך מים ותגרוף יחד עם המיץ הדביק אל המרזב של מרפסת השירות.

חנה מוליכה את חלי לחדר האורחים השקט. נעים שם ומסודר, והמבשם החשמלי שבעלה שלמה קנה לחדר עושה עבודה מעולה. היא מורה לה לשבת על הכיסא ונותרת לעמוד.

“רוצה לשתות משהו?”

חלי מוחטת באפה ונדה לשלילה.

“לא, אמא”, בידה ממוללת דף בלתי ברור.

“ספרי לי”. חנה מתיישבת על המיטה המוצעת והבעה קשובה נחה על פניה.

”סיפורתי לך שאיציק במשבר, לא מדבר כמעט וכל זה. כתבתי לו על דף שאנחנו צריכים לדבר. היום כששבתי מהעבודה, ראיתי שמהצד השני של הדף כתוב שהוא טס לחו”ל. הנה תראי: לחלי, אני צריך לטוס לאנגליה. אל תדאגי, איציק“.

”אז הוא לא ברח“, מחייכת חנה בהקלה. ”ראי, הוא כתב לך שהוא צריך לטוס ואל תדאגי. זה אומר שהוא נאלץ לטוס“, מדגישה חנה את המילה נאלץ, כאילו בכך תמצא פתרון לבעיה.

שתיקה משתררת וחנה הופכת בדעתה במידע ששמעה. היא מתחילה לחוש כועסת. ממש לא מבינה את איציק. לאן נעלם החתן נעים ההליכות שלהם? זה שהייתה בטוחה שחלי תסתדר איתו מצוין. שיהיו לה חיים טובים איתו. למה זה קרה, במה הם טעו. הרי כל הזמן הם הבליגו, העבירו על המידות. בכל הזדמנות כשראתה שמשהו פחות מוצא חן בעיניה הבליגה והשתדלה לא להתערב. זה התגמול שהיא מקבלת? איך הגיע הזוג הצעיר למצב הנורא הזה?! חוסר תקשורת, חוסר שיתוף, נסיעה בלי להודיע. עד להיכן הדברים התדרדרו.

חנה מרגישה שהיא מאבדת שליטה על עצמה ועל תגובותיה. עוד רגע והיא מתפרצת, מתקשרת לאמא של איציק ושופכת עליה את זעמה על ה'תכשיט' שלה.

ככה להתנהג? ככה?

אבל אז, כמו משמים, מצלצל הטלפון של חלי.

על הקו נשמע קול קשוח השייך לאדם שמזדהה בשם אמיר.

וממנו נשמעת האמת על איציק קצת יותר אנושית.

איציק, מתברר, לא גרוע כל כך.

•

זהו, הוא יוצא לכיוון אולם הנוסעים. מחפש בעיניו את שני האנשים סטיב ותום. הנה, יש שם שני חבר'ה מחזיקים שלט: 'איציק'. איזה יופי, השם שלו ככה בענק. מישהו ממתין לו. הוא רוצה לרוץ לקראתם ונעצר ברגע האחרון.

זה לא יכול להיות.

שני ברנשים מגודלים, אחד מהם עם תלתלים עבותים ארוכים, השני עם בגדים צבעוניים זוהרים. מה הולך כאן? הם אמורים ללוות אותו כל הזמן הזה?

זה לא ייתכן!

הוא לא רוצה להיות בחברתם אפילו לרגע.

מהר, מהר, הוא חייב להימלט, שלא יבחינו בו. אבל כל הסיבות משחקות לטובתם.

הם מכירים את האזור כמו על כף היד. הוא חדש כאן.

מה עושים?

הנה יוסק, לצידו, אולי יבקש ממנו עזרה? אבל איך הוא יעזור לו? הם מתקדמים לעברם! רעיון עולה במוחו. הוא אפילו לא מצליח לחשוב.

"שמע, יוסק, אתה רואה את החבר'ה שם עם השלט שכתוב עליו איציק?"

"כן, הם מחכים לך, רוץ אליהם, איזה כיף לך. אני לא מצליח לזהות את הדוד שלי!"

"אז תשמע, יוסק, הם באו לפה להציע לי שידוך. שידוך מיוחד.

הבעיה שאני לא מעוניין. אתה מבין? רוץ אליהם, תגיד להם שאתה איציק ואתה רוצה את השידוך, בסדר? אני בורח בינתיים”.

”מה, ככה? עם השיניים העקומות שלי? חשבתי קודם לטפל בשיניים ואחר כך להתחיל לחפש שידוך”, אומר יוסק, ובעיניו מבט כנה.

”אולי זה המזל שלך, לא כדאי לך להפסיד”, מייעץ לו איציק במהירות. לא תופס את הסיטואציה הבלתי אפשרית שבה הוא מעמיד את עצמו ואת יוסק.

יוסק נכנע לשכנועים, ופונה לעבר שני הברנשים. זה הזמן לברוח.

איציק ממחר, לא שם לא לאן הוא רץ, מבחין שכולם נעים לכיוון מסוים ופונה בעקבותיהם. הנה היציאה.

מעניין כמה זמן ייקח לצמד הזה לגלות את הטעות.

הוא מבחין במוניות חונות בשורה בפתח, ניגש לאחת מהן. הנהג עם כיפה כחולה קטנה, נפלא.

”סלח לי, אתה פנוי?” הוא שואל בעברית.

”כן, בוא עלה”, הנהג מדבר בעברית צחה. מזל גדול יש לו.

איציק עולה במהירות, ואז מבחין במשהו שגורם לו לעצור את הנשימה.

תום וסטיב פורצים מדלת היציאה, מסתכלים לכל הכיוונים, ודוהרים לעברו.

איזה פחד.

“מהר מהר, תתחיל לנסוע, בבקשה!” הוא מתחנן לנהג המונית,
“הם רודפים אחרי.”

הנהג מביט לעבר שני הבריונים, ומתחיל לנסוע במהירות.
סטיב ותום לא חושבים פעמיים, עוצרים מונית ודוהרים
בעקבותיהם.

וכך המרדף מתחיל.

“אתה נשלחת לי משמים”, איציק נשמע לחוץ מאוד, “בבקשה,
תעזור לי, קח אותי למקום שאני יכול להסתתר בו מפניהם.”

הנהג מושך בכתפיו, “תקשיב, גם אני לא רוצה להסתבך. אולי
יש להם נשק, אולי יש להם חברים משתפים פעולה. אני לא יודע.”

“אז תיקח אותי למקום שיש ישראלים”, מתחנן איציק.

“מקום עם ישראלים? אתה יודע מה? לפני כמה שעות הסעתי
לאיזה אולם יוקרתי כמה חבר'ה ישראלים, אני אקח אותך לשם.
יש שם מסיבה או משהו כזה”, אומר הנהג.

“טוב, רק תשתדל להיות זריז, שהם לא ישיגו אותנו.”

הם עוצרים במקום שומם ושקט, איציק מביט לכל הכיוונים,
מקווה שהנהג באמת עוזר לו.

“הנה, שם, יש אולם”, מצביע הנהג לעבר בניין נאה בנוי ומסוגנן
היטב: “שם, לקומה שנייה אתה עולה. רוץ”. איציק כבר שילם לנהג
תוך כדי נסיעה. הוא אוסף את עצמו ורץ במהירות.

מונית נוספת עוצרת לא הרחק. צמד הברנשים יוצאים מתוכה
בריצה.

הוא יודע לאן מועדות פניו, הם לא.

השומר שעומד בפתח מאפשר לו לעלות, הוא מקווה שהוא יעכב את שני הברנשים שבעקבותיו.

הוא היה עולה במעלית, אבל הוא בלחץ ולא יכול לחכות שהמעלית תיפתח. מתנשף הוא עולה אל הקומה השנייה. המדרגות עשיות שיש משובח אך מעט מאובקות וחשוכות, לא מכינות אותו להדר שאותו הוא עומד לפגוש עוד מעט.

אבל זה קורה, הוא פורץ לאולם במהירות ונעצר לרגע בחוסר אמון.

אולם ענקי, יפהפה ומואר בנורות סגולות ובנברשות צהובות מקדם את פניו. עיניו חולפות באי אמון על פני שולחנות ערוכים, מלצרים במדים, אנשים במלבושי יוקרה, במה מעוצבת, פרחים סגולים לבנים על השולחנות, איזו אווירה מפתיעה.

מוזיקה קלאסית מנעימה את האווירה.

הוא מתאושש עד מהרה מההלם הקל, וממהר פנימה.

ואז, נעצר פעם שנייה בהפתעה.

נתי, הבן של ראש הישיבה, שם עומד ליד הבמה, והנה שם בצד, ראש הישיבה בעצמו, ומנהל הכספים, מה הולך כאן?

הוא ממהר לכיוון נתי בפסיעות גדולות. מתחיל לדבר בשטף מהיר: "אני צריך את העזרה שלך, הסתבכתי, רודפים אחרי, אני חייב להתחבא מהר!" הוא לוחש לעבר נתי מביט לעבר הפתח בחשש.

"מה אתה עושה כאן?" נתי נראה מופתע לא פחות ממנו אך מתאושש עד מהרה.

"בא איתי מהר", הם פוסעים לעבר שורת המתלים שעליהם

תלויים בגדים שונים ומשונים. נתי נובר שם ומוציא כובע מזהב מוזר למראה ומניח על ראשו של איציק. נבירה נוספת מולידה מקטורן לא מזוהה.

איציק לובש אותו ומרגיש יותר בטוח בעצמו.

מזווית עינו הוא מבחין בשני הברנשים פורצים לתוך האולם ומביטים לכל הכיוונים.

”רחמנות עלי, הנה הם”, הוא ממלמל לעבר נתי בלחץ נורא ובקול בוכים.

נתי לא שואל איך הסתבך, מבטו מודאג ומשתתף. הוא אומר: “יש לי רעיון”, ומוליך אותו בצעדים בוטחים לכיוון הבמה.

”נכבדים יקרים, אנו מודים לכם על שאתם משתתפים בדינר של מוסדות חכמת התורה. הבאנו לכם זמר אורח מאמריקה. את גדול הזמר החסידי אייזיק ביץ’ בבקשה!!” כך מכריז נתי בחגיגות ברמקולים.

המיקרופון נדחף לעברו של איציק. “תשיר נפשי”, מורה לו נתי בשקט, ומסמן לאורגניסט לנגן.

”נפשי נפשי חמדה”, דממה מחשמלת באולם, האנשים מפסיקים את השיחות שניהלו, כולם מאזינים לצלילים הקסומים.

הוא עוצם את עיניו וממשיך לשיר, קולו מתרפק, מבוהל, מתגעגע. “חמדה בצל ידיך... אוי לדעת”, לדעת שכל המעשים שלך הם נכונים, ולכל המקרים בעולם יש תכלית שניטיב את דרכינו.

”כל רז סודך...” מול עיניו העצומות למחצה הוא רואה את אבי ברכיאן לומד איתו, והנה סיום המסכת של יששכר, וירמי לוחש לו: אתה לא יודע ללמוד בכלל!

“יערב יערב נא שיחי, שיחי אליך, כי נפשי תערוג... אליך”.

וכמה נפשו ערגה אליו, ואיך הוא מאזין לרב חלים שאומר לו שהוא עולם.

אוי אוי אוי. דמעות עולות לו לעיניים.

תמיד נפשו חמדה. לדעת כל רז סודך.

תום וסטיב הופכים את האולם בחיפושים אחריו, הוא פוקח את עיניו לכדי פס צר, מבחין בהם מחפשים בקדחתנות. לא מזהים אותו עומד מתחת לאפם, שר “יערב, יערב לך שיחי שיחי...”

הקהל לגמרי שלו. אנשים מוחאים לו כפיים בקצב השיר. הם אנשים נכבדים, עשירים, כל אחד מהם יכול לכסות בקלות את כל החובות שלו. והם אוהדים אותו לגמרי.

רואים את ההתלהבות שלהם.

הוא מחליט להחליף שיר. “אם היו בני אדם מרגישים... אם היו בני אדם מרגישים... את מתיקות וערבות”. אילו צלילים קסומים נשפכים מכל כיוון! אווירה של גן עדן שורה לפתע באולם המפואר של הדינר השנתי.

תום תוקע מבט בוחן בזמר, משהו לא נראה לו.

“סטיב, אולי הזמר הוא איציק של אמיר?”

סטיב בוחן את הזמר.

“בוא נשאל”, הוא מציע לתום.

ליד אחד השולחנות יושב בוב מנדלבוים, אדם עשיר ומלא במקצת. שלייקס מוזהבים וכובע צר שוליים עם נוצה הם סימן

ההיכר שלו. הוא נהנה עד הגג מהשירים המיוחדים ומהאוכל הטעים. הכיסא לידו פנוי. תום מתיישב בזהירות.

“סלח לי, מי זה הזמר הזה? אתה מכיר אותו?”

מנדלבוים מביט בפליאה בצמד הברנשים, שמח שיכול לעניין מישהו בהנאה שהוא מפיק מהאירוע.

“כן, אני מכיר. מי לא מכיר? אייזיק ביץ’ הוא זמר מפורסם ועולמי מאמריקה. נכון, לייזר?” הוא פונה ליהודי רזה וצנום היושב לצידו. “אתה מכיר את אייזיק ביץ’?”

בניגוד לבוב החברותי, לייזר מביט בעין בוחנת ומשדר עוינות סמויה ונרגזת לתום וסטיב. “למה שאכיר?” הוא שואל נרגזות, “עד שיש סוף סוף זמר מוצלח בדינר באים שני פושטקלע ושואלים שאלות. תדאג שהם יצאו מכאן. הם לא נראים לי”, הוא לוחש לעבר מנדלבוים.

לבוב מנדלבוים צר להפסיק את השיחה ואת ההתעניינות שגילו השניים. למרות זאת הוא מוכן להודות שיש משהו מוזר בעובדה שצמד הפושטקים נכנסו לדינר כל כך שמור.

השומרים נקראים עד מהרה לסלק את הצמד החוצה. רוב הנוכחים לא שמים לב לדרמה הקטנה שהתחוללה מתחת לאפם.

“...היו היו משתגעים... ומתלהטים אחריה... ולא יחשב בעיניהם כסף וזהב, למאומה!

כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.”

מה קורה כאן?

האנשים נעמדים על הרגליים בהתלהבות. להיכן נעלם האופי

האנגלי הצונן? כולם מוחאים כפיים בקצב ובהתרגשות, חלקם מנופפים בידיהם במפיות הבד לגובה לקצב השיר.

איזה מראה מיוחד! כל עשירי לונדון מתאחדים סביב השירה שלו.

איציק מתרגש גם הוא, מרגיש שיש פה משהו מיוחד. זה לא סתם. השירה שלו, שיצאה מן הלב, נכנסת אל הלבבות הנכונים ופותחת אותם לרווחה.

”רבתי הנכבדים”, הוא מרשה לעצמו לומר לתוך המיקרופון, תוך כדי שהמנגינה ברקע, מתנגנת, “אתם מוזמנים לשיר איתי!”

וכולם ביחד, בקול אחיד ורועם שרים:

”כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם

כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.”

חשמל באוויר, אפשר להרגיש את הלבבות פועמים בקצב השירה.

איציק, כמו זמר מלידה, עובר לשיר שיר נוסף.

ועוד שיר.

ואז נתי ניגש אליו ולוקח את המיקרופון, אומר מילות תודה לזמר אייזיק ביץ', מוסיף שבהמשך הערב ינעים הזמר פעם נוספת בקולו המיוחד, ומזמין את מנהל הכספים לדבר. איציק יורד מהבמה, נתי מוליך אותו לעבר שולחן הכבוד, לעבר ראש הישיבה. ראש הישיבה לוחץ את ידו בהערכה, ואומר שממש משמים נשלח לכאן.

“שרת יפה מאוד”, הוא מציין באוזניו. איציק מסמיק, ונתי מושיב אותו בכיסא הפנוי בשולחן הכבוד.

ואיציק עוד לא יודע מה מחכה לו.

מנהל הכספים מדבר, וכולם מאזינים לו בקשב רב, אך מדי פעם מתגנב איזה משתתף כזה או אחר לכיוונו של איציק לוחץ לו את היד, ומזמין אותו לשמחה או למסיבה שתיערך בעתיד הקרוב במשפחתו.

ראשון ניגש אליו אדם נמוך ושמן. “שרת יפה מאוד, איך הצלחת להוריד דמעות? זו הייתה שירה מהלב. הרבה זמן לא הרגשתי התעלות כל כך גדולה”, אומר לו האיש המציג את עצמו כארנולד לב. הוא מעביר אליו חבילת שטרות דקה של לירות שטרלינג.

“מה זה?” שואל איציק.

“אה זה? טיפ ספיישל בשבילך. זה לא תרומה. את התרומה שלי למוסדות ארים אחר כך. ובזכות השירה שלך התרומה תהיה גדולה יותר מהרגיל”. איציק מודה לו בקול יבש משהו, הוא מרגיש שהחוויה שעבר מוטטה אותו וסחטה ממנו את הכוח שנשאר לו מהטיסה.

ארנולד מוסיף: “אני עורך מסיבת ראש חודש מחר לחברי הקהילה. תוכל לבוא לשיר שם? אשלם לך בעין יפה”. איציק מהנהן. “אני לא כל כך יודע איפה אני מתארח. אבל אם ייקחו אותי לשם אשמח לשיר”. ולהשיב לך מעט על הסכום שנתת לי, נראה לי שיש כאן כמה מאות לירות שטרלינג. את זה הוא רק חושב כמובן.

לייזר ובוב מתקרבים אחרי שארנולד חוזר למקומו. “הברחנו את שני הפושטקים שעקבו אחריך, ידידי הזמר”, לוחש לו בוב.

”בזכותי“, מוסיף לייזר, ”הם התעניינו בך, וקראנו לשומרים“.

”תודה“, ממלמל איציק במבוכה קלה.

”אם אתה צריך עזרה בכל תחום, אנחנו כאן“, בוב מוציא מכיסו חבילה של שטרות ומעביר לו שתיים מהן. ”זה בשבילך, זמר צעיר. אני מאחל לך בהצלחה. נהניתי מאוד מהשירה שלך!“

לייזר מוציא מכיסו מספר מטבעות של עשר ליש"ט כל אחת. ”אני רוצה להזמין אותך להיות זמר אורח בחתונה של אחיינית של אשתי, שתיערך עוד יומיים“, אומר לייזר, ”אז אתן לך תשלום בעין יפה. בסדר?“

”כן, אני אבוא“, אומר איציק, ”רק אם תוכל לבוא לקחת אותי באותו יום, אני לא יודע איפה ולא מכיר את אנגליה“.

”איפה אתה מתאכסן?“ מתעניינים לייזר ובוב.

”אני לא יודע עדיין“.

”טוב, נשלח אליך את מאיר כץ, הוא בשמחה יארח אותך. אני הייתי מארח אותך בשמחה, אבל אצלו תרגיש הכי בנוח“, אומר בוב ומחייך.

בזה אחר זה ניגשים אליו משתתפי הדינר, מציינים עד כמה השירה שלו נגעה בהם, חלקם הגדול נותנים לו סכומי כסף ניכרים. רבים מהם מזמינים אותו לאירוע כזה או אחר בעתיד הקרוב.

איציק מודה לכולם, ראשו הולם כמו פטיש ועיניו חצי נעצמות.

ואז ניגש אליו מאיר כץ ומזמין אותו לביתו.

איציק נבוך, מודה לו מאוד על ההזמנה. מאיר אומר: ”כולם יודעים שאני מארח פה נמבר וואן. תבוא ולא תתחרט. ארנולד לב

דיבר איתי שאתה מוזמן אליו מחר לשיר, אל תדאג, גם אני מגיע למסיבות ראש חודש שהוא עורך. כל מי שהזמין אותך דיבר איתי. יש לי רשימה מסודרת, לא מוותרים על השירה שלך”.

איציק מהנהן נבון ועייף.

הוא מחכה להגיע למיטה מוצעת ולא משנה איפה. העיקר לישון. לישון ולשכוח מכל היום הארוך הזה.

הדינר מסתיים, וכולם מתפזרים לאחר שהרימו תרומה יפה למוסדות. הוא פוסע בעקבות מאיר כץ. מסביבו כולם מדברים בנימוס אנגלי טיפוס. האופי האנגלי שולט פה היטב. ואיציק שמח בכך. איזה עידון וכבוד יש לאנשים סביבו!

ולמטה, בבניין, ממתין לו כתב של היומון היהודי-אנגלי, ג'ואיש און ז'ה וורלד.

”קיבלתי מידע על הזמר החדש שלנו באנגליה, אז מיהרתי לכאן. שמעתי מעט מהשירה שלך. אתה שר יפה מאוד. נראה שאתה כוכב חדש בשמי הזמר היהודי. רציתי לקבל רקע לכתבה. אפשר?”

מאיר כץ מתרגם לו את דבריו של מקס לרנר. איציק מסמיק בענווה: ”תודה רבה, מיסטר. אולי מחר. עכשיו אני עייף מאוד”.

”בראוו! אתה ממש מדבר כמו סטאר אמיתי”, מתמוגג מקס. ”טוב, רק שאלה קטנה: כמה זמן אתה חושב להישאר באנגליה, ולאן פניך מועדות? אנטוורפן? פריז?”

לאן פני מועדות? לישון! איציק מחייך אליו ואומר משהו שנשמע כמו: ”נראה בהמשך”.

הם עולים על המכונית המפוארת של מאיר כץ. איציק מתיישב

על הכיסא שמרגיש ונראה כמו כורסת עור מפנקת במיוחד. מאיפה אני בא ולאן פני מועדות.

שאלה טובה.

רק בורא עולם יכול לענות עליה.

נמנמם קל פוקד אותו.

•

בבוקר הכל נראה אחרת. אפילו הבית של מאיר כץ שבילילה היה חשוך ולא מסביר פנים, אבל בבוקר הוא נראה בית מפואר במיוחד.

איציק אינו מפסיק להתפעל מהפאר וההדר שניבטים אליו מכל פינה. ובמיוחד מהכנסת האורחים של בעל הבית. הוא מארח אותו בלבביות, אבל משאיר לו חופש מחיה וחופשיות רבה מאוד. איציק מתרשם שזו קבלת הפנים שכל אורח מקבל, גם אם הוא אינו ידוע כזמר בעל שם מפורסם כדוגמת אייזיק ביץ'.

ארוחת בוקר עשירה מוגשת לשולחן, ועיתון יומי מקופל בצד מושך את תשומת ליבו. יש שם תמונה של מישהו מוכר מאוד.

הכותרת באותיות באנגלית, אבל התמונה היא תמונתו שלו. הוא מתאושש מהר מההפתעה.

”מה זה?” הוא שואל את המארח הלבבי.

”אה, זה העיתון שלנו. יש שם כתבה עליך”, אומר מאיר כץ באגביות, מפנה את הכלים המשומשים מהשולחן. איציק נחפז לעזור לו.

”מה כתוב שם, בכתבה?”

“לא הספקתי לקרוא. הכותרת מספרת שיש כוכב חדש בשמי אירופה, קוראים לו אייזיק ביץ”.

“הכוונה אלי?” איציק המום מעט. יום האתמול עולה למול עיניו. זו הייתה מהתלה חד-פעמית, כך חשב עד עתה. מתברר שמישהו החליט שהוא זמר מפורסם.

“יס, כמובן. אתה מכיר אייזיק ביץ’ אחר? עשית שמח לכולם פה אתמול ומחכים לך להופעה היום במסיבת ראש חודש”.

“כן”, איציק מהורהר כולו. הוא רצוי ומבוקש פתאום.

איזה בלבול.

מאיר מודה על העזרה שהוא מגיש.

איציק אומר שזו החובה שלו ושהוא לא יודע איך להשיב לו על האירוח ותודה רבה, ובה בעת מרגיש לחוץ מעט. היום הוא צריך להופיע במסיבת ראש חודש של עשירי בריטניה. מי אמר שהוא יצליח? אתמול הכל עבר בהצלחה מסחררת. מי מבטיח לו שגם היום כולם ייהנו משירתו? אולי יתפסו שהוא מתחזה כמו רן ואמיר שבגללם הוא כאן? עצם העובדה שאני מוזמן לשיר זו כבר הצלחה, לא? הוא מנסה לשכנע את עצמו ללא הועיל.

מאיר קורא לו: “מרקו, העוזר של מנדלבוים, התקשר. הוא ממתין לך למטה ברכב. תרד אליו עכשיו”.

“למה?” שואל איציק.

“הוא כבר יסביר לך”, מאיר מאיץ בו, ואיציק נכנע ויורד במדרגות התלולות והמעוצבות.

אוויר קר מכה בפניו. הוא מצטנף בתוך הסוודר שלו, תר בעיניו אחרי מרקו העוזר של מנדלבוים.

הנה הוא, ממתין לו ומסמן לו לגשת לרכב שרד מפואר.
 איציק מתקרב לרכב, פותח את הדלת ונכנס פנימה.
 "מה שלומך, כבוד הזמר? מנדלבוים לא מפסיק לדבר עליך.
 גרמת לו קורת רוח מרובה", מרקו מדבר עברית במבטא זר.
 איציק לא חש שמח לשמע המחמאה. "לאן נוסעים?" הוא
 שואל.
 "למרקס אנד ספנסר", מרקו מחייך אליו חיוך רחב, רחב מדי.
 איציק חש בדריכות לא מוסברת.
 "מה? למה?" הוא פולט בבהלה.
 "זה בסדר, מה לך נבהל? אנחנו הולכים לחדש לך הופעה".
 "מה זה אומר? למה?" איציק מבולבל.
 "אתה צריך להבין שאם אתה מופיע היום בפני עשירי בריטניה,
 אתה צריך להיות לבוש בהתאם. אם תבוא ככה זה יפגע בכבודם,
 אתה מבין?"
 "כן", איציק מתכנס לתוך עצמו. ברחת מירמי ומהגורל שהוא
 הועיד לך וקיבלת את אותה תוצאה בדיוק רק בבריטניה. ועוד אתה
 אמור להיות היום זמר.
 הם מגיעים לחנות רחבת ידיים מעוצבת באופן יוקרתי למדי.
 מרקו יודע היטב את המלאכה, הוא קונה לו מלתחה חדשה
 מכף רגל ועד ראש כפול שלושה. איציק מבין שחליפות כאלה
 יוקרתיות גם לירמי אין.
 והוא אינו שמח בכלל.
 למרות זאת, בזמן ההופעה, כשכל המשתתפים העשירים

והחשובים מוחאים לו כפיים, מבקשים הדרן ומציפים אותו במחמאות ובכסף, הוא מרגיש שמשוהו בלב שלו זז.

והוא מתחיל ליהנות באמת מכל העסק.

•

השבת שמתקרבת אינה מיטיבה עם הרגשתה של חלי. איציק התקשר מספר פעמים בודדות, פעם ראשונה באותו יום שהוא טס. הוא דיבר איתה בקצרה, התנצל ואמר שהיה חייב לטוס ושיסביר לה אחר כך מדוע. ברקע היה רעש של דיבורים ומנגינות, היה נשמע שהוא באמצע אירוע, ואחר כך, מספר פעמים ניסה להתקשר והקו לא היה ברור.

היא ניסתה לשאול אותו מה קרה ומה איתו, והוא רצה לענות, אבל אז הקו התנתק לפתע והיא נותרה עם סימני שאלה מטרידים.

אחר כך הוא התקשר עוד פעם אחת בלבד, התנצל ואמר שהוא יודע שהוא לא היה בסדר. אין לו עדיין קו טלפון אבל כשיהיה לו הוא יסביר הכל. היא בטח תבין. דבריו גרמו לה לעידוד למשך זמן קצר בלבד, אבל אחר כך שוב עלו סימני שאלה מטרידים.

מי הם שני האנשים שהסתבך איתם? מה היה בעבודה שגרם לו להתפטר בלי להודיע? ולמה לא שיתף אותה בקשיים שלו? הרי כתוב דאגה בלב איש ישחנה.

מאותו יום היא עברה לגור בבית הוריה וחשה עלובה ומרירה.

היא כעסה בליבה על כל הסביבה. על ירמי ועל ציפי, על מר ריקובס ועל איציק.

כולם היו אשמים במצב. ובהמשך היא החלה לחוש כעס גם על עצמה.

ביום שישי אבא שלה רב שלמה נכנס לבית עם שקית שהכילה חלות, טחינה גולמית וסלט חילבה מוכן. קנייה משלימה לכבוד שבת. מבט קצר ומדוקדק לעבר השקית והיא מבחינה בעיתון שהוריה נוהגים לרכוש לכבוד שבת.

“אני רוצה לקרוא עכשיו”. בדרך כלל אביה מסרב לבקשות כגון אלו. כל עוד הבית אינו מוכן כיאות הוא אינו מסכים לפתוח את העיתון. הפעם זה שונה.

“בבקשה, חלי, ויום שישי היום. תשתדלי להכניס את השבת בשמחה”. אז גם אבא שלה מבחין במצב הרוח הירוד שלה. חלי מהנהנת ברצינות ונוטלת את העיתון לידיה.

היא מתיישבת על הספה, מדפדפת בדפים המשובחים, רוצה להעביר את מחשבותיה לעולם אחר, צבעוני, שונה.

פרצוף מוכר ניבט אליה מתוך הדפים.

איציק.

הי, היא חולמת? סוקרת בעין בוחנת. בוודאי מדובר במישהו דומה מאוד. יש לו מיקרופון ועניבה תכולה. הוא נראה שר ושמח.

הכותרת תופסת את עיניה: “זמירות בבריטניה”, ובקטן יותר: “אירופה היהודית עוקבת בנשימה עצורה אחר מסעו של הזמר אייזיק ביץ’ ברחבי בריטניה. הזמר מקבל בקשות להופעות מכל העולם. תופעה נדירה, מעניינת ומיוחדת”.

אייזיק ביץ’, זמר. איזה צירוף מקרים מעניין, גם דומה לאיציק, גם השם זהה, וגם איציק נמצא עכשיו בבריטניה.

מכל הסיכויים בעולם, כמה מהם מכילים את העובדה שמדובר באיציק, שהפך לזמר מפורסם בין לילה?

אין שום סיכוי, אפילו לא סיכוי קלוש.

אבל איציק ניבט אליה מדפי הכרזתו הצבעוניים.

מה קורה פה, היא לא מעכלת את זה. מוטב שתיגש לאביה.

לפני שהיא מצליחה לגשת למטבח, שם רב שלמה מכין את הדגים לשבת, מצלצל הסלולרי שלה.

איציק על הקו.

והוא מאשר לה שכן, הוא אייזיק ביץ'. והוא זמר מפורסם שעבר שבוע עמוס ומרתק. והוא פשוט ברח כי היה חייב לשני רמאים כסף. ויש לו מלוא הסכום לשלם להם, וייתכן שאפילו נשאר לו כסף לכסות חלק מהמשכנתא.

היא מתרגשת ובליבה מטפסת הארה מיוחדת. כל הצער מתנפץ לו על גלי העבר. ונותר רק איציק - אייזיק. והתגשמות חלומות שלא חלמה. והכל בסדר עכשיו. חגיגות ותקווה וניחוח שבת של עוגת שמרים וקוגל תפוחים חודרים לאפה.

היא מרגישה שהיא מתחילה לחיות.

אולי ככה הרגישו בפרס כשחגגו את פורים הראשון, מיד אחרי הנס.

אולי ככה הרגישו ביציאת מצרים כשהבינו שהמצרים בעצם ללא ממשות כלשהי.

אולי ככה נשמח.

כשיתבררו כל הספקות, שהכל טוב והכל לטובה...

פרק 24

ירמי מגיע לשבת יחד עם משפחתו. הוא כבר מעודכן שאיציק נהיה זמר מפורסם בבריטניה.

”הייתי רוצה להיות בהופעה שלו“, הוא מתרווח על הספה ומנשנש חטיפים מצלחת חד-פעמית.

”מזוג לי קולה, חיימקה“. חיימקה ממהר להגיש לו קולה תוססת, וירמי עובר לצלוחית הפקאן.

”אני מוסיף קלוריות בלי חשבון“, הוא מתלונן קלות וממשיך, ”חלי, אל תשאלי מה מדברים על אייזיק ביץ’. במשרד לא מפסיקים לדבר עליו. לא ידעתי שמדובר באיציק. בבריטניה יש תמימות דעים שהוא צריך להיות החזן של הקהילה שם“.

“חזן?? מה הקשר? הוא זמר”, מזכירה חלי. לה עצמה לא נוח כל כך כל השיח הזה.

איציק שר, ואוהבים שהוא שר. מה זה משנה, הוא בוודאי נשאר אותו איציק. למרות שעכשיו יש לו כסף, חברים ומעמד וכבוד ולפי התמונות בעיתון גם בגדים חגיגיים מאוד.
זה לא משנה בכלל.

אבל זה כן משנה, הנה למול עיניה מתרחש הפלא. ירמי מאושר, אבא שלה מדבר בהערכה על איציק. הם מתלהבים מהמעמד שלו, שוכחים שאיציק זה איציק, ומיליון הופעות ועשרות אלפי אוהדים לא ישנו אותו לעולם ועד.

איציק נשאר אותו דבר. עם החיוך הכנה והמבט המושפל, ולא יעזרו הדמיונות של כולם. כי הם טועים, כולם טועים.
איציק נשאר מה שהוא. נקודה.

רק שהיחס של הסביבה אליו נעשה מכבד יותר.
ולאיציק הגיע יחס של כבוד מההתחלה. הגיע לו שיכבדו אותו על עצם היותו, על המידות שהוא קונה לעצמו, על המאמץ. על זה שהוא מחכה לה’.

האם הוא עדיין מחכה?
היא מושכת בכתפיה ופונה לעבר המרפסת.

“הי, חלי, מתי איציק חוזר לארץ? צריך לעשות לו מסיבת הודיה. אמא סיפרה לי שרדפו אחריו?” קולו של ירמי מתעניין לפתע.

“לא יודעת, הוא יגיע לארץ עוד כמה זמן”, היא עונה. כמה

שתבטיח לעצמה להתעלם מירמי היא לא תצליח. ירמי היה ונשאר דמות חזקה ובעלת משמעות בחייה. ומוטב היה לו אחיה וגיסתה היו 'עושים שבת' אצל ריקובס.

המרפסת שטופת שמש קרה. חלי יושבת על כיסא כתר שחילצה מערימת כיסאות מאובקת ומביטה אל האופק.

הכל צפוי וידוע והרשות נתונה.

ולכל אחד יש בחירה חופשית להחליט איך הוא מתנהג וכיצד הוא מתנהל.

אפילו לירמי.

ואם תשים את ירמי שנייה בצד, מה איתה?

באמת עדיף לה להבין את זה כמה שיותר מהר. ירמי זה ירמי. נקודה.

ולה ישנן הבחירות שלה, בתור חלי.

איך לא שמה לב שגם היא יכולה לבחור ולהחליט?

•

לאיציק יש סכום יפה ביד. הוא חושש לספור, יודע שיתבלבל בהמרה של הלירות שטרלינג למטבע ישראלי ובכלל זה לא משנה. הוא יביא את הכסף לבית.

בוודאי חלי תשמח ותהיה גאה בו.

הוא יורד במדרגות בתוך הבית של מאיר כץ. בעיניו מתערבלים עבר והווה לתערובת סמיכה ובלתי פתירה.

בעבר, הוא איציק הרקוביץ, מתקשה להבין את התחום החברתי, קשה הבנה בלימודים והכל הולך לו בקושי ובכבדות. הוא

אמנם הצליח בדברים מסוימים - אבל זה לא בגלל כישרונות יכולות, וזה גם פחות חשוב. תראו לו אנשים שמתייחסים ליתרונות שלו כהצלחה.

בהווה, הוא זמר אהוב ונערץ. הקהל הפך אותו בלי שיתכוון או יתאמץ בעבור זה - ליקירו. והוא לא מרגיש שונה.

הוא אותו איציק. אותו דבר בדיוק. הוא מרגיש ויודע שאין לו כישרון מיוחד לשיר. אהבה לשיר - יש לו, אבל לרגע הוא לא משלה את עצמו שיש לו כשרון מיוחד.

אז מה כן?

הקהל מתרגש מהשירה שלו. יש בו משהו נוגע ללב. אולי הדמעות שמופיעות בעיניו כל אימת שהוא עולה על הבמה. דמעות שמופיעות בעיקר מפני שהוא נזכר בערב ההוא - המתיש והלא ברור שעבר כשנכנס לדינר לא לו ונצרך לשיר כדי לברוח.

הדמעות עושות טוב לקהל. הקהל מרגיש את ההתרגשות ומגיב באהדה.

ובהמון אהבה.

איציק שמח בחיזוקים שהוא מקבל, שמח בכסף שזורם לכיסו, שמח שחלי שמחה.

אבל בלב, ריק לו ומפחיד.

כאילו הוא חושש שעוד רגע יבוא מישהו, יוריד את המסכה מעל פניו ויגיד: מה אתם מתלהבים, זה לא מוזיקאי, מדובר באדם נכשל ולא רציני.

מדובר במתחזה.

אבל עוד יום עובר ועוד יום, וגם כשהוא שר שמח יותר -
הערצה אינה שוככת.

ארנולד מציע לו להיות חזן קבוע בקהילה ולקבל מגורים
במקום ומשכורת מכובדת; צבי מורבסקי מציג את עצמו כאמרגן
מתחיל ומציע לו לצאת למסע הופעות באירופה ובארצות הברית.
ואיציק מתגעגע הביתה, לישראל.

הוא מתיישב על הספה בפינת הישיבה ומהרהר בפלונטר
החדש.

כשם שהוא היה אדם שולי ואנונימי, ככה הפך לפתע למפורסם
ואטרקטיבי.

איזה מצב מביך.

בעצם, זה לא מביך כלל, הוא סונט בעצמו. תשמח, איציק,
תשמח. שמש ההצלחה מאירה לך פנים. אתה לוגם מלוא חופניים
מעמד, כסף ואהדה.

למה אתה מכניס מחשבות לא טובות?

תשמח, איציק, הכל דבש עכשיו.

ואם אתה חוזר לארץ מקבלים אותך בתרועות רמות. כולם
יעריצו אותך פתאום, תרכב על גלי הערצה.

תקבל מה שלא חלמת אפילו.

מה רע, איציק? למה לך דואג? תשמח, תיהנה, אל תסרב לטוב
שנשלח אליך משמים.

איציק מחייך לעצמו חיוך רחב, מנסה להכניס לעצמו את הטוב לתחושה ולמצב הרוח, בהצלחה חלקית בלבד.

סביבו יש פאר מיוחד ועדכני. מושלם ממש. הוא סוקר את הרהיטים היפים, את הבית המעוצב. האם יש בידיו די כסף להפוך את הבית שלו לכזה? והאם הוא רוצה להתגורר בבית כזה?

ההתלבטות לא נהירה לו.

אולי לזה קוראים ניסיון העושר.

פרק 25

שבוע וחצי של הופעות עושות משהו לבן אדם.

הוא מרגיש שהחליפות שקנו לו ב'מרקס אנד ספנסר' לא מספיקות לו. הוא לא יכול להופיע ככה עם אותן חליפות שוב ושוב.

זה לא מכבד את הקהל שלפניו הוא מופיע.

"אני צריך ללכת לרכוש בגדים", הוא אומר למאיר כץ, "איך אני מגיע למרכז המסחרי?"

"אשלח איתך את נח הבן שלי", אומר מאיר כץ, "הוא ייקח אותך לאן שתרצה".

"מתי הוא יגיע?" מתעניין איציק. הוא מכיר את נח. בחור חביב ודי שקט.

”נח בחדר הספרים, שוקד על תלמודו“, גאווה נשזרת בקולו של האב, ”הוא לא מפסיק ללמוד, הגאון שלי“.

גאון? איציק חש יותר משמץ של קנאה.

”אם הוא לומד אני לא אפריע לו“, הוא מתרץ את הרתיעה שחש.

”זה בסדר, זה לא בריא לעיניים שלו ללמוד כל כך הרבה. יש לו בעיית ראייה והוא צריך מנוחה מדי פעם. אתה תהיה תירוץ מצוין“.

אז יש לו בעיית ראייה ולמרות זאת הוא לא מפסיק ללמוד. איציק משתדל כעת להתגבר על גל סוער במיוחד של קנאה. גם שקדן, נח הזה, וגם מתגבר על בעיית ראייה. איזה צדיק.

את חדר הספרים מכיר איציק עוד מהסיור הראשון שערך לו מאיר בביתו. חדר מרווח ומלא בספרים. כעת, נח שיוצא משם לקול קריאתו של אביו, נראה אגדתי מעט. עם משקפיים עבי מסגרת בעלי עדשות שנראות כזכוכית מגדלת ופנים צנומות וחיוורות, מטושטשות בסבך שערו השחור והבלתי גזור.

”קח אותו לאן שיחפוץ, אתה מכיר אותו, הזמר של הקהילה“, אומר מאיר בקול חם ולבבי. נח מהנהן קלות ושואל אם להזמין את הנהג מריו.

”ודאי“, עונה לו אביו ופונה לשיחת טלפון חשובה.

איציק נותר עם גאון ומתמיד מהלך, אותו הוציא מהלימוד כדי לחדש את הגרדרובה שלו, ומרגיש חוסר נעימות מובהק.

בשעה שהם ממתנים למריו הנהג, איציק ונח משוחחים.

”אפשר לשאול אותך שאלה?“ איציק לא ממתין לתשובה

וממשיך: "למה אתה לא לומד בישיבה או בבית מדרש? למה בבית דווקא?"

ואז נח זורק את התגובה הבלתי צפויה שמותירה את איציק פעור פה: "אני קשה למידה".

"אתה - מה?"

"קשה לי ללמוד. אני לא מסתדר באף מסגרת אז אני מעדיף ללמוד בבית".

"אבא שלך אמר שאתה גאון".

"כן", נח מגחך קלות בתסכול, "זו הדרך של אבא שלי להתמודד עם הקשיים שלי".

'יכולתי גם אני להתמודד בדרך הזו', חושב איציק מחייך לעצמו. איזה עולם יפה היה לו כל הקשיים היו הופכים ליתרונות. קושי בהבנה לגאונות, איזו הברקה!

"אני לא מתחבא מאחורי מילים וכינויים, אני גאה ביכולת שלי ללמוד למרות הקושי", נח מצביע לעבר הרכב שנראה מתקרב: "הנה הוא, הגיע".

"איך אתה פותר את הבעיה שלך? איך אתה לומד ככה?"

"מפתח שיטות מיוחדות, משתדל ומשקיע את כל כולי, וגם קוצר את הפירות". נח מהרהר מעט ומוסיף: "זה לא קל ולא פשוט. אבל אני משתדל. ויש יתרון בזה שאני מתקשה בהבנה, ככה אבא שלי לא מחייב אותי להצטרף אליו לעסקים".

איציק רוכש לעצמו שתי חליפות מוקפדות, אקססורזי משלימים, ומרגיש קצה של הבנה לתחושותיו של ירמי.

בשלבם של סגירת חוזה ארוך טווח איתנו! אדיר מכיר את דרכי הפעולה שלנו. אנחנו חייבים לשנות אסטרטגיה”.

“צודק, בהחלט”, אריה מחליט שכדאי ליישר קו. הוא זוכר היטב את הוויכוחים שקדמו לפרישה המוקדמת לפנסיה של מני אדיר. אף אחד לא חשב שמשדד פרסום מתחרה יקבל אותו בזרועות פתוחות ויקדם אותו כה מהר בתפקיד.

וכעת, ירמי אוכל את הקש שיצר במו ידיו.

אין במשחקי הכוחות הללו דבר אחד לא הוגן. ומני לא אמור לשבת בחיבוק ידיים ולתת להם להיות המובילים בשעה שהוא מכיר את שיטות השיווק יותר מכולם.

ירמי מכריז: “מהיום אנחנו עובדים על שיטות שיווק חדשניות. יצירתיות זה שם המשחק. אני רוצה לשמוע שאנחנו מובילים בסיבוב הבא. אין כזה דבר פחות מהמקום הראשון!” דבריו הנחרצים פועלים היטב על ליבות השומעים.

אריה מחליט לשאול שאלה נוספת, בקולו היתממות לא מוסתרת: “לפני שהתחלת לעבוד כאן היינו פעמים רבות במקום השני והשלישי, לגדליהו ריקובס זה לא משנה”.

“נכון, השיטה של חמי שונה בהרבה משלי. אני בעד מצוינות עד הפסיק האחרון!” ירמי נחרץ מאוד.

“אפשר להיות מצוין ולא במקום הראשון, זה לא סותר”, אריה אינו מבין למה הוא מתווכח. אולי ידידותו הקרובה למני אדיר גורמת לו לצדד בסתר ליבו בעמדה של מני.

הוא אינו יודע. מה שכן ברור לו שהעמדה של ירמי קיצונית ולא ריאלית.

לא חייבים להיות במקום הראשון. וכל הכבוד שהם בכלל שם, ברשימה של המפרסמים הבולטים.

יש חברות פרסום שלא נכנסו לרשימה, ולמרות זאת המנהלים שם לא תוקפים ככה את העובדים המסורים שלהם. למה רק הם, שעובדים כל כך קשה, חייבים לשמוע שהם לא בסדר?! הם יותר מבסדר.

וירמי צריך להבין זאת כמה שיותר מהר.

סתם חבל עליו, אדם חכם שכמוהו שלא מבין שהחכמה הגדולה היא להרפות ולשמוח במה שיש.

•

ירמי לא חש רגוע יותר אחרי ששפך את זעמו על עובדי משרדו. להיפך, מרגע לרגע ככל שהוא הופך בדעתו, ונזכר ומשחזר את הכתבה בעיתון, הוא חש את הכעס מתגבר והופך ללבה של הרגעש שממתינה להתפרץ. שיחת הטלפון מחמיו מחמירה משום מה את המצב.

“ירמי! רציתי לומר לך כל הכבוד על המקום השלישי! ככה אני אוהב!” הקול הנעים והחם של גדליהו ריקובס נשמע באוזניו כלועג לו.

“תודה!” התגובה מגיעה מצידו לאחר מאבק מסוים.

“אני ממש מעדיף שנישאר במקומות השני - שלישי, זו האג'נדה שלי ואני שמח שאתה ממשיך עם המסורת”. קולו של גדליהו חגיגי. האם הוא מנחש שירמי מתוסכל שלא הגיעו למקום הראשון? האם הוא רומז לו להניח למאבק ולא לפתוח במלחמה סמויה על הכתר?

ירמי לא יכול לדעת. ומשום מה הוא חש ברגעים אלו שזו הפסגה שאליה הוא מוכרח להגיע. הקרב חייב להתחיל עכשיו. משרד הפרסום 'ריקובס ריקושט' חייב להגיע למקום הראשון.

כל עוד הוא מנהל את המשרד.

הצעד הבא זה לקרוא לשלושת הנאמנים שלו במשרד: ברוך גינת, ליאור שקדי ושמעון טלר להתייעצות דחופה וסודית. הוא רוצה שגם אריה יבוא, אבל לאחר חילופי הדברים והביקורת הסמויה של אריה כלפיו הוא מבין שלא שייך להזמין אותו.

אין לו עצבים להערות עכשיו, מה שהוא צריך זה תמימות דעים מהסוג הצייתן ביותר.

הם מוזמנים לעוד שעה בידי טלנבויס המזכיר החרוץ, וירמי מכין את עיקרי הדברים שהוא עומד לומר להם.

פרק 26

לליאור שקדי יש הבעה חתומה ולא ברורה בדרך-כלל. אף אחד לא יודע שמאחורי החזות הבלתי מזיקה שהוא משדר מונח אדם בעל אופי הרפתקן וחובב אקשן.

כשמתקבלת ההודעה על התכנסות סודית במשרד של ירמי לא שוכח הברנש להכניס לכיסו טייפ מנהלים קטן ומשוכלל. אם ירמי ידבר דברים מעניינים - יהיה כדאי שלא ילכו לאיבוד בחלל החדר ושיישמרו במקום כלשהו.

התריסים החשמליים בחדר מצלילים היטב את האווירה. המתכנסים המעטים מרגישים כמו בחפ"ק סודי של השב"כ ולא בחדרו של החתן-של-הבוס במשרד פרסום רגיל מאוד.

"כינסתי אתכם לכאן כי אני סומך עליכם שלא תדליפו מילה

ממה שאני אומר לכם כאן", קולו של ירמי לוחש כממתיק סוד, אך לאט לאט עולה ומתחזק: "אני יודע שאתם נאמנים ללא סייג. ומילה שלכם היא מילה".

עווית קלה חולפת על פניו של ליאור שלא בטובתו. ירמי לא שם לב.

"מנהל המשרד היקר מר ריקובס שייך אולי לימי הביניים במקרה הטוב", ירמי מצטחק קלות, "לא יודע מה הוא חושב שהוא מתעקש שלא ניאבק להגיע לפסגה. יש לו טיעונים לא שייכים ולא קשורים. אני רוצה שנגקוט את כל האמצעים העומדים לרשותנו, עם דגש על כ-ל האמצעים כדי להגיע בסיקור החצי שנתי הבא למקום הראשון. לא רק למקום הראשון אני רוצה להגיע, אני רוצה שכל המתחרים יישארו הרחק מאחור".

דממה עונה לו בתגובה. ליאור שקדי שובר אותה בשאלת תם אותה הוא משחיל בזהירות: "אתה מתכוון גם לאמצעים שהם נגד החוק?"

"אל תגזים", רוטן ברוך גינת.

"את זה אתה אמרת", עונה ירמי.

"אז מה אתה כן מציע לעשות?" שמעון טלר שואל.

"לכן כינסתי אתכם. אני רוצה שתבנו תכנית פעולה חד-משמעית וברורה מאוד. כל הקלפים יהיו בה פתוחים. אין כאן שאלות בכלל. תחשבו על תוכנות ריגול, סוס טרויאני, ריגול אנושי, שוחד, לא משנה מה, אני רוצה להוריד את המתחרים למינימום".

"מר ריקובס לא יאהב את זה", ברוך גינת אדם שקול ומקצועי, מכיר את גדליהו ריקובס היטב.

“אני יודע מה טוב למשרד יותר טוב ממנו. הוא עוסק בהרצאות סביב העולם רוב הזמן ופחות חשוב לו מה מתרחש במשרד שהקים. אנחנו אלו שאחראים על התוצאות!”

“הגענו להישגים לא רעים בכלל”, שמעון טלר מנסה להראות שהמציאות לא כזו קודרת כפי שירמי מרגיש.

“אני לא מצפה להישגים לא רעים, אני מצפה להישגים ה-כי מצוינים. ה-כי”. ירמי נשמע כועס ותוקפני. ליאור שקדי חוגג בשקט. כאלו הקלטות הן ההובי שלו.

“כל אחד מכם צריך לשבת על תוכנית פעולה מפורטת!” ירמי חותם את המפגש, “מחר תבואו עם סקיצה של התכנית, אני מצפה מכם למקסימום!”

הם יוצאים וירמי נותר עם עצמו, מביט בנקודה בלתי נראית, מנסה לנשום נשימות עמוקות וארוכות כדי להרגיע את הלחץ הגואה בליבו. פעם שמע שטכניקה של נשימות עמוקות מרגיעה ומחזירה את האדם לאיזון נכון.

הוא לא יודע שבימים הקרובים יצטרך הרבה טכניקות הרגעה שכאלה, וספק אם הן יעזרו לו בכלל.

.

ההופעה באותו ערב מתישה את איציק במידה רבה. חסרה לו ההתלהבות של ההתחלה. הקהל שלו הרבה פחות מתלהב. אנשים יושבים אדישים ומבט צונן בעיניים שלהם. אולי הם כבר התרגלו לשירה שלו? או שמא הקסם של ההתחלה מתפוגג לאיטו? אולי הידיעה על כך שסירב להישאר בבריטניה ולקבל מגורים חינם גורמת להם להשיב לו יחס צונן? או שמא מדובר באופי האנגלי

הבלתי מתלהב? או אולי זה רק נדמה לו שקהל צריך להריע לזמר אורח כל הזמן?

איציק אפוף במחשבות. אני שר היטב, אני עושה את התפקיד שלי נאמנה. האם אני צריך להיות יותר - יותר מה? האם אני צריך להתאים את עצמי לקהל או לעשות את מלאכתי נאמנה בלי קשר לדעה של האנשים עלי?

המחשבות חדשות לו. ובוודאי שיהיו חדשות. מתי לאחרונה עמד מול קהל? אולי רק במסיבת הבר מצווה שלו. אבל אז הקהל היה היימיש לגמרי.

וכעת - ההתמודדות הזו לא פשוטה לו, המחשבות מקיפות אותו מכל הכיוונים והוא חש עייף, סחוט וכמה לפינה פרטית של מרגוע הרחק מעין הזרקורים.

אחרי ההופעה, בלילה, במרפסת לונדונית קפואה של מארחיו הנפלאים, הוא מביט אל השמים המעורפלים וחושב.

הוא כוכב זמר נערץ, שר היטב, מצליח ומפורסם ויש לו סכום לא מבוטל של אלפי לירות שטרלינג בכיס. למה שלא ישוב לישראל.

הוא יוכל לפתוח שם קריירה מצליחה של זמר וחזן. שמו המקצועי יהיה אייזיק ביץ' וככה יעשה הפרדה בין חייו הפרטיים למקצוע שלו.

חלי תהיה מאושרת לשמוע שהוא חוזר. הוא גם שומע מצוקה ברורה בקול שלה כל פעם שהוא מתקשר. לפי דבריה הבין שמדי יום היא מקבלת שיחות טלפון מאימות מצד שני השותפים ששלחו אותו לאנגליה. כל הסבריה שהוא ישוב בקרוב עם הסכום וישלם

להם עד הגרוש האחרון נופלים על אוזניים אטומות, מדבריה הבין שיש לה חשש לענות לשיחות.

הוא חייב לחזור לישראל.

כיסא הנדנדה שעליו הוא יושב לא נוח לו פתאום. איציק מתרומם ומסדר סביב כתפיו את שכמיית הצמר שרכש יחד עם נח בסיבוב הקניות במרכז המסחרי.

נח התיידד איתו מאז הטיול, מדי פעם הם משוחחים ונח מספר על ההתמודדויות שלו ועל החלומות שהוא חולם. כן, איציק מודה בינו לבין עצמו שקשה לו לעזוב את המכרים החדשים שלו, וזו עבורו התלבטות כבדת משקל. הוא צריך להתייעץ עם מישהו. חבל שהרב חלים לא נמצא פה לידו.

חיוך משועשע עולה על פניו כשהוא חושב שכל אדם צריך רב חלים פרטי שילווח אותו לכל מקום. האם הוא מסוגל להיות הרב חלים של עצמו? המחשבה הזו מצחיקה אותו, והוא פורץ בצחוק שמהדהד ברחוב החשון. לאחר רגע הוא משתתק, מופתע מעצמו. נראה שרחובות לונדון לא שמעו מעולם קול של צחוק שכזה בשעה שכזו באוויר הקר והחשון.

נו, טוב, הוא עייף מדי, הגיע הזמן לישון. הוא שב לחדרו ובלב מתנגן שיר ששר היום בערב בהופעה.

הקהל אולי לא התלהב מהשיר. אבל הוא, איציק, דווקא כן.

•

ליאור שקדי לא חושב לסבך את ירמי כשהוא שולח את ההקלטה לחברו הטוב - סהר כנען. לאמיתו של דבר ליאור לא חושב בכלל. רגע של שובבות ותו לא. סהר מקורב לרשת תקשורת

לא אחראית במיוחד. בתוך יומיים מתפרסמת ההקלטה בכל הרשתות. כלי התקשורת מכנים את השיחה 'עם חשד לפלילים'. העולם סביב ירמי סוער כפי שלא היה מעולם.

על ירמי נפל הסיפור בהפתעה גמורה. הוא קפץ לסופר לקנות כמה מצרכים חיוניים כשקיבל שיחת טלפון מאריה: "לא יודע אם שמעת או לא, החלטתי לנסות להיות הראשון שמעדכן אותך".

קולו של אריה נשמע חומל ודואג באופן מחשיד. ירמי חש בלי להבין שמשוהו גדול קרה. דבר מסתורי ומפחיד.

"דבר, דבר מהר".

"תיקח כיסא וכוס מים. תירגע, אל תהיה לחוץ", אריה אומר את המילים בקול ברור ואיטי, ירמי חש שהוא יוצא מדעתו עוד מעט.

"נו, לקחתי, כיסא, כוס מים הכל", הוא מניח בעגלת הסופר החצי מלאה ארגז סודה.

"טוב, אמ... איך אני אומר לך". ירמי חש שעצביו מתפקעים, "דבר עכשיו, אם לא אתה מפוטר!" הזעקה שלו מושכת כמה עיניים סקרניות והוא ממחר להנמיך את קולו: "נו, אריה, מה קרה? העבודה שהזמינו 'שלטון וחוק' התבטלה? דבר מהר, אני לא יכול יותר!"

"לא, לא, משוהו הרבה יותר גרוע", אריה בורר את המילים בזהירות, אך אינו מצליח למצוא ניסוח מתאים. הוא חש מצוקה מרגע לרגע, מבין שאין לו ברירה.

"תשמע, ירמי, הישיבה הסודית שערכת לפני יומיים במשרד? אמ... היא הוקלטה בידי אחד המשתתפים כנראה. אחרת איך ניתן להסביר שקיבלתי אותה לפני רבע שעה בתוספת פירוט מדויק?

ולא רק אני קיבלתי אותה. כל ענף הפרסום כבר שמע ועודכן, ולא רק זה, אומרים שהיא תשודר בתכנית שעוסקת בהון ופילילים”.

”לא יכול להיות”, ירמי פולט את המילים בבהלה עצומה, בלי לקלוט עדיין מי נגד מי ומה כמות הנזק.

”מצטער שאני נאלץ לספר לך את זה. חשבתי שככה יהיה טוב יותר”.

ירמי אינו עונה. הוא לוחץ על ‘אנד’ בלי לומר מילה נוספת, משאיר את העגלה החצי מלאה במרכז הסופר ויוצא החוצה בריצה.

זה לא יכול להיות. איך זה קרה, מי המנוול שהפיץ את השיחה הסודית הזו? מה הוא בעצם אמר שם?

למה הון ופילילים?

כן, נכון. הוא דיבר על שוחד, על ריגול והורדת המתחרים למינימום.

הוא דיבר נגד חמיו, הוא נחשף בהקלטה הכי גרוע שאפשר. מה עושים, ריבוננו של עולם? למה יש אנשים כאלה בעולם? אין נאמנות? אין יושר? אי אפשר לסמוך על חברים היום?

נסער ורדוף רץ ירמי ברחובות, שוכח שיש לו רכב שחונה לא רחוק, שוכח מהכל.

בעצם, מה אני הולך בחוץ? בטח כולם מסתכלים עלי ומבינים. מי שכבר שמע, מאיפה אני יכול לדעת מי שמע. איזה סיבוך.

הסתבכתי עם כל העולם. ואין לי את מי להאשים, זה גם לא יעזור.

הוא חוזר לחניה ונוסע לבית. שם, בחדר העבודה שלו, הוא מסתגר שקוע במחשבות מטרידות.

הוא אינו מעז לענות לצלצולי הטלפון הרבים שנשמעים בזה אחר זה.

מצבו עגום ביותר והוא מרגיש את זה בכל ישותו.

אין תקווה, אין.

•

בחוץ הבריות מדברות ומרגנות. בחוץ מכנים אותו 'עברייני', 'תחרותי', 'כפוי טובה'. בחוץ מתרחש כל הסער הגדול.

ירמי אינו יוצא מפתח הבית כבר מספר ימים. הוא אינו מדבר כמעט, בקושי אוכל. ציפי לא מנסה לעודד אותו אפילו, לאחר שפעם אחת כשניסתה לדבר איתו על זה זכתה לתגובה היסטרית.

האדם היחיד שירמי עדיין בקשר איתו זהו אריה ממחלקת אסטרטגיה. אריה, שהוכיח את עצמו כאדם ישר שאינו בורח ממחויבויותיו.

אריה מדווח לו על התגובות, על הבוז, על חלק מהאנשים שדנים אותו לכף זכות ועל התגובות הציניות והמשפילות.

ירמי מאזין, מצטמרר לרגעים כשהוא קולט שכל הרע הזה נשפך לכיוון שלו ובגללו - ולרגעים אחדים מבין שזה - לא - סוף - העולם.

אנשים מדברים, אנשים חושבים, הרע ביותר מבחינתו קרה, ולמרות זאת לא קרה דבר.

החיים ממשיכים, לקולה יש אותו טעם, הפיצה העסיסית של

'פיצה אייפל', שציפי מזמינה עבורו מדי צהריים, נותרה טעימה כשהייתה, ואפילו, כמה משמח, דודיק למד לומר 'אבא' (בטח שילמד, אם אבא שלו כל היום בבית, הציניות לא עוזבת את ירמי. למרות זאת הוא חש גאווה אבהית).

לאחר שלושה ימים אומר לו אריה שחמיו, גדליהו ריקובס, רוצה לבוא לבקר אותו בביתו. ירמי לא שואל למה אריה צריך להעביר לו את המידע. אריה הוא הצינור היחיד שלו לעולם.

מה יש לו כבר להפסיד. ירמי מסכים.

גדליהו נכנס בצעדים קלילים ובטוחים. בת צחוק מרצדת לו בזווית עינו, וירמי אינו יודע אם עליו לחוש מושפל או לשמוח בתגובה הקלילה והנעימה.

הוא מחליט לשמוח. אין לו פריווילגיה להתרגז, הוא בעמדה כל כך נחותה ועליו לקבל באהבה כל תשומת לב חיובית, אם הוא רוצה לצאת מהמשבר לחיים טובים ויציבים.

למרות זאת, הוא אינו מדבר. נותן לגדליהו לדבר ראשון.

"ירמי, אני רוצה לומר לך שאני מבין אותך". ירמי שותק, הנה שיטות פסיכולוגיות מובהקות.

"זה לא פשוט לקבל משרד פרסום על מגש של כסף, בלי לעבוד קשה כדי להשיג אותו. אתה יודע כמה עמל ויזע השקעת? כמה כישלונות ספגתי בדממה? בית הספר של החיים הוא בית ספר קשה, מתיש, אבל נהדר. ואילו אתה לא התמודדת מעולם מול קשיים עצומים כמוני, כך שאפשר להבין את הצורך שלך לחוש שמשוהו מההצלחה במשרד שייך גם לך".

גדליהו מדבר דיבורים מעניינים. אם פרסומאי צריך להיות גם

מעט פסיכולוג כדי להבין את נפש קהל היעד - הרי שגדליהו מוכיח זאת כעת.

ירמי מגחך קלות לעצמו. החיוך שלו מעודד את גדליהו להמשיך: "קרתה פה אי נעימות, ירמי, וזה הכל. העולם כמנהגו נוהג. אנשים ממשיכים בסדר יומם. הבעיות שלך לא מטרידות אף אחד יותר מדי".

ירמי עוצם את עיניו. אלו היו דבריה של חלי, אי אז כשהתעקשה שאיציק הוא החתן המיועד לה.

האם יש צדק בדברים? יש, בוודאי שיש, הוא מרגיש אותם על בשרו. למרות זאת, זה קשה, קשה כל כך. הוא לא יודע איך יישא את פניו לאנשי המשרד, איך יוכל לתקשר עם חברים, ומי בכלל ירצה להשתמש במשרד פרסום שכזה, בעל שם של עובר על החוק?

הוא פוקח את עיניו לבסוף. "אני רוצה שתשעה אותי מהמשרד", הוא אומר.

"אתה - מה?"

"אני רוצה שתפרסם שאתה משעה אותי בינתיים", הוא שב על דבריו.

"למה?" גדליהו נראה נדהם, רעיון שכזה אפילו לא עלה בראשו. "זה יהיה טוב למשרד הפרסום. ככה כולם יבדילו בינו לבין... המעשים שלי, זה יהיה טוב גם בשבילי".

"שזה אומר?"

"ככה אחוש שקיבלתי את העונש למעשי ואני בדרך לתיקון".

“את העונש למעשיך קיבלת כבר כשהקלטה התפרסמה.”
“אולי, בכל זאת אשמח אם תפרסם את ההודעה שאתה משעה
אותי לזמן בלתי מוגבל.”

גדליהו מחייך אליו ואומר: “אני גאה בהחלטה שלך, ירמי. אתה
באמת אדם בעל אומץ רב. אדם שמוכן להודות בטעות שלו ולתקן
אותה ראוי להערכה רבה.”

דבריו נופלים על ירמי כמו מים חיים לנפש צמאה.

כמה טוב שיש בעולם אנשים כמו גדליהו ריקובס.

פרק 27

איציק רוצה לשוב לבית, לעולמו המוכר. אך רשימה ארוכה של הופעות ממתינה לו והוא לא מצליח לבטל. לומר 'לא' לעולם שכה מיטיב עימו.

אותו ערב עליו לבוא להופיע הופעה של זמר אורח בשמחת בר מצווה שעורך אחד מעשירי הקהילה לנכדו.

איציק עומד מול הארון, מתלבט בין החליפה המשובצת באפור בורדרו חום, לבין זו המנומרת בירוק בקבוק. את שתיהן הוא אוהב באופן מיוחד.

הוא מחליט על אחת מהן.

הלב שלו ריק והוא מהורהר באופן יוצא דופן. חושב על נח, הנער לקוי הראייה השקדן, חושב על עצמו ועל השינוי שחל בו,

חושב על חלי ועל האיומים שהיא מקבלת, חושב על רשימת ההופעות שלו שלא נגמרת, חושב על עצמו. על תחושת הסיפוק שרחקה ממנו מרחק רב.

חושב וחושב.

אם הרב חלים היה פה, לידו, הכל היה מתבהר לחלוטין. הוא בטוח.

אולי ינסה לענות לעצמו במקום הרב חלים.

“אני לא מרוצה”, הוא אומר לבבואתו הנשקפת בראי, מדמיין שזה הרב חלים העומד מולו ומאזין לו

“תחשוב חיובי ותהיה מרוצה”, עונה לו הדמות התמירה והייצוגית שנשקפת למולו.

“אני מרגיש טיפש, נוכל”, הוא אומר.

“תשנה את המחשבה. תחשוב שאתה צדיק ומשמח יהודים”, הוא עונה לעצמו.

נעבעך. זה לא עובד.

אולי מפני שחסר פה החיוך הקורן של הרב חלים, השדר התת-קרקעי שהוא משדר לך, שאתה עולם שווה בכל מקרה ובכל מצב.

אולי.

בשמחת בר המצווה תחושת הריקנות מחריפה.

“הוי כל צמא לכו למים”, הוא שר וליבו שקוע בדאגה עמומה.

הוא צריך ייעוץ מקצועי, אולי? מה כבר רצה? לעבוד, להרוויח, לשמוח בעצמו?

הוא מסיים לשיר ויורד מהבמה.

אנשים לוחצים לו ידיים, מבקשים חתימה, מצטלמים איתו.
החיוך שלו אמיתי. הוא אוהב אותם.

הלב שלו חלול.

הוא רוצה לצאת מעט. להיות לבד.

מישהו פוסע בעקבותיו במהירות רבה, קורא לו.

“אייזיק, רב אייזיק?”

“כן?” הוא נעצר, מביט באדם גבוה ורזה העומד מולו.

“אני יכול לדבר איתך?”

“בבקשה, אני יוצא ללובי בכניסה.”

“מצוין.”

בלובי הכניסה של האולם הם מתיישבים על ספות עור ירוקות.

“אני רוצה לשאול אותך, רב אייזיק, איך זה יכול להיות?”

“למה אתה מתכוון?”

“אנחנו ישראלים שבאנו לפה לפני מספר שנים בגלל המשפחה

של אשתי. היא מאנגליה. לא זה העניין. יש לי בן שיודע לשיר

נפלא. כל מי ששומע אותו מתלהב. הוא מלחין, משורר, זמר. יש לו

קול ערב. משהו משהו.”

“כן”, איציק לא מבין מה האיש הגבוה רוצה ממנו.

“אז אני שואל: איך זה שאתה, שכמה שבדקתי וביררתי עליך

אין לך רקע של מוזיקה או משהו דומה, איך אתה נהפכת לזמר

מפורסם בתוך לילה. ואילו הבן שלי שר פה שיר, שם שיר, אף אחד לא מזמין אותו. הוא לא מתפרנס מזה. איך אתה מסביר לי את זה?”.

אייזיק ביץ' הזמר מרגיש שאודם קל מכסה את פניו. מה אכפת לו אם הבן של האדם שמולו שר וכמה ולמה. מה זה עניינו. מה זה קשור אליו.

אייזיק ביץ' מתחיל לחשוב אולי האנשים שתמכו בו עד עכשיו, עשירי הקהילה, רוצים לרמוז לו לעזוב את אנגליה. אולי יש אנשים שמקנאים בו ורוצים והתנכל לו.

אולי ירמי שלח אותו. הרבה אולי. אייזיק ביץ' רוצה להתעלם מהכאב שהאיש משדר, לפרש אותו כחוצפה וכהתרסה. אייזיק ביץ' רוצה לקום מכאן, מהלובי, ולשוב אל הקהל האוהד שממתין לו שם בפנים.

איציק הרקוביץ מתקומם. איציק נשאר לו שם בפנים. רוצה שיהיה טוב לכולם, ושכולם יהיו טובים זה לזה.

איציק מחליט להתעלם מאייזיק ביץ' הזמר שמשתלט עליו פתאום. לענות לאיש מלב אל לב.

“אני מבין מה שאתה אומר”, בתקווה שאין לך כוונות נסתרות, זדוניות.

“לא רציתי שתבין. רציתי שתענה לי”, הזעם דיבר מגרונו של האיש. מה כבר הוא יודע עלי שהוא מדבר ככה? תמה איציק בליבו. האם הוא יודע שאני לא זמר מפורסם אלא ביש מזל שכוכבו החל לדרוך?

אתה לא ביש מזל וכוכבך לא החל לדרוך. אתה פוסע במסלול

שלך, מסלול שבו אתה לומד, מחכים, מתקדם, איציק, הוא עונה לעצמו. מנסה לנחם את הרגש הפגוע שנותר בו למרות ההצלחה.

האיש מעיר אותו מהרהורי: "יש לך תשובה, איציק, או אין לך?" אז האיש יודע גם את שמו האמיתי. מעניין מאוד.

"מאיפה אתה יודע איך קוראים לי?"

"אח שלי טוביה ליבוביץ למד איתך בישיבה קטנה וזיהה את תמונתך בעיתון".

"אה..."

"נו, תענה", האיש דוחק בו.

איציק מתגבר על הרגשות השליליים שעולים בו. "עוד יומיים יש הופעה מרכזית של מיטב הזמרים שמגיעים לבריטניה לערב הוקרה למוסדות 'תבל ג'ואיש'. שמעת? מכיר?"

"כן, בוודאי".

"אני מוזמן להופיע. אני רוצה שהבן שלך, איך קוראים לו?"

"בנימין".

"לבנימין אמר ידיד ה'. יפה. אני רוצה שבנימין יעלה וישיר איתי. תביא אותו מחר לבית של מאיר כץ שם אני מתארח. נעשה חזרות ביחד".

"אני מבין", חיוך קל עולה על פניו של האיש. משווה לו הבעה נינוחה יותר. החיוך הולך ומתרחב ככל שהוא מעכל את הבשורה שאיציק מבשר לו עכשיו.

ההופעה עוד יומיים, הנה הופעה מרכזית מתוקשרת שמדברים עליה זמן רב.

והבן שלו, האנונימי, מוזמן לשיר שם עם הזמר החדש והנערץ
אייזיק ביץ'! החיוך שלו הופך את את לצחוק קצר, מביע אושר
אמיתי.

איציק יושב שם, מול האיש השמח, ומרגיש איך בפשטות, ובלי
הרבה גינונים, נכנס לו אושר לתוך הלב.

רגש דק, טהור, של שמחה. כמוה לא חש בכל התקופה האחרונה.

פרק 28

מותר לי להיות קטן, לא להבין דבר
מותר לי להיות גדול, לדלג על העבר
מותר לי לפסוע בדרכים סלולות
ואם יש אבן שעומדת שם
לא אפול אף פעם
פזמון:
כי מצאתי את הטעם
של האור שלך
והוא לא שם,

באור הכוכבים
כי חשתי רק הפעם
את החום שלך
והוא לא נמצא
בשמש שצורבת לפעמים

מותר לי להיות אני,
רק אני ודי
בלי לחפש במסלול של השני
את הטעם לחיי
לדעת שכל הנחלים שונים
וכולם מגיעים אליך,
מותר לי להיות אני...

איציק מביט בסקרנות במילים של השיר שזרמו על הדף. אילו
מילים מעניינות. זה מה שהוא מרגיש. ממש ככה.

הוא מצליח לכתוב שיר בכוחות עצמו! מעניין מה בנימין יאמר
על השיר, אולי תוך יום הוא ילחין לו מנגינה והם יוכלו לשיר את
השיר בצוותא, על הבמה של "תבל ג'ואיש".

ואולי הם ימצאו מחר מישהו שיוכל לתרגם את השיר גם
לאנגלית. הזמן דוחק, ועליו לסכם עם הנגנים את הלחן. הוא מקווה
שהכל יסתדר.

נראה לו שהקהל יאהב את השיר הזה מאוד.

הוא מתעמק במילים: מה רציתי לומר פה בעצם?

אלו המילים של הרב חלים. שכל אדם שונה, ולכל אחד יש מסלול מיוחד וייחודי משלו.

אבל המילים 'כי חשתי את האור שלך' לא שייכות לרב חלים. אלו מילים שיצאו נטו מתוכו. האם התכוון לאור של ה' ? ללימוד התורה? ולמה התכוון כשכתב את המילים שהוא לא רוצה את האור של הכוכבים? האם התכוון שהוא לא רוצה את אור הזרקורים של הבמה?

האם ייתכן שהשיר מגלם בתוכו משאלה כמוסה שלו, של איציק?

אולי כדאי לומר שלום ולא להתראות לכל ההדר, הפרסום, הכבוד, הכסף, ולחזור להיות איציק הרקוביץ האלמוני והמתמודד.

אני כבר פחות מתמודד, אני יודע מה אני ומי אני. אני יודע מה טוב לי ומה רע. חווייתי כבוד והצלחה, לא שם נמצא האושר והחיפוש שלי.

האושר נמצא במקום אחר.

לילה עמוס מחשבות וחיבוטים עבר עליו. הוא נמצא כבר שנים עשר ימים באנגליה, תכף חצי חודש. הוא צריך לדעת מה הוא רוצה מעצמו. לתכנן את העתיד. אי אפשר להשאיר את חלי עם תשובות לא ברורות. אי אפשר לא להבין מה הוא רוצה מעצמו.

בצהרי היום בנימין נכנס לבית של מאיר כץ בהרבה קולות וברקים. הוא בחור בן 27, רווק, נמרץ אבל כל החיים שלו הם ספוס אחד גדול. יש לו תכניות לרוב ועדיין לא הצליח להגשים אחת מהן - ואין לו מושג מה תוקע אותו מלהצליח.

איציק נפל עליו ממש משמים. טוב שאבא שלו נפגש איתו
אתמול בבר מצווה. סוף סוף הוא מצליח לפלס דרך לעבר במה
חשובה כמו של "תבל ג'ואיש".

את השיר שאיציק חיבר הוא לא אוהב. זה נראה לו לא ברור.
ובכלל, עדיף ללכת על שירים שיש להם מילים מהמקורות.

הוא, למשל, עובד על השיר "אשרי" תקופה ארוכה. זה שיר
מדהים וכדאי להכניס אותו מחר. בטח הוא יתפוס חזק.

איציק מקשיב לאוטוסטרדה של בנימין ומשתדל להבין מי נגד
מי.

בנימין לא מחכה שהוא יבין. הוא נעמד ושר. ויש לו אפילו
פלייבק מוכן.

"אשרי, יושבי ביתך,

אשרי, אשרי העם שככה לו -

אשרי, אשרי - האיש שלא הלך, לא הלך בעצת רשעים.

אשרנו - יושבי ביתך, עוד יהללוך סלה".

איציק מאזין לשיר ומתרשם עמוקות. השיר באמת יפה
ומקצועי, הלחן קליט ונעים, מזל שיש לו את בנימין, להופעה
בדואט יש נוכחות חזקה יותר.

בנימין מציע שהוא, בנימין, ישיר את השיר, ואילו איציק ילווה
את השיר בקול שני, ברקע. הזמן די דוחק.

אבל איציק מסכים גם לזה.

מאוחר יותר הם נפגשים באולם הענק שבו יתקיים המופע
לחזרות עם התזמורת. בנימין מביא איתו את הפלייבק, התזמורת

לומדת את התווים תוך כדי חזרות, ומה שנותר למארגנים זה להחמיא להם בנימוס אנגלי טיפוס.

בלילה שלפני המופע עולה לו לפתע החום. האם הוא התקרר? או אולי זו ההתרגשות והספקות המענים, שלא נותנים לו מנוח? הוא לוקח לפני ההופעה כדור אקמול וחש רווחה שאין לו תפקיד גדול הערב. רק שיר אחד-שניים. מזל שבנימין נכנס לתמונה, אם ירגיש ממש לא טוב הוא יעביר אליו את השרביט כולו.

בהופעה עצמה הוא מרגיש מצוין.

הקהל אוהד ובא לשמוח מכל הלב.

הוא עולה על הבמה, בנימין המוכשר לצידו, והם הופכים את האירוע למעמד מרגש ומשמח.

הוא חש שמשוהו מאבקת הכוכבים הנוצצת הופך לחלק ממנו.

וזה בעצם מה שהוא. כוכב זוהר שדרך.

•

אבל אחר כך, בלילה, לבד מול השמים המעורפלים והאוויר הקר והמנוכר חוזרים הספקות ולועגים לו בלחן של בנימין:

אשרי - ואתה לא שם

אשרי - מה מייחד אותך כשייך לעם

אשרי - האיש שלא הלך בעצת רשעים.

אבל מה לעשות עם הרשע שיושב לו שם בתוכו, וזורק בו ארס ולעג וספק.

והופך אותו לאדם מוכה ושבור, אפוף מחשבות ועינויים עצמיים.

הוא צריך לברוח. לחזור.

זו מחשבה שחדשה לו.

ממי לברוח. למי לחזור.

הוא מנסה למצוא את המענה בתוכו.

הרי התורה היא אור, וה' הוא טוב. וכל המצוות והחוקים
מכוונים אותך לשם. אל האור ואל הטוב.

ומה שלא שייך לתורה, לעבודת המידות, למצוות, זה הפך האור
והטוב.

זה חושך, ובהלה, וחוסר קבלה עצמית.

אולי אם ישוב לתורה, ממש כמו שנח מחפש דרכים להבין את
הלימוד.

אולי אם ישוב לה' - לאור הטוב של התורה

אז ימצא את מה שהוא מחפש ולא מוצא.

איזו מחשבה מעניינת. ממש מזרימה לו כוחות.

הוא ניגש לשידה ומוציא ממגירה בעלת ידית מסוגנת דף לבן.
הוא חייב לרשום את הדברים, שלא ישכח.

"התורה היא אור

הבורא הוא טוב

ואם אני רוצה טוב ואור בחיי

אתחבר אל האמת הזו. ודי".

הוא מביט על המילים שכתב. מילים פשוטות של יהודי פשוט.

כמה היה רוצה להיות חלק מהאמת הזו הכתובה כחול על גבי לבן.

אבל עוד דרך ארוכה עליו לעבור.

כל החיים הם מסע, וכדאי שיבין דקה אחת קודם, שאם הוא יעלה על המסלול הנכון יש סיכוי שיום אחד יגיע.

עטור זרי ניצחון שנתן לעצמו,

אפוף זרי תהילה שרק הוא שזר אותם,

אל במה אחת, גבוהה ויפה, ללא קהל.

והוא יהיה זה שיגיש לעצמו את גביע הניצחון.

רק שהבעיה העיקרית שלו כרגע היא -

שהוא אינו יודע מה המסלול הנכון עבורו.

פרק 29

ירמי יושב במרפסת האחורית ואוכל גלידה. קר בחוץ, והגלידה קרה, וכבר מתחיל לכאוב לו הגרון. אבל לירמי זה לא אכפת.

הוא מרוקן מכל רגש של שמחה ועשייה.

היום יום שלו משמים, ארוך ובלי משמעות כלשהי:

קם; מתפלל בשטיבלאך מרוחק; שותה את הקפה עם עוגה חלבית; יושב על הספה בסלון; פותח ספר, מנסה ללמוד וסוגר אותו כעבור חמש דקות; יוצא למרפסת הצופה אל נוף מרהיב; חושב אולי מישהו מביט בו ומבין שהוא משועמם ובלי עבודה; חוזר לבית; נכנס לחדר העבודה שלו; ניגש למחשב; הפלסטיק הטכנולוגי הזה מזכיר לו את משרד הפרסום ודוחה אותו; ניגש למטבח; מחפש משהו טעים; יוצא למרפסת האחורית; מחכה

לציפי שתשוב מהעבודה; מתרגז שהיא שבה ומתחילה בשאלות שלה; שמח לשחק עם דודיק מעט; מתפלל מנחה; מחפש תעסוקה; מנסה לאפות עוגה; מלכלך חצי מטבח ולא מצליח באפייה; יוצא לתפילת ערבית, לקנייה קטנה בסופר מרוחק וטופח לעצמו על השכם על כך שהוא מסכים לצאת מהבית אחרי מה שקרה.

כך זה יום אחרי יום.

הוא מרגיש שהוא עומד לצאת מדעתו.

הטלפון המצלצל לא מעורר בו עניין. מדי פעם ידידים או קרובי משפחה מתקשרים ומתעניינים בו. תשומת הלב הזו לא מעודדת אותו.

זה כאילו אומרים לו: "אתה צריך אותנו, אתה תקוע, רחמנות עליך". פוי!

"שלום, ירמי, מה נשמע?" ירמי לא עונה מיד, חלי מעולם לא נהגה להתקשר אליו, גם לא כשאיציק עבד במשרד הפרסום. אם היא מתקשרת עכשיו זה בטוח כדי לספר ולדווח לכולם עד כמה הוא מסכן ומסובך. עדיף לומר לה מראש שהוא יודע שזו המטרה שלה, ושלא תנסה להעמיד פנים שאכפת לה ממנו פתאום.

לבסוף הוא מחליט לשמור את מחשבותיו לעצמו ומשתדל לענות יפה: "שלום וברכה".

"ירמי, רק אם זה לא יהיה קשה לך, באמת. תוכל לעזור לנו?"

"לעזור?" מה אפשר לבקש מאדם בלי עבודה, בלי מעמד.

"כן, אתה יודע שאיציק חוזר עוד יומיים לארץ, נכון?"

"איציק? באמת?" בבת אחת שוכח ירמי את הכעס והתסכול. מחשבותיו נודדות לעבר אנגליה וקולו מתעורר לחיים. איציק, מי

זוכר שקיים יצור כזה בכלל, שעד לפני תקופה מסוימת הוא תפס חלק ניכר מחייו, שלא לטובה.

ואחר כך התהפך עליו הגלגל והוא החל להצליח שם באנגליה. מי זוכר.

איציק שב לארץ, רוכב על גלי תהילה, כבוד, כסף, קריירה.

איציק והוא, הוא ואיציק.

איזה עולם.

”כן. איציק חוזר סוף סוף. הוא היה נשאר שם מצידו, יש לו הופעות נוספות. אבל בגלל שהוא התחיל לשיר ולקבל כסף, הוויזה שלו לא מתאימה. הוא לא הודיע להם לפני שהוא מגיע שהוא מתכוון לעבוד שם. וזו נחשבת עבודה לכל דבר.”

”כי הוא לא ידע שהוא יעבוד שם”, ירמי נשמע ציני. חלי מחליטה להתעלם, לא לכל מילה יש כוונה להרגיז.

”אז רציתי לשאול אם תסכים להביא את איציק מ'בן גוריון'. זה יעזור לנו מאוד.”

ירמי חושב מעט. למה לא, זה יכול להיות מעניין, לשבור את השגרה הממושכת שנכפתה עליו.

”כן, אני יכול, למה לא.”

”תודה, ירמי, אין כמוך”, חלי חשה תחושת רווחה, ”רציתי גם לבוא אבל עדיף שאעזור לאמא לארגן קבלת פנים חגיגית לאיציק. אה, וגם אתה מוזמן כמובן.”

”לאן? אם זה משהו גדול אני לא יכול להופיע.”

”לא, זה משהו קטן, בבית של ההורים. כולם שמחים שהוא חוזר. ובאמת, סך הכל צריך לשים את העבר מאחורינו“.

ירמי חושב על המילים 'לשים את העבר מאחורינו', והן לא מוצאות חן בעיניו.

”אי אפשר, חלי. אתם תתקדמו, אין לי בעיה, אני לא יכול לשים שום עבר מאחור. אני תקוע בעבר. ההקלטה שלי בכל מקום. אין לי עתיד“.

חלי לא עונה מיד. לשמוע את ירמי מדבר מתוך חולשה עצומה זה חדש. היא לא ידעה שהוא במשבר כל כך עמוק. חשבה שהוא לקח את הסיפור בקלילות אופיינית לירמי. שהוא עדיין חושב שאפשר לסובב את כולם על האצבע הקטנה, ושכל המציאות משועבדת אליו.

דבריו חדשים ולא נעימים לה. איכשהו, הייתה מעדיפה את ירמי הציני על פני ירמי החלש והדיכאוני.

אבל אולי זה מה שעדיף - חולשה אמיתית על פני חוזק מזויף. אולי יום אחד יאזור ירמי את הכוחות ויבנה בתוכו עוצמה אמיתית שלא נשענת על מעמד וכבוד.

אולי זה מסלול שכל אחד צריך לעבור בחיים, ולא משנה אם קוראים לו ירמי או איציק.

”הכל יהיה בסדר, ירמי. העולם ממשיך. יש לך כישרונות ויכולות רבים. אתה כגון כדי להמשיך במה שאתה יודע הכי טוב שאפשר. וכשבורא עולם סוגר חלון הוא פותח דלת, רק תאמין“.

”זה לא משנה אם אני אאמין. זו המציאות, חלי. הרסתי את

השם של עצמי ללא תקנה. אין לי עתיד. זהו, נגמר". ירמי נשמע מיואש לגמרי.

וחלי, אחרי שהשיחה מסתיימת, מוצאת את עצמה מוחה את הדמעות שזולגות להן לפתע בלי הודעה מוקדמת.

החולשה של ירמי החזק.

ואין לו כוח להתמודד.

איזה עצוב.

•

החברים שרכש באנגליה באים לחגוג מסיבת פרידה קטנה בביתו של מאיר כץ. ארנולד לב, בוב מנדלבוים, לייזר ליבהר, מרקו העוזר של מנדלבוים, ואפילו הכתב של העיתון "ג'ואיש און ז'ה וורלד" מקס לרנר מגיע מצויד במצלמתו. מעט באיחור מגיעים בנימין ליבוביץ ואביו. הם חשים הכרת הטוב לאיציק על שפתח לבנימין שערים. מאז ההופעה הבלתי נשכחת שלהם בערב הוקרה נעשה בנימין מוכר יותר וכבר החל לקבל הצעות להופעות ולשיתוף פעולה.

המסיבה נושאת אופי תורני.

נח יוצא מחדר הספרים ומפליא אותם בדבר תורה מלא התרחשות, הבנה ומחשבה מקורית.

הנוכחים מתפעלים מכושר ההתמדה ומאופיו השקט של הבחור שמעדיף להיות נחבא אל הכלים.

מאיר מחייך בגאווה ומספר על סבא רבא שלו שנהג להתייחס לכישלון כאל מקפצה והזדמנות.

“נח נקרא על שמו. ואכן, כבר מילדות שמתי לב שהוא מתגבר על הקשיים הרבים ולא נרתע משום דבר!”

הנוכחים מוחאים לו כפיים, ונח, בחיוך מצטנע, מודה להם ורוצה לומר כמה מילים על איציק.

“אייציק הוא אדם נדיב וסבלן, בעל מזג נעים וחבר אמיתי. אני רוצה לומר לו תודה על שערי הזמרה שהוא פתח לי. בזכותך, אייציק, התחלתי ללמוד בניגון שאתה שר ‘אם היו בני אדם מרגישים’. אני מודה להקב”ה על ההזדמנות להכיר אדם כמוך, ומאחל לך בהצלחה בכל אשר תפנה”.

נח מתחיל לשיר את השיר שהפך להיות מזוהה עם איציק באנגליה, וכולם מצטרפים אליו קצובות. איציק מרגיש שדמעות מופיעות לו בעיניים. הוא מעפעף במהירות, מצטרף לשירה.

הם יחסרו לו, כל החברים כאן. האנשים שלמד להכיר. אלו שסתמו את הגולל על איציק המסכן והרדוף והצמיחו ממנו בטוב ליבם ובעין הטובה שניחנו בה את דמות הזמר הפופולארי.

המסיבה נמשכת עוד זמן מה.

איציק מבין שאין מנוס, הוא שב.

הביתה.

איציק אורז את החפצים שלו במזוודה חדשה שקנה לא מזמן. הוא משתדל לקפל יפה כל פריט. מרוב התרגשות אין לו סבלנות לקיפולים, והוא בסוף שופך את כל הפריטים לתוך המזוודה, בערבוביה מוחלטת.

נותר לו לבחור עם איזו חליפה יבוא לישראל.

החלטה פראית דוחפת אותו ללבוש את החליפה היוקרתית ביותר שיש לו.

הוא צריך להוכיח להם שהוא כבר לא איציק חסר המזל. הוא יודע להתלבש. הוא שייך להם, למשפחה של חלי.

כן, כן, הוא משכנע את עצמו שזה צעד מתבקש.

מותר לו להצליח.

מותר לו, ואף אחד לא מקנא או מרגיש רע עם זה.

גם ירמי ישמח.

סוף כל סוף הגיס החדש לא יעשה לו בושות.

•

ירמי עומד מול ארון החליפות. מולו עומדות החליפות, שגורמות לו רגש של דחייה מוחלט.

כל חליפה וחליפה מזכירה לו את עבודתו במשרד הפרסום. את הימים שבהם היה יוצא אל המשרד המפואר, לבוש מכף רגל ועד ראש לפי צו האופנה האחרון. הוא היה מעודכן היטב, הרי הוא זה שפרסם את האופנה האחרונה.

החליפות מזכירות לו את ימי הכבוד והתהילה. את ימי הזוהר שחלפו לבלי שוב. ימים - שאם הם כבר לא קיימים הוא חפץ למחוק אותם מהזיכרון.

ולא לשוב אליהם עוד.

ומה לעשות שהוא צריך לצאת להביא את איציק מהטרמינל. והוא צריך ללבוש חליפה מכובדת, שמתאימה ליציאה שכזו.

'בעצם, אני יכול למצוא חליפה ישנה יותר. כזו שלא תזכיר לי

את העבודה המטורללת של ריקובס וצוות הבוגדים שם, חושב ירמי בשמץ של מרדנות.

הוא פותח את דלת הארון הצדדי ושולף חליפה בצבע אפור דהוי. סוקר אותה בשביעות רצון מסוימת. זה מעולה. את משקפי הזהב הממותגים הוא מחליף במשקפיים ישנים, בעלי מסגרת לא יציבה, מתאימים יותר לסגנון החדש שעטה על עצמו.

בלובי של הבניין משתקפת דמותו במראה הגדולה.

חליפה ישנה, משקפיים עקומים כמעט, וחולצה מקומטת מעט. הנה אתה, ירמי קליג החדש.

•

ירמי תמה על עצמו מעט איך ולמה הסכים לבוא הנה.

שהוא - ירמי - יבוא לקחת את איציק במיוחד?

ולא משנה שאיציק הוא אייזיק, והוא זמר.

איציק נשאר איציק.

ואלף שירים ומאות אוהדים לא ישנו את זה.

הנה הוא, איציק.

איך הוא השתנה, הגיס שלו.

לרגע קט עולה בירמי כעס נורא.

הנה אתה, שלא רצית להיות כוכב פרסומת, שבזת לבגדים ולשם הטוב שרציתי לתת לך.

הנה אתה זקוף מדי, גאה מדי, בבגדים מהודרים.

זה אתה איציק הרקוביץ הפשוט. איך שהעולם משתנה.

וזה אני ירמי, עם חליפה ישנה שגדולה למידותי, עם חולצה
מקומטת וזקן שלא סודר מזה שבועיים.

הם לוחצים ידיים.

איציק חש חוסר נעימות גואה בו. מה קרה לירמי?

למה הוא נראה ככה, מפוזר?

הם מתחילים לפסוע לכיוון היציאה. איציק גורר את המזוודה
הגדולה וירמי פוסע לצידו בפסיעות גדולות, מרושלות קמעה.

“תודה, ירמי. אתה עוזר לי בלי חשבון. כל הכבוד לך”.

“עזוב, זה בסדר. מה לא עושים בשביל הזמר המפורסם אייזיק
ביץ” ירמי מניע את ידו בביטול. לרגע הוא חוזר להיות ירמי הציני,
הפוגע.

איציק לא נעלב.

הוא כבר לא שם, במקום שמחפש מה עושים לו ואיך. הוא
במקום שונה לגמרי.

“פשוט... איזו חליפה”, אומר לו ירמי לאחר שהוא טורק את
הבגאז' בקול רעש קל ומתיישב לצידו, “נהיית אנגלי אמיתי, מה?”

איציק מחייך חיוך טיפשי, עלוב. תמיד בחברת ירמי ירגיש
טיפשי ועלוב. גם אם ירמי ילבש סמרטוטים והוא - איציק - ילבש
בגדי מלכות.

רגע, אולי ירמי נראה ככה בגללו? הוא נבהל לרגע. מחליט
לשאול. יש לו אומץ, וירמי לא אלים ככלות הכל, אם לא נקרא
לדבריו 'אלימות מילולית'.

“קרה משהו, ירמי? למה אתה נראה לא כמו תמיד?”

איציק, שיהיה בריא, והניסוחים העדינים שלו. ירמי מסובב את ההגה ועונה בפזיז נפש: "אל תשאל, איציק. אני במשבר. הקליטו אותי במשרד, פרסמו את השיחה, עזבתי את העבודה. איזה בושת, אל תשאל, איציק. אל תשאל. אתה נהנית לך באנגליה, זמררת לך. בעוד אני התמודדתי לי כאן עם השמצות. זהו, נראה מה יהיה הלאה".

איציק שותק בהפתעה. הדיבורים של ירמי אינם מובנים, ונדרשות לו כמה דקות להבין למה הוא מתכוון.

זה אמיתי? ירמי בלי עבודה?

הוא לא היה מעלה במחשבה הכי פראית שלו שזה מה שיכול להיות.

הם יוצאים לכיוון הכביש הראשי. איציק מבקש: "תשמע, ירמי, אם כבר יש לי אוטו צמוד ואנחנו במרכז, יש אפשרות שתיקח אותי לטבריה עכשיו?"

"למה, מה יש לך לעשות שם בחורף?"

"פגשתי באנגליה את ארנולד לב. הוא אדם עשיר שאני חייב לו הרבה, הוא הבטיח לומר 'נשמת' בקבר הרמב"ם. הוא מינה אותי להיות השליח, אמר שהרב אמר לו שצריך לקיים נדרים מיד ושלא ינדור יותר. אמרתי לו שאני אעשה את זה בשבילו. אתה יודע, הוא בחו"ל ולא מבין את המרחק שיש לי לעשות מירושלים לטבריה. בשבילו זה נראה שאני קופץ משכונה לשכונה".

ירמי מגחך קלות. אדם מעניין הוא, איציק הזה. חבל שזכה להכיר את הצד הזה באופיו רק עכשיו.

דווקא כשהיוצרות התחלפו לפתע, ומתקיים בהם המאמר
"גלגל חוזר בעולם".

"ניסע לטבריה. למה לא, ממילא אין לי עבודה להפסיד".

איציק מודה לירמי ומתכנס בשתיקתו.

וירמי מתוך רצון להפיג את השקט, מכניס למערכת השמע
דיסק און קי שבו מוקלט איציק שר.

איציק מאזין בעיניים עצומות.

הוא לא שר יפה בכלל.

לא מבין למה כולם מתלהבים.

אולי אם יתפלל עכשיו בקברי הצדיקים יזכה להבין מה עליו
לעשות.

לאיזה כיוון לפנות.

•

הדרך הולכת ונעשית ירוקה יותר מרגע לרגע. השמים מעוננים
והשמש יוצאת מדי פעם ושולחת קרניים צבעוניות, אפורות, אל
היקום הפורח מהגשם שירד בשבוע החולף.

"איזה טיול ארגן לנו ארנולד שלך", נאנח ירמי בסיפוק ולוחץ
על הכפתור שאמור להפסיק את המוזיקה.

הוא לוחץ בטעות על ווליום, המוזיקה נעשית קולנית יותר.
קולו של איציק נשמע בחלל הרכב. ירמי שולף את הדיסק און קי
בחוסר סבלנות. "אין כוח לשמוע את המוזיקה הזאת עכשיו", הוא
רוטן.

איציק שותק.

ירמי יישאר כזה, לא מתחשב, לא מרגיש את השני.
הוא צריך להבין שגם כשירמי נחמד, הוא לא מסוגל להיות
נחמד לגמרי.
תמיד להיות דרוך ולחכות לעקיצה הבאה.
הנה עכשיו, ירמי אפילו לא קולט שיכולה להיות בעיה עם
אמירה שכזו.
ואולי הוא, איציק, רגיש סתם? אולי ירמי לא פוגע אלא הוא
בוחר להיעלב משטויות?
איציק מרגיש מבולבל לחלוטין.
הוא יכול להתפלל גם על זה.

פרק 30

מקום ציונו של הרמב"ם שופץ מאז היה פה לאחרונה. איציק פוסע בצעד איטי, בוחן את משולש המתכת הגדול מעל הציון. אם הוא לא טועה, בעבר הוא היה אדום. וכעת צבעו אותו בלבן. מעניין ומרשים.

ירמי כבר בפנים, תופס ספר תהילים ושקוע באמירת המזמורים. איציק עדיין מתבונן בסקרנות. הנה המדרגות המוליכות לציונם של התנאים הקדושים. ביניהם רבי יוחנן בן זכאי, אליעזר בן הורקנוס ועוד. גם ציון השל"ה נמצא שם.

והרמב"ם.

מקור אדיר של השראה.

איציק מביט על לוחיות חדשות הקבועות על המחיצה והקירות,

המספרות את סיפור חייו הייחודי של ילד, שגדל יתום מאם, וזכה בכוח הרצון ובהמון סיעתא דשמיא להיות בקיא בחכמות רבות. ובעיקר בחכמת התורה.

איציק יודע את המסע שהרמב"ם עבר. הוא זוכר את הסיפורים היטב. למרות זאת הוא מרפרף על השלטים מלמעלה. אחד מהם תופס את תשומת ליבו.

הוא מוציא פנקס קטן ורושם לעצמו את הדברים.

לאחר מכן הוא אומר פעמיים "נשמת כל חי", פעם עבור ארנולד לב, ופעם נוספת עבורו.

"ואילו פינו מלא שירה כים. תודה. גם על הרגעים הקשים, בהם חשתי קטן, וגם על הרגעים בהם הבנתי שאני עולם. כמו כולם".

הרב חלים! הוא זה שלימד אותו כל כך הרבה. הוא לימד אותו שכל אדם עולם שווה, בעל מעלות השייכות רק לו.

הוא חייב לבוא לשיעור שלו השבוע. יש לרב שיעור מחר. איזה יופי, הוא כבר מתגעגע אליו כל כך, לחיוך הטוב שלו. לדבריו המחכימים.

הוא מסיים את תפילת נשמת פעמיים, מספיק לומר עוד מספר פרקי תהילים, כשהטלפון של ירמי מצלצל. ירמי נותן לו לענות וממשיך באמירת מזמורי התהילים.

חלי על הקו. רוצה לדעת איפה הם. איציק נזכר ששכח לעדכן אותה.

מה לעשות, המאורעות האחרונים, המסחררים, גרמו לו להסחת דעת רצינית. אפילו פיל לא היה זוכר במצב שלו. בטוח.

חלי מדווחת שהם נסעו לתפילה בצפון. הוא יסביר לה אחר כך.
הם תיכף חוזרים.

ה'תיכף' הולך ומתארך. לאיציק כבר אין סבלנות.
למה ירמי מתעכב כל כך הרבה זמן בפנים?
ירמי, כך נראה, שקוע בספר התהילים שלו, שוכח עולם ומלואו.

•

איציק מספיק להתפלל את תפילת השל"ה, לומר תהילים בציון
התנאים, וירמי מתעכב עדיין.

לבסוף לאחר שעה ארוכה מגיע ירמי, עיניו אדומות מבכי
ממושך. איציק אינו שואל אותו דבר. מבין שיש דברים שלא
קשורים אליו. והקשר הזה שנרקם כעת בין ירמי לתפילה - זה אחד
מהם.

הם יוצאים מטבריה לכיוון מרכז הארץ.

איציק רוצה לעזור לירמי. הוא רואה את ירמי מכונס בעצמו.
רוצה לומר לו שלא הכל שחור. שיש חיים אחרי משרד הפרסום.
שיש חיים אחרי כל משבר. והוא עד לכך.

בהתחלה הוא לא אומר דבר, מניח לירמי לנהוג בשקט. כעבור
זמן מה הוא רוצה לעודד אותו בכל זאת, לשתף אותו בתגלית
המעניינת שלו בציון הקדוש של הרמב"ם.

"אתה יודע, ירמי, מה קראתי עכשיו בשעה שהתפללת? על
השלטים שם, אתה יודע, כתוב על הרמב"ם ועל החיים הסוערים
שלו. הוא היה מורם מעם, באמת אני לא רשאי לדבר עליו, אבל
ממה שהבנתי הנה תראה. אתה שומע: 'על אף הכבוד הרב שזכה
לו העיד הרמב"ם על עצמו כי לא ביקש לעצמו אלא לימוד תורה

בלבד, 'אלו הגדולות והשררות עתה בזה הזמן אינן אצלי הצלחה אלא תכלית הטורח והעמל והיגיעה'. העתקתי ממה שכתוב שם אצל הרמב"ם.

"לא כל כך הבנתי אבל זה נשמע מיוחד".

איציק שותק לרגע, וממשיך: "ובכלל, שמעתי סיפורים על החיים שלו. הם היו סוערים וקשים. הוא עבר רדיפות, פוגרומים, שנאת הגויים כלפיו, הייתה תקופה שגם בקרב אחיו לא קיבלו אותו. אתה מכיר את קורות חייו? למרות זאת נשאר נאמן ודבק בעשייה הברוכה בלי הפסקה".

"החיים של פעם היו באמת קשים מאוד", מדגיש ירמי, ומפעיל את הוישרים. מתחיל לרדת גשם.

"כן, אבל הם היו שמחים יותר, לא התלוננו על כל דבר קטן. היו שמחים למרות הקשיים", איציק חש משוחרר לדבר. המאורעות שעבר לאחרונה שחררו אותו מעט מהכבלים שעטה על עצמו תדיר.

ירמי עוצר ברמזור, זו הזדמנות בשבילו לשתות את הבירה שקנה בחנות נוחות בדרך. יש לו פותחן קבוע בהישג יד.

הוא מברך ושותה בלגימה חצי בקבוק: "לנו יש את ההתמודדויות שלנו, איציק. וחוץ מזה שכבר זמן רב שאני חושב לעצמי שאתה מזכיר לי אנשים מפעם".

"מזכיר לך אנשים מפעם?" איציק מנסה להבין מה ירמי רוצה לומר.

"כן, אנשים מתקופות קודמות. אתה לא כזה מבין בענייני העולם הזה. לא בבגדים, לא בשעונים, לא בשתייה חריפה. אתה

סוג כזה של אנשים שמתעקשים להישאר בעבר. אנחנו דור מתקדם, חביבי”.

איציק שותק לרגע ארוך. ירמי, שיהיה בריא, מפתיע אותו בכל פעם מחדש. איך הוא מעז לדבר אליו ככה.

הוא רוצה להיעלב, ומרגיש שזה לא הזמן. די עם זה, מספיק כבר להתמודד מול ירמי, ועוד נשאר לו זמן רב להתמודד איתו בתור גיס, מכדי שניתן להישאר בשקט שוב ושוב מול מילים שכאלה.

יש לו מה להשיב לירמי. הוא יכול לענות לו הרבה. הוא יכול לומר לו שאם כך אז גם יששכר שייך לאנשים מפעם, וגם אברהם צבי. אבל הוא מחליט לחשוב מעט. הוא צריך למצוא תשובה נכונה ומדויקת.

פעם שמע שאם ילד מתחצף, במקום לצעוק עליו פשוט מבהירים לו בתקיפות שככה לא מדברים.

זה מה שירמי בעצם, הוא מדבר באופן ילדותי. אדם מבוגר אמור לכבד את זה העומד מולו.

”תשמע, ירמי, אני לא מוכן שתדבר אלי ככה יותר”, איציק משווה לקולו נימה תקיפה וחד-משמעית.

”מה??”

”מה ששמעת. הסגנון שלך לא מתאים. בבקשה לא מדברים אלי ככה!”

”אהה”. ירמי מתכנס בשתיקתו.

הם מגיעים ממש לשערי העיר ירושלים, עומדים בפקק קטן ולא משמעותי, כשירמי אומר: ”סליחה, איציק. לא התכוונתי לפגוע בך. אני מקווה שאתה סולח”.

איציק חוגג בליבו ניצחון קטן. הוא לוקח את בקשת הסליחה ומכוון אותה לכל הפעמים שבהן נעלב מירמי כשהוא עונה בלב שלם: "אני סולח".

בנות משפחת קליג יושבות בסלון סביב לעוגה שנותרה מהמסיבה. ירמי ואיציק שבו ממש מאוחר. ירמי חזר עם עיניים אדומות מעט ושתק רוב הזמן. הוא סיפר שהיה בציונו של הרמב"ם והגיע שם להחלטה מסוימת. הוא לא רוצה לומר עדיין כי הוא צריך לבדוק ולראות אם ההחלטה אפשרית.

איציק בלבל אותם כהוגן עם הבגדים המהודרים והשינוי הניכר שחל בו. אחרי ששמעו את סיפורו מכלי ראשון, חש רב שלמה שזו הזדמנות להודות לה' על כל החסדים.

הוא הציע להפוך את האירוע ממסיבת קבלת פנים משפחתית למסיבת הודיה. עוד ועוד אנשים זרמו לביתם של הקליגים, לברך ולשמח בשמחתם.

ירמי, משראה את זרם המבקרים, הסתגר באחד החדרים עד לסיומה של המסיבה. חנה הייתה מודאגת וקיוותה שעם הזמן הביטחון בעצמו ישוב אליו.

כעת, לאחר שהשיבו את הסדר על כנו, ירמי מיהר לשוב לביתו. הגברים יצאו לתפילה, והן יושבות סביב לכיבוד שנותר ומנסות להעלות חוויות.

"לא להאמין איך שאיציק השתנה! חלי, היית מעדיפה שאיציק יהיה כמו פעם או כמו שהוא נראה היום?" זו הייתה שאלתה של אילי שנשמעה לא טקטית במיוחד.

חלי לא חשבה בהתחלה לענות, לבסוף מצאה את עצמה משיבה: "מה נראה לך, אילי?"

"בטח כמו היום! הוא נראה עשיר. בטח הביא מחו"ל מל'ן מתנות וכסף!"

כסף, מתנות.

חלי מנסה להבין מה זה אומר לגביה.

זה אומר שניתן לשלם את המשכנתא, זה אומר שמספר קניות דחופות שממתינות לה יזכו להתממש סוף סוף. זה אומר שצמד הברנשים שלא הפסיקו לטרטר אותה מאז שאיציק ברח מהם לחו"ל, יעזבו אותה לנפשה והיא תזכה סוף סוף לשקט.

היא נאנחת.

זה מה שהיא שואפת אליו כל הזמן. שקט.

מצרך יקר שכמוהו.

שירמי יפסיק להעיר לה.

שיפסיקו לדבר על איציק.

שהמשכנתא לא תזלול את כל הכסף שלהם.

שאיציק ימצא את עצמו בחיים.

שהברנשים האלו יפסיקו לאיים.

שכולם יהיו מרוצים מאבא שלה ולא יאשימו אותו בכך שיש בנות ללא סמינר.

זה מה שהיא רוצה.

שקט.

האם המצרך הזה קיים היכנשהו? ולמה פתאום כשהיא חושבת על זה פעם נוספת, היא מבינה ששקט לא אמור לבוא מכך שהכל מסודר לה בחיים.

שקט אמור לבוא בקבלה שלה.

בהבנה שיש מי ששולח את המאורעות כולם. כי ככה גדלים וככה נהיים טובים יותר.

היא מחייכת ואומרת לאמה ולאחיותיה: "זה לא משנה איך איציק נראה, אם יש לנו יותר כסף או פחות. זה לא משנה כל עוד אני לומדת מהמאורעות של החיים להאמין ולבטוח בה".

"את צודקת, חלי", מסכימה גם אמא קליג, "זה נכון מאוד. ומתי שנדע להשלים עם המצב, יהיה לנו אומץ לשנות ולהפוך את חיינו לטובים ומאושרים יותר, מתוך המצב הקיים".

אילי ודינה קמות והולכות משם. דיבורים שכאלה ממש לא מעניינים אותן.

הד דיבורים נשמע לפתע מכיוון הדלת. הם שבים מהתפילה.

חלי קמה לקבל את פני הבאים. חשה נינוחות בדרך המקבלת הזו, שלא מחפשת להכתיב את המציאות.

•

בשעה שבע בערב השיעור מתחיל.

איציק מנסה להזדרז.

הוא מסדר את המזוודות במשך זמן רב מדי. זה לא רק לסדר מזוודות, זה להוציא את החפצים הקודמים, להתלבט מה לזרוק

ומה להשאיר, זה להבין פתאום שהוא בעל בגדי יוקרה, בגדים -
שעד לפני זמן לא רב התרחק מהם מרחק רב.

זה להתלבט במה הוא בוחר יותר.

להבין שהוא עבר שינוי מסוים ועליו לדעת איפה השאיפות
שלו. מה חשוב לו ומה פחות.

כשהביא לחלי את הכסף, היא הניחה בצד את הכסף שהוא
צריך לשלם לשותפים שגררו אותו להרפתקה הזו. הוא יודע שהוא
צריך להתקשר אליהם להחזיר להם את הכסף.

אבל לא היום. רק לא היום.

זמן השיעור מתקרב.

איציק מתחיל להתארגן במהירות.

הוא עוטה על עצמו מעיל אנגלי עבה ומחמם.

קר מאוד בחוץ. אולי לא כמו באנגליה, בכל זאת הקור חודר
לעצמות.

הוא הולך ברגל. מסורבל לו מדי לרכוב על אופניים עם המעיל
העבה.

הדרך מתארכת, ללכת ברגל אורך מדי הרבה זמן, והוא לא
חישב את הזמן כפי שצריך.

הנה בית הכנסת, איך הוא מתגעגע לרב חלים, לדברים המנחמים
והמשמחים את הלב שהוא אומר.

הוא מזרז את צעדיו.

נכנס לבית המדרש וממהר לכיוון החדר שבו מתקיים השיעור.

החדר מלא באנשים, אין כמעט מקום. הרב התחיל את הדרשה.
מבט נוסף, זה לא הרב חלים.

הוא קופא על מקומו. זיעה קרה שוטפת אותו. מה זה צריך להיות? הוא כל כך חלם להגיע לרגע הזה, לשמוע את הקול של האיש שנתן לכל אדם לחוש שהוא עולם. עולם שווה ומיוחד.

איפה הוא, הרב חלים?

איציק מתיישב על כיסא פנוי, מנסה לחשוב בהיגיון ולהקשיב תוך כדי.

ייתכן שהרב לא יכול לבוא, הביא ממלא מקום. קורה.

המחשבות שלו מסתדרות אט אט.

לא קרה כלום, איציק. לא קרה כלום.

הוא מקשיב לרב. לא שומע. מרחף מעט.

עוצם עיניים ונשען לאחור.

כל הזמן הזה, כל הזמן וכל מה שעבר בשבועיים האחרונים היו סוג של מסע. וכל הזמן הרב חלים היה שם ברקע. תומך ומעודד ואפילו רק מחייך ומאמין בו שהוא יכול.

כל כך קיווה לדבר איתו. לשאול, להתייעץ. יש לו הרבה דברים לומר. למה, למה, למה.

השיעור מסתיים והוא ממשיך לשבת אפוף במחשבות.

קול כחכוח קל מעורר אותו.

זה רוני.

הוא מתרומם באחת. "רבי רוני, איפה הרב חלים, למה הוא לא הגיע?"

רוני מרצין.

"שב, נדבר", הוא מורה לו.

איציק נדרך. משהו פה לא נראה טוב.

הם מתיישבים ורוני אומר: "תקשיב, איציק, הרב חלים לא יבוא לפה יותר".

"למה?"

"הוא עבר למושב אקליפטוס. יש שם ישיבה לנערים עם קשיים שונים, הוא עכשיו ראש הישיבה שלהם".

"אה", איציק לא יודע אם לשמוח בשמחת הנערים או להיות מיואש שאין לו את הרב חלים יותר כאן, בשכונה.

"הרב חלים השאיר לך מכתב", רוני מגיש לו מעטפה ארוכה, סגורה.

"ובכל מקרה אם אתה צריך משהו, חברותא, עזרה, אני כאן". החיוך של רוני מלא אמון. אולי גם הוא תלמיד של הרב חלים.

"תודה", איציק הופך את המעטפה לכל כיוון. מרגש לחשוב שמיהוהו השקיע בו וחשב עליו.

הוא מכניס את המעטפה לכיס של המעיל, ויוצא החוצה, אל הברד הדוקר שהחל לרדת.

פרק 31

ידידי היקר לי מאוד,

השאלה שלך העסיקה אותי רבות. אתה לא היחיד שמתמודד עם שאלות בסגנון הזה. רוב בני האדם מתמודדים בזירה זו או אחרת בחיים בשאלות אלו. מי אני בכלל? מה אני ביחס לאחרים? אם אני לא... (מצליח, מרוויח וכו') אני שווה? אם אני נכשל, אני כלום, בעצם?

מחשבות אלו באות מהרגשות שמתקשות להתמודד עם
אכזבה, עם הבנה שאני לא מושלם, שייתכן שאני לא בסדר.

האמת היא שאין אפשרות להיות מושלם, יש אפשרות
להתקדם ולהיות טובים יותר.

כל אדם, בדרכו לגדול, עובר את המסלול המפרך שלו, בו יש

גם התמדה וחיפוש. אין הכוונה לומר שהקושי הוא מטרה. כמובן שצריך לשאוף לחיים טובים ושמחים, אך הקושי יכול להיות כמו מקפצה להיות מה שאתה ומי שאתה ולהצליח יותר. (כשאני אומר 'קושי' אני מתכוון גם למחשבות לא טובות או לרגש שלילי. להפוך את המר למתוק).

כיצד?

ראשית כל, לא לחשוב יותר מידי על העבר אלא להביט קדימה, אל המטרה שהיא התורה והמצוות. בלימוד התורה יש אור, והאור דרכו להמעיט את החושך. אם אור מועט יכול להאיר את החושך, אז בוודאי אור מרובה יאיר יותר ויותר עד שכל החושך יעלם בעזרת ה'.

שנית, על ידי תפילה. בורא עולם מחכה שנבקש ונשוחח איתו, כמו בן המדבר אל אביו. יש לתפילה כח לשבור מחיצות ולהפוך את הטבע. בקש ממנו יתברך שיעזור לך להגשים את הפוטנציאל שבך ושיעזור לך בכל מה שאתה צריך.

דבר נוסף, חפש בך נקודות טובות. אל תתייאש. דאג להאיר אותן כל הזמן. זו הדרך המתאימה. אתה יכול לשאול את עצמך: באילו תחומים בחיים שלי אני מזהה שקיימת בי נחישות? מה אני אוהב בעצמי? מה גורם לי להתמיד? מה יגרום לי לחוש אושר? במה אני מתקדם?

ברגע שתתחבר אל הרצון והטוב שלך, תכיר בכוחותיך ותוכל להשיג כל מטרה בעזרת הבורא ית'.

ועוד צעד קטן ואמיץ ששמעתי עליו ואני מזכיר תדיר לתלמידי: איך שאתה תופס את עצמך, זה מה שתהיה. ברגע שתציף את התודעה שלך בידיעה שאתה בסדר ושיש ממך תועלת וכל הדברים

הטובים שיש בך, תאמין בזה ותהפוך לשמח יותר. פשוט לומר, לעצמך כל הזמן, במשך כל שעות היום עד כמה אתה בר תועלת, איזה אדם מוצלח אתה, עד שזה יהפוך למהות שלך! אז תוכל לזקוף את קומתך ולהוציא אל הפועל את הכוחות שה' העניק לך.

אני מאמין בכוחות שלך,

ומאחל לך בהצלחה בכל אשר תפנה תמיד

ממני אוהבך, הרב שמעון חלים

נ.ב. אני בכפר אקליפטוס, אתה מוזמן לבוא לבקר.

איציק קורא את המכתב שוב ושוב. המכתב מחבק אותו. מחייך אליו חיוך חם, אוהב.

הוא חש מזור ונוחם.

•

אמיר עונה לו מיד בצלצול הראשון. הוא משמיע שריקת התפעלות.

“כן, הקוסם מארץ עוף אתה. כמה ניסינו להשיג אותך. ברחת לסטיב ולתום, עשית בלגן, היינו צ'כים לצעוק על המשפחה שלך. הגזמת! מה עם הכסף?”

“בשביל זה אני מתקשר, אני רוצה לשלם לכם”.

“ידעתי שתשלם. אמרתי לרן שבטוח תשלם, איציק. אתה נראה צדיק וישר. יאלה, איפה אתה, אני בא אליך עכשיו”.

איציק מחשב במהירות מה לענות.

”תשמע, עכשיו לא מתאים לי. מחר זה מצוין. תבוא מחר בערב לאולם שהופעתי שם, תגיד לבעל האולם לבוא גם.”

”למר לימוני? 'תה לא רוצה לומר שאתה רוצה לשלם גם לו?”

”כן, אני רוצה לשלם גם לו. יש לי אפשרות ב”ה. ואני מרגיש שהוא ויתר לי כי לא הייתה לו ברירה.”

”יפה, יפה. טוב, מחר בשש בערב.”

”לא, בשש אני לא יכול. בשבע, זה בסדר?”

”טוב, בשבע. אם יהיה שינוי אני אודיע לך.”

השיחה מסתיימת. איציק נותר מהורהר. רק לפני פחות מחודש הוא היה במצב ביש, חש שאין לו תקווה.

איך שהכל השתנה ברגע, איך.

מה זה אומר לגביו?

הוא לא יודע, הוא צריך לחשוב על זה עוד מעט.

•

אמיר ממתין לו אצל מר לימוני. הוא מעשן ללא הרף ונראה לחוץ, עד שאיציק מופיע.

כשאיציק מגיע חיוך של הקלה עולה על פניו.

”איציק ידידי, הבאת את הכסף?” איציק מגיש לו את השטרות. אמיר מהנהן וחותם לו בקלילות על הדף שבו כתב איציק הצהרה בשמו שהכסף שולם.

מר לימוני מגיש להם שתייה קרה, ושואל אם ירצו לשתות חם.

”לא, תודה”, אומר איציק, רוצה להיות כבר בחוץ.

“אולי אחר כך”, אמיר נראה קטר עם העשן שהוא מפריח ללא הרף. איציק חש שהוא רוצה לצאת משם, כמה רעל אפשר להכניס לגוף, ולמה.

“טוב, איציק. הבנתי מאמיר שאתה רוצה לשלם לי על ההפסד שלי באותו יום?”
 “כן, כמובן”.

“זה לא ממש מובן. מהתחלה ראיתי שיש לי עסק עם אדם טוב וצדיק”, לימוני מחייך וזיפי זקנו רועדים. איציק מקווה שהוא לא לועג לו.

“אז תשמע, כשוויתרתי לך על הכסף, ויתרתי לך מכל הלב. אני לא אקח את הכסף עכשיו. ואם תוכל תתפלל על הבת שלי, אנחנו לא בטוחים בשידוך שלה. תברך אותנו שנדע אם זה שלנו או לא.”
 “בעזרה”, שתזכו לכל הישועות”, איציק מחייך ונעמד. רוצה לברוח מהעישון הכפוי.

הוא נפרד מהם מהר, יוצא החוצה אל האוויר הקריר והנעים שבחוץ. אוויר צח ברא לנו הקדוש ברוך הוא, למה לקלקל אותו.

•

אווירה חגיגית שורה במושב אקליפטוס. רוח קרה נושבת, מניעה את ענפי העצים בשקט, הדר שבתי עוטף את הבתים הפרטיים, וציפורים עפות בלהקות מרהיבות בלחש מלכותי.

בועז מציע לגפן לצאת לסיבוב קצר, גפן חושב לסרב. החברים שלו סיכמו שיבואו לבקר אותו במהלך היום. הוא הניח זה מכבר פיצוחים ולוח שחמט על השולחן העגול בפינת התה, וכעת ממתין להם בסבלנות, עוקב אחר מחוגי השעון.

בועז משכנע, מעט לוחץ, מבטיח שאמא תגיד לחברים לאיזה כיוון הם פנו והם יבואו בעקבותיהם לקרוא להם. גפן חושב ומסכים לבסוף.

היד כבר לא מגובסת, והרגל בשלבי החלמה. הוא נשען על הקביים שבועז שאל מאגודת חסד וצועד צעד אחר צעד, מאזין לדיבורים של אביו.

בועז אומר לו קצת משלים מתובלים במוסר, מספר סיפור של הבן איש חי אותו שמע בשיעור השבועי, ומרתק את תשומת ליבו לציפורים נדירות יותר ופחות.

מאז הניסיון לצוד את החוחיות בידי גפן וחבריו, נמנע בועז לשוחח עם גפן על ציפורים. הוא חש עדיין כעס על שגפן נגרר ככה בעקבות משובת חבריו, חסר דעה עצמית. והיה מתוסכל מעצמו ומדרך החינוך שלו.

אבל כעת, ליד גפן המהלך באמצעות קביים אחרי שסירב בתוקף בהתחלה להשתמש בהם, בראותו את גפן מאזין לדבריו בכובד ראש ומהנהן בראשו מדי פעם, חש בועז מפויס יותר.

הם הולכים לאט, קולות של שירה נשמעים לפתע מבין העצים בחורשה הסמוכה לבתים.

”ידיד נפש

אב הרחמן

משוך חסדך

אל רצונך ---“

השירה רועמת קצובות, נוגעת בנימים חבויים של נשמה יתרה. בועז וגפן מחליפים מבטים מהירים.

“כנראה בחורי הישיבה החדשה”, אומר בועז.

גפן נעצר, נתמך מעט על ידי אביו, מבין העצים יוצאת שיירה לכיוון השביל המוביל אל בתי המושב-

“...מנופת צוף

וכל טעם

הדור נאה

זיו העולם

נפשי חולת

אהבתך - -”

גפן ואביו עוקבים אחרי הבחורים במבט בוחן, משתאה.

“אני רואה שם את אבי ברכיאן”, אומר גפן.

“כן, נכון, אבי הצדיק”, בועז רוצה לגשת לומר שלום, אבל גפן צריך את עזרתו, ואין בקרבת מקום ספסל שעליו יוכל לשבת.

“החלום שלי”, אומר בועז לפתע, כשהקבוצה מתרחקת מעט והד השירה נעשה חלוש ועמום לאיטו, “החלום שלי הוא שתלמד בישיבה”.

גפן מעיף לעבר אביו מבט מהיר, בוחן לבדוק את רצינות כוונתו. “אל תנסה אפילו לשכנע אותי”, הוא אומר בקול תקיף, “אני לא עוזב חברים, לא רוצה לשנות את הבגדים, לא רוצה ללמוד. טוב לי ככה”.

“בטח, כל היום במחשב”, מתקיף בועז פתאום, שוכח את החלטותיו הטובות, “כל היום, מחשב מחשב, הפכת לגולם בעצמך,

חסר חוט שדרה, נגרר. מה מבדיל אותך מבהמה? מה? מה אתה יותר טוב מהציפורים? מבעלי חיים? חי בלי משמעות, בלי ---

“אבא, די!” גפן צועק בתגובה, אוטם את שתי אוזניו בידיו.

בועז משתתק, בוחן את הסביבה בחשש.

מה הוא בעצם רוצה מגפן? הוא בסך הכל ילד!

אולי הוא מתוסכל מפני שהוא עצמו, בועז, לא יודע ספר?

אולי לכן הוא זורק את כעסו על ילדו?

ואם כן? ואם הוא מתוסכל מעצמו? האם הוא לא צודק? האם ראוי לגפן לנצל את טוב ליבם של הוריו ולשקוע בעולם משלו? האם הוא לא צריך לחשוב ולצאת מהקופסה המטופשת שאליה נכנס?

הוא עדיין קטן, גפן, והטכנולוגיה היא מכה עולמית. מה הוא רוצה מילד בן שלוש עשרה.

הוא היה צריך לחשוב על זה לפני שהכניס לבית את הכלי הזה, להתייעץ עם הרב. לא ככה לסמוך על עצמו.

בועז חש עייפות וכניעה.

הוא מנמיך את קולו, מתנצל: “בוא נשוב לבית, גפן”.

פרק 32

עם בואו של איציק לארץ, נראה כאילו הזמר אייזיק ביץ' היה ואיננו, אפיזודה חולפת, חלום פורח.

איציק לא קיבל אפילו הזמנה אחת. כאילו הזמר אייזיק ביץ' הינו פרי דמיון אנגלי מוגבל.

כאילו? באמת!

איציק, עם הבגדים האנגליים המהודרים, האפשרות הבלתי מוגבלת להיות כל מי שרק יחפוץ, שב לממדיו הרגילים - איציק הרקוביץ.

ולא יותר.

הוא ניסה לעניין אמרגן ישראלי, פרסם מודעה במקומו, וכלום.

האם תופעת אייזיק ביץ' הולכת ונעלמת מהמפה?

האם לא ישיר יותר מול קהל?

איציק מסיק שחלי ממתינה. הוא מבין שכל הסביבה מחכה להופעות, כל מי ששמע שהוא היה זמר נערץ בחו"ל ממתין שהוא ימשיך את ההצלחה המטאורית גם בארץ.

וזה לא קורה.

העניינים יגעים, לא מתקדמים כלל. הוא היה איציק הרקוביץ, הבחור השלימזל, והוא ימשיך להיות גם בעתיד, הקשיש הרקוביץ שהכל לא מצליח לו.

ככה זה בעולם.

אבל יש תפילה, הרב חלים כתב שאפשר להתפלל על כל דבר, התפילה מעניקה תקווה ויכולה לשנות את המציאות.

ויש גם בחירה חופשית לאדם אם להיות, לעשות עם עצמו ועם היכולות שלו או שמא להחליט שהוא לא מוצלח וזהו. להיות כמו הפיל שכשקשרו אותו לחבל היה קטן ולא הצליח להשתחרר, וכשגדל לא ניסה אפילו להזיז את עצמו, כי היה בטוח שלא יצליח לעולם להשתחרר.

למרות שבכוחו של פיל מגודל לעקור את כל העמוד שאליו החבל קשור ולא רק לקרוע את החבל עצמו.

אותו בוקר קם איציק מעט מאוחר. חלי כבר יצאה לעבודה, והוא חש חופשי לגשת לראי הקבוע ליד דלת הכניסה ולנהל שיחה עם עצמו:

“אני לא מצליח להיות זמר, אני לא מצליח בכלום”.

”יותר נכון אתה לא רוצה להיות זמר, אתה לא רוצה להיות כלום“, הוא עונה לעצמו.

”באמת?“

”לא מדויק. אני כן רוצה להיות, אני כן רוצה לעשות. אבל להיות זמר זה לא התחום שלי. אולי באנגליה זה כן התאים לי, כי זה מה שהייתי צריך לעשות. אבל זה לא באמת תפקיד שאני צריך ללכת איתו לאורך כל הזמן, אני שמח שאין הזמנות. לא רוצה להיות זמר, לא רוצה.“

הדברים נאמרו. הוא מביט בעצמו, רואה את החליפה המשובצת המהודרת שנחה עליו.

”וללבוש חליפות כאלו - אתה כן רוצה?“ הוא שואל בכנות את עצמו.

שנייה של מחשבה.

”לא. אני לא. טעמתי את הטעם הזה של בגדים מהודרים. זה לא מדבר אלי. אני רוצה להיות אדם רגיל.“

”רגיל? יש אדם רגיל בעולם?“

”לא. לא לזה הכוונה. אני רוצה להפסיק עם כל העיסוק בבגדים, עם כל החיפוש אחרי עצמי. מי אני ומה אני.“

”אז מה אתה רוצה בעצם, לא הבנתי.“

הוא חושב מעט, עוצם את עיניו, וכשהוא פוקח אותן עומדות לו דמעות בעיניים: ”אני רוצה לחיות, להפסיק את החיפושים אחרי עצמי. רוצה להאמין, ללכת בדרך שלי בלי להתייאש.“

“אתה לא תצליח בחיים!” המחשבה הזו, שתוקעת אותו כל הזמן, אוף!

“אני כן, אני אצליח, כבר התחלתי, ואני בדרך הנכונה. אני רוצה לנסות להשקיע בלימוד כמו נח, למרות שקשה לי. מי אמר שאם קשה אז צריך להפסיק? אני רוצה להתאמץ. להשקיע. אני אצליח בסוף, אני יודע שאצליח.”

איכשהו, האמירות החד-משמעיות עושות לו טוב.
הוא בטוח שיצליח.

“אני רוצה לתרום את החליפות שלי לגמ”ח... לא, בעצם גמ”ח זה לא רעיון טוב... מי ילבש חליפות אנגליות כאלו מהודרות... בכל מקרה אני רוצה לחזור ללבוש נורמלי, רגיל. ואני רוצה לעסוק בפנטומימה. כן, זה מה שאני יודע הכי טוב. עם הרבה חזרות והתמדה אצליח להופיע בעזרת ה'. בקייטנות, באירועים, בטוח תהיה לי הצלחה.”

הוא מחייך לעצמו בעידוד.

החיוך קופא לו באחת על הפנים.

הוא שומע כפית נוקשת בכוס ברעש קל.

זו חלי, היא הייתה במטבח הלא מואר והאזינה לו.

“את לא בעבודה עכשיו?” זו השאלה הראשונה שעולה לו.

“היום זה היום החופשי שלי”. באוויר יש ריח של נס קפה חזק ומעורר. איך לא שם לב לכך עד עכשיו.

איציק חש חוסר נוחות.

“למה לא אמרת שאת פה? למה להקשיב ככה?”

חלי מחייכת. "זה היה מעניין. אתה באמת לא רוצה להיות זמר?"

"לא רוצה. זה בסדר?"

"הכל בסדר, איציק. והגיע הזמן שתפסיק לחשוב כל דבר במונחים של 'בסדר' או 'לא בסדר', אתה בסדר כמו שאתה. כל עוד אתה מתקדם לכיוון הנכון".

"ומה הכיוון הנכון?"

"את זה אתה יודע".

"מאיפה שאלת?"

"כל אדם נברא עם מחשבות טובות שמכוונות אותו, עליו ללמוד להאזין להן, ואם אין לו את ההכוונה הפנימית הזו, הוא יכול להתפלל הרבה על זה, ובעיקר להאמין".

"את מדברת כמו הרב חלים".

"ה' שולח את הדיבורים הנכונים. אנחנו צריכים להאזין להם".

"נכון".

איציק חש משוחרר כפי שלא חש מעולם.

פרק 33

ירמי נכנס לבית המדרש.

כמה זמן לא היה כאן. עיניו חולפות על פני הלומדים, האם הוא מוכן לחזור ללימוד? אחרי שעזב, טעם את הטעם של משרד הפרסום, של אופנה מוקפדת, של חיים בתוך בועת ממון מבריקה, האם הלימוד עדיין יכול לדבר אליו, כמו פעם.

הוא עומד וחושב.

חיילי הדמקה הלבנים, מול החיילים השחורים, על מגרש החיים. והוא עומד נטוע על מקומו.

מלחמה סמויה משתוללת לו בלב. אנחנו בעולם מתקדם, אני יכול ליצור, לעשות, להתקדם. זה לא סותר שמירת מצוות.

מצד שני, הבסיס חסר אצלו. הרי התורה והציות לגדולי הדור

הם התחומים היחידים שבהם הוא יכול להתקדם באמת, במידות, בדעות נכונות. כל הדרכים מובילות לירושלים, כל הנחלים הולכים לים, והוא אינו מלא לעולם, כי אין לחכמה הזו קץ, וגם אין קץ לשכרה, לעונג אמיתי, יציב, שיוכל לקבל.

לחיים אמיתיים ושמחים גם בעולם הזה וגם לעולם הבא, עליו רק לבחור.

הוא עומד נטוע, עיניו נמשכות אל עבר ארון הקודש.

מדי הרבה פעמים חווה הצלחה, הצלחה על בסיס יומיומי, קבוע. כל דבר הצליח לו. היה לו מגע של ידי זהב, ולמרות זאת ברגע אחד בו לא שמר על פיו הכל נהרס.

זה טוב שהכל נהרס. הכל היה לא בנוי טוב מההתחלה. זה היה עניין של זמן.

ויש לו עכשיו הזדמנות. להפנות עורף לעולם של זוהר ותהילה ולהשקיע באמת. הוא הרי לא שכח לרגע את הגמרא.

אבל אני רחוק, הוא מזכיר לעצמו. אני חי בתוך עולם שונה, של שעונים, בירות וויסקי. אני אוהב מותגים, ויש לי טלפון לא מאושר. מה, לעזוב הכל?

להיכנס לתוך בועה אחרת, אטומה לקולות שעולים מבחוץ, להיכנס לתוך בית המדרש ולהתעלם מהעולם הזה, איך אפשר?

עיניו חולפות על פני הלומדים, מנסות לדוג מהם הבעה של תסכול על שהם אינם חיים את העולם הזה. הם נראים דווקא חיים, ושמחים ומחייכים.

בניגוד אליו.

מה זה אומר, שהעולם שהוא חי זה פטה מורגאנה? זה שהיצר הרע, כמו בסיפור של הנשר, המקל והבשר, שהיצר אוחז לו מקל והוא כל היום רודף אחריו ולא משיג דבר. רק אחוז ברדיפה אחרי הכבוד, השם הטוב, הכסף, המעמד.

סך הכל, עם כל הכבוד לאופנה, כמה כבר שמחה ניתן לשאוב ממנה? והוויסקי והבירה, האוכל המשובח, זה לא מה שזה נראה באמת, זה עונג חולף, ולפעמים אתה נשאר עם כאב בטן ועם בעיות בריאות, וחוצמזה, שאפשר לענג את השבת באוכל טוב ובשתייה טובה. והטלפון הזה לא חכם בכלל, הוא סתם ממכר ותוקע אותו.

הי, אלוקים.

ירמי מרגיש שהמחשבות זוללות לו אנרגיה, מייאשות, לוקחות לו את הרצון להמשיך לעמוד ולהתלבט.

מה עושים, מה.

”הי, ירמי, מה נשמע?” יוני, ידיד מהישיבה, חולף על פניו במרוצה, בדרכו לארון הספרים, ”בוא תעזור לי למצוא תשובה לקושיא...”

ירמי נענה לו ופונה לארון הספרים.

תוך מספר רגעים הוא שוקע כולו בלימוד, שוכח עולם ומלואו. ומתמלא בשמחה מחדש.

•

איציק נכנס לבית מדרש בצעדים מהוססים.

הוא רוצה להתחיל, רוצה ללמוד, נראה שזה יהיה קשה יותר ממה שחשב.

אבל נח, הצעיר השקדן, עומד לנגד עיניו ואינו מרפה. הוא נכנס בצעדים יותר מהירים. אם ישתדל וישקיע יקצור את העמל. הוא בטוח.

הוא יושב ליד אחד השולחנות, נוטל לידיו ספר שמונח לפניו. אני צריך רצון, אבל אין לי רצון. אני קפוא ורחוק וקודר. מתקרב-מתרחק.

הוא מנסה לקרוא את המילים, רוצה להבין. זה קשה. אדם מוכר חולף לידו, ירמי.

מה ירמי עושה כאן.

“שלוש עליכם”, הוא פולט לעבר ירמי.

ירמי נעצר, בוחן אותו.

“אני מחפש חברותא, איציק. רוצה שנלמד ביחד?”

איציק של פעם רוצה להתנגד. אתה יותר ממני בהכל, אין צורך להוכיח את זה, הוא רוצה לענות לירמי.

איציק של היום שמח בהזדמנות ללמוד עם אדם חכם כמו ירמי.

“כן, ירמי, באמת אני מחפש מישהו שילמד אותי”. הוא לא

אומר “שילמד איתי”. אם ירמי ילמד איתו הוא יבין מהר מאוד איזה גיס טיפש יש לו.

ירמי מביא שתי גמרות, מניח אחת ליד איציק ואומר בכנות:

“אני אלמד אותך, איציק, גמרא, בזה אני טוב. אשמח שתלמד אותי מידות טובות, בזה יש לך אליפות”.

ומול עיניו הנפערות בתדהמה של איציק, צוחק ירמי ואומר:

“גם ריש לקיש נעשה בסוף תנא, יש לי גם סיכוי”.

“אתה לא ראש שודדים”, מוחה איציק.

בכל זאת, הכינוי שירמי אומר על עצמו מפחית מעוצמת החשש של איציק להראות כמה שהוא לא מבין.

הלימוד עם ירמי בהיר וברור. ואיציק מתפלא ואומר לעצמו שירמי מלמד נהדר ויש לו כשרון מבוזבז.

הוא אומר את זה לירמי.

וירמי רק מחייך בתודה וחש שמכל המחמאות ששמע לאחרונה - המחמאה הזו נעימה לו ביותר.

הם קובעים ללמוד חברותא מדי יום. איציק נכנס לשער של עולם חדש-ישן.

אחרי הכל, ירמי מסביר לא פחות טוב מאבי ברכיאן.

פרק 34

הבית של הוריו ממתין לו כמו שהוא, למרות שנראה לו שעבר יובל מאז שהיה פה בפעם האחרונה. הווילון הרקום בפרחים חומים צהובים, שולחן האליפסה הישן, הספות הקבועות, הטלפון השולחני. כולם כמו המתינו לו, מכילים בתוכם את כל מה שהמושג 'בית' אומר.

איציק סוקר את הבית, מתעכב על הפריטים האהובים והמוכרים.

רגש רב סוחבים איתם חפצי הילדות שאיתם גדל, ואיזו יציבות יש בדברים הקבועים, באמת התגעגע לכאן.

מילכה הרקוביץ, אמו, מגישה לו צלחת עם עוגיות ביתיות, טריות. אבא שלו ירוחם, ממחר לסיים שיחת טלפון עם השותף

שלו, חנן. הוא לוחץ לו את היד ושואל אותו אם הוא רוצה כוס תה או קפה.

איציק מסרב במהירות. אסור לו להטריח את הוריו, אם כבר הוא זה שצריך לשרת אותם.

"התחלתי ללמוד בכולל", הוא מספר בחיוך זוהר, "זאת אומרת - חזרתי ללמוד".

"יפה מאוד, אני שמחה", מילכה מביטה בו בעיניים אוהבות. היא לא שואלת איך יסתדר ומה יהיה.

"ירמי, גיסי, יהיה החברותא שלי חלק מהזמן", איציק בוחן את התגובה של הוריו. האם הם יודעים על ירמי. האם זיהו בו את הגיס שנהג לרדת עליו תמיד. האם הם מבחינים בנס שהתרחש פה.

במשפט הקצר הזה: "אני לומד עם ירמי" טמון עולם שלם.

מילכה אינה אומרת דבר, הטלפון של אביו מצלצל, והוא נחפז לענות תוך כדי שהוא נפרד מאיציק: "השותף שלי מחכה לי למטה, בטרנזיט הלבנה שלו".

איציק נפרד מאביו, מכרסם עוגית שוקו-צ'יפס, וחושב מה כבר יודע אבא שלו על ירמי, על המהפך.

"ירמי הזה הוא הגיס עם הבגדים המגונדרים?" שואלת מילכה לפתע, "לא ידעתי שהוא תלמיד חכם, ושאתה מסתדר איתו!" אז אמא שלו כן קלטה שלא הכל תקין בדיווח שלו.

הוא מחייך ואומר: "כן, ירמי משתדל להיות מצוין בכל הבחינות, הגשמית וגם הרוחנית, ראש הכולל אומר שעם כח רצון כמו שלו אפשר להגיע רחוק...".

"נו, נו, כל אדם זה עולם שונה", מגיבה מילכה.

איציק מביט בה בפליאה. האם גם אמו הייתה בשיעור של הרב
חלים?

“מאיפה את יודעת שכל אדם הוא עולם שונה?” הוא שואל
אותה לבסוף.

“זה ברור, הידיעה הזו מגיעה עם הגיל. עם השנים אתה מבין
הרבה דברים. לא לחינם כתוב שצריך ליטול עצה מהזקנים. לאנשים
מבוגרים יש חכמת חיים”.

“אה”, איציק חושב. במסע של החיים שלו - הוא יודע הרבה
דברים, צבר ניסיון חיים עשיר. אבל יש גם דברים אחרים שאינו
יודע. יש סיכוי שידע, ויש סיכוי שלא.

כמו למשל איך גורמים למופעי הפנטומימה שהוא החל לפרסם,
להיות מבוקשים.

אם הוא יתקש, יתפלל, לא יתייאש, יש סיכוי שיצליח לבסוף.
כרגע הוא משתדל להתמלא בתקווה לא להתייאש.

הוא מספר לאמו על התקופה שבה היה זמר באנגליה. מילכה
מקשיבה. היא ידעה את הסיפור, אבל לשמוע מכלי ראשון את
החוויות של איציק זה בכל זאת שונה.

הסיפור קולח מפיו, הוא משתדל לא להגזים למרות זאת
הסיפור יוצא בומבסטי מדי, ומילכה מוצאת את עצמה מתפעלת
בכל ליבה.

“כל כך השתנית”, היא אומרת רגע לפני שנפרד ממנה, צוררת
לו בשקית עוגיות שוקו-צ'יפס, לחלי. “מרגישים שאתה לא אותו
איציק שהיית, אתה משהו אחר”.

איציק רוצה לשאול אם זה טוב או רע, שומר לבסוף את השאלה לעצמו.

הוא יורד במדרגות, פוגש פנים מול פנים את רבינזון, האב החורג של מוטי.

“מוטי סוגר היום וורט”, מדווח לו רבינזון, “אתה מוזמן”.

הוא לוחץ לו את היד בחמימות.

“מזל טוב, איפה יתקיים הוורט?”

“באולם הדקל. מכיר? זה בבית וגן. יש שם אולם אירועים ואולם להופעות, אם שמעת”.

אם שמעתי? איציק נזכר בהופעה הכושלת שלו, באולם להופעות.

“כן, שמעתי על זה, למה דווקא שם?”

“כי אבא של הכלה הוא מר ירון לימוני, הבעלים של האולם. מוטי זכה בשידוך מתאים מאוד”. רבינזון מחייך ונראה שמח ומרוצה.

איציק מתרשם עמוקות. סך הכל, מוטי לא בנו האמיתי.

“איך יצא השידוך הזה?” הוא מתעניין.

“הרבה בזכותך. אחרי שמוטי שמע שנעשית זמר מפורסם, הוא החליט לקחת את עצמו בידיים. הוא התחיל לעבוד בסופר בשכונה, הבעלים של הסופר הכיר אותו למר לימוני, שחיפש עובד חרוץ. כך עלה השידוך והתקדם מהר מהמצופה. אין לך מושג כמה שאני מאושר”.

איציק מהנהן. "תאחל למוטי המון מזל טוב בשמי. אני לא מבטיח להגיע היום, אבל לחתונה תזמינו אותי, כן?"

"אולי גם תופיע שם, בתור זמר, זו מצווה לשמח חתן וכלה", רבינזון זורק את הרעיון, ואיציק יורד מהורהר לאופניים החשמליים שממתינים לו בסבלנות.

הוא מניח את שקית העוגיות בבגאז' הקטן שהתקין מאחור, ומתחיל לרכב לכיוון השכונה שלו.

קרני שמש בהירות מלוות אותו בבוהק מסנוור.

מילכה עוקבת אחריו מחלון הבית.

הוא רוכב בדרך שלו. לא מחפש דרך אחרת.

זה איציק שלה, ושקרני השמש תמיד ינעימו לו את המסלול, כן יהי רצון.

אפילוג

איציק לא יודע מהיכן יודעים במושב אקליפטוס שהוא פנטומימאי.

אבל עובדה, הוא מוזמן להופיע במסיבת פורים בישיבה של הרב חלים. האם גם אבי ברכיאן יהיה שם? הוא לא יכול לדעת.

ירמי מציע להסיע אותם למושב אקליפטוס. וזו כבר הקלה גדולה עבורם. איציק מכין תלבושות שונות, עורך את ההופעה מראש, מרגיש ציפייה נרגשת.

יהיה טוב, הוא משכנע את עצמו. לא בטוח שיהיה טוב, כך הרגש הפגוע.

אני כן בטוח. וגם אם לא יהיה כמו מה שאני מתכנן, יהיה הכי טוב כמו שה' רוצה. ה' טוב והוא עושה טוב, איציק נחוש לא לתת למחשבות העכורות לשלוט על מצב רוחו.

חלי מציעה לו לבוא עם אחת החליפות האנגליות ששוכנות בארון באין מפריע. איציק חושב להתנגד, לאחר מחשבה נוספת הוא מסכים.

סך הכל היום פורים ועניבת פפיון גם לא תזיק.

הדרך חולפת בנופים שונים ומעניינים, פעם פקק עוצר אותם ופעם הדרך פתוחה.

איציק נזכר בדבריו של דוד אלימלך על חשיבותם של הדרך ושל התהליך, לא פחות מהתוצאה.

הוא מרגיש את זה עכשיו בכל ליבו. כל החיים אנחנו בדרך, ואם נצליח או לא, את זה רק הקב"ה קובע. אנחנו רק משתדלים.

בישיבה שמח ומבדח, את הפורים הנערים חוגגים בכל היצירתיות העומדת לרשותם. כרזות צבעוניות, בובת המן תלויה בפתח, דמויות שונות ומפחידות מולבשות על מקלות.

וברגע מגנינות פורימיות סוערות וקולניות.

אבי ברכיאן מקבל אותו בחיבוק אמיץ.

"אתה הפנטומימאי שלנו?" הוא שואל אותו בחיוך, כאילו לא ידע.

"משהו כזה", איציק צוחק, נרגש. אבי מתרשם מהשינוי האדיר שחל בו.

איציק שמח, שמח באמת. בלי גינונים, בלי מסכות.

אבי רוצה לשאול אותו איפה משיגים כזו שמחה ואיך, אבל שותק. איציק התנסה, עבר כברת דרך, נאבק והנה התוצאה.

מירה מארחת את חלי בדירה הרחבה, "שיש בה גם עכברים

לפעמים", כפי שהגדירה זאת בחיוך חמוץ. כן, כן, לפעמים מתגעגעת מירה ליחידת הדיור הקטנה ההיא בעיר.

בראש השולחן של סעודת פורים יושב הרב חלים.

חיוכו קורן, ומחבק בתוכו את כל הנוכחים.

איציק משתדל להישאר רחוק, לא מעז לגשת.

לרב חלים יש תלמידים חדשים, לא נראה לו שיש לו מקום גם בשבילו, איציק הרקוביץ.

מופע הפנטומימה מוסיף עניין למסיבה הפורימית העליזה. איציק מציג את סיפור המגילה בקטעים קצרים, הנערים צריכים לנחש לאיזה מאורע הכוונה. פרצי הצחוק שלהם נעימים לו ומחזקים את הביטחון שלו בעצמו.

גפן יושב שם ליד השולחן, אביו בועז לצידו.

המסיבה גורמת לו לסחרחורת קלה בהתחלה. הוא לא רגיל לכזו מהומה, להמון אדם, לשירים, לצחוקים, לקהל.

אט אט הוא מתחיל לחוש בנוח יותר.

אבי ברכיאן ניגש אליו, "איך המסיבה, גפן? אמרת לך שיהיה שמח?"

"אפילו יותר ממה שאמרת לי", עונה גפן, "ואני רוצה לבוא לפה ללמוד כל יום".

אבי קולט את האושר המופיע בפניו של בועז.

"כן גפן, בוודאי, נדבר עם הרב חלים", הוא לא יודע איפה לשים את עצמו מרוב התרגשות.

הבן שלו, שחייו סובבים סביב המחשב, מוכן להשתחרר - לבנות
את עצמו!

הודו לה' כי טוב.

אבי מחייך לעברם חיוך מבטיח ופונה הלאה, לעבר איציק.

הרב חלים שיכור למחצה כשאבי דוחף את איציק לכיוונו.

הוא בוכה וצוחק כאחד: "איציק, איציק, כמה אני שמח לראות
אותך, אתה לא יכול לדעת! ואיך תדע? איך? תבוא לפה עוד הרבה,
תבוא!"

והנערים פורצים בריקוד עליז תוך כדי שירה רועמת ומוחאים
כפיים בהתלהבות.

תודות

להוצאת הספרים המדהימה "קולמוס ספרים"
לאביגיל מייזליק ולצוות המושלם על הגהה מקצועית, עימוד
יפהפה וכריכה מושקעת
על סבלנות, יעילות וכל מה שמעבר...
לכל אלו שעברו על חלקים מהסיפור, העירו והאירו, כיוונו
וסייעו לסיפור להתקדם.
ומעל הכל תודה לבורא עולם שהכל שלו. המחשבות, הרעיונות,
המילים ואפילו הטעויות

א' פרי

הערה חשובה: הדמויות והמאורעות בספר הינם דמיוניים ואין
כל קשר בינם לבין המציאות.

קוראים יקרים,

הספר "במה ללא קהל" נכתב מתוך מטרה להביא סיפור מרתק וקליל תוך כדי מודעות לתהליכים המניעים אותנו לחשוב, לפעול ולהיות מאושרים.

לאחר כתיבתו הבחנתי שחסר מסר משלים לסיפור.

ואז בסיעתא דשמיא הגיעה אלי החוברת "לעזור לעצמי בעצמי". ראשית יש לציין שעבורי התוכן של החוברת היה כלי ממשי להתקדם. המציאות קיבלה גוון אחר, מכיל ומואר.

העמודים הבאים הם מתוך החוברת הנ"ל באדיבות מכון "אפשר!" בניהולו של הרב צבי פפר.

הרב פפר מוביל את לימוד והכרת שיטת "העבודה" בציבור החרדי. ויש גם הטבה מיוחדת לקוראי הספר: ניתן לקבל את החוברת כולה וכן תכנים עשירים ומקצועיים נוספים לעזרה עצמית בכלל ועל שיטת "העבודה" בפרט בשליחת מייל לכתובת:

EFSHAR613@GMAIL.COM

מספר הטלפון: 0527165865

ולציין בשורת הנושא: חוברת במה ללא קהל.

בהזדמנות זו אני רוצה להודות לרב פפר על הנדיבות והרצון לסייע וכן להוצאה לאור על הסכמתם להמשיך לעבוד על הספר שכבר מוכן היה לדפוס, והכל במאור פנים ובסבלנות.

היו ברוכים!

יש תקווה...

חווית חוויה לא נעימה? טראומה? מתמודד כרגע עם קושי במערכות יחסים בחי'ך? חווה חרדות או דכאון וי'אוש? מרגיש חוסר מימוש עצמי? פחד מול החברה? קושי "חזק" לדבר בציבור? חש תחושות של חולשה פנימית וקושי להתמודד מול החיים? כל אלו ועוד יכולים להשתנות לטובה בעזרת ארבע השאלות (ועשרות שאלות המשנה) וההיפוכים של שיטת "העבודה":

השאלות:

1. האם זאת האמת?
2. האם אתה יכול לדעת בוודאות שזאת האמת?
3. איך אתה מגיב כשאתה מאמין למחשבה הזאת?
4. מי תהיה בלי המחשבה הזאת?

ההיפוכים:

1. הפוך את המחשבה הראשונה לשלילה.
2. הפוך את התפקידים.
3. הפוך לטובה.
4. הפוך לעצמי.

שיטת "העבודה"

היא שיטה ייחודית ועוצמתית ביותר:

- היא נוגעת בשורשי הנפש ולא רק במקומות חיצוניים ושטחיים.
- היא באמת "עובדת חזק" ומחוללת שינויים של ממש, אפילו ברמת הזהות (תפיסת ה"אני").
- כל תהליך שעושים בשיטה, יוצר שינוי והתקדמות של האדם כולו, בכל אישיותו.
- הגישה שלה מאד יהודית: קבלה שלווה של המציאות הבלתי ניתנת לשינוי מחד ואנרגיה רעננה לשינוי מה שכן ניתן לשנות.
- התועלת ושיפור ההרגשה מורגשים באופן מיידי בכל חקירה מחדש.
- העיסוק ב"עבודה" פותח לאדם את שבילי הנפש של עצמו בפני עצמו, מהווה בעצם "מסע לגילוי עצמי" ומעניק הכרה והבנה אמיתית בנפש שלך ושל אחרים.
- כלי אחיד לכל סוגי הקשיים הרגשיים, דבר המהווה יתרון גדול לפשטות, זמינות ומקצועיות התהליך.
- כלי פשוט, קצר ואחיד שניתן "להכניס לכיס" ואם "קנית אותו" הוא זמין לך תמיד.
- "העבודה" יוצרת בכל חקירה מחדש, מפגש עם מקום בתוכנו שאינו נגיש לאדם מן השורה בדרך כלל ורוב בני האדם אינם מודעים כלל לקיומו. "המקום שמעבר למחשבות".
- בכל "חקירה" בשיטת "העבודה" ישנה העלאה של תכנים מתוך "תת המודע" שבתוכנו והפגשתם עם "על המודע" שבתוכנו, טכניקה המסוגלת לחולל פלאים בהמרה של אנרגיות

שליליות לחיוביות.

• "העבודה" מלמדת ומראה ל"חוקר" מה נמצא בתחום יכולתו לשנות ומה לא ומביאה אל המודעות את המסקנה שעיקר תפקידנו הוא לשנות את ההתייחסות שלנו למה שקורה ולא את מה שקורה.

• כלי אחיד לעזרה הן לאחרים והן לעצמי.

על מה מבוססת שיטת "העבודה"?

כדי להבין טוב יותר את צורת העבודה של "העבודה", יועיל לנו מאד להכיר עקרון בסיסי ומרכזי, שעליו מבוססת בעצם כל הפסיכולוגיה הקוגניטיבית, (שהיא הכי פופולרית ומתפתחת בעשורים האחרונים) והוא -

שכל רגש, מקורו במחשבה.

ושוב: כל רגש, מקורו במחשבה.

כלומר: אם אתם מרגישים משהו - סימן שאתם חושבים משהו. למה אני חוזר על זה כל כך הרבה פעמים? כי העקרון הזה כל כך חשוב, עד שאם תקחו מהעלון הזה רק אותו, מוטמע במוחכם - הרווחתם בגדול.

אז מהו העקרון? - נכון. שכל רגש, מקורו במחשבה.

למה זה כל כך חשוב לדעת את זה? כי רגש, הוא דבר שלא ניתן לשנות אותו.

אני חוזר: רגש, הוא דבר שלא ניתן לשנות אותו.

אני כבר שומע את חלקכם מתקוממים, אז תנו לי להסביר:

כל זמן שאנו מאמינים במחשבה מסוימת, הכרחי שנרגיש כמו

שאנו מרגישים. לדוגמא: אם נחשוב על פלוני שהוא אדם רע, בהכרח נרגיש כלפיו שנאה. הדבר הזה אינו בשליטתנו. כל נסיון להדחיק או לכבות את הרגש הזה בלי לשנות את המחשבה, נידון לכישלון ולגרימה של סיבוך נפשי. **אחד הדברים המזיקים ביותר לבריאות הנפש** הוא הנסיון שלנו לכבות רגשות מסוימים בלי לשנות את המחשבה.

חשוב שנבין והכרחי שנפנים: **רגש, הוא כמו שלהבת הקשורה בגחלת.**

הגחלת - היא המחשבה והשלהבת הוא הרגש היוצא ממילא מן המחשבה. אם אנו מעוניינים לשנות רגש - עלינו בהכרח לשנות את המחשבה.

לא ניתן לשנות רגש אם המחשבה אינה משתנה!

כשאני **כועס** על מישהו, יש שם איזושהי **מחשבה** עליו, משהו כמו לדוגמא:

"הוא לא היה צריך לעשות לי את זה", "הוא שונא אותי!"

כשאני **מאוכזב** מעצמי יש שם איזושהי **מחשבה** על עצמי, משהו כמו לדוגמא:

"אני לא יוצלח", "לא הייתי צריך לעשות את זה", "תמיד אני נכשל!"

תזכרו: יש הרגשה - יש מחשבה.

כך שאם אנחנו **מרגישים סבל**, או משהו לא מסתדר לנו בחיים ואנו **סובלים**, כדאי שראשית כל, נשאל את עצמנו: **מה המחשבה שאני מאמין לה ברגע זה?**

כל הסבל שלנו נגרם אך ורק ממחשבות!

נשמע מוזר, אה?

מאיך, כולנו מכירים את התופעה הזאת, שאדם נפצע ומרוב שהוא עסוק, הוא לא מרגיש שום כאב, עד שהוא רואה את הפציעה ו**חושב** עליה. כולנו שמענו סיפורים על גדולי ישראל, שאפשרו לנתח אותם בלי הרדמה, על ידי שהתעמקו בסוגיה ופשוט המחשבה שלהם הייתה תפוסה במשהו אחר ולא הרגישו את הכאב.

חשבו לרגע על מצב שבו מישהו חולה במחלה קשה ומסוכנת שאינה כואבת והוא אינו יודע ממנה. האם הוא סובל? באותו רגע בו יאמרו לו שהוא חולה במחלה מסוכנת - כמה סבל יכנס לחייו... האם השתנה משהו בין קודם הידיעה ואחריה? במציאות - לא. במחשבות שלו - הרבה מאד.

אני יודע כי יש שמתקשים לקבל את כותרת העמוד הזה ואני מבין אותם. לאלו נאמר, כי בודאי ובודאי גם הם מסכימים, שישנו סבל רב שנגרם רק ממחשבות. אם כן נניח את הויכוח בצד ונתמקד לפחות בסבל הזה.

אז תכל'ס, מה עושים עם המחשבות?!

אחרי שזיהינו מחשבה הגורמת לנו סבל, נרשום אותה על דף. כשהמחשבה נמצאת על דף, היא לא בורחת ולא נשכחת. היא נוכחת לפנינו וניתן לבדוק אותה ולחקור אותה: האם היא אמיתית? האם היא מועילה לחיינו? מה היא גורמת לנו להרגיש כשאנחנו מאמינים לה? האם היא בכלל העסק שלנו? מה בעצם אנחנו מרויחים מלחשוב אותה? מה יקרה אם פתאום המחשבה הזאת תעלם ממוחנו? איך נסתכל אז על האדם הזה או על הסיפור שקרה לנו?

לפעמים קשה לזהות במדויק את המחשבה הגורמת לנו סבל ודרושים לכך נסיון והדרכה. בכל מקרה, כשנוהה את המחשבה

או המחשבות המכאיבות, נוכל להתחיל לחקור ולבדוק אותם בעזרת ארבע שאלות מרכזיות, שמהם מורכבת שיטת "העבודה":

1. האם זאת האמת?
2. האם אתה יכול לדעת בודאות שזאת האמת?
3. איך אתה מגיב כשאתה מאמין למחשבה הזאת?
4. מי תהיה ללא המחשבה הזאת?

ואז להפוך את המחשבה הראשונה:

1. היפוך לשלילה
  2. היפוך התפקידים
  3. היפוך לעצמי
- ... אפשר להסביר קצת יותר?

בודאי! מדובר בארבע שאלות תמימות ופשוטות למראה, שלא ניתן להבין את עוצמתן מקריאה בלבד.

במבט ראשון אתה עשוי להביט בהם בזלזול ולעבור הלאה. אך דע! אתה נפגש כרגע עם מרגלית יקרה, המסוגלת לקדם אותך בחיך, באופן שעשוי להפתיע אותך. יחד עם זאת, אם לא תנסה - לא תבין כלום.

תוכל להבין מעצמך, שאם אתה חווה סבל בחיך והשאלות הללו מכוונות ליציאה ממנו, אם כן הן פועלות כמעט בהיפוך גמור מצורת החשיבה הטבעית שלך. לא קל להתחבר לדבר חדש ולא מוכר, אך מן הנסיון - ההשקעה כדאית!

הדרך לענות על השאלות היא דרך של התבוננות. לא לשלוף את התשובות באופן אוטומטי מן המותן או ממה שידוע לך כבר, אלא לפתוח את הראש, לחשוב על השאלה ולהתבונן פנימה, אל תוך עצמך, לראות מה עולה מתוך האמת הפנימית שלך ברגע זה.

לשם ההדגמה וההתנסות בלבד (ואנא! היה עדין עם עצמך וקרא את השורות הבאות בקלילות ואל תנסה מיד להתחבר לתהליך, הכל כל כך חדש עדיין!) נסה לחשוב על ענין או אדם כלשהו הגורם לך סבל בחיך.

קח דף ועט ורשום כמה מחשבות על מה אותו אדם צריך או לא צריך לעשות/לחשוב, כדי שהחיים שלך יהיו טובים יותר. משהו כמו: "הוא צריך להתחשב בי", "הוא לא צריך לכעוס עלי", "הוא היה אמור לא לאחר", "הוא צריך להקשיב לי".

בחר אחת מהמחשבות הללו ושאל את עצמך:

1. **האם זאת האמת?** (מה שכתבתי...? הכנס פנימה ושאל את ליבך...!)
2. **האם אני יכול לדעת בוודאות שזאת האמת?** (האם לא תתכן בשום אופן שום פרשנות אחרת?)
3. **איך אני מגיב כשאני מאמין למחשבה הזאת?** (מה בדיוק אני מרגיש בגלל המחשבה? האם היא מביאה לחיי אושר או סבל?)
4. **מי אהיה אם לא תהיה לי את המחשבה הזאת?**
(נגיד שמישהו פשוט מחק לי אותה לגמרי מהראש, איך ארגיש בלעדיה? איך אפעל?)

כעת הפוך את המחשבה הראשונה:

1. **הפוך אותה לשלילה** (עשה מכן לא ולהיפך) ומצא 3 דוגמאות או סיבות לנכונות ההיפוך.
2. **הפוך את התפקידים** (שלך ושל חברך) ומצא 3 דוגמאות או סיבות לנכונות ההיפוך.
3. **הפוך אותה לעצמן** ומצא 3 דוגמאות או סיבות לנכונות ההיפוך.

אז מה החקירה הזאת,

של המחשבות, עושה בעצם...!?

חקירת המחשבות על ידי שיטת העבודה פועלת במספר מישורים:

1. האדם מבחין כי מה שגורם לו סבל אינו המציאות, אלא **המחשבות שלו** אודות המציאות.
2. האדם נוכח לראות כי המחשבות שלו אודות המציאות והסבל שנגרם לו על ידי המחשבות, לא רק שאינם עוזרים לו ואינם מקדמים אותו לשום מקום טוב ומועיל אלא אף **מזיקים, מכבידים ומקשים** במידה רבה ופעמים רבות מסבכים את העניינים הרבה יותר.
3. כאשר האדם, בעקבות התובנות הנ"ל, מסוגל לשים לרגע את המחשבות שלו אודות המציאות בצד, הוא נחשף באופן מפתיע, אולי לראשונה בחייו, **לצלילות הדעת, לשקט הפנימי ולשלווה העמוקה** הקיימים בתוכו מאז ומקדם. הוא מסוגל לראות את המציאות בצלילות הדעת ולגלות עד כמה היא מקסימה ונדיבה ומן הצד השני של המטבע, לפגוש את עצמו הזך, הנקי והפנימי ולשאוב מכל זה שקט, שלוה, עוצמה ותקווה.

4. היפוכי המחשבה הנעשים לאחר ארבע השאלות עוזרים לאדם להרחיב את שדה הראייה שלו על הארוע מחולל הסבל ועל העולם בכלל, להרחיב את הדעת ולגלות דברים חדשים ונקודות עיוורות שלא היה מודע אליהם עד היום.

בסופו של דבר, האדם המתמיד לחקור את מחשבותיו בעזרת שיטת "העבודה" נתרם בחמשה רבדים ועינינים:

1. הוא מקבל הכרה והבנה עמוקים מאד של עצמו, מחשבותיו, הרגשותיו, תחושותיו ופעולותיו. וממילא הוא יודע טוב יותר איך לנהל את עצמו, מה לדרוש מעצמו ועל מה לוותר לעצמו ועד כמה, מה הפונטציאל הטמון בו ומה ייעודו המיוחד בעולם.

2. יש לו ביד כלי פשוט וזמין ועם זאת עמוק ועוצמתי ביותר, לעזור לעצמו ולאחרים בכל מצוקה רגשית.

3. השקט, השלווה והעוצמה הפנימיים שלו נהיים נגישים לו במידה כזאת, שתמיד הוא יכול לשאוב מהם עידוד, כח ותקווה, הוא מקבל חוזק פנימי ובטחון עצמי אמיתי להתמודד עם קשיים בחייו ולהעיז לבטא את עצמו בעולם בדרך הייחודית שלו.

4. הוא חווה תיקון המידות של ממש בכל חלקי המידות והחיים. הוא מתעלה באמת.

5. הוא נעשה "מבין" אמיתי בנפש האדם.

על ילדות ובגרות, לפני ואחרי...

בילדות, החיים נראים כיפיים, מלאי קסם ועמוסי הזדמנויות: כולנו חולמים על חיים נוחים, מלאי אושר ועושר, הצלחה מרשימה בקלי קלות, מערכות יחסים חמות ומכבדות, והתקדמות סדירה, שהולכת תמיד רק כלפי מעלה, גם בגשמיות, וגם ברוחניות ובהכנה לחיי העולם הבא.

כשמתבגרים ונפגשים עם המציאות שמעבר לחלומות, רואים ומבינים שהחיים מלאים אתגרים והתמודדויות, עול וקשיים. דברים לא הולכים כמו שאנחנו רוצים: החלומות שדמיינו, נתקלים בגבולות היכולת והמשאבים, במהמורות ובקשיים. מערכות היחסים מתגלות פעמים רבות כדבר מורכב: עם ההורים, האשה, הילדים, החברה, השכנים. עם עצמי, עם אלוקי, עם הרב... העול על הכתפיים הולך וגובר: גידול ילדים, פרנסה, יחסי שכנים, בניה, מימוש עצמי... אפילו חיים רגילים של כל אחד מאתנו רצופים בקושי, מי כבר מדבר על מצבי קושי מיוחדים, כמו נשירה, חובות כבדים, מצבים נפשיים במשפחה, גירושין, עסק כושל ועוד ועוד...

האתגרים הרבים וההתמודדויות הלא פשוטות הללו מייצרים אצל כל אחד מאתנו המון רגשות שליליים: מתח, לחץ, כעס, תסכול, מרירות, עצבות, אכזבה, ביקורת עצמית, תחושת כישלון ועוד ועוד... וכל ה"ידידים" הללו, לא רק שאינם מועילים ומסייעים להתמודדות טובה, חזקה ושמחה, אלא כמעט תמיד גורמים להיפך...

למה לחקור, מה לחקור ואיך לחקור?

או - איך עושים את זה למעיישה...?

הסבל שאנחנו חווים, הוא תוצאה של **הפרשנות שלנו**, לאירוע שקרה. האירוע יכול להיות מחוץ לנו, כמו התנהגות מזלזלת של מישהו אחר או מצב כספי ירוד ויכול להיות גם משהו שקורה בתוכנו, כמו רגש או תחושה גופנית.

בחיים הרגילים שלנו, אנחנו אפילו לא שמים לב לכך **שישנה** פרשנות, כי הפרשנות מתערבבת לה עם המציאות ושתיהן

נדמות לנו כדבר אחד. פעמון האזעקה שאמור לעורר אותנו לחקור את הפרשנות שלנו, הוא הרגש הקשה שאנחנו חווים.

כל רגש קשה שאנחנו חווים, הוא תוצאה של פרשנות לא נכונה של המציאות.

המשפט הזה הוא כל כך חדשני וכל כך משמעותי, שאני רואה צורך לחזור עליו שוב:

כל רגש קשה שאנחנו חווים, הוא תוצאה של פרשנות לא נכונה של המציאות.

חקירת המחשבות על ידי שיטת העבודה, חוקרת את הפרשנות שלנו על אירוע שהתרחש, במטרה לגלות את האמת השלימה של האירוע.

לכן, המחשבה שאנחנו חוקרים צריכה להכיל עובדות או דעות שאנחנו מאמינים בהם, נטו. בלי רגשות, בלי הסברים ובלי מילות קישור.

ניקח מקרה מסוים, לשם דוגמא:

נודע לי ממקור כלשהו, שלחשבון הבנק של חברי, עמנואל, נכנס סכום גדול של כסף. עבורי זה היה כמובן מקור מצוין לכיסוי הגרעון החודשי ופניתי אליו בבקשת הלואה. עמנואל ענה לי, שאין לו כרגע יכולת להלוות לי ואני, נדהמתי מהתשובה... כעסתי עליו מאד והבנתי, שהוא פשוט לא סומך עלי, הוא לא חבר טוב באמת, הוא אנוכי, אולי הוא אפילו שונא אותי ומתנהג אלי בנחמדות רק כלפי חוץ.

אפילו אם אני יודע שכל אלו מחשבות לאו דוקא אמיתיות, עדיין המערכת הפנימית שלי כן מאמינה להן ובסופו של דבר היא זאת שמנהלת אותי והיחס הפנימי שלי אל אותו אדם יושפע מאד בעקבות המחשבות הללו, כל עוד לא אחקור אותן.

לכן, אעלה על הכתב את כל המחשבות אודות המקרה והאדם. הדרך הקלה ביותר לעשות זאת, היא על ידי הצפת הרגשות כלפיו ולכן אכתוב: אני כועס מאד על עמנואל, בגלל שיש לו כסף והוא לא רוצה להלוות לי. בטח יש לו משהו נגדי. הוא לא סומך עלי. אני שונא את עמנואל, בגלל שאני מבין שהוא באמת בעצם שונא אותי, הוא מתנהג אלי בנחמדות רק כלפי חוץ וכו' וכו'.

כדי להציף את המחשבות, טוב להעלות את הרגשות שהתעוררו בעקבות המקרה. אבל, אחרי שהעלינו את הרגשות והמחשבות, עלינו לדלות מהם את מחשבות הפרשנות בלבד, בלי תוספות. עלינו לסנן את הרגשות ואת מילות הקישור וההסבר. לכן, מכל מה שכתבתי על המקרה עם עמנואל, יצאו לחקירה המחשבות הללו:

- עמנואל לא רוצה להלוות לי.
- יש לעמנואל משהו נגדי.
- עמנואל לא סומך עלי.
- עמנואל שונא אותי.
- עמנואל מתנהג אלי בנחמדות רק כלפי חוץ.

אחרי שהמחשבות מצויות לפני על הדף, אני כבר יודע, בעצם, מה גורם לי להרגיש רע - המחשבות הללו. ומה עושים איתם? חוקרים על ידי שיטת "העבודה". כלומר, לוקחים מחשבה אחר מחשבה ושואלים אודותיה את ארבע השאלות של שיטת "העבודה":

1. האם זאת האמת?

2. האם אתה יכול לדעת בוודאות שזאת האמת?

3. איך אתה מגיב, מה קורה, כשאתה מאמין למחשבה הזאת?

4. מי תהיה בלי המחשבה הזאת?

ואחר כך הופכים את המחשבה לפחות שלושה היפוכים:

ההיפוך לשלילה.

היפוך התפקידים.

ההיפוך לעצמי.

ומוצאים דוגמאות או סיבות לנכונות ההיפוך.

תחנת המוצא של שיטת "העבודה" זהו הסבל.

כל רגש קשה הוא כמו שעון מעורר, המעורר את האדם לחקור את המחשבות שלו: "הי! אתה מאמין במחשבה שקרית... האם זאת האמת...?"

איך עובדים עם זה? זה לא הולך לי!

אם לא הבנת כלום, אתה מן הסתם בחברה טובה, מיד ננסה להרחיב ולהסביר יותר:

1. האם זאת האמת?

שים לב! אין הכוונה לערער על יכולת השיפוט שלך או לרמוז שאתה משקר... זה ממש לא העניין. הנושא הוא רק לבחון, האם מה שאנחנו חושבים, תואם עם מה שקורה במציאות. אם אנחנו סבורים שבמציאות צריך להיות משהו ובפועל המציאות שונה, אז האם זו האמת - מה שאנחנו חושבים שצריך להיות...? אל תמהר, התבונן היטב וענה רק "כן" או "לא" או "לא יודע".

2. האם אני יכול/ה לדעת בוודאות שזאת האמת?

לפעמים, המחשבות שלנו נראות בעינינו לגמרי אמיתיות, אבל הבה נשאל את עצמנו, האם אנחנו יכולים לדעת בוודאות גמורה של 100% שזה כך? ענה רק ב"כן" או ב"לא".

3. איך אני מגיב/ה כשאני מאמין/ה למחשבה הזאת?

הכנס פנימה ותראה: מה קורה לי בתוכי? מה אני מרגיש? מה אני חושב על עצמי ועל אחרים? האם המחשבה מביאה שלווה או מתח לגוף שלי? מהם התחושות שישנם בגופי כשאני מאמין למחשבה? מה אני עושה או רוצה לעשות כשאני מאמין למחשבה? הרשה לעצמך לחוות כל מה שעולה בתוכך, ללא צנזורה.

בשלב זה, אחרי הצפת כל התגובות לאמונה במחשבה, ברוב המקרים כדאי להוסיף את השאלה: "בעסק של מי אתה מתעסק כשאתה מאמין למחשבה הזאת?" לשאלה יש ערך בפני עצמה והיא מהווה גם הכנה והסרת התנגדות אפשרית לשאלה 4. בהרבה מקרים השאלה יכולה להפתיע ולגרום להקלה רבה ופעמים אף לפרץ של צחוק... (אודות שאלה זו ראה בהרחבה בהמשך)

שאלה נוספת שאינה חובה, אבל יכולה מאד לקדם, היא השאלה: "מה אתה מרויח מלהאמין במחשבה הזאת?"

4. מי אהיה אם לא תהיה לי את המחשבה הזאת?

לשאלה זו נדרשת התבוננות מיוחדת. זו שאלה קצת חדשנית ולפעמים קצת קשה להבין אותה ולענות עליה. קח לך את הזמן, אפשר גם לעצום את העיניים. נסה להתבונן בשאלה ולענות בחופשיות כל מה שעולה מתוכך במענה לשאלה. גם "לא יודע" זו תשובה מצוינת. הסכם לדקה או שתיים לשהות

בתוך ה"לא יודע" הזה ולראות מה עוד עולה.

וההיפוכים...

כשהמח שלנו התרגל לחשוב על דבר בצורה מסוימת קשה מאד להזיז אותו.

כשניקח את המחשבה שחשבנו וחקרנו, נהפוך אותה ו**נבחן את אמיתות ההיפוך**, נוכל לגלות דברים מפתיעים ונפלאים על עצמנו, על אחרים ועל המציאות בה אנו חיים.

שלושת ההיפוכים הבסיסיים למחשבה אודות אדם אחר הם: ההיפוך לשלילה, היפוך התפקידים, ההיפוך לעצמי.

לשם הדוגמא ניקח את המחשבה "**הוא צריך להתייחס אלי יותר בכבוד**":

ההיפוך לשלילה: "הוא לא צריך להתייחס אלי יותר בכבוד"

האם לא זו **המציאות**? המציאות מנוהלת על ידי ד' והיא תמיד לטובתנו. האם אוכל למצוא סיבות מדוע זה טוב עבורי שהוא לא מתייחס אלי כל כך בכבוד?

היפוך התפקידים: "אני צריך להתייחס אליו יותר בכבוד"

גם כאן, אין הכוונה לדרישה מוסרית, אלא לעשייה למען עצמי, בשביל להיות באמת כמו שאני אוהב להיות. אם אני רואה אצל האחר חוסר כבוד, זה חייב להיות משום שבתוכי יש חוסר כבוד. אחרת, זה לא היה בכלל בעולם המושגים שלי. אם אמצא בתוכי היכן **אני** לא מכבד, אוכל יותר להיות מכבד. ומי שמכבד יותר את האחר, מכבד יותר גם את עצמו.

ההיפוך לעצמי: "אני צריך להתייחס אל עצמי יותר בכבוד"

התבונן היכן **אתה** אינך מתייחס לעצמך מספיק בכבוד. שים לב! אין הכוונה להאשמה עצמית, אלא להבנה שהכאב שלי על

היחס מהאחר מקורו ביחס שלי לעצמי. וביחס שלי לעצמי יכולה להיות לי שליטה, מה שאין לי בשום מקרה על היחס מהאחר. ההיפוך לעצמי הוא המתכון לחיים משוחררים מתלות. לכבד אותי זהו התפקיד שלי - לא שלו!

רצוי מאד למצוא לכל היפוך שלוש סיבות או הוכחות לנכונות במציאות. שים לב! אין הכוונה ליפות את המציאות אלא למצוא ממש בתוך המציאות את נכונות ההיפוך. לפעמים זה ממש קשה אבל המציאות מוכיחה שאם ממתנים בסבלנות ופותחים את הראש ניתן למצוא הוכחה לכל היפוך של כל מחשבה!

בשיפוטים שיש לנו על עצמנו, או על מצב כלשהו וכדומה, שבהם לא יתכן ההיפוך לאחר, ההיפוך המתאים הוא **ההיפוך ל"חשיבה שלי" או ל"מחשבות שלי"**.

תמיד ניתן גם להוסיף את **ההיפוך של "וזה בסדר, וזה לטובה"**:
"הוא לא התייחס אלי בכבוד, וזה בסדר, וזה לטובה!"

הבה נעמיק בשורשים ובכלים...

בדקו חוקרי המח ומצאו, כי אדם ממוצע חושב ביום כ - 50,000 מחשבות!

המחשבות, הן הדרך של המח לנהל אותנו וכוונתן לדאוג לנו לחיים טובים.

חלק מהן "מתווכחות עם המציאות" ובמקום להועיל לנו, פשוט גורמות לנו סבל.

הסבל לפעמים כל כך גדול וכל כך מזיק לחיינו, שאנחנו מחפשים עצה ופתרון...

אין לנו דרך להשתחרר ממחשבות הגורמות סבל, אלא על ידי חקירתן ואז... הן - מרפות מאתנו!

הדרך לזהות מחשבה שגורמת סבל, היא על ידי התמקדות ברגש שלילי העולה בתוכנו ושימת לב:

אני מרגיש לא טוב (כעס, עצבות, אכזבה, תסכול). מה הדבר שגורם לי להרגיש ככה?

מה המחשבות שיש שם, שגורמות לי לרגשות הקשים הללו?

אם אנחנו רוצים לבדוק ולחקור מחשבה מסוימת, עלינו לעצור אותה, כדי שנוכל להתבונן בה.

המחשבות מתרוצצות במוחנו כל הזמן, אפילו בלי שנשים לב ויש להן דרכים לחמוק ממודעותו של האדם, בשביל לעשות את מלאכתם. הדרך לעצור אותן, היא על ידי כתיבתן על דף.

זהו! כתבנו מחשבה (ניקח לדוגמא את המחשבה הנפוצה: "היא צריכה יותר לכבד אותי"). עכשיו, המחשבה בידינו ואנחנו יכולים "ברגישות ובנחישות", פשוט לבדוק אותה:

האם היא אמת?

-

ומה המציאות? (האם נוכל לראות, שמחשבתנו פשוט מתווכחת עם המציאות...?)

-

האם אנחנו יכולים להיות בטוחים שהיא אמת?

-

האם אנחנו באמת יכולים לדעת מה המציאות ואיך היא צריכה להראות...?

-

האם כשאנחנו מאמינים למחשבה, זה מביא לחיינו אושר או סבל?

-

בעסק של מי אנחנו מתעסקים, כשאנחנו מאמינים לה?

-

מי נהיה, אפילו רק לרגע, אם המחשבה הזאת לא תהיה?

-

מי אנחנו ומה אנו מרגישים, כשהמציאות נשארת אותו הדבר ומוחנו ריק מכל מחשבה?

ראינו מי אנחנו עם המחשבה ומי אנחנו בלעדיה,

עכשיו אנחנו יכולים "לפתוח את הראש"

ולבחון את הענין הנידון במחשבה, מזויות נוספות שלו:

נהפוך את המחשבה לשלילה:

"הוא לא צריך לכבד אותי יותר..."

זה כבר קשה... אבל בכל זאת, למה זה יכול להיות נכון?

למה זה טוב עבורי שהוא לא מכבד אותי?

האם יש דברים שאני מרויח כתוצאה מחוסר הכבוד הזה?

האם אני יכול לראות ולהבין למה הקב"ה גרם לי כזאת בחיי?

נהפוך את התפקידים:

"אני צריך לכבד אותו יותר..."

איפה אני לא מכבד אותו מספיק?

למה זה נכון שאני צריך לכבד אותו יותר? מה ראוי בו לכבוד?

האם אני מתנהג כלפיו כפי שאני מצפה שיתנהג כלפי?

נהפוך את המחשבה לעצמנו:

"אני צריך לכבד את עצמי יותר..."

איפה אני לא מכבד את עצמי מספיק? (אולי כשאני כועס,

מקפיד וצועק...?)

מדוע זה נכון שאני צריך לכבד את עצמי יותר? (מהם המעלות

שלי הראויות לכבוד?)

היפוך הנכונות:

"אני מוכן לחוות שוב שהוא לא מספיק מכבד אותי..."

מתי אהיה יותר מועצם, אם אתנגד למציאות הזאת או אם
אסכים להיות מוכן לה...?

הבה נרחיב ונעמיק מעט...

השאלות של שיטת "העבודה" הן חדות ועמוקות ולא תמיד כל
כך קל לענות עליהן... לשם כך ישנן לכל שאלה שאלות משנה
וטכניקות המסוגלות לסייע ולהקל על ה"מאופשר" אכן לענות.
למעשה ישנן במכון "אפשר!" למעלה ממאה שאלות משנה
וטכניקות כאלה.

נביא כאן מעט מהן:

בשאלה מספר אחת: "האם זאת האמת?"

במידה והמאופשר עונה "כן", ניתן לומר לו:

"אני מבין שככה חשבת עד היום, וזה לגמרי בסדר, אני רק
מבקש ממך כרגע, להאט קצת את הקצב ולחשוב על הענין
לגמרי מחדש. האם זאת האמת ש...?"

בשאלה השניה: "האם אתה יכול לדעת בוודאות שזאת האמת?"

ניתן להרחיב את השאלה ולשאול:

"האם אתה יכול לדעת בוודאות מה באמת טוב עבורך?" "האם
אתה יכול לדעת בוודאות גמורה מה באמת צריך להיות?"

בשאלה השלישית: "איך אתה מגיב כשאתה מאמין למחשבה הזאת?"

טוב להרחיב את היריעה ולשאול:

"מה הרגשות שעולים בך כשאתה מאמין למחשבה הזאת?"
מהן התחושות הגופניות שאתה חש כשאתה מאמין למחשבה?"

"אילו מחשבות נוספות עולות בך בעקבות האמונה במחשבה הזאת?" ועוד...

בשאלה הרביעית: "מי תהיה בלי המחשבה הזאת?"

סביר להניח שהמאופשר יתקשה בתחילה לענות. ניתן להשתמש בטכניקות שונות, לדוגמא:

"לחצו לך על כפתור במח והמחשבה נעלמה. מי אתה בלעדיה?"

"פתאום הגיע אליהו הנביא ופשוט אסף ממך את המחשבה. מי אתה כשאינ לך אותה?"

"רק לרגע, רק לשתי דקות, מי אתה בלי המחשבה?"

שלושת סוגי ה"עסקים"

"ישנם רק שלושה סוגי "עסקים" בעולם: העסק שלי, העסק של האחר, והעסק של הקב"ה".

אם תזרח השמש היום או ירד גשם, זהו תחום האחריות והסמכות של בורא העולם. אם חברי יכעס, לא יאמין או יחשוב עלי משהו, זהו תחום אחריותו וסמכותו. אם אני אמין, ארצה, אחשוב או ארגיש, זהו תחום אחריותי וסמכותי. הנסיון להתערב או לשלוט בדבר שאינו בתחום אחריותי וסמכותי, עלול להיות מכאיב ומתסכל.

כיצד אדע האם דבר מסוים הוא בתחום אחריותי וסמכותי? אבדוק האם יש לי בו שליטה. אם לא - אדע נאמנה, כי דבר זה אינו בתחום אחריותי וסמכותי. כי איככה אוכל להיות אחראי ובעל סמכות, על דבר שאין לי עליו שליטה...?

אם בן הזוג שלי לא מכבד אותי, האם יש לי שליטה על מחשבותי, דיבורי ומעשיו?

אם אמא "לא רואה אותי", לפי דעתי, האם בשליטתי הדבר שהיא אכן תראה אותי?

אם אין לי כרגע מספיק כסף, על אף שעשיתי מה שביכולתי לעשות עבור זה, האם יש כאן משהו שהוא בשליטתי?

לתחום אחריות וסמכות אנחנו קוראים בשפה קצרה ופשוטה: "עסק". המקום בו יש לי אחריות וסמכות, הוא העסק שלי. שם אני אמור לשהות ובו אני אמור להתעסק. כל נסיון לעסוק בדבר שמחוץ לעסק שלי, הוא לא נכון, לא ראוי ועשוי לגרום כאב וסבל.

פעמים רבות אנו מתעסקים בעסק שאינו שלנו מחמת סיבות שונות, דבר העשוי להסב לנו סבל רב. לכן, בכל מחשבה הגורמת סבל, נשאל את עצמנו: בעסק של מי אני מתעסק ברגע זה? האם זה בתחום אחריותי וסמכותי? האם יש לי שליטה על הדבר הזה?

שאלת העסקים נשאלת בתוך האפשור, בסוף השאלה השלישית: "איך אתה מגיב כשאתה מאמין למחשבה הזאת?" כהכנה והסרת ההתנגדות לשאלה הרביעית "מי תהיה ללא המחשבה הזאת?"

בעמוד הבא אתם מוזמנים לבחון את עצמכם ולבדוק האם אתם יודעים העסק של מי זה בכל אחת מהמחשבות המופיעות. בהצלחה!

ענין ה"רווחים"

הסבל שלנו ממחשבות, לא נגרם מהמחשבה עצמה, אלא

מהאמונה שלנו במחשבה. "אמונה" במחשבה, פירושה, ההיצמדות וההזדהות עם המחשבה. אנו מזדהים עם המחשבה וסוברים שאנחנו אלו שחשבנו אותה, במקום להבין שהמחשבה נוצרה על ידי כוחות הנפש הפועלים בקרבנו שאיננו מחויבים להזדהות עימם.

שאלות כמו: "מה אתה מרויח מלהאמין במחשבה הזאת?" או "ממה המחשבה מגנה עליך?" וכדומה, יכולות לעזור לנו לזהות את הדחף שעומד מאחורי המחשבה. לפעמים הדחף הוא דק ונעלם מעינינו וקשה לנו לזהות את הרווח שעומד בבסיס המחשבה. אפשר להמתין מעט עם השאלה ולראות מה עולה ואפשר להמשיך הלאה...

מיקומה של שאלה זו בסוף שאלה 3 אחרי שאלת ה"עסקים".

זיהוי הרווח עוזר לנו לראות שמי שחשב את המחשבה אינו "אני" ויוצר הפרדת-מה ביני ובין המחשבה, דבר המסייע מאד לענות על השאלה הרביעית "מי תהיה ללא המחשבה הזאת?"

מה זה "אפשר" ו"מאפשר"?

במובן המקובל, "אפשר" הוא תהליך של "טיפול רגשי" בשיטת 'העבודה', ו"מאפשר" הוא "מטפל רגשי" בשיטת העבודה. באופן עקרוני, כל אדם, בכל מצב, יכול להיות "מאפשר". 'העבודה' מכוונת לכך שבסופו של דבר, כל אדם יהיה בעיקר המאפשר של עצמו. כל מה שמוטל על המאפשר זה, לשאול את השאלות, לתת למאופשר את השקט והמרחב לענות עליהן ולהחזיר אותו לחקירה, אם הוא סוטה ממנה. לכן הוא נקרא "מאפשר", כי הוא נותן לאדם שמולו את האפשרות, להתבונן במחשבותיו ולגלות את האמת עליהן.

ברור הדבר, שככל שאדם התנסה יותר בחקירת המחשבות שלו, הוא יותר מכיר בכוחן של השאלות, יותר יודע ויכול לתת את השקט והמרחב לענות עליהן ומצליח יותר לכוון את החקירה למקום היעיל, על ידי תתי שאלות המתאימים למחשבה.

מומלץ מאד, בתחילת ההכרות עם 'העבודה', לעבור סדרה של אפשרוים ממאפשר מנוסה, על מנת לרכוש את ההבנה והמיומנות, הנדרשות ליעילות גבוהה של התהליך.

שאלות ותשובות

אני חי עם מועקה תמידית. האם יש מה לעשות?

בודאי! נסה לזהות מה המחשבה המסתתרת בליבך וגורמת לך את תחושת המועקה וחקור אותה בעזרת השאלות וההיפוכים.

רגש הוא בן זוגה של המחשבה ואם ישנו רגש ישנה בודאי גם מחשבה. גלה אותה ותחקור!

יש פעמים, שתחושת המועקה כל כך נשתרשה כבר בגוף, שהיא עומדת בפני עצמה. במקרה כזה צריכים קצת יותר ידע ונסיון ב"עבודה" ודרושה לכך עזרה של מאפשר מנוסה.

הבן שלי מוציא אותי מכלי בצורת ההתנהגות שלו, איך אני יכול להיות יותר סבלן אליו?

מה בדיוק אינך אוהב בצורת ההתנהגות של בנך? האם אתה יכול לזהות זאת? רשום על דף את כל מה שאינך אוהב בהתנהגותו של בנך ותחקור את המחשבות האלה.

אין לי מספיק הכנסות ואני מגלגל חובות. אני חושב שאני עושה כל מה שאני יכול לעשות עבור כסף ועדיין אין לי מספיק. אני חש שיש בתוכי כעס על כך ואני מבין שזה לא בסדר ואין לי מושג מה אני יכול לעשות כדי לא לכעוס.

מלבד זאת, בכל פעם שמתקרב יום הפרעון של איזה הלואה ואין לי מאיפה להחזיר אני נתקף בחרדה המהולה בתחושה חוסר אונים ומסכנות ואין לי מושג איך לעזור לעצמי. יש לך פתרון עבורי (מלבד כסף...)?

כן! נכון שכסף הוא דבר משמעותי בחיינו ומחסור בו הוא לא קל. אבל, האם שמנו לב כמה חרדות, אמונות, רגשות ודמיונות מתלווים לעיסוק בענין הכסף? תחקור כל מחשבה שעולה בך בענין ששמו כסף ותוכל לראות נפלאות!

קשה לי ללכת לבית הכנסת להתפלל, כי תמיד כשאני נכנס לבית הכנסת, יש לי הרגשה שאני במבחן של האנשים שם. ההרגשה שלי היא שבוחנים אותי ואולי אפילו לפעמים לועגים לי. אני מבין שאלו בעיקר הדמיונות שלי, אבל זה משתלט עלי ומנהל אותי. מה אני יכול לעשות כדי לעזור לעצמי?

אם זו ההרגשה, זו המחשבה. "בוחנים אותי", האם זאת האמת? "לועגים לי", האם זו האמת? וכן את המשך השאלות וההיפוכים.

אני עובד כסופר סת"ם וכשהפרנסה דוחקת אני כותב שעות רבות ביום. בסוף היום עולה בי תחושה חמוצה של בזבוז ושריפת זמן וזה מאד מכאיב לי. אני חושב שכרגע אין לי ברירה אחרת אבל מה אעשה עם ההרגשות הקשות?

רגשות קשים הם תוצאה של מחשבות שלא נחקרו. אל תברח מההרגשה החמוצה הזו. להיפך, פגוש אותה! התמקד בה ונסה

לראות מהן המחשבות הגורמות לה. כשתזהה אותן - תחקור אותן אחת אחת ובעזרת השם יירווח לך.

אין סיבה שתעבוד קשה וגם תסבול בסוף היום. מה אתה מרוויח מהסבל הזה? ואולי כדאי גם לחקור את המחשבה שאין לך ברירה אחרת...

לאחרונה שמתי פתאום לב לכך, שאני חי בתחושה תמידיית של כעס על כל העולם. לא לגמרי ברור לי על מה ולמה אבל זאת המציאות. האם יש עצה לזה?

כן! פגוש את הכעס השוכן בליבך ובגופך ונסה לברר איתו, מה המחשבות הגורמות לו. גם אם המחשבות הללו נראות לך שטותיות - אל תזלזל בהן! תחקור אותן! כל עוד אינך חוקר אותן, הן מנהלות את חיך!

התקשורת שלי עם אמא ממש קשה לי. היא גורמת לי שוב שוב לחוש רגשי אשמה על כך שאני לא עושה עבודה מספיק ואני בן גרוע. זה גורם לי לכעוס עליה, לא לכבד אותה כראוי ולהמנע ככל האפשר מלדבר איתה, אבל גם זו בעיה, כי היא מתלוננת שאני לא מתקשר מספיק. כך נוצר מעגל שלא מסתיים. מה אני יכול לעשות כדי לשנות אותה?

לשנות אותה? אין סיכוי וזה גם לא נצרך.

”אני בן גרוע” האם זאת האמת? האם אני יכול לדעת בודאות שזאת האמת?

איך אני מגיב כשאני מאמין למחשבה שאני בן גרוע?

האם כשאני מאמין למחשבה הזאת אני נעשה בן גרוע יותר

או פחות? בעסק של מי אני מתעסק? מה אני מרויח מלהאמין במחשבה הזאת?

מי אהיה, רק לרגע אחד, כשאני מדבר בטלפון עם אמא והיא נשארת בדיוק כפי שהיא ואין לי את המחשבה שאני בן גרוע?

הבן המתבגר שלי מתרחק ממני וזה מכאיב לי מאד. מה אני עושה?

האם זאת האמת שהוא מתרחק? מה ההוכחות שלך לכך שהוא מתרחק ממך? בדוק את ההוכחות וחקור אותן בדרך זו: "זה שהבן שלי עושה כך וכך, זה אומר שהוא מתרחק ממני". האם זאת האמת?

יש לי קשיים רגשיים שונים שאיני יודע איך להתמודד איתם. אני לא מאמין בפסיכולוגיה, לא מכיר מטפל שאני יכול לסמוך עליו, אין לי כסף בשביל זה ואני גם מרגיש השפלה בזה שאני זקוק לטיפול ואני משתדל להדחיק את זה ולדחות את זה. האם יש בעולם דרך פשוטה, שלא מבוססת על פסיכולוגיה ולא צריך להשקיע מידי הרבה בשביל ללמוד אותה, בה אוכל לעזור לעצמי בכוחות עצמי?

שיטת 'העבודה' היא בדיוק דרך כזאת! אינה מבוססת על פסיכולוגיה, לא נדרש זמן רב מאד כדי ללמוד אותה, לא צריך לסמוך על המטפל, כי ברוב הזמן אתה מטפל בעצמך וממילא גם לא נדרש הרבה כסף, ואין כאן שום השפלה, כי אתה בסך הכל לומד שיטת טיפול ומה בדיוק תעשה איתה, האם זה עבור עצמך או עבור אחרים, זה לא מענין אף אחד. בכל מקרה, כדי ללמוד אותה, אתה צריך לטפל בעצמך.

אני מרגיש שלא מכבדים אותי מספיק בכלל. מצד אחד אני כועס ומרגיש אומלל על כך שאין לי מעמד יותר חשוב או איזה "שטעלע", מצד שני אני מרגיש לא בסדר שאני זקוק לזה ואיני יכול פשוט לשבת וללמוד בלי רדיפת כבוד, כמו שעשו גדולי רבותינו. יש לי ממש מצוקה מזה. איפה אני יכול למצוא תרופה לזה?

"אני צריך שיכבדו אותי", האם זאת האמת? "גדולי רבותינו לא התמודדו עם ענין הכבוד", האם זאת האמת?

אני לומד בישיבה ודוקא מצליח בלימוד, אבל מידי פעם תוקף אותי כזה דכאון ואני לא יודע איך להתמודד עם זה... מה שאני עושה כרגע, זה פשוט ללכת לישון ועוד לישון, לברוח מהכאב. יש לזה פתרון יותר מועיל?

אל תברח מהדכאון. פגוש אותו פנים אל פנים כמו ידיד. הקשב לו. מה הוא אומר? "אני לא שווה"? "אני פחות מכולם"? "לא מכבדים אותי"? "אני לא מצליח"? "לעולם לא אהיה גדול"? אולי משהו אחר? חקור את המחשבות הללו, אפילו שוב ושוב ובעז"ה, תוכל "לצאת מן הבוץ..."